

Møteinnkalling

Utvalg: Verneområdestyret for Trollheimen
Møtested: Jøldalen - Rennebu
Dato: 01.- 02.07.2014
Tidspunkt: Oppmøte den 01.07.2014 kl 10:00 på parkering Kleiva

Dag 1 vil bli befaringer – nærmere detaljer om opplegg følger.
Dag 2 vil bli møtedel med behandling av utsendte saker.

Det vil bli overnatting på Jøldalshytta.
Møtet den 02. 07. vil også bli på Jøldalshytta.

For befaringene den 01.02 bør den enkelte bringe med egen niste.

Det er gode forhold for sykkel i Jøldalen, så de av møtedeltakerne som ønsker det kan nytte sykkel for transport under befaringsdelen.

Eventuelt forfall må meldes snarest til Verneområdeforvalter på tlf. 91339538.
Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Saksliste

Utvalgs- saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv- saksnr
ST 28/2014	Godkjenning av møteinnkalling og saksliste		
ST 29/2014	Valg av to medlemmer til å underskrive protokoll		
ST 30/2014	Orienteringssaker		
ST 31/2014	Mette Illøkken Hjelmeland - Søknad om gjenreisning av seterfjøs på Haugasetra i Jøldalen - Trollheimen landskapsvernområde, Rennebu kommune.		2014/2405
ST 32/2014	Rindal kommune - Høringsuttale i delingssak gnr 1 bnr 6 i Svartådalen - Trollheimen landskapsvernområde.		2014/788
ST 33/2014	Høringsuttale til konsesjonsvurdering av nytt Tovatna Kraftverk - Trollheimen landskapsvernområde, Oppdal kommune.		2014/2892
ST 34/2014	Befaring og vurdering av mulige strategier for å bedre vassføringen i Jøla - Trollheimen landskapsvernområde, Rennebu og Meldal kommuner.		2013/8171
ST 35/2014	Ole Bendik M Kant - Bruk av 4-hjuling (ATV) til Skrika - Trollheimen landskapsvernområde, Rennebu kommune.		2014/3893
ST 36/2014	Forvaltningsplan for Trollheimen - plan for bekjentgjøring og høring.		2012/3779
ST 37/2014	Midler til forvaltning av verneområder i Trollheimen - restfordeling av tiltaksmidler for 2014		2014/201
ST 38/2014	Eventuelt		

Arkivsaksnr: 2014/2405-0

Saksbehandler: Hege Sæther Moen

Dato: 13.06.2014

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for Trollheimen		02.07.2014

Mette Illøkken Hjelmeland - Søknad om gjenreisning av seterfjøs på Haugasetra i Jøldalen - Trollheimen landskapsvernområde, Rennebu kommune.

Søker: Mette Illøkken Hjelmeland, Værtrøa 213, 7054 Ranheim.

Dokumenter i saken:

1. Søknad av 07.04.2014 fra Mette Illøkken Hjelmeland, oversendt av Rennebu kommune 11.04.2014.
2. Saksframlegg i VO sak 21/2014 – søknad om restaurering av høyløe og gjenreisning av seterfjøs på Haugasetra i Jøldalen.

Søknaden vurderes iht.:

1. Forskrift for Trollheimen landskapsvernområde av 11.12.1987
2. Forvaltningsplan for Trollheimen landskapsvernområde av august 2005
3. Naturmangfoldloven

Forvalters tilrådning

Verneområdestyret avslår søknaden fra Mette Illøkken Hjelmeland om gjenreisning / oppføring av seterfjøs på Haugasetra. Avslaget er hjemlet i verneforskriften for Trollheimen kap. IV punkt 1.1 a).

Oppføring av seterfjøs i denne saken vurderes som nybygg på grunn av den lange tiden siden naturskaden har skjedd.

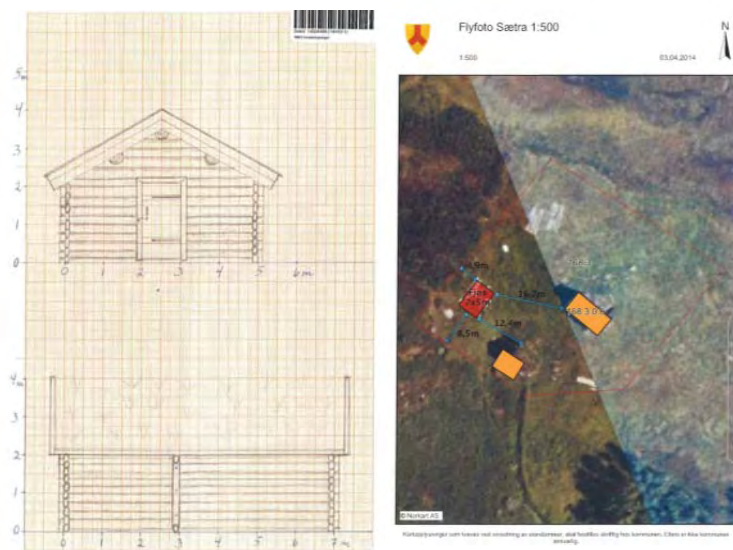
Haugasetra er å regne som en fritidsbolig og dagens bygninger vurderes å dekke nødvendige areal for en fritidsbolig i Trollheimen. En kopi av tidligere seterfjøs oppført på tidligere tufter vurderes ikke å gi verken økt landskapsmessig verdi eller verdi som kulturminne.

På den bakgrunn synes behovet og nytte av tiltaket ikke å være stor nok i forhold til ulempen den samlede belastningen av en tillatelse i denne saken på sikt vil kunne medføre.

Søknad / bakgrunn

Mette Illøkken Hjelmeland søker om gjenoppføring av fjøs og restaurering av høyløe på Haugasetra gnr 168 bnr 3 i Jøldalen, Rennebu kommune. Verneområdestyret behandlet saken i møtet den 26.05.2014 og gav tillatelse til vedlikehold av høyløa i tråd med Fylkeskommunenes faglige råd. Gjenreisning av seterfjøs ble utsatt i påvente av uttale fra fylkeskommunen og befarung.

Seterfjøs gikk tapt av naturskade (storm) midt på 1980-tallet, mens det var under restaurering. Nytt fjøs er planlagt oppført i opprinnelig størrelse (35 m²) og på opprinnelige tufter, med mur av stein. I telefon samtale med Odd Hjelmeland framgår det at fjøset ikke er tenkt nyttet til boligformål. Det planlegges ikke pipe eller vinduer på fjøsbygningen, men «glugger» i tømmerveggen som kan åpnes når det er behov for å slippe inn lys. Under vises tegninger av planlagt fjøs og plassering på tomten i forhold til øvrige bygninger.

Søker viser til verneforskriften for Trollheimen kap. IV punktene 1.2 b) for omsøkt gjenoppføringen av fjøset etter naturskade.

Rennebu kommune har i oversendelse av saken til Verneområdestyret for Trollheimen gitt en vurdering av sakens nødvendige behandling i kommunen. Her framgår det at fjøset må behandles etter plan- og bygningsloven og i henhold til LNF-formålet i kommuneplanens arealdel.

Verneområdeforvalter var sammen med saksbehandler hos Fylkeskommunen, Odd Hjelmeland og innleid tømmer og rådgiver Håkon Rueslåttén, på befaringsreise til Haugasetra den 20. mai. 2014.

Fylkeskommunenes uttale vedrørende gjenoppføring av seterfjøs er ikke mottatt, men muntlige vurderinger ble meddelt verneområdeforvalter under befaringsreisen.

Naturmangfoldloven og verneforskrift

Formålet med vernet av Trollheimen landskapsvernområde er å ta vare på et særegent og vakkert fjellområde med skog og seterdaler, og et rikt plante- og dyreliv.

Trollheimen landskapsvernområde har et generelt byggeforbud og det er ikke tillatt å gjøre inngrep som kan endre landskapets karakter, jmf. Verneforskriftens kap. IV pkt. 1.1.

Gjenoppføring av bygning tapt av brann eller naturskade kan skje i medhold av verneforskriften for Trollheimen kap. IV punkt 1.2 b).

Spørsmål om gjenreising så lang tid etter naturskaden har skjedd, vurderes her å være oppføring av nytt bygg. Verneforskriften for Trollheimen LVO mangler hjemmel for å kunne gi tillatelse til nybygg / mindre byggearbeid, annet enn i forbindelse med etablerte næringsinteresser som jordbruk, reindrift og turistforeningsdrift. Da Haugasetra er å betrakte som en fritidseiendom og søknad om oppføring av fjøs ikke er næringsmessig begrunnet må en eventuell dispensasjon vurderes etter Naturmangfoldloven (NML) § 48. En dispensasjon gitt i medhold av NML § 48 forutsetter at tiltaket ikke strir mot formålet med vernet og ikke truer verneverdiene. Dispensasjonsbestemmelsen skal ikke nyttes til å utvide

rammen av vernevedtaket slik verneforskriftens utforming viser, men er tenkt nyttet for særlige eller uforutsette tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet.

Miljøverndepartementet har 08.02.2011 med hjemmel i NML § 62 gitt Verneområdestyret for Trollheimen forvaltningsmyndighet for Trollheimen landskapsvernområde (LVO). Forvaltningsmyndigheten omfatter vedtak fattet i medhold av verneforskriftene og NML § 48. NML §§ 8 – 12 skal ligge til grunn ved vurderingene.

Vurdering av saken

Haugasetra ligger i Jøldalen, Rennebu kommune. Se kart under som viser beliggenhet.

Fra H.E. Foldens bok *Trollheimen - østre områder* beskrives Haugasetra som oppført i 1872, men med tømmer både i seterhus og høyløe av eldre dato. Haugasetra ligger på ei av de mest værharde seterplassene i området, og har bestått av seterhus, fjøs og høyløe. Seterieiendommen var i drift til 1956, og brukes i dag som fritidsbolig. Seterhus ble restaurert i 1980, og fjøset noen år senere. Før arbeidet med fjøset var fullført ble bygningen tatt av storm og ødelagt.

Flyfoto over viser Haugasetra med markør på tuften av seterfjøs.

Søknaden om gjenoppføring gjelder opprinnelig størrelse og på gamle tufter. Av vedlagte tegninger har fjøset BBA på 35 m². Seterstøvlens øvrige bygninger er seterhuset på 28 m² og høyløa på 25 m².

Som det framgår av bilder tatt under befaringen kan det nok sannsynliggjøres at seterfjøset er tatt av storm. Under befaringen framgikk det at søker på det tidspunktet skaden skjedde hadde restaurert alle seterbygningene, og var i ferd med å ferdigstille seterfjøset. Deres kapasitet og ressurser for å starte på nytt den gang var ikke til stede. Nå er derimot både ressurser og tid tilgjengelig og søker ønsker å komplettere setertunet ved å gjenreise fjøset igjen.

Bildet viser Haugasetra med høyløa til venstre og taket av seterfjøset til høyre. Under vises henholdsvis fjøstuftene og tak med tømmerrester.

Med bakgrunn i den lange tiden som er gått siden naturskaden inntraff er vurderingene i saken videre at gjenoppføringen av seterfjøset må vurderes som nybygg. Verneforskriften åpner ikke for oppføring av nye bygninger, men det kan gjøres unntak for etablerte næringsinteresser som jordbruk, reindrift og turistforeningsdrift. Som det framgår av søknad og samtale med Odd Hjelmeland er Haugasetra kun nytta til fritidsbruk. Motivasjonen for å reise fjøset er å komplettere setertunet.

En ny bygning på tufter av det opprinnelige fjøset regnes ikke å tjene verken verneverdiene eller kulturmiljøet, og er slik ikke tilstrekkelig argument for å gi dispensasjon til tiltaket. Landskapskvaliteten eller kulturminneverdien vurderes heller ikke å øke ved komplettere setertunet med nytt seterfjøs. Dersom det skulle oppføres nytt seterfjøs på Haugasetra ble det av saksbehandler Hauke Haupt fra Sør-Trøndelag Fylkeskommune uttrykt at det burde skje ved å gjenbruke et gammelt seterfjøs. Oppføring av en kopi bygd i nytt tømmer vil ikke gi noen økt verdi av setertunet som kulturminne.

I forvaltningsplanen for Trollheimen heter det at søknader om dispensasjon for nybygg / tilbygg skal vurderes i hvert enkelt tilfelle på bakgrunn av kriterier som behov, byggets størrelse og funksjon, beliggenhet og tilknytning til annen bebyggelse. Både nye og eksisterende bygninger skal passe i omgivelsene, ha en begrenset størrelse og mest mulig ensartet og enkel form. Hytter av en slik størrelse at arealet dekker de funksjoner og behov en fritidsbolig er ment å fylle kan ikke påregne dispensasjon for tilbygg / nybygg. Det er ikke gitt noen størrelse i denne sammenheng, men forvaltningspraksis sier at hytter ikke bør overstige et samlet areal på 50 m², buer i fjellet mindre og hytter i regulerte hyttefelt har vært akseptert noe større. For uthus har det vært sagt at disse skal være av beskjeden størrelse og ha funksjon som utedo, lagerplass for

redskap, ved m.m. De skal ikke være innredet for opphold og overnatting. Forvaltningspraksis har vært å tillate uthus på opp til 10 m².

Forvaltningsplanen viser videre til at det er et mål å bevare seterbygningene som setre – modernisering bør skje ved innvendige endringer.

Haugasetra nyttes som fritidshus. Bygningsmassen med seterhus, høyløe og utedo vurderes å dekke arealbehovet for en fritidsbolig i Trollheimen. Større areal er det tidligere kun åpnet for i etablerte hytteområder i randsonen av verneområdet.

Behovsvurderingene skal følge fritidshus i denne saken. Oppføring av seterfjøsset vurderes ikke som gjenoppføring etter naturskade jf. pkt. 1.2 b) i denne saken. En eventuell dispensasjon må vurderes etter NML § 48, der forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak, dersom tiltaket ikke strir mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Adgangen for å gi dispensasjon med bruk av § 48 er derimot snever og skal bare benyttes ved bagatellmessige inngrep og forbgående forstyrrelser for tiltak av stor verdi for søker.

Vurdert i lys av verneforskriften for Trollheimen, der formålet er å ta vare på et vakkert fjellområde med skog og seterdaler og et rikt plante og dyreliv, vil et seterfjøs oppført på Haugasetra ikke true verneformålet. En slik tillatelse vil heller ikke isolert sett påvirke verneverdiene nevneverdig, men presedenshensynet av en slik tillatelse vil kunne føre til mange nye bygninger innenfor Trollheimen landskapsvernområde – noe som vil påvirke både verneverdiene og verneformål, gjennom flere bygninger og økt motorferdsel.

Naturmangfoldloven

§ 8 Kunnskapsgrunnlaget

Opplysninger fra søknad, forvaltningsplan, tidligere forvaltningspraksis og befaring den 20.05.2014 gir et godt grunnlag for å vurdere saken.

Kunnskapsgrunnlaget i saken er tilstrekkelig til å kunne behandle saken og *§ 9 føre-var- prinsippet* er ikke nødvendig å benytte.

§10 Samlet belastning

Innenfor verneområdene i Trollheimen er det nær 100 setre / seteranlegg og mer enn dobbelt så mange hytter og buer. Innenfor vernegrensen i Jøldalen er det 14 setre / seteranlegg. Flere av setrene har tufter etter tidligere bygninger. En eventuell tillatelse til oppføring av seterfjøs i denne saken ved bruk av § 48, vil kunne føre med seg en presedensfare og en økt samlet belastningen over tid som vil medføre vesentlig endring av landskapet art og karakter.

§§ 11 og 12 er ikke vurdert i saken.

Oppsummert:

Oppføring av seterfjøs i denne saken vurderes som nybygg. Søker synes å ha tilstrekkelig areal for en fritidsbolig i Trollheimen. På den bakgrunn synes behovet og nytte av tiltaket ikke å være stor nok i forhold til ulempen den samlede belastningen av en tillatelse i denne saken på sikt vil kunne medføre. Det anbefales derfor å avslå søknad om oppføring av seterfjøs på Haugasetra.

Kopi

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Postboks 4710 Sluppen, 7468 Trondheim

Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Fylkeshuset, 6404 Molde
Statens naturoppsyn, Postboks 5672 Sluppen, 7485 Trondheim
Miljødirektoratet, Postboks 5672 Sluppen, 7485 Trondheim
Rennebu kommune, 7391 Rennebu.

Feil! Fant ikke referansekilden.
Feil! Fant ikke referansekilden.
Feil! Fant ikke referansekilden.
Feil! Fant ikke referansekilden. Feil! Fant ikke referansekilden.

Saksbehandler: Ingebrigt Drivstuen
Direktetelefon: 72 42 81 21
Direkte e-post:
ingebrigt.drivstuen@rennebu.kommune.no

Vår ref.
14/453-2-IND/MAT 168/3

Deres ref.

Dato
11.04.2014

168/3 GJENREISING AV TIDLIGERE FJØS OG RESTAURERING/VEDLIKEHOLD AV HAUGASÆTRA

Mette Illøkken Hjelmeland søker om oppføring av nytt fjøs/uthus på fritidseiendommen gnr/bnr 168/3, Haugasetra, i Trollheimen landskapsvernområde. Nytt fjøs/uthus på eiendommen er et søknadspliktig tiltak etter plan- og bygningsloven, som også må vurderes i henhold til LNF-formålet i kommuneplanens arealdel.

Søknaden omfatter i tillegg en beskrivelse av alternativer for nødvendig restaurering/vedlikehold av eksisterende høyløe på stedet. Rennebu kommune har vurdert de foreslåtte alternativene for høyløa i forhold til søknadsplikt:

Alternativ 1 synes å være en relativt omfattende jobb, som for større bygg ville vært klart søknadspliktig. Bygget er imidlertid av en type, og av en slik størrelse, at det er grunn til å unnta søknadsplikt for dette alternativet, jf plan- og bygningsloven § 20-3, bokstav a og f, mindre tiltak som kommunen finner grunn til å unnta fra søknadsplikt, sett i lys av SAK § 4-1 a, mindre frittliggende bygning på bebygd eiendom, som ikke skal benyttes til beboelse.

Alternativ 2 vurderes som vedlikeholdsarbeider som ikke krever byggesøknad.

Alternativ 3 vil være søknadspliktig dersom tiltaket innebærer riving av eksisterende bygg (rivespørsmålet må vurderes) og vilkårene i SAK § 4-1 ikke er oppfylt (for eksempel ikke i tråd med gjeldende plangrunnlag).

Vurderingene er kun gjort i lys av byggesaksdelen av plan- og bygningsloven, og innebærer ikke en vurdering av planspørsmålet etter plan- og bygningsloven for området.

Før Rennebu kommune tar opp byggesaken til behandling, sendes søknaden over til Sør-Trøndelag fylkeskommune ved Enhet for regional utvikling (fylkesantikvaren), for vurdering av den antikvariske betydningen av tiltakene, og til verneområdestyret for Trollheimen landskapsvernområde, for vurdering/vedtak i henhold til verneforskriften.

Sakens dokumenter følger i sin helhet.

Med vennlig hilsen
Rennebu kommune

Ingebrigt Drivstuen
Byggesaksrådgiver

Vedlegg: Søknaden i sin helhet

Kopi: Mette Iløkken Hjelmeland, Væretrøa 213, 7054 RANHEIM
Planrådgiver

 RENNEBU KOMMUNE		
Saksbeh.	Kopi til:	Kassasjon
- 8 APR 2014		
Saksnr. 14/453	Dok.nr. 1	Løpenr. 2248/14
Arkivkode: MAT 168/3	Gradering	

Søknad om tillatelse til tiltak uten ansvarsrett
 etter plan- og bygningsloven § 20-2

Søkes det om dispensasjon fra plan- og bygningsloven, forskrift eller arealplan? Ja Nei
 Er det behov for tillatelse/samtykke/uttalelse fra annen myndighet? Ja Nei
 Hvis ja, så oppfylles ikke vilkårene for 3 ukers saksbehandling, jf. pbl § 21-7 andre ledd
 Nabovarsling, jf. pbl 21-3, skal være gjennomført før søknaden sendes kommunen. (Blankett 5154, 5155, 5156).
 Foreligger det merknader fra naboer eller gjenboere? Ja Nei Se vedlegg B1
 Hvis nei på alle spørsmålene over, anses tillatelse gitt tre uker etter at fullstendig søknad er mottatt i kommunen

Opplysninger gitt i søknaden eller vedlegg til søknaden vil bli registrert i matrikkelen.

Søknaden gjelder							
Eiendom/ byggested	Gnr.	Bnr.	Festnr.	Seksjonsnr.	Bygningsnr.	Boignr.	Kommune
	168	3					
Tiltakets art	Adresse				Postnr.	Poststed	
	«Haugasætra»						
Mindre tiltak til bebygd eiendom, pbl § 20-2 bokstav a) og SAK10 § 3-1							
☐ Tilbygg < 50 m ² ☒ Frittliggende bygning (ikke boligformål) < 70 m ² ☐ Skilt/reklame (SAK10 § 3-1 d)							
☐ Antennesystem (SAK10 § 3-1 e) ☐ Driftsbygning i landbruket med samlet bruksareal (BRA) mindre enn 1000 m ² , jf. pbl § 20-2 bokstav b) og SAK10 § 3-2 ☐ Midlertidig bygning/konstruksjon/anlegg (som ikke skal plasseres for lengre tidsrom enn 2 år) ☐ Bruksendring (fra tilleggsdel til hoveddel innenfor en bruksenhet) ☐ Riving av tiltak som nevnt i SAK10 § 3-1							
Annet: _____							
Planlagt bruk/formål				Beskriv			
				Gjenreise fjøs tapt ved naturskade. Planlegges brukt til uthus			

Arealdisponering							
Planstatus mv.	Sett kryss for gjeldende plan						
	☒ Arealdel av kommuneplan	☐ Reguleringsplan	☐ Bebyggelsesplan				
Navn på plan Kommuneplan Rennebu, arealdelen 2009-2020							
Areal	BYA eksisterende	BYA nytt	Sum BYA	BRA eksisterende	BRA nytt	Sum BRA	Tomteareal
				25+28	29	82	2315,36
Grad av utnyttning	Vis beregning av grad av utnyttning. Veiledning finnes på www.by.no eller kontakt kommunen						
	Ihht matrikkel, vedlegg H1, er høyeløe oppført med 25 m ² , mens eksisterende sæterhus ikke er oppført med BRA. Denne har vi beregnet til 28 m ² .						
	Eksisterende utn.grad ihht matrikkel: 25 / 2315,36 = 1,1% Eksisterende utn.grad inkl. sæterhus: (25+28) / 2315,36 = 2,3 % Ny utn.grad: (25+28+29) / 2315,36 = 3,5 %						

Plassering			
Plassering av tiltaket	Kan høyspent kraftlinje være i konflikt med tiltaket? ☐ Ja ☒ Nei	Vedlegg nr.	Q -
	Hvis ja, må avklaring med berørt rettighetshaver være dokumentert		
Plassering av tiltaket	Kan vann og avløpsledninger være i konflikt med tiltaket? ☐ Ja ☒ Nei	Vedlegg nr.	Q -
	Hvis ja, må avklaring med berørt rettighetshaver være dokumentert		
Avstand	Minste avstand til nabogrense	4,9	m
	Minste avstand til annen bygning	12,4	m
	Minste avstand til midten av vei	-	m
Dette skal vises på situasjonsplanen			

Krav til byggegrunn (pbl § 28-1)		
Flom (TEK10 § 7-2)	Skal byggverket plasseres i flomutsatt område? ☒ Nei ☐ Ja	Vedlegg nr.
Skred (TEK10 § 7-3)	Skal byggverket plasseres i skredutsatt område? ☒ Nei ☐ Ja	Vedlegg nr.
Andre natur- og miljøforhold (pbl § 28-1)	Foreligger det vesentlig ulempe som følge av natur- og miljøforhold? ☒ Nei ☐ Ja Dersom ja, beskriv kompensierende tiltak i vedlegg	Vedlegg nr.

Tilknytning til veg og ledningsnett		
Adkomst vegloven §§ 40-43 pbl § 27-4	Gir tiltaket ny/endret adkomst ☐ Ja ☒ Nei	Tomta har adkomst til følgende veg som er opparbeidet og åpen for alminnelig ferdsel: ☐ Riksveg/fylkesveg Er avkjøringstillatelse gitt? ☐ Ja ☐ Nei ☐ Kommunal veg Er avkjøringstillatelse gitt? ☐ Ja ☐ Nei ☐ Privat veg Er vegrett sikret ved tinglyst erklæring? ☐ Ja ☐ Nei
	Overvann	Takvann/overvann føres til: ☐ Avløpssystem ☒ Tørreng
	<i>Feltene "Vannforsyning" og "Avløp" skal kun fylles ut dersom søknaden gjelder driftsbygning i landbruket eller midlertidige tiltak</i>	
Vannforsyning pbl §§ 27-1, 27-3	Tilknytning i forhold til tomta ☐ Offentlig vannverk ☐ Privat vannverk* ☐ Annen privat vannforsyning, innlagt vann* ☐ Annen privat vannforsyning, ikke innlagt vann* Dersom vanntilførsel forutsetter tilknytning til annen privat ledning eller krysser annens grunn, foreligger rettighet ved tinglyst erklæring? ☐ Ja ☐ Nei	* Beskriv Ingen Vedlegg nr. Q -
	Avløp pbl §§ 27-2, 27-3	Tilknytning i forhold til tomta ☐ Offentlig avløpsanlegg ☐ Privat avløpsanlegg Skal det installeres vannklosett? ☐ Ja ☒ Nei Foreligger utslippstillatelse? ☐ Ja ☐ Nei Dersom avløpsanlegg forutsetter tilknytning til annen privat ledning eller krysser annens grunn, foreligger rettighet ved tinglyst erklæring? ☐ Ja ☐ Nei Vedlegg nr. Q -

Vedlegg				
Beskrivelse av vedlegg	Gruppe	Nr. fra - til	Ikke relevant	
Dispensasjonssøknader/innvilget dispensasjon	B	1 - 1	☐	
Kvittering for nabovarsel/Opplysninger gitt i nabovarsel/nabomerknader/kommentarer til nabomerknader	C	-	☐	
Situasjonsplan/avkjøringsplan	D	1 - 2	☐	
Tegninger plan, snitt, fasade (eksisterende)	E	-	☒	
Tegninger plan, snitt, fasade (ny)	E	1 - 1	☐	
Uttalelse/vedtak fra annen myndighet SAK10, § 6-2	I	-	☐	
Andre vedlegg	Q	1 - 4	☐	

Erklæring og underskrift		
Tiltakshaver		
Tiltakshaver forplikter seg til å gjennomføre tiltaket iht. plan- og bygningsloven (pbl), byggt teknisk forskrift og gitt tillatelse.		
Navn	Telefon (dagtid)	Mobiltelefon
Mette Illøkken Hjelmeland	90129026	
Adresse	Postnr.	Poststed
Væretroa 213	7054	Ranheim
Dato	Underskrift	
07.04.2014		
Gjentas med blokkbokstaver	E-post	
METTE ILLØKKEN HJELMELAND	mette.hjelmeland@gmail.com	
	Eventuelt organisasjonsnr.	

ORIENTERING OM TILTAKET

INNHOLD:

BAKGRUNN OG BESKRIVELSE	2
LITT HISTORIE	5
TILTAK PÅ HØYLØA	5
FJØS.....	5
ANDRE TILTAK.....	6
TRANSPORT OG STØY.....	6
OPPSUMMERING OG TIDSPLAN.....	6

BAKGRUNN OG BESKRIVELSE

Sætereierdommen, Haugasætra, Gnr. 168 Bnr. 3 ligger i Rennebu Kommune, nærmere bestemt i Jøldalen sør for Jøldalsvatnet ved inngangen til Svartådalen. Beliggenhet vises på kartet nedenfor.

Sætra ble trolig oppsatt rundt år 1760. Det er litt uklart hvor gamle bygningene er men en antar at de er fra ca. 1850. Det har alltid vært tre hus på sætereierdommen, selve sæterbua, ei høyløe, samt et lite fjøs. Bildet nedenfor viser et meget gammelt bilde av sætertunet med sæterbua til venstre, høyløa i midten og fjøset til høyre. Bildet er hentet fra "Verneplan for Trollheimen, 1980 side 110.

Vedlegg Q1 – ORIENTERING OM TILTAKET

Figur 2 Eldre bilde av sætertunet. Kilde: Verneplan for Trollheimen 1980

Nedenfor vises et flyfoto fra 1958, som viser bygningenes opprinnelige beliggenhet på tunet. Flyfoto er hentet fra Norge i Bilder. Se for øvrig vedlegg D2 for hele bildet.

Figur 3 Flyfoto fra 1958, viser tunet godt

Sætereieendommen hadde drift frem til 1950-tallet. Etter det ble husene ikke vedlikeholdt og var til sterkt forfall. Derfor ble sæterbua totalrenovert fra tidlig 1980-tallet. Blant annet måtte taket taes av og forsterkes/opprettes og deretter dekket med den gamle barken samt torv. Sæterbua er nå i bruk som fritidseiendom og blir holdt godt vedlike.

Høyløa er nå til nedfalls og vil trolig ikke tåle mange vintre. Murene under høyløa holder på å rase ut og noen av stakkene må skiftes ut. En tar nå sikte på å totalrestaurere høyløa og sette den opp i opprinnelig stand. Dette kommer vi tilbake til senere i skrevet.

Vedlegg Q1 – ORIENTERING OM TILTAKET

Fjøset ble midt på 80-tallet revet ned og satt opp igjen i opprinnelig stand med bruk av det gamle tømmeret som var i relativt god stand. Imidlertid måtte vi ha noe ekstra materiell transportert opp fra bygda. Vi søkte derfor om løyve om traktortransport fra bygda. Vi fikk ikke løyve tidsnok før vinteren satte inn. Derfor måtte vi dekke taket med bølgeblekk. Dette holdt ikke for vinterstormene, noe som resulterte i at vinden hadde løftet taket og jevnet fjøset med jorden.

Vi vil med dette søke om å sette opp fjøset i sin opprinnelige størrelse og utseende. Mye av det opprinnelige tømmeret ble ødelagt, men vi regner med å kunne bruke noe av det spesielt i kortveggene. Vi legger ved tegninger og beskrivelse av fjøset.

Begrunnelsen for denne søknaden om restaurering av høyløa og oppsetting av fjøs er at vi ønsker å bevare det gamle sætertunet i opprinnelig stand. Høyløa er som sagt i meget dårlig stand og vil ikke tåle mange vintre dersom vi ikke sikrer den. Fjøset utgjorde en del av tunet og hører derfor hjemme der for helhetens skyld.

Vi anser at arbeidet på løa må betraktes som vedlikehold som kan skje i medhold av verneforskriften punkt IV I.2 a). En skal ikke endre fasade, eller ombygge eller utvidelse. En vil heller ikke endre bruksform på løa.

Vi søker forvaltningsmyndigheten om dispensasjon til å gjenoppføre fjøset med hjemmel i verneforskriften punkt IV I.2 b). Vi anser grunnen til at bygningen ble ødelagt var naturskade som følge av sterke vinterstormer. Fjøset skal ha samme størrelse (volum) som det opprinnelige fjøset og tilnærmet samme utseende.

Søker har vært i kontakt med Fylkesantikvaren i Trondheim (Roy Åge Håpnæs og Trond Eide). De ville støtte en nyoppføring så lenge en holder seg til utseende og samme volum som det opprinnelige fjøset og de mente det ville være en berikelse for tunet og området som helhet.

LITT HISTORIE

Som nevnt antar vi at husene er fra ca. 1850. Sætereieendommen var en del av et felleseie sammen med to andre sætereieendommer. Ca. 1996 ble selve sætertunet delt fra felleseiet og skilt ut som egen selveiet tomt (Gnr. 168, bnr.3) i forbindelse med et dødsbo, se målebrev vedlagt denne søknaden (vedlegg Q2). Tomten er på ca. 3 mål og rettigheter i forbindelse med sæterdrift på det tidligere felleseiet er overdratt til de to andre andelseierne pluss en ny andelseier (Hoset, Haugen og Riise). I dag kan sætereieendommen derfor betraktes som en fritidseiendom. Vi ønsker likevel å opprettholde eiendommen som et sætertun utfra historiske perspektiv og estetikk. Sætertunet ligger midt i turstien mellom Jøldalen og Svartådalen og det er svært mye trafikk både på ski, sykkel og gange. Vi viser også til kap. 4.2 i Forvaltningsplan for Trollheimen:
"Seterdalene med sitt kulturlandskap og seterbygninger skal sikres for fremtiden."

TILTAK PÅ HØYLØA

Som forklart så er høyløa til forfalls og tiltak er umiddelbart påkrevet dersom den ikke skal rase samme. I vedlegg Q3 finnes en fullstendig rapport med bilder og forklaring på løas tilstand. Videre er det beskrevet de arbeider og tiltak som tenkes gjennomført. Rapporten er utarbeidet av Håkon Rueslåttan som er innleid som rådgiver for arbeidene. Rueslåttan har studert lafteteknikker og -historie og driver også aktivt med lafting. Han vil også forestå laftingen av fjøset.

Det er en kombinasjon av rapportens alternativ 1 og 2, som planlegges. Arbeidet vil da bestå i å ta ned løa, reparere mur for så å bygge opp løa igjen, der de mest skadede laftestokker erstattes med nye. Det vil så i tillegg bli en innvendig forsterkning. Man oppnår da å bevare mest mulig av byggets sjel, samtidig som det vil holde i mange år.

FJØS

Det er tatt mål av det gamle fjøset. Og det er laget en tegning som vist i vedlegg E1. Som det går frem så har ikke bygningen vinduer i tråd med det opprinnelige fjøset. Fjøset hadde noen små lufteglugger, som en tenker seg løst ved at en har noen små "skjulte vinduer" slik at lys kan slippes inn ved behov. Disse vinduene vil ha en høyde som bredden av en tømmerstokk. Ellers er begge langvegger identiske og det samme er kortveggene.

Plasseringen av fjøset vil bli identisk med den gamle plasseringen som vist på flyfoto fra 1958. Viser til vedlegg D1 og D2.
Stein fra opprinnelig fjøs vil bli gjenbrukt til mur.

Vedlegg Q1 – ORIENTERING OM TILTAKET

ANDRE TILTAK

Det vil i sammenheng med planlagte tiltak også utføres en generell opprydning på tunet. De materialer som ikke kan gjenbrukes fra nedfalt fjøs og løa vil bli fraktet ned og levert på gjenbruksstasjon. Det er også planlagt å slå gresset på tunet for å vedlikeholde dette.

Alt avfall skal transporteres ned og leveres på gjenbruksstasjon.

TRANSPORT OG STØY

Det er nødvendig med en del transport av både materialer, redskap og verktøy. Antall transporter vil imidlertid holdes på et minimum, og det er kun materiell som vil bli transportert (ikke personer). Vi ser for oss at det er nødvendig med ca. 4 transporter totalt (opp og ned), fra ca. mai til august dette år. Transport vil foregå med traktor med henger.

Det vil nødvendigvis oppstå noe støy ifbm de planlagte arbeider. Dette vil forsøkes holdes på et absolutt minimum og innen rimelige tidspunkt på dagen. Aggregat vil ikke være i bruk mer enn høyst nødvendig.

OPPSUMMERING OG TIDSPLAN

Vi ønsker å sette i gang med restaureringen av høyløa så snart snøen forsvinner, dvs. tidlig juni. Vi har bare tilgang på rådgiver og lafter denne våren og sommeren. Begge arbeidene (høyløe og fjøs) må sees under ett, da hovedformålet er å redde et hus samt å gjenopprette tunets karakter. Laftingen må settes i gang så tidlig som mulig slik at fjøset kan settes opp i sommer. Vi håper derfor på en rask behandling av søknaden

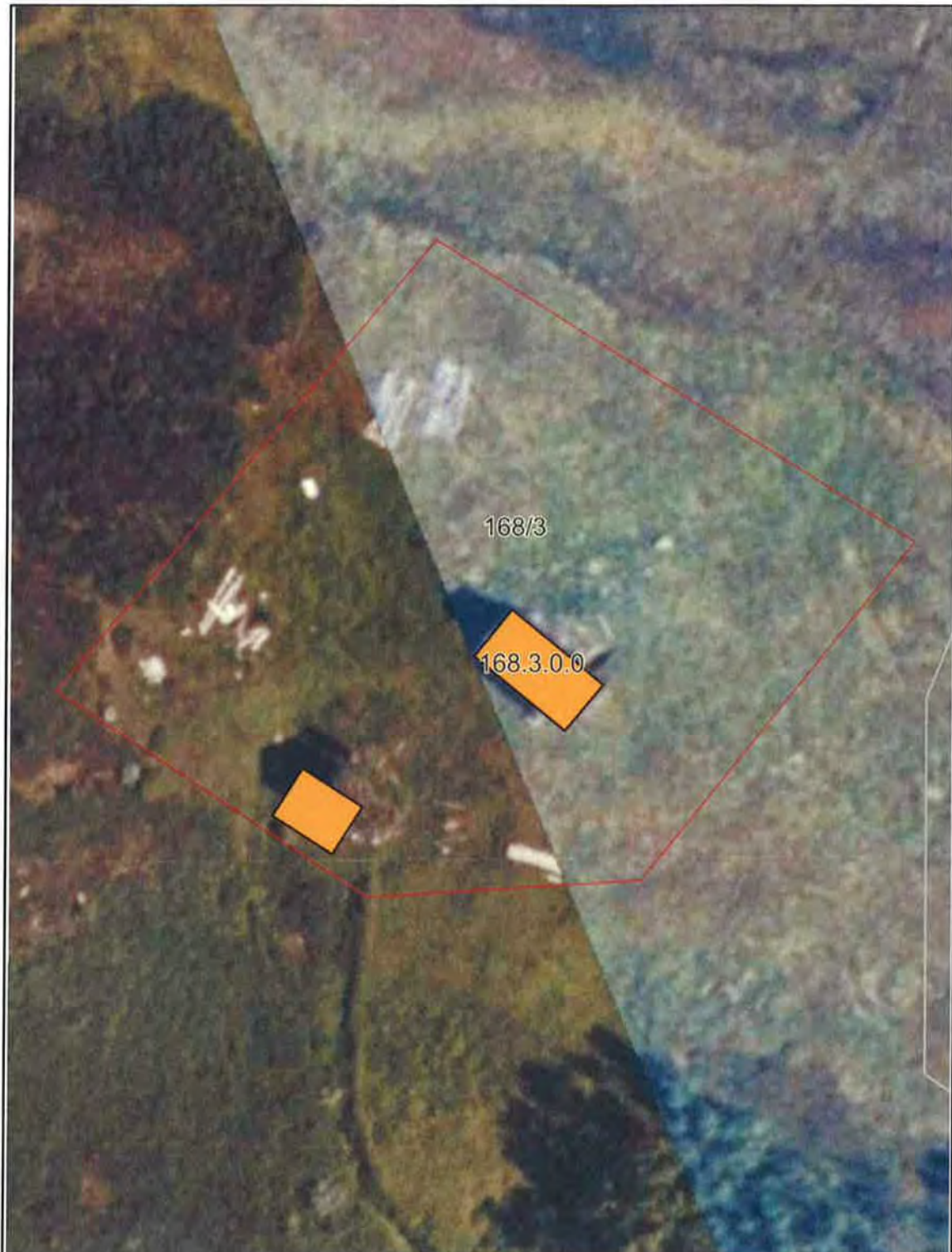
Dokid: 14004464 (14/453-1)
168/3 flyfoto sætra situasjonskart

Flyfoto Sætra 1:500

1:500

03.04.2014

Kartopplysninger som kreves ved omsetning av eiendommer, skal bestilles skriftlig hos kommunen. Ellers er ikke kommunen ansvarlig.

Flyfoto Sætra 1:500

1:500

03.04.2014

Kartopplysninger som kreves ved omsetning av eiendommer, skal bestilles skriftlig hos kommunen. Ellers er ikke kommunen ansvarlig.

Høydeinformasjon

Høydekurve 20m

Innsjøer og vassdrag

- Innsjø
- Innsjøkant
- Elv/Bekk midt

Annen samferdsel

- Traktor/Kjerreveg midt
- Merket sti
- Sti

Bygninger

- Andre bygg
- Takkant
- Bygning punkt

Eiendomsinformasjon

- Eiendom
- Gårds- og bruksnummer

Adresser

- Adressepunkt tekst

Dokid: 14004465 (14/453-1)
168/3 utskrift fra norge i bilder

Norge i bilder

Koordinater (nedre venstre - øvre høyre)
Euref89 UTM32 6969585N 524387Ø - 6969848N 524573Ø

Rennebu kommune - postmottak

Dokid: 14004474 (14/453-1)
1883.epost

Fra: Odd Hjelmeland [oddhjeml@gmail.com]
Sendt: 8. april 2014 10:36
Til: Rennebu kommune - postmottak
Kopi: hege.sather.moen@fylkesmannen.no
Emne: Søknad om tiltak ved sætertun i Jøldalen
Vedlegg: Til ferdig søknad.zip

Oppfølgingsflagg: Følg opp
Status for flagg: Flagget

Til: Byggesakskontoret i Rennebu Kommune

Kopi: Fylkesmannen ved Hege Sæther Moen

Vedlagt finnes søknadspapirer vedrørende gjenreising av fjøs på et sætertun i Jøldalen. I mappen finnes selve søknadsskjemaet (5153) samt ti andre vedlegg som gir fylldig informasjon om tiltaket. Vi anbefaler at en kan starte lesingen med vedlegg Q4 (brev) som gir en overordnet oversikt over tiltaket.

Søker for tiltaket er nåværende eier Mette Illøkken Hjelmeland men undertegnede vil være kontaktperson overfor myndigheter.

Jeg kan kontaktes for en muntlig gjennomgang av tiltaket dersom nødvendig. Vi håper at dokumentasjonen på tiltaket er tilfredsstillende.

Med vennlig hilsen

for Mette Illøkken Hjelmeland

Odd Hjelmeland
Væretrøa 213
7054 Ranheim

oddhjeml@gmail.com

Tlf.: 907 49 185

Dokid: 14004467 (14/453-1)
168/3 matrikkelutskrift

Navn: kristian.hjelmeland@gmail.com
Saksbehandler: KRISTIAN.HJELMELAND@GMAIL.COM

Matrikelutskrift

Matrikkelenhets registerbetegnelse og adresse

Matrikkelenhets: Gårdsnr 168, Bruksnr 3 **Kommune:** 1635 Rennebu

Adresse:
Matrikeladresse: Gnr: 168 Bnr: 3 **Grunnkrets:** 202 Nerskogen
7393 Rennebu **Valgkrets:** 1 Nerskogen
Oppdatert: 25.08.2011 **Kirkesogn:** 9070601 Rennebu

Grunnarealer mv. – Matrikelopplysninger

Matrikel:

Type: Best. grunneiendom	Tinglyst: Ja	Landbruk: Nei
Bruksnavn: Haugasetra	Matrikelført: Ja	Antall teiger: 1
Etableringsdato: 20.11.1996	Har festegrunn: Nei	Seksjonert: Nei
Areal: 2 313,2 kvm	Skyld:	
Arealkilde: Areal hentet fra eiendomsbase		

Ikke tinglyst eierforhold:

Ingen ikke tinglyste eierforhold registrert på matrikkelenheten.

Kulturminner:

Ingen kulturminner registrert på matrikkelenheten.

Grunnforensing:

Ingen grunnforensing registrert på matrikkelenheten.

Klage på vedtak i Matrikkel:

Ingen klage registrert på matrikkelenheten.

Forretninger:

Type	Dato	Rolle	Matrikel	Arealendring
Kart- og delingsforretning	Forretning: 20.11.1996	Avgiver	1635/168/2	-1 000,0
	Matrikelført:	Mottaker	1635/168/3	1 000,0

Bebyggelsens arealer mv., antall boenheter

Bygning 1 av 2: Fritidsbygg(hyttersommerh. ol (Kilde: Massivregistrering)

Opplysninger om boliger/bruksenheter:

Adresse	Type	BRA	Kjøkkenkode	Antall rom	Bad	WC
1635/168/3	Unummerert bruksenhet					

Bygningsopplysninger:

Næringsgruppe: Annet som ikke er næring	Bebygd areal:	Rammetillatelse:
Bygningsstatus: Tatt i bruk	BRA bolig:	Igangset.till.:
Energikilde:	BRA annet:	Ferdigattest:
Oppvarming:	BRA totalt:	Midl. brukstil.:
Avløp:	Har heis:	Nei Tatt ibruk (GAB):
Vannforsyning:		Antall boliger:
Bygningsnr: 183904140		Antall etasjer:

Etasjeopplysninger:

Ingen etasjeopplysninger registrert på bygningen.

Kulturminner:

Ingen kulturminner registrert på bygningen.

Bygning 2 av 2: Hus for dyr/landbr.lager/silo**Opplysninger om boliger/bruksenheter:**

Adresse	Type	BRA	Kjøkkenkode	Antall rom	Bad	WC
Ingen registrert adresse	Unummerert bruksenhet					

Bygningsopplysninger:

Næringsgruppe:	Ikke oppgitt	Bebygd areal:	25,0	Rammetillatelse:	
Bygningsstatus:	Tatt i bruk	BRA bolig:		Igangset.till.:	
Energikilde:		BRA annet:		Ferdigattest:	
Oppvarming:		BRA totalt:		Midl. brukstil.:	
Avløp:		Har heis:	Nei	Tatt ibruk (GAB):	
Vannforsyning:				Antall boliger:	
Bygningsnr:	300239578			Antall etasjer:	

Etasjeopplysninger:

Ingen etasjeopplysninger registrert på bygningen.

Kulturminner:

Ingen kulturminner registrert på bygningen.

Dokid: 14004468 (14/453-1)
168/3 dispensasjonssøknad

Mette Illøkken Hjelmeland
Væretrøa 213
7054 Ranheim
mette.hjelmeland@gmail.com

Byggesakskontoret, Rennebu Kommune
Myrveien 1
7391 Rennebu Kommune
postmottak@rennebu.kommune.no

Trondheim, 7. April 2014

DISPENSASJONSSØKNAD

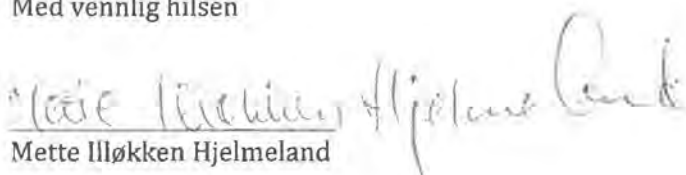
Det søkes med dette dispensasjon fra Plan og Bygningsloven §21-3 vedr. nabovarsel.

Dette med begrunnelse i;

- Det er om lag 700 meter til nærmeste nabobygning (Hosetsætra)
- Søknaden gjelder gjenreising av tidligere eksisterende fjøs
- Krav til avstand til tomtegrenser er ivaretatt, se vedlegg D1.

Vi anser dermed at naboers interesser i svært liten grad berøres av dette arbeidet.

Med vennlig hilsen

Mette Illøkken Hjelmeland

Dokid: 14004469 (14/453-1)
168/3 fasadtegringer

5m

4

3

2

1

0

0

1

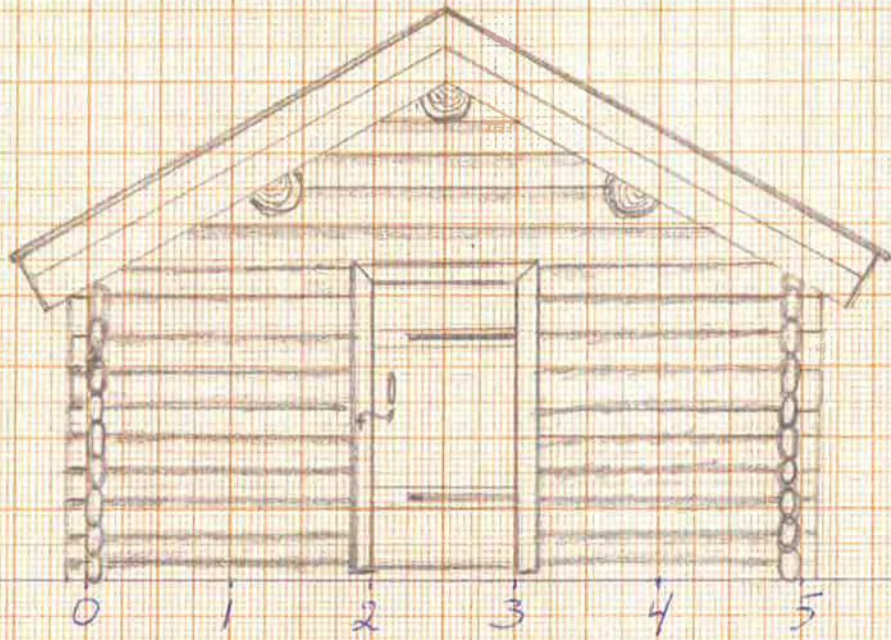
2

3

4

5

6m

4m

3

2

1

0

0

1

2

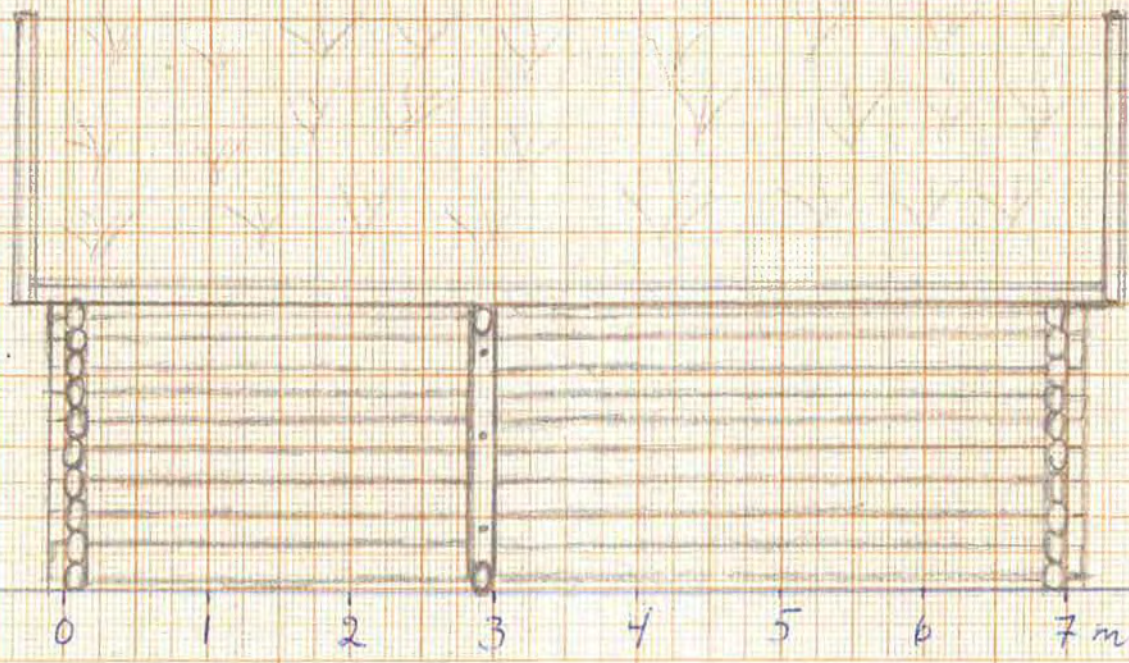
3

4

5

6

7m

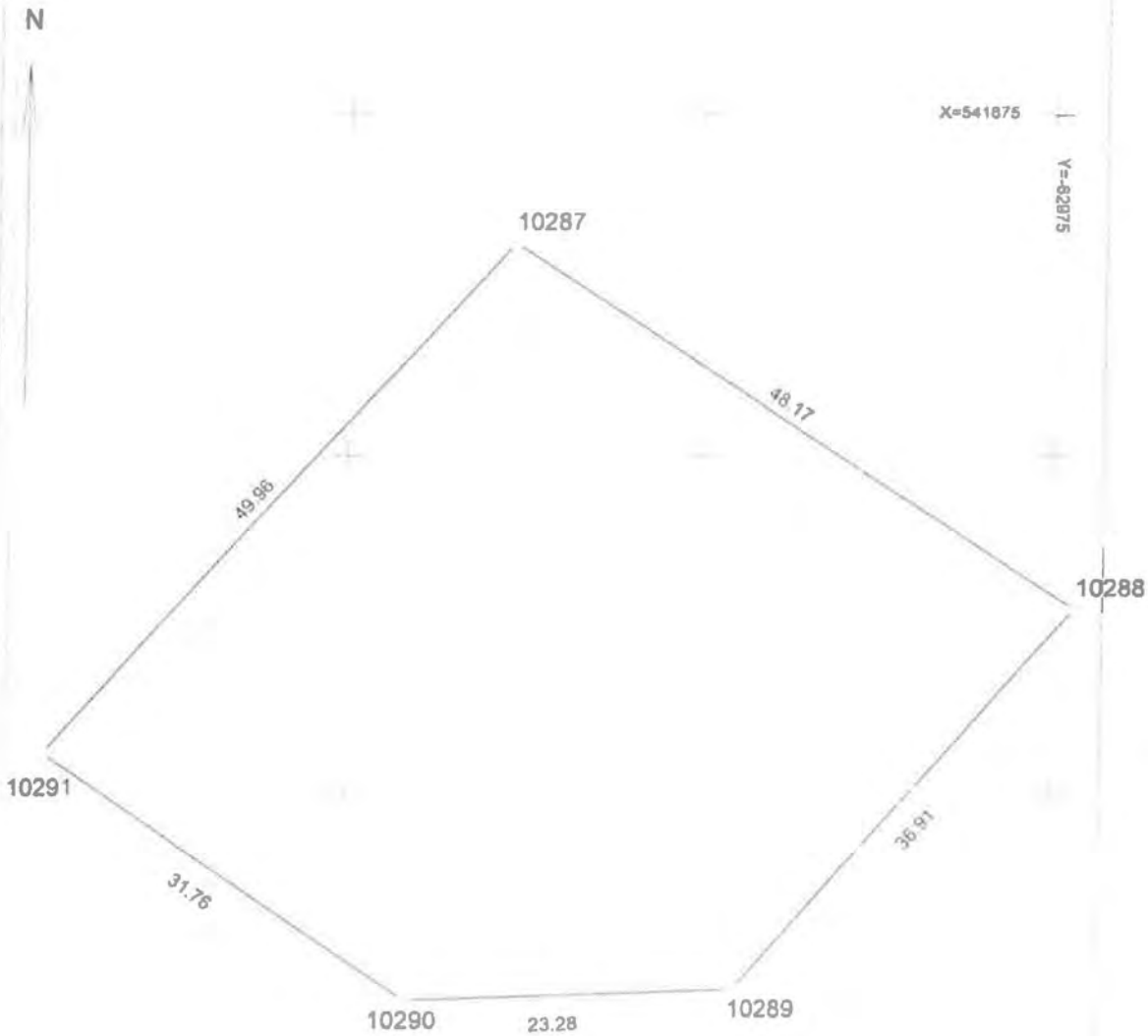

Dokid: 14004471 (14/453-1)
168/3 mätbrevkart

Gr	168	Bl	3	Festl
Repräsentationspunkt				
X	541640	Y	-63010	Z
Kartblad	CD113-05-10-1		X	Landinlett
Måstolck	1:500	Area	2315.36	M ²

MÅLEBREVKART

Jor	J58/96
Mätbrev nr	M10-120

Punkt	Punktmerke	X-koord	Y-koord	Radius
10287	Off.gkj.grmr. i jord	541665.49	-63013.41	
10288	Off.gkj.grmr. i jord	541638.80	-62973.32	
10289	Off.gkj.grmr. i jord	541610.69	-62997.25	
10290	Off.gkj.grmr. i jord	541609.86	-63020.51	
10291	Off.gkj.grmr. i jord	541628.08	-63046.52	

Kommune
RENNEBU KOMMUNE

MÅLEBREV x uten grensejustering
med grensejustering

J.nr **J58/96**

Målebrev nr **M10-120**

Evt. midl. forretning, dato, ref. nr
201196

Målebrev over

Eiendom	Gnr	Bnr.	Festenr.
	168	3	
	Bruksnavn/adresse Haugasetra		
Areal (m ²)	2315.36		

Delingsloven § 4-2 første ledd.

Kommunen skal tinglyse målebrev, midlertidig forretning og registreringsbrev, som er nødvendig for å opprette registerenheten i grunnboken snarest mulig og senest når klagefrister er utløpt. Det samme gjelder målebrev som gir uttrykk for at det som ledd i kartforretningen er foretatt arealoverføring etter reglene om grensejustering.

I henhold til delingsloven av 23.juni 1978 er det holdt følgende forretning

Dato for forretningen	101000
Rekvirent	Trondheim byfogdembete
Bestyrer	Geir M. Fjellstad
Forretning	Kartforretning over gnr 168 bnr 3. Parsellen er tildelt registreringsnummer ved midlertidig attest utstedt 201196.

Underskrift

Sted	Dato	Underskrift
Rennebu	21.05.01	<i>Geir M. Fjellstad</i> Geir M. Fjellstad

Underskrift **RENNEBU KOMMUNE**
FISHER GRIFT
7201 RENNEBU

GAB

Registreringsstempel

REGISTRERT I GAB

21 MAI 2001

Rennebu Kommune - Oppmålingsavd.
Løpenr. Sign. *G.F.*

Tinglysing (jf. delingsloven § 4-2)

Dagbokstempel

Påtegninger (rettelser o.l.)

Dokid: 14004472 (14/453-1)
168/3 rapport - oppsummering befaring på sætra i
jøldal

RAPPORT

Oppsummering av befaring på sætra i Jøldal

Introduksjon

Vi nærmer oss sætra, og byggherren er fortsatt moderat optimist

Objektet for befaringen: Løa

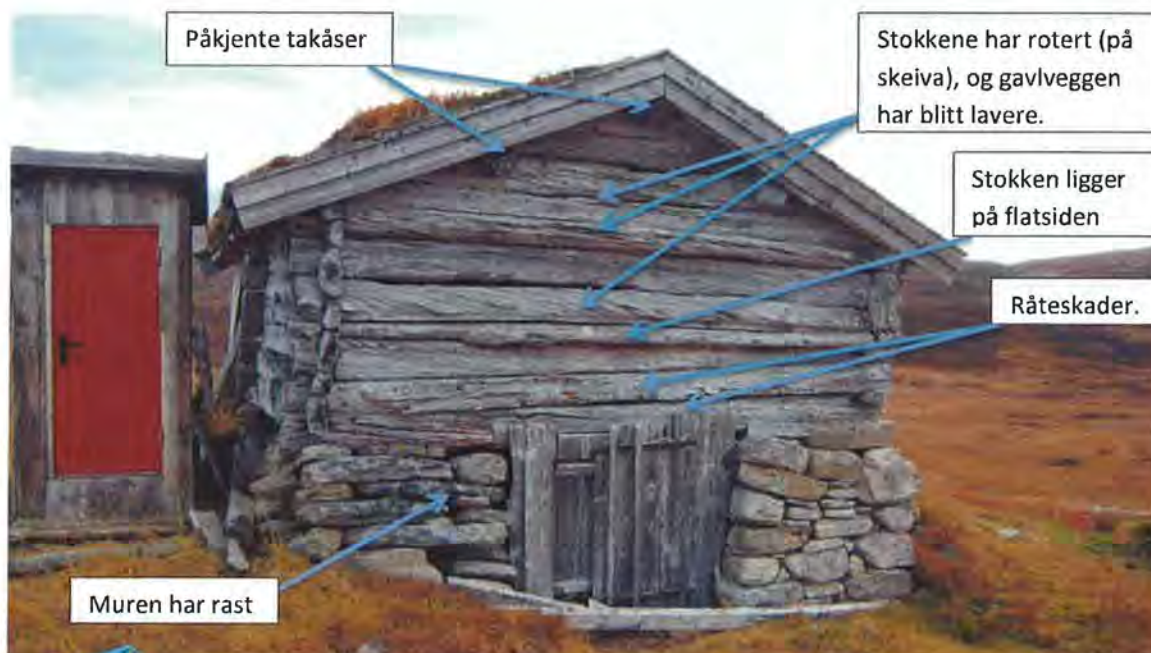
Generelt: Løa har et indremål på 3,79m x 6,56m, fordelt på to rom. Det største rommet har et indremål på 3,79m x 3,79m, og det minste rommet 3,79m x 2,77m. De totale stokklengdene i kortveggen – inkludert to vegg-gjennomganger og to nover - blir da ca. 4,3m, og total lengde i langveggene blir ca. 7,1m. Takåsene og rafte-stokkene stikker ca. 30cm utover raustet, så total lengde på de blir ca. 7,4m (men de fleste er skjøtet sammen i deleveggen).

Løa er laftet av "halv-kløyvinger", og plankene er bare 10-12 cm tykke. Dette fører til små kontaktflater mellom stokkene i måfarene og laftehuggene, og derfor dårligere stabilitet i veggen (enn f.eks. 15 cm tykke lafteplanker som er vanlig idag). Videre vil dømlingene (trepluggene gjennom stokkene) lettere eksponeres i måfaret (mellom stokkene), og mange er råtnet bort eller knekt. Dette har ført til at laftestokkene (lettere) har rotert i veggen, og lagt seg på flatsiden på stokken under.

Gavlveggen mot sør har 4 stokker som har rotert, og dette har ført til at veggen har blitt mye lavere; anslagsvis 15-20 cm. Hvis disse stakkene blir rettet opp, så vil taket bli ca. 20 cm høyere på denne enden av løa. De nederste stakkene har også råteskader, selv om to av de «er nye».

To av taksåsene (mønsåsen + den vestre åsen) er påkjent av forvitring i novene, noe som svekker bruddstyrken i det kritiske området der de hviler på veggen. (Dette kan lett avhjelpes med en stakk (en stender) festet i veggen under takåsen på innsiden; dersom veggen er stabil).

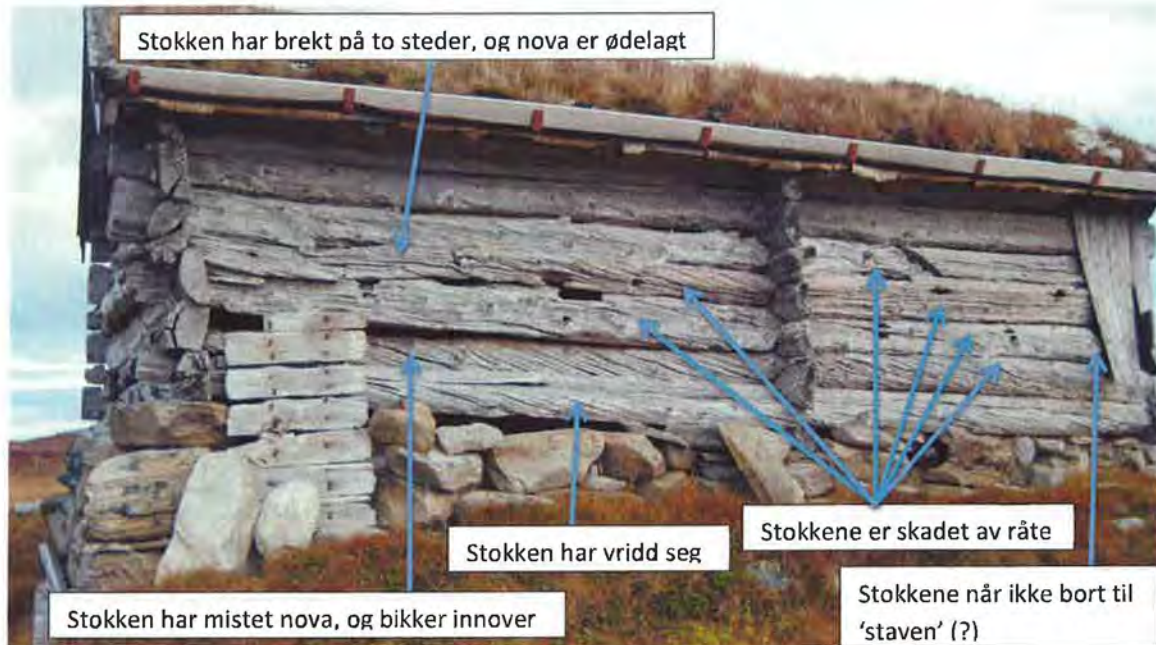
Grunnmuren på vestsiden av gavlveggen har rast noe, men dette er neppe kritisk, for hjørnet virker stabilt.

Langveggen på østsiden har også mye råteskader i de nederste 4-5 stakkene. Fjerde stakken nedenfra har brekt på to steder i det vestre rommet, og nova er helt ødelagt. Andre stakken nedenfra har mistet hele nova, og har bikket innover i rommet, og stakken under (syllstakken) har også vridd seg innover (pga. stakken over?).

På nordenden av langveggen er det en "stav" mellom "stavlina" og stakken over syllstakken. Det betenkelige er at stakkene i veggen ikke når fram til "staven". Det betyr at de ikke er stabilisert i enden med annet enn av bordene som er spikret opp. Likevel ligger stakkene på plass i 'vegglivet', så det er bra. Ved å skru inn en stender på innsiden vil veggen stabiliseres ytterligere.

Muren er ikke bra under det vestre rommet, men er intakt under hjørnet, og det er det viktigste punktet; forutsatt at syllstokken har beholdt sin styrke, men det er også usikkert. Men tverrveggen (mot vest) hviler på denne syllstokken i hjørnet, så det ser greit ut.

Deleveggen mellom rommene ser ganske brukbar ut, men den har forskjøvet seg vestover pga kollapsen av stokkene i gavlveggen (bildet under).

Alternativ 1: Restaurering

For å gjøre en full restaurering må løa tas helt ned, og grunnmuren må repareres. Den må så laftes opp stakk-for-stakk, og stakkene som er mest skadet må byttes ut med nye. Dette må da være 12,5 cm tykke lafteplanker (dvs. 5 toms og ikke 6-toms planker). På østre langveggen må trolig 5 av de 7 stakkene skiftes ut, og det samme på sørlige kortveggen. Alle dimlingene (trepluggene som går igjennom lafteplankene, og hindrer stakkene fra å vri seg ut av vegglivet) må byttes ut med trykkimpregnerte. Det må også laftes inn nye takåser.

Langveggen mot hytta ser rimelig intakte ut (noe som virker rart, tatt i betraktning rotasjonen av stakkene i kortveggen). Raustekubbene på inngangsveggen (over døra) ser også bra ut. Hele løa er skeiv, for den har fått et sig nedover da stakkene i gavlveggen (mot elva) vridde seg. Stavene ved inngangen står derfor også skjevt, men ser ikke ut til å ha råteskader. De bør likevel skiftes ut med noe kraftigere staver (f.eks. runde stokker eller lafteplank).

Alternativ 2: Sikring av bygget

Et alternativ er å la løa stå så lenge som mulig slik den er (og heller lafte opp et nytt fjøs). Dette alternativet bør inkludere sikring av løa så godt som mulig, uten for store investeringer.

Det første som må gjøres er uansett å sikre grunnmuren med mørtel og stein, både på sørsiden og under langveggen mot øst (og vest). Det peneste vil være å beholde gråsteinmuren på utsiden, og reparere denne. Deretter settes det opp en enkel forskaling på innsiden der muren er høy, og fyller i betong som også «låser» gråsteinmuren. Det må graves ut litt, slik at betongen hviler på samme type underlag som muren (unngå relative telehiv). Stort sett er det grus under bygget, og grusen er ikke telefarlig (mangler kapillær sugsevne).

Sikringen av laftet gjøres med å skru opp stendere (2 tomx5 tom) på innsiden av veggene, som binder det hele sammen, og som også hindrer videre helning av bygget mot elva. Dette vil innebære at mye av vekten av tømmerveggene etter hvert vil tas opp av dette stenderverket. På strategiske steder; f.eks. gavlveggen mot elva bør det muligens settes opp tilsvarende bjelker på yttervegg. Bjelkene skrues fast med gjennomgående bolter, og supplert med lange "franske" skruer. Foreslår da å starte i det sørvestre hjørnet, og sette opp bjelker i V-form i hjørnet, bundet sammen med vinkeljern. Dersom stokkene som har vridd seg er i veien, kan det hogges ut et spor for plankene. Deretter sikres det sør-østre hjørnet på samme måten. På langveggene skrues det opp bjelker mellom de vertikale bjelkene; en oppe på raftestokken, og en nede ved syllstokken. Deretter skrues det opp skråsverter; dvs. skrånede bjelker mellom bjelkene oppe og nede, inn mot mellomveggen, for å hindre videre siging utover. Dette er svært viktig hvis en skal forsøke å jekke opp gavlveggen mot elva.

Etter at bjelkene er festet kan en bruke disse til å jekke opp hjørnene i gavlveggen mot elva. En slik oppjekking bør helst foretas på utsiden av gavlveggen, der jekkene (2 stk) kan plasseres på bakken utenfor døra. Det bør da skrues opp to lange bjelker opp til 6. stokken nedenfra; dvs. over stokkene som har vridd seg ut av vegglivet. Disse to vertikale bjelkene bindes sammen med en tverrbjelke som hviler på jekkene. De vertikale bjelkene må sikres med stålbånd eller kjettinger inn til løyveveggen, slik at de ikke vipper utover under jekkingen. Målet må være å vri de to stokkene - stokk 4 og 5 nedenfra - i gavlveggen tilbake i vegglivet. Samtidig kan kanskje de to nederste stokkene på østveggen tvinges tilbake i vegglivet. Med en gang stokkene er ført tilbake i riktig posisjon må de sikres med bjelker skrudd i stokkene over og under.

Videre skrues det opp bjelker under takåsene for å hindre skjærbrudd i disse i vegg-gjennomføringen. Videre innover i det ytre rommet (med kjeller), kan gulvbjelker (f.eks. 2 toms x 5 toms (eller 6 toms)) henges opp med bjelkesko (60 cm senteravstand) festet på de langsgående nye bjelkene som er skrudd opp langsmed syllstokkene. Som gulvbord kan brukes kraftig taktro-bord («rupanel»).

Bak bjelkene som skrues på veggene legges det svartpapp, slik at ikke regn og snø blåser inn gjennom veggene. Mellom bjelkene kan det spikres opp asfaltplater for samme formål. Dersom det ønskes en paneling på innsiden, må det skrues opp et spikerslag på veggene, midt mellom plankene som er skrudd opp langsmed raftestokkene og syllstokkene.

Alternativ 3: Nybygg

Konklusjon:

Alternativ 1 blir omtrent like arbeidskrevende som Alternativ 3; nybygg, og det bør fortrinnsvis utføres på stedet, for de gamle stokkene tåler dårlig lang transport på humpete veier. Dessuten vil novene lett brette under transporten. Alternativ 1 vil heller ikke bli et bygg som vil vare i så mange år, for stokkene er for skrøpelige. Det står vel derfor mellom alternativ 2 og 3.

Alternativ 2 krever mye mindre innsats og materiell enn et nybygg, og løa kan da stå i mange år, siden taket er nytt. Løa beholder da sitt ytre utseende.

Konklusjonen blir derfor at Alternativ 2 er et brukbart alternativ, og bygget beholder da «sin sjel».

Trondheim 26.11.13

Håkon

Dokid: 14004473 (14/453-1)
166/3 byggesøknad

Mette Illøkken Hjelmeland
Væretrøa 213
7054 Ranheim
mette.hjelmeland@gmail.com

Byggesakskontoret, Rennebu Kommune
Myrveien 1
7391 Rennebu Kommune
postmottak@rennebu.kommune.no

Trondheim, 7. April 2014

BYGGESØKNAD

Eiendom: Haugasætra, Gnr 168, Bnr 3

Vi ønsker med dette å søke om tillatelse til å gjenreise fjøs tapt i naturskade på denne eiendommen, ihht "Forskrift om vern av Trollheimen landskapsvernområde", FOR-1987-12-11-1066, IV, pkt. 1.2 b). Fjøset ble tatt av vinterstorm på midten av 1980-tallet.

Vennligst se vedlegg A for en orientering om saken. Fjøset er planlagt reist i opprinnelig størrelse og på opprinnelige tufter. Vi viser til vedlegg D1 og D2. Vedlegg D1 viser fjøset plassert på tomt med avstand til de andre bygninger og avstand til tomtegrense.

Fjøs vil bli laftet i tråd med lokal byggeskikk. Stein fra opprinnelig mur vil bli brukt til grunnmur.

Det planlegges også en totalrestaurering av høyløe på tunet, da denne er i forfall. Dette for å bevare høyløa. Beskrivelse av dette er inkludert i vedlegg Q1 og Q3. Vi anser dette for ikke søknadspliktig ihht verneforskriftens IV, pkt 1.2 a). Vi legger likevel ved en omfattende beskrivelse av den planlagte restaureringen (vedlegg Q1). Dette er drøftet i detalj hos fylkesantikvaren i Trondheim (Roy Åge Håpnes og Trond Eide) som gir sin tilslutning.

Tiltakshaver: Mette Illøkken Hjelmeland

Tiltakets art: Se vedlegg Q1

Tiltakets størrelse: Se vedlegg E1. Dette er lik opprinnelig størrelse

Planforhold: Vi anser tiltaket i tråd med gjeldende plan.

Ivaretagelse av krav til universell utforming og arkitektonisk utforming, herunder visuelle kvaliteter: De visuelle kvaliteter anses i tråd med områdets byggeskikk.

Minsteavstand til annen bebyggelse, kraftlinjer, vegmidte, vann og avløpsledninger: Nærmeste annen bygning er ca. 700 meter unna (Hosetsætra). Avstand til de to andre bygninger på tunet er vist i vedlegg D1. Kraftlinjer, vann og avløpsledninger fins ikke. Det er ikke planlagt tekniske installasjoner i fjøset.

Atkomst, vannforsyning, avløp og fjernvarmetilknytning: Ikke relevant.

Eventuelt behov og grunnlag for dispensasjon: Dispensasjon fra krav om nabovarsling, da vi anser dette som ikke relevant, se punkt nedenfor og vedlegg B1. Dersom nødvendig vil vi sende nabovarsel.

Avholdt forhåndskonferanse: Nei

Tegninger og målsatt situasjonsplan: Vedlegg D1, D2 og E1

Redegjørelse for nabovarsling og nabomerknader, samt kvittering for nabovarsel: Nærmeste nabobygning (Hosetsætra) ligger 700 meter unna. Med bakgrunn i dette og at søknaden gjelder gjenreising av bygning som tidligere har vært oppført, anser vi nabovarsel som ikke relevant. Avstand til tomtegrenser er ihht krav, ref. vedlegg D1. Dispensasjonssøknad fins i vedlegg B1.

Forhold til andre myndigheter: Trollheimen Verneområdestyre

Øvrig informasjon:

Hjemmelshaver står oppført som Inge Mikal Illøkken, som døde i 1992. Dødsboet ble gjort opp i skifteretten og Gnr 168, Bnr 3 ble overført til undertegnede.

Vi håper på en positiv og rask behandling av denne søknad.

Med vennlig hilsen

Mette Illøkken Hjelmeland

Kopi til:

Verneområdeforvalter for Trollheimen, Hege Sæther Moen, hege.sather.moen@fmmr.no

Vedleggsliste

- Blankett 5153 Søknad om tiltak uten ansvarsrett

B1.	Dispensasjonssøknad
D1.	Flyfoto og situasjonsplan med planlagt fjøs inntegnet
D2.	Flyfoto fra 1958
E1.	Tegninger fjøs
F1.	Oversiktskart
H1.	Matrikelutskrift
Q1.	Orientering om tiltak
Q2.	Målebrev
Q3.	Teknisk rapport på tilstand høyløe
Q4.	Dette brev

Fra: Rennebu kommune[postmottak@rennebu.kommune.no]

Dato: 14.04.2014 11:32:43

Til: Fylkesmannen i Møre og Romsdal; Sør-Trøndelag fylkeskommune

Tittel: 168/3 GJENREISING AV TIDLIGERE FJØS OG RESTAURERING/VEDLIKEHOLD AV

VÅR REFERANSE: Saksnr: 14/453-2

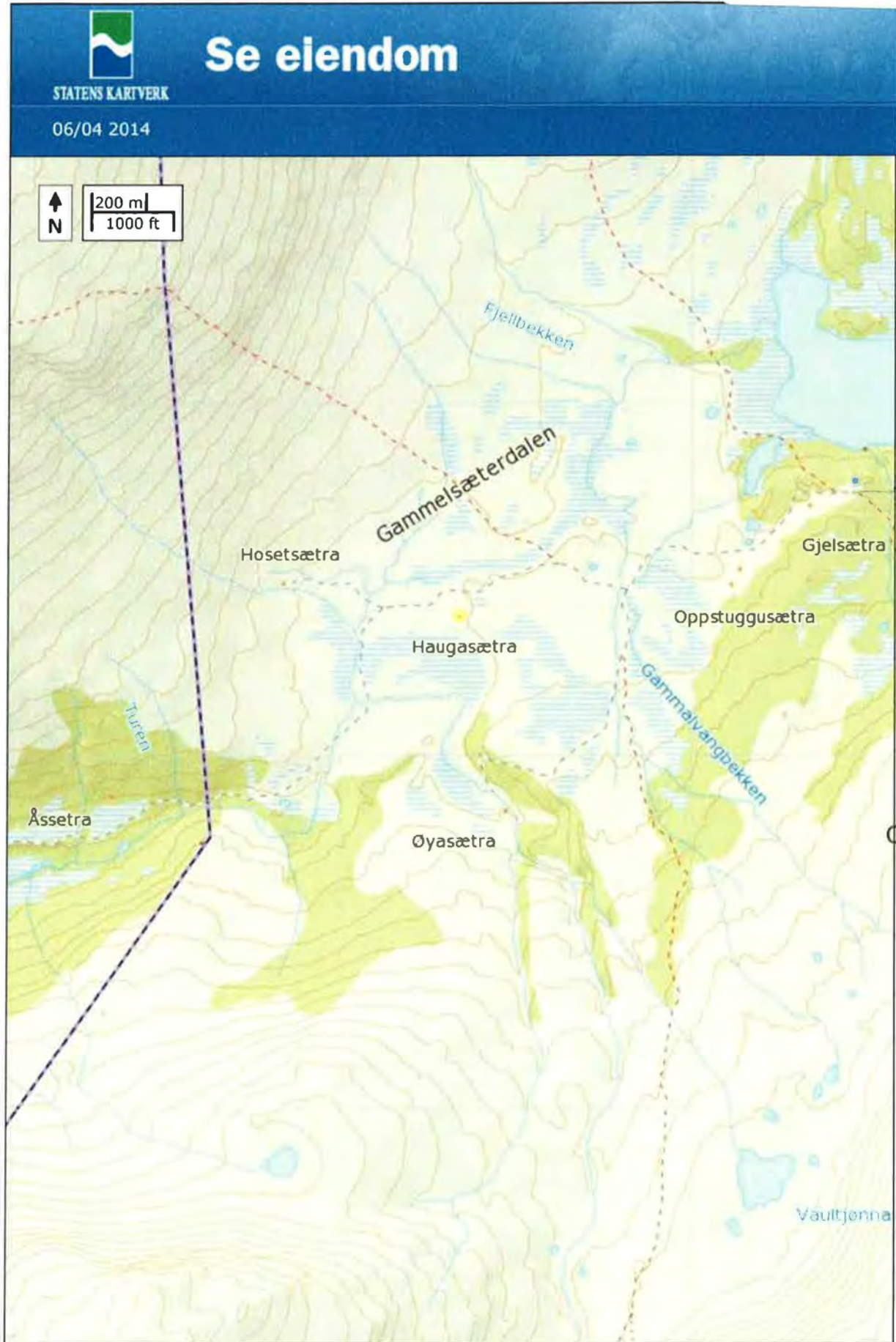
Deres ref.:

Oversender vedlagte dokument.

Med vennlig hilsen
Rennebu kommune
Ingebrigt Drivstuen
Byggesak

Dokid: 14004466 (14/453-1)
168/3 eiendomskart

Arkivsaksnr: 2014/2405-0

Saksbehandler: Hege Sæther Moen

Dato: 10.05.2014

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for Trollheimen	21/2014	26.05.2014

Mette Illøkken Hjelmeland - Søknad om restaurering av høyløe og gjenreising av fjøs på Haugasetra i Jøldalen - Trollheimen landskapsvernområde, Rennebu kommune.

Søker: Mette Illøkken Hjelmeland, Værtrøa 213, 7054 Ranheim.

Dokumenter i saken:

1. Søknad av 07.04.2014 fra Mette Illøkken Hjelmeland, oversendt av Rennebu kommune 11.04.2014.

Søknaden vurderes iht.:

1. Forskrift for Trollheimen landskapsvernområde av 11.12.1987
2. Forvaltningsplan for Trollheimen landskapsvernområde av august 2005
3. Naturmangfoldloven

Forvalters tilrådning

Det innstilles til en todelt behandling av søknaden med gjenoppføring av seterfjøs som punkt 1 og restaurering av høyløe som punkt 2. Under punkt 1 gis to alternative innstillinger:

1. Gjenoppføring av seterfjøs

Alt. 1 Verneområdestyret for Trollheimen avslår søknad fra Mette Illøkken Hjelmeland om gjenoppføring av seterfjøs på Haugasetra, med hjemmel i verneforskriften for Trollheimen kap. IV punkt 1.1 a). Haugasetra er å regne som en fritidsbolig, og dagens bygninger vurderes å dekke nødvendige areal for en fritidsbolig i Trollheimen. En kopi av tidligere seterfjøs oppført på tidligere tufter vurderes ikke å gi verken økt landskapsmessig verdi eller verdi som kulturminne.

Det er mange tufter av tidligere bygninger i Trollheimen, bakgrunn for at de er borte er ofte en blanding av tidligere manglende økonomi og interesse for vedlikehold og naturskade. Søknad om gjenreising lang tid etter en naturskade er vanskeligere å vurdere i henhold til verneforskriftens punkt 1.2 b). En tillatelse til gjenoppføring av seterfjøs med bakgrunn i naturskade eller som oppføring av nytt bygg i medhold av NML § 48, i denne saken vil føre til mange tilsvarende søknader og over tid en økt samlet belastning på verneverdiene (NML § 10) til uheldig virkning for verneverdier og verneformål.

Alt. 2 Verneområdestyret utsetter sakens del 1 Gjenoppføring av seterfjøs i påvente av uttale fra Fylkeskommunen, og mulighet for å befare saken i forbindelse med planlagt verneområdestyremøte i Jøldalen 1.-2. juli 2014.

2. Restaurering av høyløe

Verneområdestyret for Trollheimen gir Mette Illøkken Hjelmeland dispensasjon til planlagt restaureringsarbeid på høyløa ved Haugasetra, med hjemmel i verneforskriften for Trollheimen kap. IV punkt 1.2 a).

Vilkår:

- Faglige råd for arbeidet fra Fylkeskommunen skal følges.
- Lukking av løa / bruksendring kan ikke skje uten egen behandling etter NML § 48.

Eventuell dispensasjon for motorferdsel i forbindelse med transport av materialer til byggearbeid behandles som egen sak.

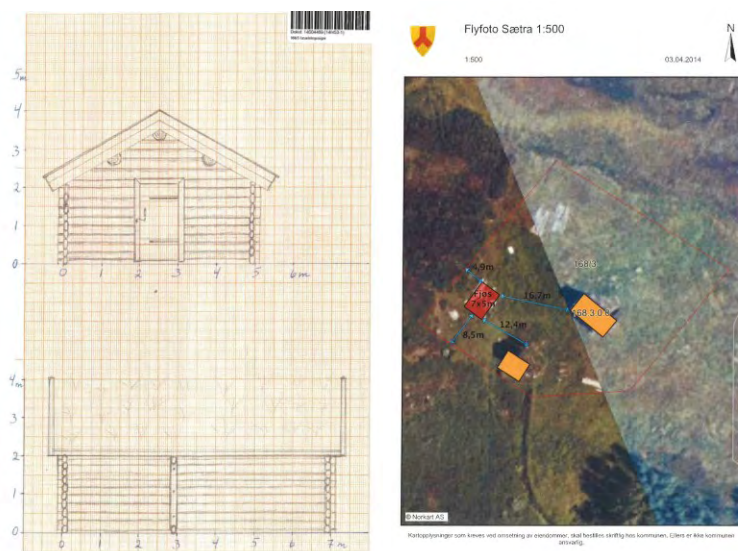
Klagemulighet

Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. Forvaltningsloven § 28. Frist for klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. Klagen stiles til Miljøverndepartementet, men sendes til Verneområdestyret for Trollheimen.

Søknaden

Mette Illøkken Hjelmeland søker om gjenoppføring av fjøs og restaurering av høyløe på Haugasetra gnr 168 bnr 3 i Jøldalen, Rennebu kommune.

Seterfjøs gikk tapt av naturskade (storm) midt på 1980-tallet, mens det var under restaurering. Nytt fjøs er planlagt oppført i opprinnelig størrelse (35 m²) og på opprinnelige tufter, med mur av stein. I telefon samtale med Odd Hjelmeland framgår det at fjøset ikke er tenkt nytt til boligformål. Det planlegges ikke pipe eller vinduer på fjøsbygningen, men «glugger» i tømmerveggen som kan åpnes når det er behov for å slippe inn lys. Under vises tegninger av planlagt fjøs og plassering på tomten i forhold til øvrige bygninger.

Det planlegges videre en omfattende restaurering av høyløa i setertunet. Tømrer har vurdert mulige løsninger for arbeidet, se rapport er vedlagt søknaden.

Søker viser til verneforskriften for Trollheimen kap. IV punktene 1.2 a) og b) for tiltakene sine, der restaureringen ansees å være i tråd med punkt 1.2 a) mens oppføringen av fjøset ønskes behandlet som en gjenoppføring etter naturskade jf. Punkt 1.2 b).

Rennebu kommune har oversendt saken til Verneområdestyret for Trollheimen og Fylkeskommunen for uttale. I oversendelsesbrevet gir Rennebu kommune en vurdering av sakens nødvendige behandling i kommunen. Her framgår det at fjøset må behandles etter plan- og bygningsloven og i henhold til LNF-formålet i kommuneplanens arealdel. Når det gjelder restaureringsarbeidet på løa vil ulike løsninger på arbeidet kreve ulik behandling i henhold til plan- og bygningsloven. Alternativer som krever riving regnes som søknadspliktig tiltak etter plan- og bygningsloven.

I samtaler med saksbehandler hos Fylkeskommunen, som også er medlem i Trollheimens administrative kontaktutvalg, framgår det at restaureringsarbeidet er av en slik karakter at søker bør gis faglig veiledning og råd før arbeidet iverksettes, og tømmer bør sikres nødvendig informasjon og opplæring for å kunne utføre arbeidet best mulig. Det er planlagt befarings til Haugasetra den 20. mai. 2014 og ventes at ytterligere uttale og vilkår vil gis av Fylkeskommunen etter denne befaringsen.

Naturmangfoldloven og verneforskrift

Formålet med vernet av Trollheimen landskapsvernområde er å ta vare på et særegent og vakkert fjellområde med skog og seterdaler, og et rikt plante- og dyreliv.

Trollheimen landskapsvernområde har et generelt byggeforbud og det er ikke tillatt å gjøre inngrep som kan endre landskapets karakter, jmf. Verneforskriftens kap. IV pkt. 1.1.

Gjenoppføring av bygning tapt av brann eller naturskade kan skje i medhold av verneforskriften for Trollheimen kap. IV punkt 1.2 b).

Vedlikehold av eksisterende bygninger kan skje i medhold av verneforskriften for Trollheimen kap. IV punkt 1.2 a).

Det er litt usikkerhet omkring hvilken hjemmel som er riktig å vurdere henholdsvis gjenreising av seterfjøs og restaurering av høyløe etter. Spørsmål om gjenreising så lang tid etter naturskaden har skjedd, vurderes her å være oppføring av nytt bygg. Verneforskriften for Trollheimen LVO mangler hjemmel for å kunne gi tillatelse til nybygg / mindre byggearbeid, annet enn i forbindelse med etablerte næringsinteresser som jordbruk, reindrift og turistforeningsdrift. Ev eventuell dispensasjon til oppsett av fjøs må derfor gis med hjemmel i Naturmangfoldloven (NML) § 48. En dispensasjon gitt i medhold av NML § 48 forutsetter at tiltaket ikke strir mot formålet med vernet, og ikke truer verneverdiene.

Dersom restaureringen av høyløa skjer til det opprinnelige vurderes arbeidet å kunne skje i medhold av punkt 1.2 a), men det er viktig at det stilles vilkår for å sikre at arbeidet skjer i tråd med faglige råd og innspill fra Fylkeskommunen. Videre er det vesentlig at løa ikke innredes / lukkes. Skal slik endring skje vurderes saken som bruksendring og må behandles etter Naturmangfoldloven (NML) § 48.

Miljøverndepartementet har 08.02.2011 med hjemmel i NML § 62 gitt Verneområdestyret for Trollheimen forvaltningsmyndighet for Trollheimen landskapsvernområde (LVO). Forvaltningsmyndigheten omfatter vedtak fattet i medhold av verneforskriftene og NML § 48.

NML §§ 8 – 12 skal ligge til grunn ved vurderingene.

Vurdering av saken

Byggesaken på Haugasetra er todelt:

1. Gjenoppføring av seterfjøs
2. Restaurering av høyløe

Haugasetra ligger i Jøldalen, Rennebu kommune. Se kart under som viser beliggenhet.

Fra H.E. Foldens bok *Trollheimen - østre områder* beskrives Haugasetra som oppført i 1872, men med tømmer både i seterhus og høyløe av eldre dato. Haugasetra ligger på ei av de mest værharde seter plassene i området, og har bestått av seterhus, fjøs og høyløe. Seterieiendommen var i drift til 1956, og brukes i dag som fritidsbolig. Seterhus ble restaurert i 1980, og fjøset noen år senere. Før arbeidet med fjøset var fullført ble bygningen tatt av storm og ødelagt.

Flyfoto over viser Haugasetra med markør på tuften av seterfjøs. Hosetsetra til venstre i bildet.

Søknaden om gjenoppføring gjelder opprinnelig størrelse og på gamle tufter. Av vedlagte tegninger har fjøset BBA på 35 m². Løa har et areal på ca 25 m². Vurderingene videre i saken tar utgangspunkt i at gjenoppføring av seterfjøs må vurderes som nybygg, mens arbeidet på høyløa er restaurering / vedlikehold uten bruksendring.

Verneforskriften åpner ikke for oppføring av nye bygninger, men det kan gjøres unntak for etablerte næringsinteresser som jordbruk, reindrift og turistforeningsdrift. Som det framgår av søknad og samtale med Odd Hjelmeland er Haugasetra kun nytta til fritidsbruk. Motivasjonen for å reise fjøset er for å komplettere setertunet.

En ny bygning på tufter av det opprinnelige fjøset regnes ikke å tjene verken verneverdiene eller kulturmiljøet, og slik ikke tilstrekkelig argument for å gi dispensasjon til tiltaket.

I forvaltningsplanen for Trollheimen heter det at søknader om dispensasjon for nybygg / tilbygg skal vurderes i hvert enkelt tilfelle på bakgrunn av kriterier som behov, byggets størrelse og funksjon, beliggenhet og tilknytning til annen bebyggelse. Både nye og eksisterende bygninger skal passe i omgivelsene, ha en begrenset størrelse og mest mulig ensartet og enkel form. Hytter av en slik størrelse at arealet dekker de funksjoner og behov en fritidsbolig er ment å fylle kan ikke påregne dispensasjon for tilbygg / nybygg. Det er ikke gitt noen størrelse i denne sammenheng, men forvaltningspraksis sier at hytter ikke bør overstige et samlet areal på 50 m², buer i fjellet mindre og hytter i regulerte hyttefelt har vært akseptert noe større.

For uthus har det vært sagt at disse skal være av beskjeden størrelse og ha funksjon som utedo, lagerplass for redskap, ved m.m. De skal ikke være innredet for opphold og overnatting. Forvaltningspraksis har vært å tillate uthus på opp til 10 m².

Forvaltningsplanen viser videre til at det er et mål å bevare seterbygningene som setre –modernisering bør skje ved innvendige endringer.

Haugasetra nyttes som fritidshus. Bygningsmassen med seterhus, høyløe og utedo vurderes å dekke arealbehovet for en fritidsbolig i Trollheimen. Større areal er det tidligere kun åpnet for i etablerte hytteområder i randsonen av verneområdet.

Behovsvurderingene skal følge fritidshus i denne saken. Oppføring av seterfjøs vurderes ikke som gjenoppføring etter naturskade jf. pkt. 1.2 b) i denne saken. En eventuell dispensasjon må vurderes etter NML § 48, der forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak, dersom tiltaket ikke strir mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Adgangen for å gi dispensasjon med bruk av § 48 er derimot snever og skal bare benyttes ved bagatellmessige inngrep og forbigående forstyrrelser for tiltak av stor verdi for søker.

Vurdert i lys av verneforskriften for Trollheimen, der formålet er å ta vare på et vakkert fjellområde med skog og seterdaler og et rikt plante og dyreliv, vil et seterfjøs oppført på Haugasetra ikke true verneformålet. En slik tillatelse vil heller ikke isolert sett påvirke verneverdiene nevneverdig, men presedenshensynet av en slik tillatelse vil kunne føre til mange nye bygninger innenfor Trollheimen landskapsvernområde – noe som vil påvirke både verneverdiene og verneformålet.

Når det gjelder restaureringen / vedlikeholdsarbeidet på høyløa vurderes dette å kunne skje i medhold av punkt 1.2 a) dersom restaureringen skjer til det opprinnelige og etter faglig råd og innspill fra Fylkeskommunen. Videre er det vesentlig at løa ikke innredes / lukkes. Skal slik endring skje vurderes saken som bruksendring og må behandles etter Naturmangfoldloven (NML) § 48.

Naturmangfoldloven

§ 8 Kunnskapsgrunnlaget

Opplysninger fra søknad, forvaltningsplan og tidligere forvaltningspraksis gir et godt grunnlag for å vurdere saken. Fylkeskommunen har fått saken til uttale og det er planlagt befaring den 20. mai 2014. Ved å stille vilkår om at faglige råd for arbeidet med høyløa følges kan det åpnes for å gi dispensasjon for dette arbeidet. For oppføring av seterfjøs er saken litt mer uklar, og det anbefales avslag eller utsettelse for å innhente flere råd / vurderinger.

Kunnskapsgrunnlaget i saken er tilstrekkelig til å kunne behandle saken og § 9 føre-var- prinsippet er ikke nødvendig å benytte.

§10 Samlet belastning

Innenfor verneområdene i Trollheimen er det nær 100 setre / seteranlegg og mer enn dobbelt så mange hytter og buer. Innenfor vernegrensen i Jøldalen er det 14 setre / seteranlegg. Flere av disse setrene har tufter etter tidligere bygninger. En eventuell tillatelse til oppføring av seterfjøs i denne

saken ved bruk av § 48, vil kunne føre med seg en presedensfare og en økt samlet belastningen over tid som vil medføre vesentlig endring av landskapet art og karakter.

§§ 11 og 12 er ikke vurdert i saken.

I en samlet vurdering synes søker å ha tilstrekkelig areal for en fritidsbolig i Trollheimen. Det anbefales å åpne for restaureringsarbeidet på høyløa dersom det skjer til det opprinnelige, i tråd med faglig veiledning og innspill fra Fylkeskommunen og uten bruksendring. Når det gjelder gjenoppføring av seterfjøset vurderes tiltaket som nybygg, og nytte av tiltaket synes ikke å være stor nok i forhold til ulempen den samlede belastningen en tillatelse i denne saken på sikt vil kunne medføre. Det anbefales derfor å avslå søknad om oppføring av seterfjøs på Haugasetra, alternativt å utsette saken til fylkeskommunens vurderinger er framlagt.

Kopi

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Postboks 4710 Sluppen, 7468 Trondheim

Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Fylkeshuset, 6404 Molde

Statens naturoppsyn, Postboks 5672 Sluppen, 7485 Trondheim

Miljødirektoratet, Postboks 5672 Sluppen, 7485 Trondheim

Rennebu kommune, 7391 Rennebu.

Arkivsaksnr: 2014/788-0

Saksbehandler: Hege Sæther Moen

Dato: 12.06.2014

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for Trollheimen		02.07.2014

Rindal kommune - Høringsuttale i delings sak gnr 1 bnr 6 i Svartådalen - Trollheimen landskapsvernområde.

Dokumenter i saken:

1. Saksframlegg i delings sak oversendt fra Rindal kommune 30.04.2014
2. Søknad med kart oversendt av Johan Grefstad på vegne av sin mor Marlene Ann Grefstad i epost av 19.mars 2014.
3. Avslag på delings sak - brev fra Rindal kommune av 29.05.2006
4. Brev fra Møre og Romsdal fylke av 23.01.2006
5. Brev fra Fylkesmannen i Møre og Romsdal av 11.11.1991

Søknaden vurderes iht.:

1. Forskrift for Trollheimen landskapsvernområde av 11.12.1987
2. Forvaltningsplan for Trollheimen landskapsvernområde av august 2005
3. Naturmangfoldloven
- 4.

Forvalters tilrådning

Verneområdestyret for Trollheimen tilrår Rindal kommune å avslå søknad om fradeling av gnr 1 bnr 6 i Svartådalen.

En deling gnr 1 bnr 6 vil gi stor økonomisk fordel for selger ved at eiendommen kan selges som to parseller – en fritidsbolig på stor tomt i fjellet og en utmarkteig.

Med vurderinger i NML §§ 10 og 12 synes delingen i seg selv ikke å medføre noen skade eller ulempe på verneverdiene, men et salg til beitebrukere som i dag ikke har driftsbygning / gjeterbu i området vil redusere behovet for nye bygninger på sikt og samtidig kunne stimulere til at nye aktive beitebrukere kunne få tilgang til Trollheimen som beiteområde.

Vurdert i lys av verneverdiene er det ønskelig å fraråde en deling av eiendommen gnr 1 bnr 6. For verneverdiene er det en fordel at eiendommen selges samlet som en konsesjonspliktig eiendom med driftsbygninger. Kulturlandskapet i seterdalene i Trollheimen er avhengig av beitedyr for å opprettholdes, og dette kan lettere oppnås ved å omsette eiendommen samlet.

Med bakgrunn i sakens historikk både ved tidligere byggesak og søknad om fradeling, synes det uheldig å tillate salg av eiendommen oppdelt og gi næringsbygget status som fritidsbolig er uheldig.

Søknad / bakgrunn

Marlene Ann Grefstad eier gnr 1 bnr 6 i Svartådalen, Rindal kommune. I forbindelse med salg ønskes det å dele eiendommen i to deler som det framgår av kart under:

Delingsaker behandles av kommunen etter jordloven. Rindal kommune har oversendt saken til Verneområdestyret for uttale.

I saksframlegg fra Rindal kommune går det fram at delingen er økonomisk relatert, og at eiendommen ikke er tilknyttet noen øvrig landbrukseiendom. Det er altså en utmarkseiendom på 3565 med påstående bygning som trenger omfattende restaurering.

Eiendommen søkes delt i to parseller, der en del på 45 daa beholder bygningene, men den andre delen er en ren eiendom uten bygninger. Parsellen uten bygning ønskes solgt til nabobruk med bygninger i Svartådalen.

Tidligere behandling / historie i saken:

Delingssaken var lagt fram for verneområdestyret for Trollheimen som VO sak 23/2014, men ble utsatt for å sikre mer utgreiing av sakens historikk og andre relevante forhold.

Som dokumentene 3 og 4 viser har saken en betydelig historikk som bør tas med i vurderingene.

I 2005 /2006 ble det søkt om fradeling av tomtegrunn rundt eksisterende fritidsbygg (ikke den opprinnelige seterstua) først med areal på 100 daa, som senere ble redusert til 10 daa. Etter utfyllende opplysninger i saken (dok 4), befaring 05.09.2006 og råd fra samarbeidsutvalget for Trollheimen, avslø Rindal kommune fradelingssøknaden (dok 3).

Det må også nevnes at det har vært en pågående byggesak fra 1986 som etter saksbehandlers kjennskap ennå ikke er avsluttet i tråd med forvaltningsmyndighetens vilkår. Opprinnelige byggesøknad gjaldt oppføring av seteranlegg (seterhus og fjøs), mens samme bygning senere omtales som fritidsbygg.

I brev fra Møre og Romsdal fylke (dok 4) går det tydelig fram at det ikke er ønskelig å fradele seterbygninger / næringsbygninger til fritidsbygg. Videre at det er et mål å holde seterhus og eiendom samlet ved salg.

Naturmangfoldloven og verneforskrift

Formålet med vern av Trollheimen landskapsvernområde (LVO) er å ta vare på et særegent og vakkert fjellområde med skog og seterdaler, og et rikt plante- og dyreliv.

Verneforskriften for Trollheimen har ingen bestemmelser som griper regulerende inn på hverken salg eller deling av eiendom, det kreves derfor ikke noen egen behandling etter verneforskriften for Trollheimen landskapsvernområde i denne saken.

Derimot har Trollheimen LVO et generelt byggeforbud, jf. verneforskriftens kap. IV pkt. 1.1 a). Det er med dette som bakgrunn viktig at verneområdestyret fremmer sitt syn i saken, og viser hvilke problemstillinger som senere kan oppstå som følge av en deling.

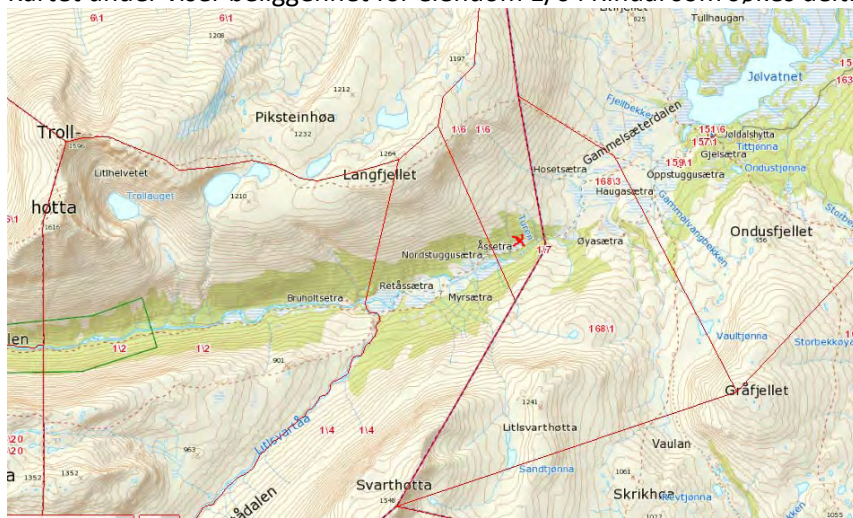
I verneforskriften pkt. 1.3 a) framgår det at dersom et tiltak ikke er i strid med verneformålet kan det etter søknad gis dispensasjon for blant annet nydyrking og oppføring av nye seterlegg m.m. Ved en deling som gjør at utmarksparsellen uten bygninger selges til noen som ikke har driftsbygninger i området kan forvaltningsmyndigheten som resultat få et press for oppføring av nye bygninger i ettertid, noe som kan være vanskelig å imøtekomme.

Miljøverndepartementet har 08.02.201 med hjemmel i NML § 62 gitt Verneområdestyret for Trollheimen forvaltningsmyndighet for Trollheimen LVO. Forvaltningsmyndighet omfatter vedtak fattet i medhold av verneforskriftene og NML § 48.

NML §§ 8 – 12 skal ligge til grunn ved vurderingene.

Vurdering av saken

Kartet under viser beliggenhet for eiendom 1/6 i Rindal som søkes delt:

Samarbeidsutvalget for Trollheimen har tidligere gitt innspill i delingsaker, og i forvaltningsplanen av 2005 tilrådes at det gis avslag på fradeling av hyttetomter (eiendom uten egen bygning) da påfølgende hyttebygging vil være i strid med verneforskriftens byggeforbud. Fradeling av tomt for eksisterende bygninger vil derimot kunne skje uten hinder av verneforskriften, da fradelingen ikke vil medføre inngrep eller aktivitet i strid med verneformålet. For fradeling av driftsbygninger til fritidsformål vil hovedbruket ikke kunne påregne byggetillatelse for nye bygninger etter verneforskriften punkt 1.3.

Med utgangspunkt i forvaltningsplanen for Trollheimen som er under utarbeidelse er det sterkt ønskelig å opprettholde eller øke antall beitedyr og aktive setre i Trollheimen. Sett i lys av dette målet er det ønskelig at eiendommen selges til et aktivt bruk som vil nytte seg av beiteretten som følger eiendommen. Det vil være konfliktyllet for forvaltningsmyndigheten om delingssaken fører til at eierne av parsellen uten bygning på et senere tidspunkt har behov for gjeterbu / seterhus knyttet til aktivt

beitebruk. Dersom delingen har som vilkår at parsellen uten bygninger selges som tilleggsareal til et nabobruk i aktiv drift med egne seterhus / driftsbygninger vil det være mindre motstrid i delingssaken sett fra et verneperspektiv.

§ 8 Kunnskapsgrunnlaget

Kunnskapsgrunnlaget er hentet fra søknad, saksframlegg fra Rindal kommune, billedokumentasjon fra Statens Naturoppsyn, forvaltningsplan for Trollheimen, og saksdokumenter knyttet til eiendommens tidligere byggesaker og fradelingssøknad. Kunnskapsgrunnlaget vurderes som tilstrekkelig for å ta en avgjørelse i saken og det er ikke behov for å nytte § 9 før- var-prinsippet.

§ 10 Samlet belastning

Delingen vil ikke medføre noen skade eller ulempe på verneverdiene. Dersom salget fører til at eiendommen uten bygninger selges til noen som ønsker å utnytte beiteressursene og ikke har egnet hus / gjeterbu i området vil et senere ønske om å oppføre driftsbygning / gjeterbu føre til økt antall boenheter og større belastning på verneverdiene og forstyrrelse for andre brukere. Flere tilsvarende saker vil på sikt føre til uønsket økt samlet belastning.

§ 11 kostnad ved miljøforringelse er ikke vurdert i saken. Delingen i seg selv vil ikke påføre verneområde noen skade eller ulempe som må begrenses ved tiltak eller utredninger.

§ 12 Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Vurdert i lys av verneverdiene er det ønskelig å fraråde en deling av eiendommen gnr 1 bnr 6. Ved at eiendommen selges samlet vil nye aktive beitebrukere kunne få tilgang til Trollheimen som beiteområde og hus som kan nyttes som driftsbygninger. Et salg til et nabobruk med aktiv drift vil også være en akseptabel løsning.

Oppsummert samlet vurdering:

En deling gnr 1 bnr 6 vil gi stor økonomisk fordel for selger ved at eiendommen kan selges som to parseller – en fritidsbolig på stor tomt i fjellet og en utmarkteig. For verneverdiene er det en fordel at eiendommen selges samlet som en konsesjonspliktig eiendom med driftsbygninger. Med bakgrunn i sakens historikk både ved tidligere byggesak og søknad om fradeling, synes det uheldig å tillate salg av eiendommen oppdelt og gi næringsbygget status som fritidsbolig er uheldig.

Kopi

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Postboks 4710 Sluppen, 7468 Trondheim
Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Fylkeshuset, 6404 Molde
Statens naturoppsyn, Postboks 5672 Sluppen, 7485 Trondheim
Miljødirektoratet, Postboks 5672 Sluppen, 7485 Trondheim

Arkivsaksnr: 2014/2892-0

Saksbehandler: Hege Sæther Moen

Dato: 10.06.2014

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for Trollheimen		02.07.2014

Høringsuttale til konsesjonsvurdering av nytt Tovatna Kraftverk - Trollheimen landskapsvernområde, Oppdal kommune.

Dokumenter i saken:

1. Høring av konsesjonspliktavurdering for bygging av Tovatna Kraftverk, oversendt fra NVE 05.05.2014.

Klagen vurderes i hht:

1. Forskrift for Trollheimen landskapsvernområde av 11.12.87.
2. Forvaltningsplan for Trollheimen av august 2005.
3. Naturmangfoldloven

Forvalters tilrådning

Saken bør fordi den berører Trollheimen landskapsvernområde konsesjons behandles. I en konsesjonsbehandling bør den helhetlige belastningen og nytten for verneområdet og samfunnet vurderes. I et stort og viktig verneområde som Trollheimen kan en sak som denne ikke vurderes isolert, men sees i sammenheng med øvrige inngrep og aktivitet.

Trollheimen er berørt av kraftverkene Trollheim, Orkla / Grana, Driva og Neas (Innerdalen). Drift og vedlikehold tilknyttet disse utgjør en betydelig del av aktiviteten som krever motorferdsel i området. I tillegg er det flere steder synlige og skjemmende anleggsområder omkring inntak og overføringstuneller, tørrlagte elvestrekninger uten pålegg om minstevassføring og reguleringsmagasin (like utenfor vernegrensen) med store forskjeller på høyeste og laveste reguleringshøyde. Disse inngrepene reduserer samlet Trollheimens grad av urørthet og forstyrrer tidvis / stedvis både landskaps opplevelse og stillhet – viktige kvaliteter i et stort verneområde.

I sakens videre vurdering bør det stilles krav om avbøtende tiltak / kompenserende vilkår uavhengig av hvilke alternativ som velges, da en utbygging vil få konsekvenser for brukerne av området og for fugl / vilt både i tiden når en eventuell utbygging skjer og etterpå.

Saken er vurdert i lys av NML §§ 8-10, og den helhetlige belastningen og mulige kompenserende / avbøtende tiltak for Trollheimen samlet bør utredes videre i en konsesjonsbehandling.

Bakgrunn

NVE har mottatt søknad fra TrønderEnergi Kraft om konsesjonspliktavurdering for bygging av Tovatna kraftverk i Oppdal kommune. NVE ber i brev av 14.04.2014 om høringsuttale fra Oppdal kommune, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag og Sør-Trøndelag fylkeskommune i forhold til allmenne interesser og sektorlovgivning. Verneområdestyret fikk ettersendt saken for uttale i epost av 05.05.2014, og fikk utsatt høringsfristen til 04.07.2014.

NVE skal på bakgrunn av søknaden og innkomne høringsuttalelser vurdere om tiltaket kan medføre skade eller ulempe av slik betydning for allmenne interesser at det oppstår konsesjonsplikt.

Søknadsrapport utarbeidet av Sweco gir en teknisk – økonomisk og miljømessig vurdering av planlagt bygging av Tovatna kraftverk. Kraftverket er planlagt bygget på kote ca 640 og skal utnytte det ca. 100 m høye fallet mellom Tovatna og trykklinjen på tilløpstunnelen til Driva kraftverk. Tiltakshaver har fremsatt i alt fire alternativer for utbygging, fordelt på to hovedalternativer:

Alternativ A: utnyttelse av eksisterende sjakt og tunnel som driftsvannvei. Ny stasjon i fjell samt atkomsttunnel. To alternative påhugg for atkomsttunnelen er vurdert; A1 utenfor vernegrensa og A2 innenfor vernegrensa.

Alternativ B: eksisterende overføring som i dag. Ny separat driftsvannvei (sjakt/tunnel). Ny stasjon i fjell samt atkomsttunnel. To alternative påhugg for atkomsttunnelen er vurdert; B1 utenfor vernegrensa og B2 innenfor vernegrensa.

Kartene under er hentet fra Sweco's rapport og viser plassering av de ulike alternativene i forhold til vernegrense, vei m.m. Tre av alternativene vil medføre inngrep i Trollheimen landskapsvernområde.

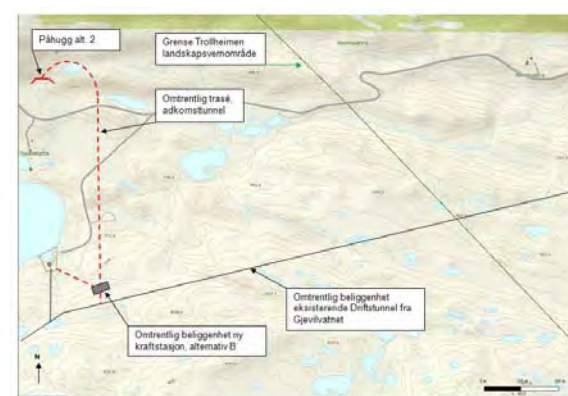
Figur 1 Oversikt alternativ A1 – ny kraftstasjon og atkomsttunnel og bruk av eksisterende inntak ved Tovatna. Tunnelpåhugg ved Romfosetra.

Figur 2 Oversikt alternativ A2 – ny kraftstasjon og atkomsttunnel og bruk av eksisterende inntak ved Tovatna. Tunnelpåhugg nord for Tovasshytta.

Figur 3 Oversikt alternativ B1 – ny kraftstasjon og atkomsttunnel og nytt inntak/sjakt ved Tovatna. Tunnelpåhugg ved Romfosetra.

Figur 4 Oversikt alternativ B2 – ny kraftstasjon og atkomsttunnel og nytt inntak/sjakt ved Tovatna. Tunnelpåhugg nord for Tovasshytta.

Tabellen under er hentet fra Sweco`s rapport og viser oppsummering av de ulike alternativene, der kun alt. A1 ikke medfører inngrep i Trollheimen landskapsvernområde:

Tabell 3. Sammenligning av alternativene

	Alternativ A1	Alternativ A2	Alternativ B1	Alternativ B2
Produksjon	Minst produksjon, 16,0 GWh		Størst produksjon, 17,8 GWh	
Prod. tap i byggetiden	Ca. 4 mill. NOK		Neglisjerbart	
Utbyggingskostnad	Dyrest, 106 MNOK	Nest billigst, 93 MNOK	Nest dyrest, 102 MNOK	Billigst, 87 MNOK
Utbyggingspris	Høyest, 7,1 NOK/kWh	Nest høyest, 5,8 NOK/kWh	Nest lavest, 5,7 NOK/kWh	Lavest, 4,9 NOK/kWh
Driftsforhold	Mest krevende, Restriksjoner i pådrag ved stort tilsig		Enklest, Ingen restriksjoner ved stort tilsig	
Forhold til vern	Ingen inngrep i verneområdet	Tunnelpåhugg innenfor verneområde	Nytt inntak innenfor vernegrensa	Nytt inntak og tunnelpåhugg innenfor vernegrensa

Naturmangfoldloven og verneforskrift

Formålet med vern av Trollheimen landskapsvernområde er å ta vare på et særmerkt og vakkert fjellområde med skog og seterdaler, og et rikt plante- og dyreliv.

Trollheimen landskapsvernområde (LVO) har et generelt forbud mot inngrep som kan endre landskapets karakter, jf. Verneforskriften kap. IV pkt. 1.1.a), med eksempler som oppføring av nye bygninger, anlegg, faste innretninger, veier, drenering, planering og lagring av masse osv.

Verneforskriften for Trollheimen LVO mangler hjemmel for å kunne gi tillatelse til etablering/ bygging av nytt inntak, ny vei og påhugg for tunell innenfor vernegrensen.

Naturmangfoldloven (NML) § 48 åpner for at forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak, dersom det ikke er i strid mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene vesentlig. I en avveining mellom øvrige samfunnsinteresser og hensynet til verneområdet skal legges særlig vekt på verneområdetets betydning for det samlede nettverk av verneområder og om et tilsvarende verneområde kan etableres eller utvikles et annet sted. Tiltakshaver kan pålegges å bære kostnader ved ivaretagelsen, opprettelsen eller utviklingen av et slikt tilsvarende område.

Miljøverndepartementet har 08.02.2011 med hjemmel i Naturmangfoldloven(NML) § 62 gitt Verneområdestyret for Trollheimen forvaltningsmyndighet for Trollheimen LVO. Forvaltningsmyndigheten omfatter vedtak fattet i medhold av verneforskriftene og NML § 48.

NML §§ 8 – 12 skal ligge til grunn ved vurderingene.

Vurdering av saken

Verneforskriften for Trollheimen lvo har ikke hjemmel for å gi dispensasjon for omsøkte tiltak.

En eventuell dispensasjon i denne saken må vurderes etter NML § 48, der forvaltningsmyndigheten kan nytte § 48 for å gjøre unntak fra et vernevedtak med to ulike begrunnelser:

- Dersom tiltaket ikke strir mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig.
- Dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

Bygging av Tovatna Kraftverk, med tiltak som nytt inntak og påhugg for adkomst tunell, vurderes å være et større inngrep enn det som kan gis dispensasjon til etter § 48 1. ledd. Det er litt usikkerhet knyttet til om tiltaket kan vurderes å ha slik samfunnsmessig betydning at § 48 2. ledd kan nyttes. I avveiingen av vesentlige samfunnsinteresser og hensynet til verneområdet skal det legges vekt på om et tilsvarende område (kompensasjonsområde) kan skaffes et annet sted.

Bildene under er hentet fra Sweco`s søknadsrapport og viser dagens inntak ved sørøst enden av Tovatna til venstre og inntaket ved alternativ B til høyre.

Figur 6 Eksisterende inntak (og for alt: A1 og A2)

Figur 7 Eksisterende inntak og inntak alt B1 og B2

I alternativ A vil det ikke bli noen endringer på inntaket, mens det i alternativ B bygges et nytt inntak ved siden av det eksisterende. Begge inntakene gis da etter planen en utforming for å dempe den visuelle virkningen av inngrepet. I tillegg pekes det i rapporten på at dersom alternativ B velges vil det bli lagt stor vekt på landskapstilpasning av hele inntaksområdet, ved fjerning av trehytten, oppfylling av terreng inntil fjellsjæringene og rundt inntaket, fjerning av gjerde, og omforming av vei /parkering til kjøresterkt terreng.

TrønderEnergi Kraft As har i rapport fra Sweco redegjort for tekniske, økonomiske og miljømessige forhold omkring bygging av Tovatna Kraftverk. Detaljplanen for arbeidet er derimot ikke klart, og fra vernemyndighetens side er det litt tvil om det er mulig å gjennomføre dette arbeidet uten inngrep eller potensielle inngrep i verneområdet, enten i forbindelse med utbyggingen eller senere ved drift / vedlikehold. Dersom en utbygging kan skje bare ved underjordiske utgravinger vil alternativ A1 kunne skje uten tillatelse fra verneforskriften for Trollheimen. Inngrepet vil derimot bli visende for de som går på tur i området, og anleggsarbeidet vil forstyrre fugl og vilt også i området innenfor vernegrensen.

I rapporten pekes det på mulige kompenserende tiltak for å bøte på de negative konsekvensene vasskraftutbyggingen har dersom det gis mulighet for å lage et ekstra inntak ved sør-østenden av Tovatna. Fra vernemyndighetens synspunkt synes det nødvendig at det utføres kompenserende tiltak for vernet og de allmenne interessene uansett hvilket alternativ som benyttes.

§ 8 Kunnskapsgrunnlaget i saken er hentet fra Sweco`s rapport og forvaltningsplan med oversikt over eksisterende inngrep og forvaltningsutfordringer. For å kunne ta en beslutning på vegne av verneområdet, verneverdiene og brukerne i medhold av NML § 48 2 ledd (vesentlige

samfunnsinteresser), synes det nødvendig å utrede saken nærmere, og konsesjonsbehandling synes å være riktig vei i en slik sak.

§ 9 Føre-var-prinsippet er ikke vurdert i saken, da det ikke skal tas noen beslutning om dispensasjon ennå.

§ 10 Økosystemtilnærming og samlet belastning

Trollheimen har ennå store urørte områder, men er samtidig berørt av flere vassdragsutbygginger, med inngrep og aktivitet knyttet til drift og vedlikehold. Felles for flere er at det var stilt få krav til minstevassføring i fjellelver eller pålagt andre landskapsmessige kompenserende tiltak da konsesjonene ble gitt. Ved endringer i konsesjonsvilkår og nye utbygginger er det viktig at dette rettes på. Behovet for energi og fokus på «grønn energi» fører til nye søknader om utbygging av elver og vassdrag, noe som sammen med eksisterende inngrep er en belastning for verneverdiene.

I denne saken vil de omsøkte anlegg komme i et område som allerede har betydelige inngrep. I andre deler av Trollheimen berøres verneverdiene av ønsket utbygging like utenfor vernegrensen, og der resultat er tap av urørt natur innenfor vernegrensen.

I andre deler av Trollheimen har store reguleringshøyder på vannmagasin innvirkning på landskapsmessige opplevelsesverdier. I enkelte fjellelver har gamle konsesjoner ikke krav om minstevassføring med følger som redusert opplevelsesverdi, gjengroing og endring både av landskapsbilde og arts mangfold.

Det er ønskelig at NVE legger den samlede belastningen Trollheimen utsettes for til grunn ved vurdering av denne og andre saker som berører Trollheimen.

§ 11 Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver

Trønder Energi foreslår selv å utføre flere kompenserende tiltak på naturmangfoldet / landskapet dersom det gis åpning for alt B. Fra forvaltningsmyndighetens syn bør det også stilles slike kompenserende vilkår for alt A, da en utbygging vil få konsekvenser for brukerne av området, for fugl, vilt og rein både i tiden utbyggingen skjer og etterpå.

§ 12 Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

For verneverdiene vil kun alternativ A1 være akseptabel i denne saken, med mindre saken kobles med andre inngrepssaker i området og kompenserende tiltak iverksettes for å gi en god samfunnmessig balanse mellom tillatte inngrep og avbøtende tiltak. Problemet vil da være at ulike aktører «eier» de ulike inngrepene og verdien av disse. Verneområdestyret håper NVE kan være aktøren for å hjelpe vernemyndigheten å se helheten og den samlede belastningen og nytten for verneområde og samfunn.

Oppsummert samlet vurdering:

Saken bør fordi den berører Trollheimen landskapsvernområde konsesjonsbehandles. I en konsesjonsbehandling bør den helhetlige belastningen og nytten for verneområdet og samfunnet vurderes. I et stort, og for grunneiere og allmennheten, viktig verneområde som Trollheimen kan en sak som denne ikke vurderes isolert, men sees i sammenheng med øvrige inngrep og aktivitet som kraftselskapene står for.

Det er liten tvil om at det ansees som bedre for samfunnet, både miljømessig og økonomisk, at eksisterende vasskraftanlegg utnyttes i størst mulig grad framfor å bygge ut nye elver og vassdrag. Holdt opp mot verneverdiene i Trollheimen er derimot de økonomiske vurderingene ved saken av mindre betydning enn de miljømessige. For å kunne gi dispensasjon for noen nye anlegg innenfor verneområdet bør det iverksettes kompensasjon / avbøtende tiltak på eksisterende inngrep både ved Tovatna og andre steder der verneverdiene er uheldig berørt av vasskraftutbygging.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag
Postboks 4710 Sluppen
7468 TRONDHEIM

Vår dato: 14.04.2014
Vår ref.: 201301181-4
Arkiv: 311
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
George Nicholas Nelson
22959217genn@nve.no

Høring av konsesjonspliktavurdering for bygging av Tovatna kraftverk i Oppdal kommune i Sør-Trøndelag

NVE har mottatt søknad fra TrønderEnergi Kraft om konsesjonspliktavurdering for bygging av Tovatna kraftverk i Oppdal kommune. Søknaden sendes herved på høring.

Tovatna kraftverk er planlagt bygget på kote ca 640 og skal utnytte det ca. 100 m høye fallet mellom Tovatna og trykklinjen på tilløpstunnelen til Driva kraftverk. Tiltakshaver har fremsatt i alt fire alternativer, fordelt på to hovedalternativer. Tre av alternativene vil medføre inngrep i Trollheimen landskapsvernområde. Alternativene har en årlig produksjon på 16,0 og 17,8 GWH. Utfyllende opplysninger om prosjektet er gitt i søknadsrapporten vedlagt dette brevet. Søknaden er også tilgjengelig på NVEs internettside: www.nve.no/vannkraft.

Søknaden skal behandles etter vannressursloven § 18 og vurderes etter vannressursloven §§ 8 og 10. NVE skal på bakgrunn av søknaden og innkomne høringsuttalelser vurdere om tiltaket kan medføre skade eller ulempe av slik betydning for allmenne interesser at det oppstår konsesjonsplikt.

Vi ber Oppdal kommune informere om kjente allmenne interesser blir berørt av tiltaket og eventuelle andre faktiske forhold som kan få betydning for gjennomføringen. Som eksempel på allmenne interesser kan nevnes: Friluftsliv, kulturminner, verdifulle naturtyper, rødlistede arter og informasjon om vilt. Som faktiske forhold av interesse kan nevnes informasjon om planstatus, eksisterende vannuttak, etc. Opprømsingene er ikke uttømmende.

Vi ber Fylkesmannen og fylkeskommunen å vurdere om kjente allmenne interesser kan bli berørt og i tillegg vurdere tiltaket i forhold til sin sektorlovgivning.

Vi ber høringsinstansene vurdere kunnskapsgrunnlaget i forhold til naturmangfoldloven § 8.

NVE foretrekker at uttalelser sendes elektronisk til nve@nve.no så snart som mulig og senest innen **30.6.2014**. I tillegg kan uttalelser sendes per post til: NVE, postboks 5091 Majorstua, 0301 Oslo. Uttalelser eller deler av uttalelser vil bli referert i et endelig vedtak.

Med hilsen

Carsten Stig Jensen
seksjonssjef

George Nicholas Nelson
senioringeniør

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner. Tovatna
kraftverk – Forprosjekt – Teknisk-økonomisk og miljømessig beskrivelse og vurdering
Oversendelsesbrev fra TrønderEnergi Kraft AS

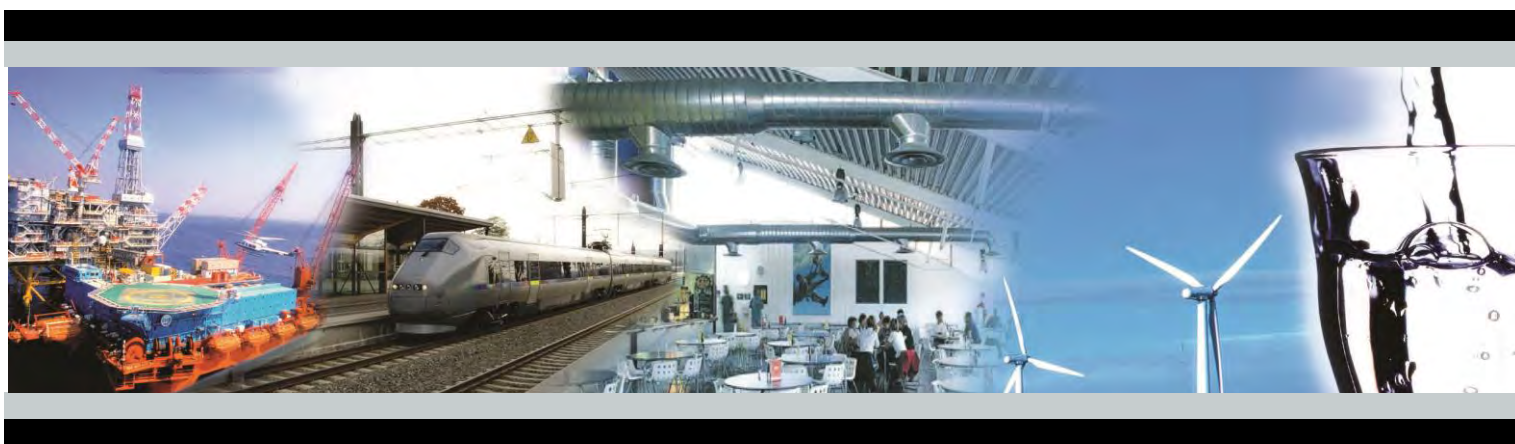
Mottakerliste:

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Postboks 4710 Sluppen, 7468 TRONDHEIM
Oppdal kommune, Inge Krokanns veg 2, 7340 OPPDAL
Sør-Trøndelag Fylkeskommune, Postboks 2350 Sluppen, 7004 TRONDHEIM

Kopi uten vedlegg

TrønderEnergi Kraft AS, Postboks 9481, Sluppen, 7496 TRONDHEIM

TrønderEnergi Kraft AS

Tovatna kraftverk Forprosjekt

Teknisk – økonomisk og miljømessig
beskrivelse og vurdering

RAPPORT

Tovatna kraftverk

Rapport nr.: 2	Oppdrag nr.: 580752	Dato: 6. januar 2014 (rev.)																																										
Kunde: TrønderEnergi Kraft AS																																												
Tovatna kraftverk Forprosjekt																																												
Teknisk – økonomisk og miljømessig beskrivelse og vurdering																																												
<p>Sammendrag: To hovedalternativer er beskrevet i rapporten:</p> <p>Alternativ A: utnyttelse av eksisterende sjakt og tunnel som driftsvannvei. Ny stasjon i fjell samt atkomsttunnel. To alternative påhugg for atkomsttunnelen er vurdert; A1 utenfor vernegrensa og A2 innenfor vernegrensa.</p> <p>Alternativ B: eksisterende overføring som i dag. <u>Ny separat driftsvannvei (sjakt/tunnel).</u> Ny stasjon i fjell samt atkomsttunnel. To alternative påhugg for atkomsttunnelen er vurdert; B1 utenfor vernegrensa og B2 innenfor vernegrensa.</p> <p>Utnyttelse av eksisterende buffersone er forutsatt.</p> <p>Tabell 0. Hovedresultater:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Alternativ</th> <th></th> <th>A1</th> <th>A2</th> <th>B1</th> <th>B2</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Mid. Brutto fallhøyde</td> <td>m</td> <td>100</td> <td>100</td> <td>102</td> <td>102</td> </tr> <tr> <td>Slukeevne</td> <td>m³/s</td> <td>5,6</td> <td>5,5</td> <td>5,6</td> <td>5,6</td> </tr> <tr> <td>Ytelse</td> <td>MW</td> <td>5,2</td> <td>5,2</td> <td>5,2</td> <td>5,2</td> </tr> <tr> <td>Midlere produksjon</td> <td>GWh/år</td> <td>16,0</td> <td>16,0</td> <td>17,8</td> <td>17,8</td> </tr> <tr> <td>Utbyggingskostnad (2011)</td> <td>Mill.NOK</td> <td>113</td> <td>93</td> <td>102</td> <td>87</td> </tr> <tr> <td>Utbyggingspris</td> <td>NOK/kWh</td> <td>7,1</td> <td>5,8</td> <td>5,7</td> <td>4,9</td> </tr> </tbody> </table> <p><i>I alt. B er inntaket lagt rett ved siden av eksisterende inntak, dvs. innenfor vernegrensa. For realisering kreves derfor spesiell aksept for dette.</i></p> <p>En realisering av Tovatna kraftverk anses å gi små og akseptable miljømessige konsekvenser.</p>			Alternativ		A1	A2	B1	B2	Mid. Brutto fallhøyde	m	100	100	102	102	Slukeevne	m ³ /s	5,6	5,5	5,6	5,6	Ytelse	MW	5,2	5,2	5,2	5,2	Midlere produksjon	GWh/år	16,0	16,0	17,8	17,8	Utbyggingskostnad (2011)	Mill.NOK	113	93	102	87	Utbyggingspris	NOK/kWh	7,1	5,8	5,7	4,9
Alternativ		A1	A2	B1	B2																																							
Mid. Brutto fallhøyde	m	100	100	102	102																																							
Slukeevne	m ³ /s	5,6	5,5	5,6	5,6																																							
Ytelse	MW	5,2	5,2	5,2	5,2																																							
Midlere produksjon	GWh/år	16,0	16,0	17,8	17,8																																							
Utbyggingskostnad (2011)	Mill.NOK	113	93	102	87																																							
Utbyggingspris	NOK/kWh	7,1	5,8	5,7	4,9																																							
Rev.	Dato	Revisjonen gjelder	Sign.																																									
Utarbeidet av: Tor Gjermundsen, Geir Brænd, Karl-Magnus Forberg og Kine Wenberg Jacobsen		Sign.:																																										
Kontrollert av: Tor Gjermundsen, Geir Brænd, Karl-Magnus Forberg og Kine Wenberg Jacobsen		Sign.:																																										
Oppdragsansvarlig / avd.: Bjørn Endre Dyrseth/ 251		Oppdragsleder / avd.: Tor Gjermundsen/ 251																																										

Innhold

1	Innledning	4
2	Grunnlag og forutsetninger	4
3	Dagens situasjon	4
4	Vurderte alternativ	5
4.1	Hoveddata.....	5
4.2	Felles for alternativene.....	6
4.3	Alternativ A (bruk av eksisterende sjakt).....	6
4.4	Alternativ B (ny parallell sjakt).....	8
4.5	Trykkstigning og stabilitet i vannveien.....	9
5	Produksjon	9
6	Kostnader	10
7	Miljømessige forhold	11
7.1	Generelt.....	11
7.2	Landskapsmessige konsekvenser.....	11
8	Konklusjon	20
9	Videre arbeid	20

Vedleggsliste

1. Oversiktskart alternativer

1 Innledning

Tovatna og et par bekker i Toåavassdraget ble i forbindelse med utbyggingen av Driva kraftverk overført til Gjevilvatnet og Driva kraftverk. Overføringen fra Tovatna består av en sjakt og kort tunnel inn på tilløpstunnelen.

TrønderEnergi Kraft AS planlegger å utnytte det ca. 100 m høye fallet mellom Tovatna og Gjevilvatnet/trykknivå tilløpstunnel Driva kraftverk i ett kraftverk. Fallhøyden vil variere avhengig av vannstand i Gjevilvatnet, drift av Driva kraftverk, drift av Vassli pumpe og vannføring i bekkeinntakene inkl. Tovatna.

I gjennomgangen av O/U potensialet i Driva kraftverk, 2010, ble prosjektet grovt vurdert og funnet interessant for videreføring.

Dette prosjektet tar for seg to alternative hovedløsninger, hver med to alternative påhugg for atkomsttunnelen, ett utenfor vernegrensa og ett innenfor. Det er i tillegg utført ingeniørgeologisk vurdering og vurdering av landskapsmessige forhold. Disse vurderingene er presentert i to separate rapporter, men essensen av innholdet er tatt inn i denne rapporten.

2 Grunnlag og forutsetninger

Følgende underlag er benyttet ved utarbeidelsen av rapporten:

- OU Vannkraft Muligheter for oppgradering og utvidelser i Driva kraftverk, 2010 inklusive underlag og produksjonsberegninger
- NVEs kostnadsgrunnlag 2010 oppjustert til primo 2013 samt erfaringstall. 15 % uforutsett er forutsatt.
- NVE Atlas
- Produksjonsberegninger. Simuleringer utført av TrønderEnergi
- Ingeniørgeologiske og landskapsmessige rapporter (Sweco 2012)

3 Dagens situasjon

Tovatna inkl. et par bekker i Toåavassdraget er overført til tilløpstunnelen til Driva kraftverk via en 195 m lang sjakt (6 m²) og 15 m lang tunnel (13 m²).

I statisk situasjon er det et fall på mellom ca. 95 m (ved HRV Gjevilvatnet) og 110 m (ved LRV Gjevilvatnet) som ikke er utnyttet. I gjennomsnitt er fallet ca. 100 m statisk. Ved drift av Driva kraftverk er reell fallhøyde høyere, men lavere når Driva står.

4 Vurderte alternativ

4.1 Hoveddata

Tabell 1 viser hoveddata for alternativene:

- **Alternativ A:** utnyttelse av eksisterende sjakt og tunnel som driftsvannvei. Ny stasjon i fjell samt atkomsttunnel. To alternative påhugg for atkomsttunnelen er vurdert; A1 utenfor vernegrensa og A2 innenfor vernegrensa.
- **Alternativ B:** eksisterende overføring som i dag. Ny separat driftsvannvei (sjakt/tunnel). Ny stasjon i fjell samt atkomsttunnel. To alternative påhugg for atkomsttunnelen er vurdert; B1 utenfor vernegrensa og B2 innenfor vernegrensa.

Tabell 1: Tovatna kraftverk.

Alternativ		A1	A2	B1	B2
HYDROLOGI					
Nedbørfelt	km ²	43,6	43,6	43,6	43,6
Spesifikk avrenning	l/s/km ²	60,1	60,1	60,1	60,1
Middelvannføring	m ³ /s	2,62	2,62	2,62	2,62
Årlig tilsig til inntak	mill. m ³	82,7	82,7	82,7	82,7
MAGASIN					
HRV	moh.	756	756	756	756
LRV	moh.	755,6	755,6	755,6	755,6
Volum	mill. m ³ / %	1,5/1,8	1,5/1,8	1,5/1,8	1,5/1,8
KRAFTVERK					
Midlere undervann	moh.	656	656	656	656
Fallhøyde netto midlere	m	100	100	102	102
Mid. energiekvivalent	kWh/m ³	0,23	0,23	0,24	0,24
Slukeevne, maks.	m ³ /s	5,6	5,6	5,6	5,6
Installert effekt, maks fall	MW	5,2	5,2	5,2	5,2
Bruktid Tovatna krv	timer	3100	3100	3400	3400
PRODUKSJON					
Produksjon år 1)	GWh	16,0	16,0	17,8	17,8
KOSTNADER					
Utbyggingskostnader 2)	Mill. NOK	113	93	102	87
Utbyggingspris	NOK/kWh	7,1	5,8	5,7	4,9

- 1) Av dette utgjør utnyttelsen av bufferkapasiteten 2,6 GWh i Driva kraftverk. Produksjonen i alt. B er høyere pga. bedre netto fallhøyde når vannføringen er større enn kraftverkets slukeevne.

- 2) Tapt produksjon i byggetiden er ikke medtatt, men kan dreie seg om ca. 9 GWh / 4 mill. NOK for alternativ A og ca. 0 i alt. B (da ny tilkobling tar kort tid og i tillegg foretas i en periode uten at vann tapes).

4.2 Felles for alternativene

Alternativene vil utnytte fallet mellom Tovatna og trykklinja på tilløpstunnelen til Driva kraftverk.

En buffersone på 0,4 m, dvs. innenfor normalt selvreguleringsområde, er forutsatt.

Med normal aktsomhet under utførelsen medfører ingen av alternativene geologisk risiko av betydning. Se vedlegg 2.

4.3 Alternativ A (bruk av eksisterende sjakt)

Generelt

Alternativ A forutsetter at eksisterende sjakt og tunnel benyttes. Alt. A1 vil ha påhugg for atkomsttunnelen utenfor landskapsvernområdet, mens alt. A2 vil ha påhugg innenfor landskapsvernområdet.

Dette innebærer at i alt. A1 blir det ingen inngrep innenfor landskapsvernområdet. I alt. A2 vil ikke kraftverket berøre vernet, men det blir et tunnelpåhugg ca. 0,5 km innenfor vernegrensa.

Eksisterende overføringskapasitet vil bli uendret. Det innebærer restriksjoner på et Tovatna kraftverk når det er mye vann. Kraftverket vil da få redusert netto fallhøyde eller stanse helt.

Beskrivelse av kraftverket

Fra kraftstasjonen forutsettes drevet to korte tunneler til eksisterende sjakt. Den øvre forsynes med finvaregrind, inntakskonus, betongpropp og rør i tunnel, $D = 1,5$ m. Den nedre forsynes med rør, revisjonsventil / luke og betongpropp. I tillegg installeres en betongpropp i eksisterende sjakt rett nedstrøms første avgreining. Samlet rørlengde blir ca. 50 m.

Kraftstasjonen legges i fjell med maskinsalgulv på kote ca. 640. Det forutsettes en maskinsal med areal 120 m^2 og høyde ca. 7 m. Ett horisontalt akslet francisaggregat er forutsatt med ventil både oppstrøms og nedstrøms. Turbinen er forsterket noe pga. sterk dukking. For å sikre kavitasjonsfri drift på forbislippingsystemet bør dette ha ett mottrykk på minimum 10 mVs. Endelig bestemmelser av kotehøyder i maskinsal må vurderes nærmere når en utfører mer detaljerte produksjonsberegninger av systemet i neste fase.

En slukeevne på $5,6 \text{ m}^3/\text{s}$ er vurdert. Tilhørende ytelse er 5,2 MW. Stasjonen utstyres med kran og godt lenseanlegg. Et redningsrom er forutsatt. Transformatoren er tenkt plassert i stasjonen, men det kan være aktuelt å trekke den nærmere portalen.

I tillegg forutsettes installert en forbislippingsventil med tilhørende rørarrangement. Forbitappingskapasiteten er satt til $15 \text{ m}^3/\text{s}$ (snaut 600 % av Q_{mid}) med nødvendig energidreping for alle vannføringer mellom $0\text{-}15 \text{ m}^3/\text{s}$ (polyjet multisleeve ventil).

Driftsmoduser

En ser for seg følgende driftsmoduser og situasjoner som er dimensjonerende for høydemessig plassering av aggregat og forbislippingsystem:

Minimum fallhøyde

Gjevilvatnet er på HRV, og Driva kraftverk er stanset. Samtidig er tilsiget fra Tovatnet $20 \text{ m}^3/\text{s}$ som strømmer inn i Gjevilvatnet, hvor $15 \text{ m}^3/\text{s}$ av dette går gjennom forbislippingsanlegget, og det resterende gjennom det nye aggregatet. Dette gir høyeste nivå ved tunnelkrysset mellom Tovatnet og driftstunnel Driva, beregnet til kote 667 m ved kontinuerlig drift.

Maksimum fallhøyde

Gjevilvatnet er kjørt ned til k.650,0, og Driva kraftverk går på full last, tilsvarende $33 \text{ m}^3/\text{s}$. Samtidig forutsettes det at alle bekkeinntakene er tørre og at Vassli pumpe står. Dette gir da maksimalt falltap på strekninga Gjevilvatnet - tunnelkryss Tovatnet bekkeinntak, ca. 17 m falltap ved $33 \text{ m}^3/\text{s}$. Dette gir laveste nivå ved tunnelkrysset mellom Tovatnet og driftstunnel Driva, beregnet til kote 633 m ved kontinuerlig drift. Hvis stasjonen blir plassert på kote 640 m, vil en ikke oppnå tilstrekkelig dykking av forbislippingsventilen uten at det etableres en form for utløpsterskel nedstrøms ventilen. Imidlertid er det lite sannsynlig at Driva blir kjørt på full vannføring hvis Gjevilvatnet nærmer seg LRV og bekkeinntakene er tørre.

Atkomsttunnel

Atkomsttunnelen i alt A1 blir ca. 1,35 km og vil bli drevet med fall ca. 1:14. Det slake fallet skyldes at påhugg er lagt utenom vernegrensa (atkomsttunnelen blir dermed vesentlig lengre enn i Drivarapportens 700 m der påhugg var lagt innenfor grensen). Strømmen føres ut via kabelkanal i atkomsttunnelen.

Atkomsttunnelen i alt A2 blir ca. 0,8 km og vil bli drevet med fall ca. 1:6; dvs. kortere og brattere enn i alt. A1. For begge alternativene forutsettes en meget enkel portal ved påhugg for atkomsttunnelen. Strømmen føres ut fra kraftstasjonen via kabel i atkomsttunnelen.

Vei og linje

I alternativ A1 forutsettes 150 m ny vei og 3,5 km nedgravd kabel.

Tilsvarende tall for alt A2 blir 150 m ny vei og 4,5 km nedgravd kabel.

Massedeponi

Utkjørte masser vil bli ca. 60.000 m^3 i alt. A1 og ca. 35.000 m^3 i alt. A2.

Eksisterende deponiområde, som er aktivt massetak i dag, forutsettes benyttet.

Tapt produksjon i byggetiden

Alternativet innebærer tapt produksjon i Driva kraftverk på grunn av tapt vann ifra Tovatna i anleggstiden. Ca. 2 mnd. utetid på overføringstunnelen er forutsatt (gjennomslag, betong og rørarbeid). Legges arbeidet til en gunstig periode, kan tapet begrenses til ca. 9 GWh eller ca. 4 mill. NOK (forutsatt vannføring lik $q_{mid}/2$ og 0,45 NOK/kWh).

4.4 Alternativ B (ny parallell sjakt)

Generelt

Alternativ B innebærer at ny parallell vannvei (inntak, sjakt og tunnel) anlegges. Eksisterende bekkeinntak blir derved uberørt. Med et nytt Tovatna kraftverk i drift vil derfor overføringskapasiteten bli bedre enn i dag.

Utfordringen med alternativ B er at selve inntaket blir liggende innenfor vernegrensa, men dog rett ved eksisterende inntak.

Atkomsttunnelen blir noe kortere enn i alt. A, ca. 1,25 km, og den drives med fall ca. 1:13.

Beskrivelse av kraftverket

Nytt inntak etableres i umiddelbar nærhet av eksisterende. Det bores sjakt fra inntaket til kraftstasjonen og ny sjakt videre til ny avgreining (ca. 30 m) fra Drivas tilløpstunnel; til sammen 190 m med $D = 1,8$ m. De siste 30 m oppstrøms stasjon og ca. 20 m nedstrøms stasjon fores ut med rør med $D = 1,5$ m.

Kraftstasjonen blir som i alternativ A (men uten forbislippingsventil), men noe mindre, ca. 90 m², da forbislippingsventilen utgår. Kraftstasjonen legges noe nærmere påhugget for å redusere lengden på atkomsttunnelen.

Atkomsttunnel

Atkomsttunnelen blir ca. 1,25 km.

Vei og linje

I alternativ B1 forutsettes 150 m ny vei og 3,5 km nedgravd kabel.

Tilsvarende tall for alt B2 blir 150 m ny vei og 4,5 km nedgravd kabel.

Massedeponi

Utkjørte masser vil bli ca. 55.000 m³ i alt. B1 og ca. 35.000 m³ i alt. B2.

Plassering av deponi blir som for alt. A.

Tapt produksjon i byggetiden

Utetiden for tilkobling mot tilløpstunnelen er anslått til 1-1,5 mnd., men velges på et tidspunkt uten at det blir produksjonstap.

4.5 Trykkstigning og stabilitet i vannveien

Driva kraftverk var dimensjonert for en maksimal slukeevne på ca. 29 m³/s. I forbindelse med oppgradering av aggregatene med nye løpehjul, er maksimal slukeevne økt til ca. 33 m³/s. Basert på tilgjengelige tegninger og data er det utført forenklete overslagsberegninger av vannveien til Driva kraftverk for å sjekke stabilitet og reguleringsevne med den økte slukeevnen. Beregningene viser at anlegget har normalt gode egenskaper mhp. stabilitet og reguleringsevne, også etter økningen i slukeevne. Et eventuelt nytt Tovatna kraftverk forventes ikke å ha nevneverdig innvirkning på driften av Driva kraftverk. Trykkstigningen og ruseturtalet på aggregatene i Driva kraftverk vil ikke påvirkes.

Det forutsettes imidlertid at det utføres grundigere beregninger av hele vannveissystemet hvis en utbygging av Tovatna vedtas.

5 Produksjon

Produksjonsberegningene er utført av TrønderEnergi.

Hovedresultatene er vist i tabell 1.

Forholdene for Driva kraftverk blir som i dag for alt. A. På grunn av økt overføringsevne fra Tovatna i alt. B, vil produksjonen i Driva øke marginalt her.

Simuleringene for Tovatna kraftverk er basert på reelle, skalerte verdier for perioden 1. juni 2002 – 31. mai 2012. Dette innebærer at alle delfeltene innen Driva kraftverks nedbørfelt reagerer likt i modellen. I realiteten er ikke dette tilfellet da det vil være stor variasjon i avrenningsmønster over året for de forskjellige delfeltene. Dette vil også virke inn på reell fallhøyde for Tovatna kraftverk.

Det er igangsatt vannføringsmålinger i Tovatna, men resultatene er ikke klare.

6 Kostnader

En oversikt over kostnadsvurderingene er satt opp i tabell 2.

Tabell 2. Utbyggingskostnader

Kostnader primo 2013	Alt. A1	Alt. A2	Alt. B1	Alt. B2
Dam og overføringer	1)	1)	1)	1)
Vannvei inkl. inntak, propper, hjelpetunneler	4,8	4,8	8,9	8,9
Kraftstasjon bygg inkl atkomsttunnel	44,0	27,7	40,1	26,9
Kraftstasjon elektromekanisk	35,5	35,5	26,0	26,0
Vei	0,2	0,2	0,2	0,2
Linjetilknytning inkl. kabel i adkomst, sum 4,9 km ³⁾	5,4	5,9	5,4	5,9
Tiltak, diverse	0,1	0,1	0,2	0,2
Uforutsett 15 %	13,5	11,2	12,1	10,2
Planlegging, administrasjon	5,2	5,2	5,2	5,2
Erstatninger	-	-	-	-
Finansiering 4 % p.a. i to år og avrunding	4,4	2,4	4,1	3,5
Sum	113	93	102	87

1) Eksisterende

2) Derav 9,0 mill. NOK til forbislippingsarrangementet

3) Eventuelt anleggsbidrag er ikke medregnet

Kostnadene ble vesentlig høyere enn i Drivarappoerten. I tillegg til inflasjonen skyldes dette i hovedsak at atkomsttunnelen er vesentlig lengre nå, at mer nøyaktige produksjonsberegninger er utført og at elmepakken inneholder mer (mer robust).

7 Miljømessige forhold

7.1 Generelt

Alternativ A2 (påhugg), B1 (utvidelse inntak) og B2 (påhugg, vei og utvidelse inntak) vil gi inngrep innenfor landskapsvernområdet. Aksept for slike inngrep må avklares med myndighetene.

Følgende fysiske inngrep forutsettes (alle alternativer):

- nedgravd kabel i / langs vei
- eksisterende tippområde benyttes
- kort atkomstvei som tilbakeføres til kjøresterkt terreng
- Utvidelse av eksisterende inntak (alt. B1 og B2)

Følgende hydrologiske endringer forventes:

- alt. A, ingen endring
- alt. B, en absolutt marginalt redusert vannføring i Toåa i meget vannrike perioder.

Med normale hensyn og forholdsregler i anleggsperioden forventes kun små negative konsekvenser. Dette gjelder både for anleggs- og driftsperioden.

De landskapsmessige konsekvensene er omtalt i kap. 7.2.

7.2 Landskapsmessige konsekvenser

Tunnelpåhugg m/atkomst - Alternativ A1 og B1

I alternativ A1 og B1 plasseres tunnelpåhugget ca. 150 - 200 meter fra grusvei ved Romfosetra. Påhugget vil ligge på ca. kote 735 og ha en åpning på om lag 20 - 25 m². Området ligger under tregrensa, med bjørk som dominerende treslag. Påhugget ligger i sørsiden av en liten dal, med lyng og gress som bunnvegetasjon i sidene, og et myrdrag med en bekk i bunn. Det er få trær i dalbunnen.

Figur 1 Bilde av påhuggsområdet.

Tunnelpåhugget vil bli synlig fra den eksisterende grusveien. Her er det kun tillatt motorferdsel for grunneiere og til kraftanlegg i området. Det er kjent at flere benytter veien som turveg, enten gående eller syklende. Per i dag vil tunnelpåhugget ikke bli synlig fra Romfosetra. Dette skyldes trevegetasjonen langs grusveien.

I driftsfasen vil kun tunnelpåhugget med portalbygg og vinterinngang, samt en enkel atkomstvei være synlig. Veien vil sannsynligvis sjelden bli benyttet og kan nedjusteres til kjørestærkt terreng etter utbygging, for å minske synligheten. Med kjørestærkt terreng menes det at vegen blir bygd opp som normal grusveg og deretter dekkes med et 50 – 100 med mer lag av vekstmasser. Dette vil gi rask etablering av skrinnet vegetasjon, og over tid vil vegen framstå som to spor i vegetasjonen.

Figur 2 Visualisering av tunnelpånågg i driftsfasen.

Under anleggsperioden blir det et riggområde av en viss størrelse i dalsøkket ved pånågget. Dette vil være mer synlig enn selve pånågget, og påvirke landskapsopplevelsen i den tid arbeidet pågår.

Etter arbeidet er avsluttet, er det naturlig og forutsatt at økologisk revegetering blir lagt til grunn for istandsetting av området. Pånågget ligger på kote 735, og revegetering vil derfor ta tid, på grunn av begrenset vekstsesong. Høyden og den korte vekstsesongen gjør også at toppjorden ikke har like stor frøbank som i lavereliggende områder. Derfor er det viktig at toppjord (øverste 300 mm) blir korrekt tatt vare på i anleggsfasen. Tilbakeføring av underjord (all løsmasse under 300 mm) som toppdekke vil forsinke revegeteringen kraftig. Området er i stor grad myr. Det er viktig med riktig drenering av veien under og etter anleggsperioden for å unngå uttørking av myra.

Forskjæringen minimeres til det absolutt nødvendige for å få en best mulig tilpasset tunnelportal. Benyttelse av sprøytebetong ved portalen vil bli forsøkt begrenset.

Pånåggsalternativet ligger utenfor Trollheimen landskapsvernområde, men det er enkelte områder innenfor vernegrensen som vil ha utsikt til pånågget og riggområdet.

Figur 3 Sett fra ca. topp påhugg. Påhugget vil bli synlig fra områdene i bildet.

Figur 4 Sett fra ca. topp påhugg. Påhugget vil bli synlig fra områdene i bildet.

Tunnelpåhugg m/atkomst – alternativ A2 og B2

Figur 5 Visualisering av tunnelportal - alternativ A2 og B2

Tunnelpåhugget plasseres på om lag kote 775, ca. 100 meter fra eksisterende vei til dam Tovatna. Plasseringen er ca. 500 meter inne i Trollheimen Landskapsvernområde.

Området er stort sett vegetert med lyng, og flere bjørketrær enten som solitære trær eller i klynger. Nedenfor påhuggsplasseringen er det et vått myrområde, med en mindre bekk. Flere kampesteiner av varierende størrelse ligger i området, spredt eller i mindre urer. Både trær i området og kampesteinene vil bli tatt vare på i forbindelse med arbeidet. Trærne vil bli forsøkt bevart der de står, og kampesteinene legges tilbake etter endt anleggsperiode. Dette vil gi et mer naturligt utseende raskere.

Tunnelpåhugget vil bli synlig fra grusveien og fra områder sør for Tovatna. Det går ingen merkede stier i nærområdet, men grusveien blir også her brukt til en del ferdsel. Påhugget blir synlig fra turstien fra Storlidalen til Innerdalen. I driftsfasen vil kun tunnelpåhugg med portal og vinterinnang, samt en enkel atkomstvei være synlig. Veien vil sannsynligvis bli benyttet relativt sjelden og kan anlegges som kjørestærkt terreng. Dette vil minimere synligheten til to kjørespor inn mot tunnelportalen.

Under anleggsarbeidet vil det bli et mindre anleggsområde rundt portalen, men siden dette er et landskapsvernområde, vil hoveddriggen legges utenfor grensen, i en avstand på ca. 900 meter (langs vei). Dette vil gjøre arbeidet noe mer omstendelig, men vil minimere de synlige inngrepene betydelig.

Det vil bli lagt stor vekt på landskapstilpassning siden portalen m/atkomst ligger inne i et landskapsvernområde. Portalsområdet kan tilpasses etter to ulike prinsipper:

- a) Påhugget og inngrepene for øvrig minimeres til det absolutt nødvendige, og landskapet istandsettes tilbake til det opprinnelige så langt det lar seg gjøre. Dette vil over tid gi en skarp overgang mellom inngrep og naturlig terreng, mens det samtidig blir mindre inngrep i anleggsperioden.
- b) Anleggets terrenginngrep utslakes i større utstrekning, slik at det blir jevnere overganger mellom eksisterende og nytt terreng. Dette vil over tid gi mindre kontrast mellom naturområder og portalområdet, mens det blir et større inngrep i anleggsperioden enn i prinsipp a.

Dette vil bli nærmere vurdert i en eventuell detaljplan.

Inntak

Alternativ A vil benytte eksisterende inntak og sjakt. Dette vil ikke påvirke terrenget og det det landskapsmessige inntrykket ved inntaket.

Alternativ B innebærer nytt inntak (ved eksisterende inntak) i Tovatna og dermed et terrenginngrep ca. 900 m inne i Trollheimen landskapsvernområde. Inntaket vil bestå av en betongkonstruksjon som forutsettes bygget tett inntil eksisterende inntak (se figur 6 og 7). Som illustrasjonene forsøker å vise, forutsettes underetasjen både i det nye og gamle inntaket å bli kledd med tre eller annet materiale for å dempe det noe massive inntrykket.

Figur 6 Eksisterende inntak (og for alt. A1 og A2)

Figur 7 Eksisterende inntak og inntak alt.B1 og B2

Dersom alternativ B velges vil det bli lagt stor vekt på landskapstilpasning av hele inntaksområdet. Følgende tiltak i ikke-prioritert rekkefølge kan benyttes for å dempe tiltakets påvirkning på landskapsopplevelsen:

- Fjerning av trehytten i sin helhet, og oppfylling av masser rundt og over betongkonstruksjonene. Dette vil skjule inntaket i stor grad. En vintertilgang (liten hytte) blir nødvendig.
- Oppfylling av terreng inntil fjellskjæringer for å dempe inntrykket.
- Utslaking av terreng rundt inntak for å kunne ta bort dagens gjerde.
- Transformere dagens grusveg til inntak og parkeringsplass om til kjøresterkt terreng. (ref. metode fra Hjerkinnskytefelt).
- Revegetere alle vegskråninger på veien inn til inntaket (ref. metode fra Hjerkinnskytefelt).

Dette vil bli nærmere vurdert i detaljplanen

Kraftstasjon

Da kraftstasjonen legges i fjell, blir det ingen landskapsmessige endringer.

.

Massedeponi

Massedeponiet skal i samtlige alternativer håndtere alle masser fra tunnel og stasjonsområdet i fjell. Det vil bli, avhengig av alternativ, 35 - 60 000 m³ utkjørte masser.

Området som er foreslått som deponiområde, er tidligere benyttet som deponi for masser fra tunneler knyttet til utbyggingen av Driva kraftverk. Deponiet er i dag kun delvis revegetert. I den østre delen av deponiet er det aktivt uttak av masser, som benyttes til bl.a. hyttetomter og vedlikehold av veier.

Figur 8 Massedeponiområdet

Området er derfor tydelig preget av anleggsvirksomhet og masseuttak/deponi. Tilkjøring av nye masser vil oppfattes som et mildt inngrep i landskapet selv om det er en relativt stor mengde masse som skal deponeres.

Det vil bli en utfordring med revegetering av nye deponimasser. Massene vil bli lagt på et område som i dag stort sett er dekket med grus, pukkauger osv., og det finnes ikke vekstjord her for benyttelse til revegetering. Plan for tilkjøring av vekstmasser fra nærliggende områder bør utredes før anleggsstart. Planen bør utarbeides i samarbeid med grunneier(e) og vil bli nærmere vurdert i detaljplanene.

Trollheimen Landskapsvernområde

Trollheimen landskapsvernområde ble opprettet i 1987, og er tilknyttet forskrift FOR-1987-12-11-1066. Forskriften omtaler ikke nærområdet til verneområdet. Dermed vil en løsning basert på påhugg utenfor vernegrensen og en tilkobling på eksisterende sjakt, ikke komme i direkte konflikt med forskriften.

Dersom anleggsdeler blir plassert inne i landskapsvernområdet, vil dette være et brudd med forskriften for verneområdet. For at dette skal kunne gjennomføres, må tiltakshaver

påvise at et slikt inngrep er "arbeid av vesentlig verdi for samfunnet" eller "spesielle tilfelle". Forutsetningen er at det "ikkje strir mot føremålet med vernet."

En tilnæringsmetode er å "korrigere" tidligere landskapsinngrep til et mer naturligt utseende. Dette kan gjøre at området etter utbyggingen blir bedre tilpasset landskapsområdet enn før ved at det fokuseres mer på linjer i landskapet enn på punktinngrep. Vår vurdering, basert på disse typene inngrep og i dette landskapet, er at linjeinngrep gir større negativ påvirkning på landskapet.

Dette vil bli nærmere vurdert i detaljplanen.

Oppsummering av tiltak som vil bli vurdert i detaljplanen (ikke-prioritert rekkefølge):

- Ved anlegg i myrområde, tas det spesielt hensyn til gjennomstrømning av både overflatevann og grunnvann.
- Vegetasjon nært anleggsområder bevares i så stor grad som mulig. Eldre trær sikres spesielt.
- Både eksisterende og nye veier i områder vurderes omgjort til kjøresterkt terreng etter endt anleggsperiode.
- Varige inngrep i forbindelse med tunnelpåhugg minimeres til det absolutt nødvendige. Herunder forskjæring, sprøytebetong og påhuggsdimensjoner. Samtidig bør det ses på muligheter for å minimere synlighet over lang tid.
- Det undersøkes om det er muligheter for tilkjøring av vekstmasser fra nærområdet til revegetering av massedeponi.
- Tydelig informasjon til brukere av området gis ved de ulike turstienes startpunkt, da riggområdet vil være synlig over lang tid.
- Rigg og anleggsområder legges utenfor landskapsvernområdet.

8 Konklusjon

Tabell 3 gir en grov sammenligning av alternativene.

Tabell 3. Sammenligning av alternativene

	Alternativ A1	Alternativ A2	Alternativ B1	Alternativ B2
Produksjon	Minst produksjon, 16,0 GWh		Størst produksjon, 17,8 GWh	
Prod. tap i byggetiden	Ca. 4 mill. NOK		Neglisjerbart	
Utbyggingskostnad	Dyrest, 106 MNOK	Nest billigst, 93 MNOK	Nest dyrest, 102 MNOK	Billigst, 87 MNOK
Utbyggingspris	Høyest, 7,1 NOK/kWh	Nest høyest, 5,8 NOK/kWh	Nest lavest, 5,7 NOK/kWh	Lavest, 4,9 NOK/kWh
Driftsforhold	Mest krevende, Restriksjoner i pådrag ved stort tilsig		Enklest, Ingen restriksjoner ved stort tilsig	
Forhold til vern	Ingen inngrep i verneområdet	Tunnelpåhugg innenfor verneområde	Nytt inntak innenfor vernegrensa	Nytt inntak og tunnelpåhugg innenfor vernegrensa

Alle alternativene anses som miljømessig gunstige. Landskapsvernet er imidlertid en kritisk faktor. Alternativ B2 er mest gunstig med tanke på utførelse, kostnader og drift.

9 Videre arbeid

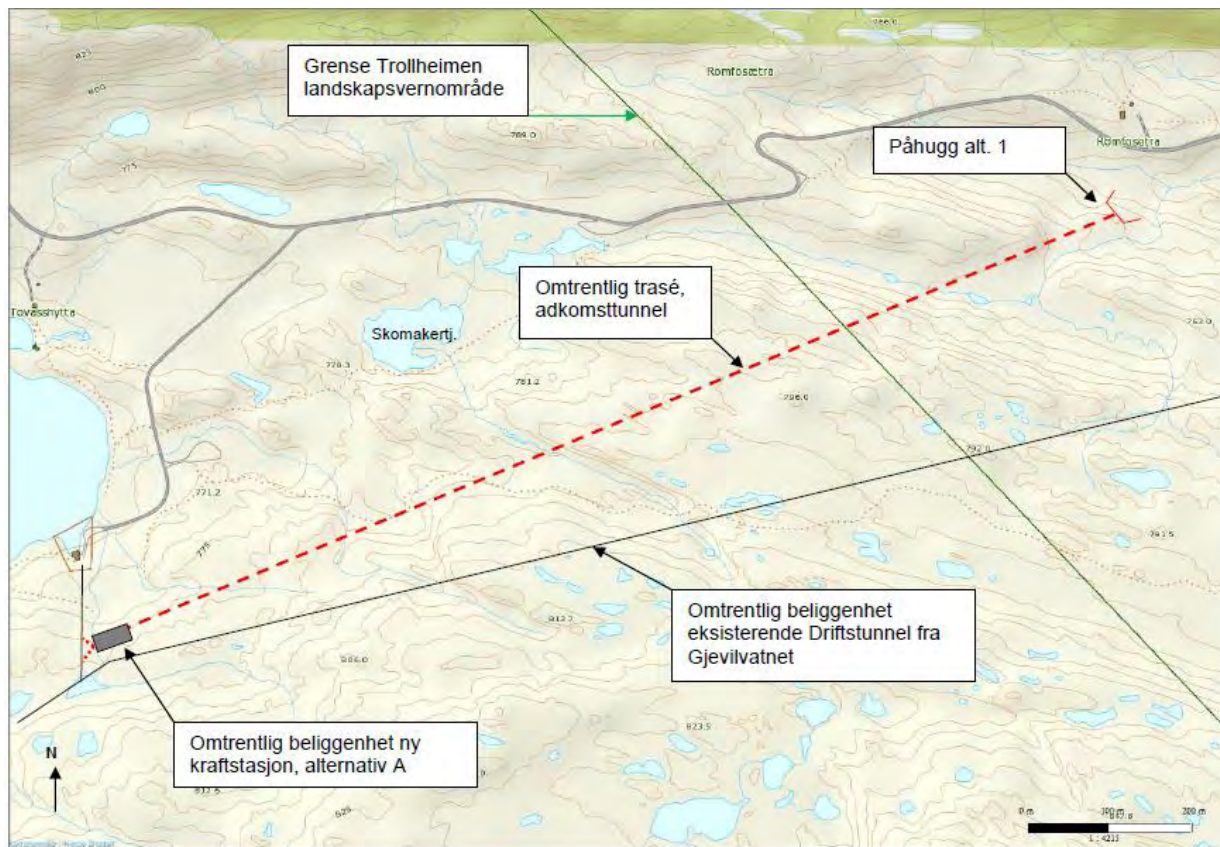
- Samtaler med kommune og vernemyndigheter.
- Konesjonsavklaring med NVE.
- Nye produksjonssimuleringer når resultatet for vannføringsmålingene i Tovatna er klare.

Vedlegg 1: Oversikt layout alternativ A1, A2, B1 og B2

Vedlegg 1

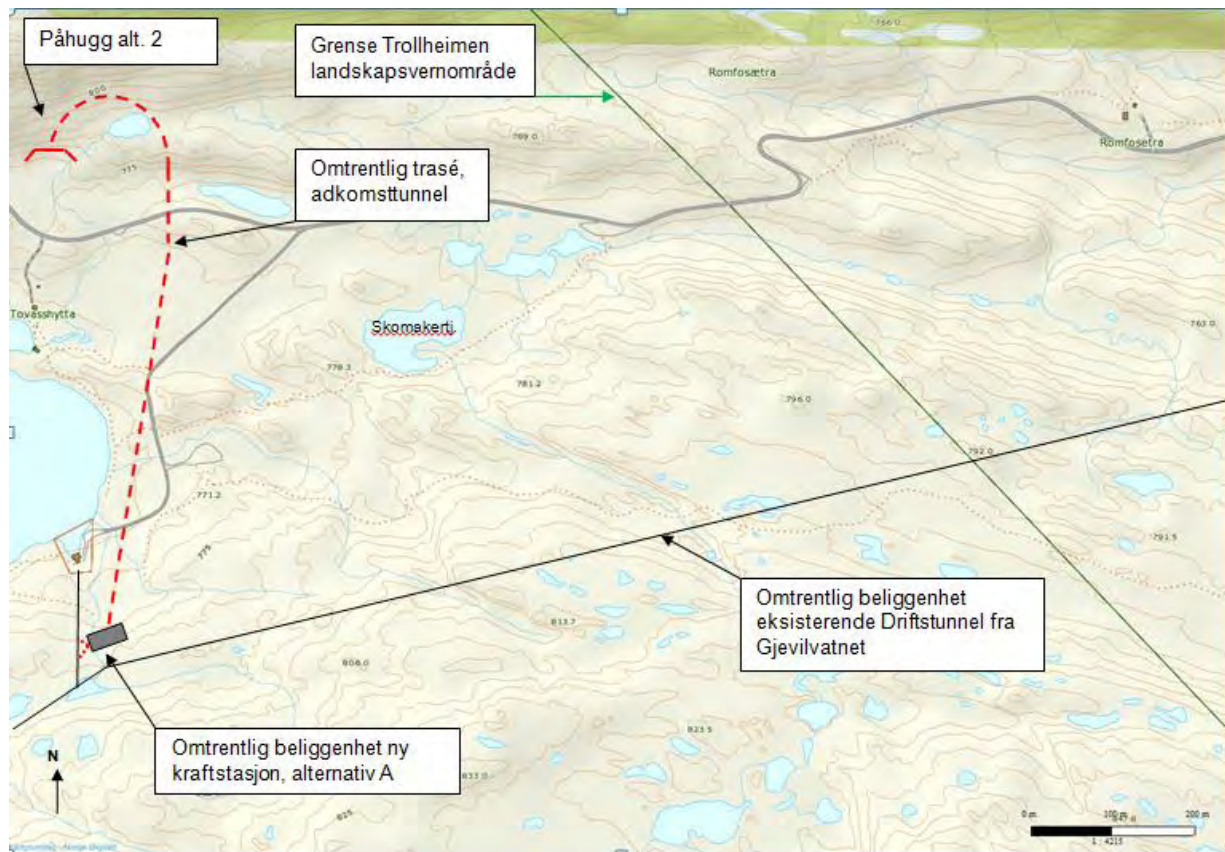
Oversikt layout alternativ A1, A2, B1 og B2

Oversikt hovedlayout alternativ A1

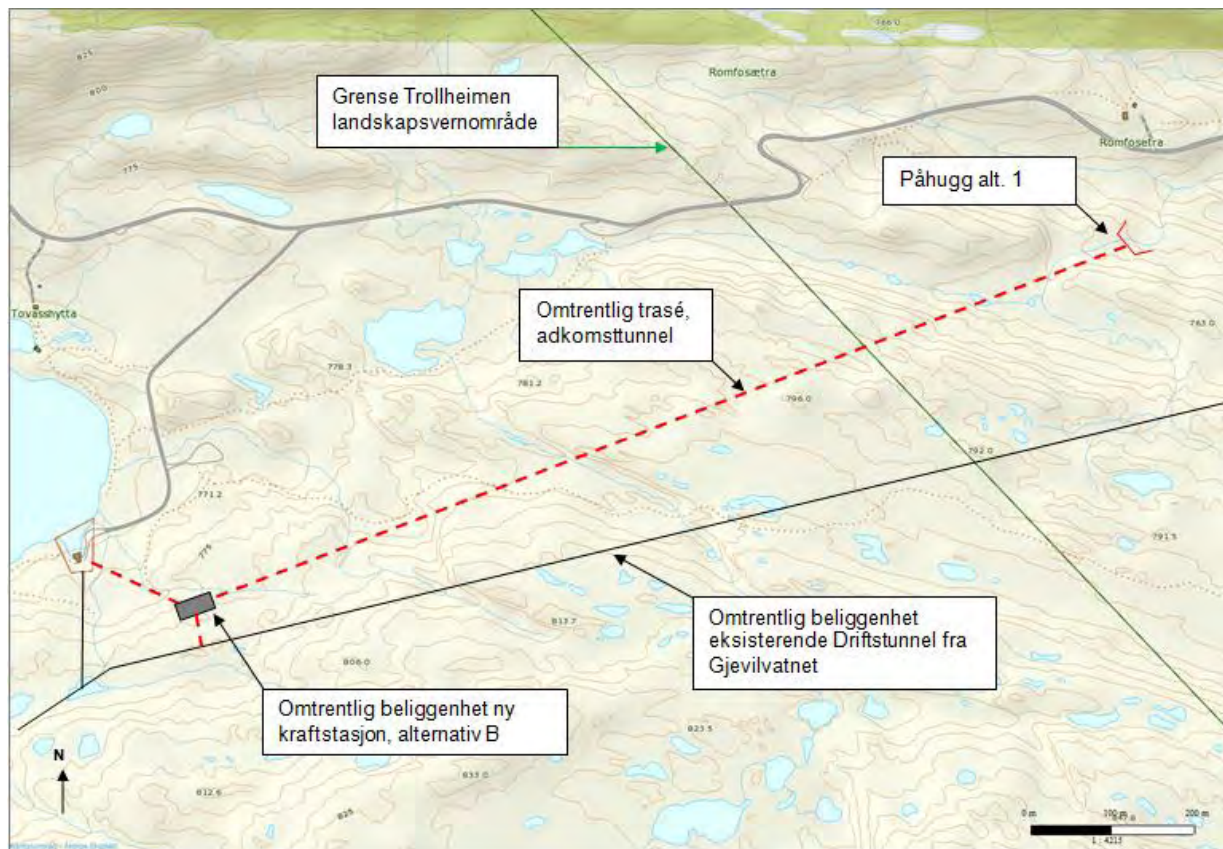
Figur 1 Oversikt alternativ A1 – ny kraftstasjon og atkomststunnel og bruk av eksisterende inntak ved Tovatna. Tunnelpåhugg ved Romfosetra.

Oversikt hovedlayout alternativ A2

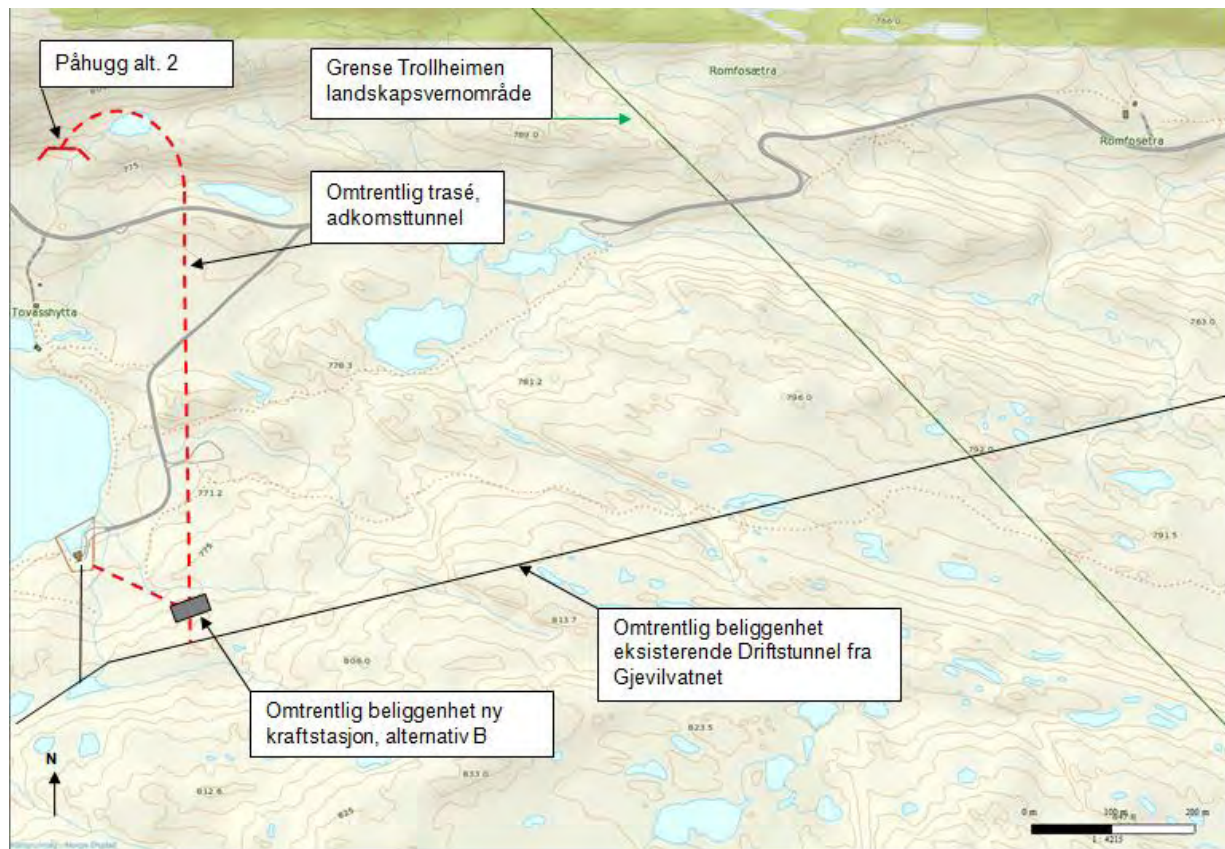
Figur 2 Oversikt alternativ A2 – ny kraftstasjon og atkomsttunnel og bruk av eksisterende inntak ved Tovatna. Tunnelpåhugg nord for Tovasshytta.

Oversikt hovedlayout alternativ B1

Figur 3 Oversikt alternativ B1 – ny kraftstasjon og atkomsttunnel og nytt inntak/sjakt ved Tovatna. Tunnelpåhugg ved Romfosetra.

Oversikt hovedlayout alternativ B2

Figur 4 Oversikt alternativ B2 – ny kraftstasjon og atkomsttunnel og nytt inntak/sjakt ved Tovatna. Tunnelpåhugg nord for Tovasshytta.

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstuen
0301 Oslo

Sted:
Trondheim

Dato:
12. februar 2014

Attn: George Nicholas Nelson

Vår ref: 14/00262-3
Deres ref:

Konsesjonspliktavurdering Tovatna kraftverk

Vi viser til e-post fra dere datert 12.6.2013 der dere ber oss samle all relevant dokumentasjon i et dokument for vurdering av konsesjonsplikten.

Vedlagt ligger en rapport som beskriver tiltaket og de landskaps- og miljømessige konsekvensene ved de forskjellige alternativene.

Vi søker med dette om konsesjonsfritak for dette tiltaket.

Med vennlig hilsen
TrønderEnergi Kraft AS

Torbjørn Aadal
Avdelingsleder

Kopi til:
Carsten Stig Jensen
Norges vassdrags- og
energidirektorat

TrønderEnergi Kraft AS

Telefon: 07273
Telefax: 73 54 16 50

Postadresse:
Postboks 9481 Sluppen
7496 Trondheim

Besøksadresse:
Klæbuveien 118
7031 Trondheim

www.tronderenergi.no
firmapost@tronderenergi.no
Org.nr: NO 878 631 072 MVA

Arkivsaksnr: 2013/8171-0

Saksbehandler: Hege Sæther Moen

Dato: 16.06.2014

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for Trollheimen		02.07.2014

Befaring og vurdering av mulige strategier for å bedre vassføringen i Jøla - Trollheimen landskapsvernområde, Rennebu og Meldal kommuner.

Dokumenter i saken:

1. Saksframlegg i VO sak 11/2014 : *Vannkraftkonsesjoner som kan revideres innen 2022 - Oppmoding om at NVE endrer status på Orkla-Granavassdraget for å kunne fremme krav om minstevannføring i Jøla - Trollheimen landskapsvernområde, Meldal og Rennebu kommuner.*

Forvalters tilråding

Verneområdestyret fremmer krav til NVE om at TrønderEnergi Kraft AS pålegges krav om minstevassføring i Jøla. Dette kravet bør kobles sammen med TrønderEnergis Kraft AS's søknad av 17.12.2014 til NVE om «*Endring av manøvreringsreglement – Orkla-Granavassdraget*», og Trollheimens samlede belastning av tidligere og nye vannkraftutbygginger - og vedlikehold / drift av disse.

Som et parallelt alternativ arbeides det for at konsesjonen for Orkla-anleggene blir prioritert for revisjon innen 2022. NVE og Miljødirektoratet tilskrives og orienteres om *Jølasaken*, og det stilles spørsmål om dette var kunnskap som manglet da rapport 49/2013 ble skrevet, og om denne kunnskapen vil endre på muligheten for revisjon.

Bakgrunn / Vurderinger

Befaring og saksframlegg i VO sak 11/2014 er informasjonsgrunnlag i saken.

Arkivsaksnr: 2013/8171-0

Saksbehandler: Hege Sæther Moen

Dato: 06.02.2014

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for Trollheimen	11/2014	24.02.2014

Vannkraftkonsesjoner som kan revideres innen 2022 - Oppmoding om at NVE endrer status på Orkla-Granavassdraget for å kunne fremme krav om minstevannføring i Jøla - Trollheimen landskapsvernområde, Meldal og Rennebu kommuner.

Dokumenter i saken:

1. NVE rapport 49/2013 Vannkraftkonsesjoner som kan revideres innen 2022
2. Brev av 07.12.2013 fra Stig Berge vedrørende Rapport 49/2013 og Orkla – anleggenes manglende prioritering blant vannkraftkonsesjoner som kan revideres innen 2022.

Forvalters tilråding

Verneområdestyret ønsker å arbeide for at konsesjonen for Orkla-anleggene blir prioritert for revisjon innen 2022. Verneområdeforvalter arbeider videre med saken, fram til planlagt møte den 30.06 – 01.07 2014, der verneområdestyret tar saken opp igjen i full bredde ved befaring og orientering fra aktuelle aktører. Det bør arbeides parallelt både med mulighet revidering av konsesjonen og eventuelle avbøtene tiltak i regi av Trønder Energi AS uten egne konsesjonskrav.

Bakgrunn

NVE og Miljødirektoratet har på oppdrag fra Olje- og Energidepartementet gjennomgått 395 vannkraftkonsesjoner fordelt på til sammen 187 vassdrag eller vassdragsavsnitt (revisjonsobjekt) som kan prioriteres for revisjon innen 2022. Formålet med revisjonen er å bedre miljøforholdene i de regulerte vassdragene. Rapporten gir en vurdering av de enkelte konsesjonene og gir prioriteringer med hensyn til eventuell revisjon.

Stig Berge, hytteeier og aktiv bruker av området Jøldalen / Resdalen, har i brev gjort Verneområdestyret for Trollheimen og Meldal kommune oppmerksom på rapporten og peker på behovet for at Orkla-anleggene ved Jøla i Trollheimen burde vært prioritert for revisjon.

Jøla er i dag oppdemt ca 3 km nedenfor Jølvatnet, herfra tas alt vann i tunell til Granasjøen sammen med Bekkedalsbekken fra Langtjønna på Jølfjellet. Det er ingen minstevannføring fra hverken Jøla eller Bekkedalsbekken med den følge at Jøla er tørr i 2 km ned til Jølkroken, der fjellbekken fra Ondusfjellet kommer inn i elveløpet. Heller ikke fjellbekken gir særlig vannføring da også den litt lenger opp er ført i tunell til Granasjøen uten minstevannføring. Resultatet er lite og til dels manglende vannføring gjennom hele året, ingen naturlig vårflom og opphør av det engang så gode ørretfisket, gjengroing av landskapet og endrede betingelser for artsmangfoldet knyttet til elvas stein og grusører, kulper m.m.

Jøla er som Berge peker på i sitt brev, et viktig landskapselement i denne delen av Trollheimen. Området er mye brukt til friluftsliv, for de mange hytteeierne i området, og endringene som skje som følge av manglete vannføring i Jøla endrer forutsetningene for og gleden ved friluftslivet.

Under høring av forvaltningsplanen for Trollheimen kom det innspill fra Meldal kommune om at det burde tas med et avsnitt under vannkraft, der det rettes fokus på hvordan den uheldige skadevirkningen fra reguleringen av Jøla på sikt kan utbedres og gi minstevannføring i en nesten helt tørrlagt elv. Forslaget fra Meldal kommune var å tilbakeføre Bekkdalsbekken til Jøla.

Samarbeidsutvalget for Trollheimen hadde denne saken til behandling (sak 03/02) i møtet 28-29 august 2002. Under befarung langs Jøla til Jølkroken og Håggåjöldalen var fokuset rettet på inngrep etter vassdragsreguleringen. Samarbeidsutvalget for Trollheimen besluttet å anmode utbygger om å iverksette tiltak for å øke vassføringen i Jøla.

I forvaltningsplanen for Trollheimen slås det fast at «*Trollheimen er viktig for friluftsliv, rekreasjon og naturopplevelse.* Videre går det fram at fylkesmennene støtter Meldal kommunes initiativ til å øke vassføringen i Jøla.

Naturmangfoldloven og verneforskrift

Formålet med vernet av Trollheimen landskapsvernområde er å ta vare på et særegent og vakkert fjellområde med skog og seterdaler, og et rikt plante- og dyreliv.

I verneforskriften kap IV punkt 1.1 går det fram at alle inngrep som vesentlig kan endre landskapet er forbudt. Blant mange punkter som listes opp er drenering og annen form for tørrlegging.

For å fremme verneformålet kan det iverksettes skjøtselstiltak eller restaurering etter naturinngrep i medhold av verneforskriften kap IV punkt 7, og NML § 47.

Miljøverndepartementet har 08.02.2011 med hjemmel i NML § 62 gitt Verneområdestyret for Trollheimen forvaltningsmyndighet for Trollheimen landskapsvernområde (LVO). Forvaltningsmyndigheten omfatter vedtak fattet i medhold av verneforskriftene og NML § 48.

NML §§ 8 – 12 skal ligge til grunn ved vurderingene.

Vurdering av saken

Fra Samarbeidsutvalget for Trollheimens behandling av saken 03/02 er det innhentet et oppsummert grunnlag som legges til grunn for vurderingene i saken.

Reguleringsstillatelse for kraftutbygging av Orklavassdraget ble gitt ved kgl.res. av 16.06.78. I denne reguleringsstillatelsen ble Jøla besluttet tatt inn i reguleringen med et bekkeinntak. Etter en planendring i 1981 ble Bekkdalsbekken (bekken fra Langtjønna) besluttet tatt inn i samme bekkeinntak. Dette var det den gang stor uenighet om av hensyn til gjenværende vassføring i Jøla. Det ble ikke satt krav om minstevassføring over inntaksdammen i Jøla i konsesjonsvilkårene. Også fjellbekken fra Ondusfjellet er overført i tunell til Granasjøen uten minstevannføring, og kun tilsig nedenfor inntaket gir vassføring i bekken og senere Jøla. Kartutsnittet viser det aktuelle området der inntakene og dam er merket rødt. Nedfor inntakene er det kun små bekker med tilsig fra myrdrag omkring som utgjør vassføringen i Jøla.

Området Jöldalen / Resdalen er mye brukt til friluftsliv, og både Rennebu og Meldal kommune har begge hatt stor utbygging av hytter de siste årene, fritidsinnbyggere som kommer til området nettopp for rekreasjon og friluftsliv. Verdien av et «friskt» elveleie er av stor betydning i denne sammenheng.

For å bøte på skadene av reguleringen ble det utarbeidet en terskelplan for Grana og Jøla, som senere ble lagt på is for Jølas del, der en kom fram til at andre tiltak var mer hensiktsmessig. Dette endte i et pålegg fra NVE der det ble bestemt å utvide eksisterende kulper, grave nye kulper, og samle små eksisterende vassføringer i et elveløp. I NVE`s pålegg av 12.04.94 uttrykkes det at: «*Dersom forholdene seinere blir vurdert til at det er behov for ytterligere tiltak for å redusere skadevirkningen av reguleringen, kan utbyggeren med hjemmel i konsesjonsvilkårene, bli pålagt tiltak utover det som følger av dette vedtak.*»

Både i 2002 og i dag viser det seg at NVE`s pålegg ikke var tilstrekkelige tiltak, og vi har ei nesten tørr elv og gjengroing av vegetasjon. Slike forhold endrer både det estetiske uttrykket i landskapet og forholdene for plante og dyrelivet.

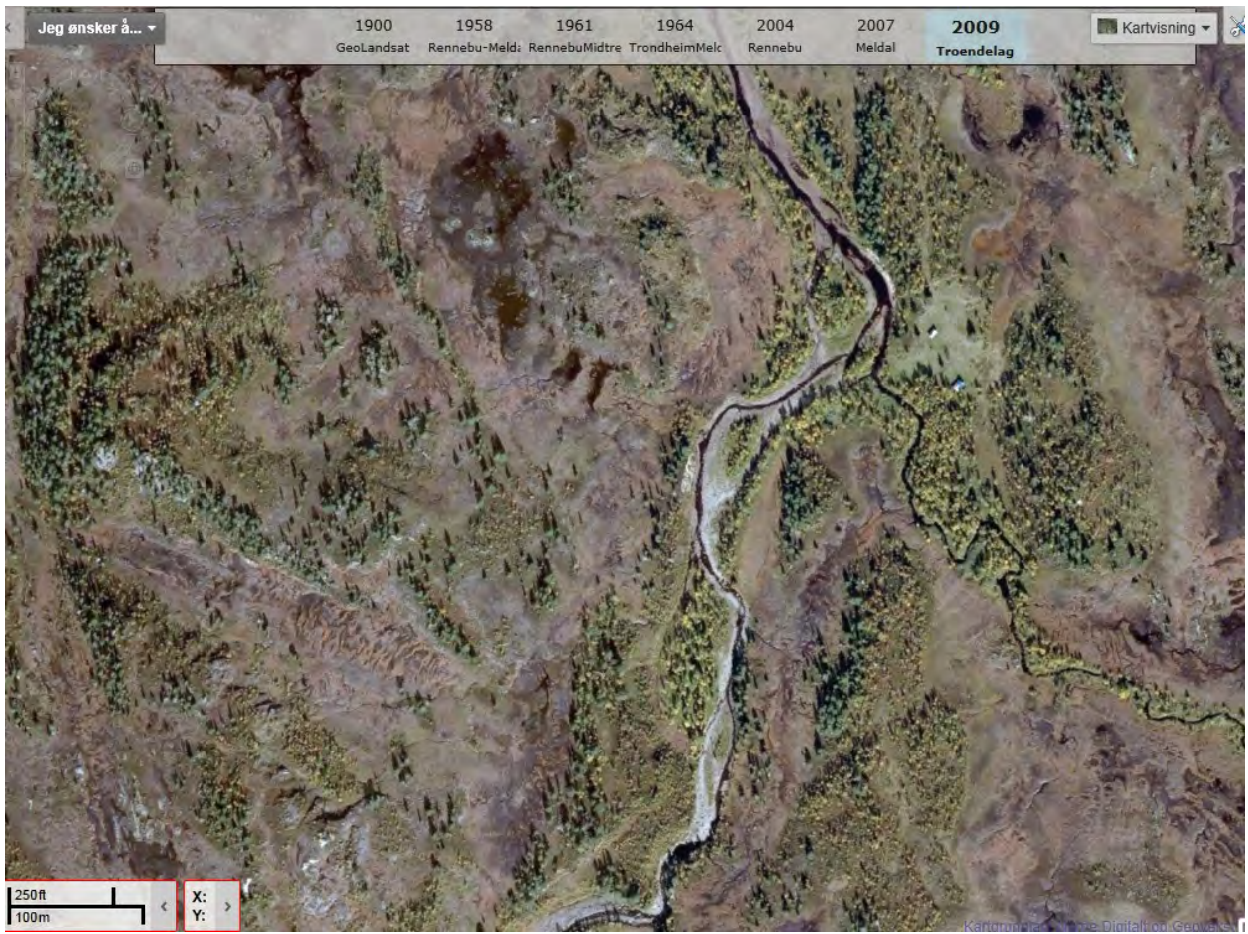
Stig Berge peker på en problemstilling som tidligere har vært oppe til behandling både hos forvaltningsmyndighet for Trollheimen, Meldal kommune og NVE, men som nok ikke har fått tilstrekkelig fokus og oppfølging.

Naturmangfoldloven

§8 Kunnskapsgrunnlaget

Kunnskapsgrunnlaget i denne saken er hentet fra Stig Berges brev av 07.12.2013, forvaltningsplanen for Trollheimen og Samarbeidsutvalget for Trollheimens sak 03/02 med tilhørende sakspapirer og vedlegg. I tillegg er flyfoto hentet fra Norge i bilder. Bildene som er valgt ut er fra henholdsvis 1964 og 2009, og viser området ved Jølkroken, der fjellbekken fra Ondusfjellet kommer inn Jøla. Det er tydelig at vassføringen er endret i Jøla i perioden etter kraftutbyggingen. Og et tørrlagt elveleie er lite ønskelig både estetisk og med tanke på artsmangfoldet.

Usikkerheten i sakens kunnskapsgrunnlag knytter seg til hva som har vært gjort av oppfølging i saken siste 10 års periode. Det er likevel ikke tvil om at Jøla er så godt som tørr, noe som er til ulempe både for utøvelse av friluftsliv, plante og dyrelivet og det estetiske uttrykket i landskapet.

§ 9 føre-var-prinsippet vurderes ikke som relevant i denne saken. Inngrepet har skjedd, og vurderingene nå går på hvordan vi best kan avbøte skadene av det for framtiden.

§ 10 Samlet belastning

En revisjon av konsesjonsvilkårene vil gi mulighet for å pålegge utbedrende tiltak for å bøte skadene vannkraftutbygging og -produksjon har påført området i Jøldalen / Resdalen. Som et tillegg til å arbeide for å få revidering av konsesjonen inn som *prioritert* i NVE's samlede vurdering av konsesjoner som skal kunne revideres innen 2022, er det ønskelig at verneområdestyret ser etter alternative løsninger for å utbedre de skadelige effektene på verneverdiene.

§ 11 kostnadene ved miljøforringelse

I NML § 11 heter det at tiltakshaver skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfold som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter. I denne saken er tiltaket utført før vernet ble innført, men siden det dreier seg om en pågående kontinuerlig utnyttelse av en ressurs synes det riktig å vurdere at tiltaket fremdeles påfører området skade, som kan begrenses ved pålegg av tiltak. Med dette som utgangspunkt er det ønskelig å rette fokus på hva tiltakshaver / utbygger / driver av kraftverket i dag kan gjøre for å bøte på påført skade og begrense framtidig skade både på arter og landskap.

§ 12 miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Det er ennå for tidlig å vurdere hvilke tiltak som er riktig å iverksette i denne saken. En revisjon av konsesjonen ansees bare å tilføre tiltak av det gode. Trønder Energi Kraft AS som er driverne av kraftverkene i Orkla har flere pågående prosjekter i ulike deler av Trollheimen. I påvente av en eventuell konsesjonsrevisjon synes det derfor naturlig å gå i dialog med Trønder Energi og se på flere saker under ett, for sammen å kunne finne løsninger som gagnar både dem og Verneområdeforvaltning / lokalsamfunnene i Trollheimen.

Verneområdestyret anbefales å arbeide for at konsesjonen for Orkla-anleggene blir prioritert for revisjon innen 2022. Verneområdeforvalter arbeider videre med saken, fram til det planlagte møtet den 30.06 – 01.07 2014, der verneområdestyret tar saken opp igjen i full bredde ved befarings og orientering fra aktuelle aktører. Det bør arbeides parallelt både med mulighet revidering av konsesjon og eventuelle tiltak i regi av Trønder Energi AS uten egne konsesjonskrav.

Kopi:

Meldal kommune, 7336 Meldal

Rennebu Kommune, 7391 Rennebu

Miljødirektoratet, Postboks 5672 Sluppen, 7485 Trondheim

Statens Naturoppsyn, Postboks 5672 Sluppen, 7485 Trondheim

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Postboks 4710 Sluppen, 7468 Trondheim

Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Fylkeshuset, 6404 Molde

Stig Berge, Uglaveien 99, 7025 Trondheim

Arkivsaksnr: 2014/3893-0

Saksbehandler: Hege Sæther Moen

Dato: 18.06.2014

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for Trollheimen		02.07.2014

Ole Bendik M Kant - Bruk av 4-hjuling (ATV) til Skrika - Trollheimen landskapsvernområde, Rennebu kommune.

Søker:

Ole Bendik M Kant, Nerskogen, 7393 Rennebu

Dokumenter i saken:

1. Søknad av 13.06.2014 om tillatelse til å frakte proviant og utsyr med ATV.

Søknaden vurderes iht.:

1. Forskrift for Trollheimen landskapsvernområde av 11.12.1987.
2. Forvaltningsplan for Trollheimen landskapsvernområde av august 2005
3. Naturmangfoldloven

Forvalters tilrådning

Verneområdestyret avslår søknad fra Ole Bendik M Kant om bruk av ATV for transport av utstyr og proviant til Skrika i forbindelse med kalvemerking. Avslaget er gitt med hjemmel i verneforskriften for Trollheimen landskapsvernområde kap. IV punkt 5.1.

Bakgrunnen for avslaget er stor sannsynlighet for vegetasjonsskade som følge av transport på bar mark, og faren for presedens ved å åpne for omsøkte type tiltak. Det i lang tid har vært press fra flere bruker grupper om å få nytte ATV etter eksisterende veier og i terreng, og en tillatelse til reindrifta i denne saken vil føre til ytterligere press også fra andre grupper.

Reindriften nytter i dag helikopter til å drive rein til kalvemerkingen, og det synes som beste miljøforsvarlig metode også for transport av utstyr og proviant.

Saken er vurdert etter Naturmangfoldloven §§ 8-12, og det er særlig vurderingene i §§ 10 og 12 som ligger til grunn for at saken avslås.

Klagemulighet

Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. Forvaltningsloven § 28. Frist for klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. Klagen stiles til Miljøverndepartementet, men sendes til Verneområdestyret for Trollheimen.

Søknaden

Ole Bendik M Kant søker om å bruke ATV til transport av utstyr og proviant til merkegjerdet ved Skrika, i forbindelse med kalvemerkingen. Grunneier Ola Bruholt har gitt samtykke til transporten.

Naturmangfoldloven og verneforskrift

Formålet med vern av Trollheimen landskapsvernområde er å ta vare på et særegent og vakkert fjellområde med skog og seterdaler, og et rikt plante- og dyreliv. I den forbindelse er stillhet, ro og fravær av motordur en viktig kvalitet for både dyr og mennesker. Det er en overordnet nasjonal målsetting å holde omfanget av motorisert ferdsel i utmark på et minimum, både i og utenfor verneområdene. Det er spesielt viktig å unngå barmarktransport som i større grad enn annen motorferdsel lager varige spor.

Det er et generelt kjøreforbud i verneforskriften for Trollheimen landskapsvernområde kap. IV punkt 5.1. Forvaltningsmyndigheten kan åpne for barmarktransport av materialer for oppføring og vedlikehold av anlegg som er nødvendige i reindriftsnæringa, i medhold av verneforskriften kap. IV punkt 5.3 b).

Miljøverndepartementet har 8.2.2011 i medhold av Naturmangfoldloven (NML) § 62 delegert forvaltningsmyndigheten til Verneområdestyret for Trollheimen for dispensasjoner etter verneforskriften og NML § 48. Alle dispensasjoner skal vurderes etter NML §§ 8-12.

Verneområdestyret for Trollheimen har den 13.02.2013 delegert avgjørelse i alle typer ferdselsaker, herunder motorferdselsaker, i tråd med gjeldene retningslinjer til verneområdeforvalter. Delegasjonen omfatter ikke adgangen til å treffe vedtak etter naturmangfoldloven § 48.

Denne aktuelle saken kan ikke gis dispensasjon i tråd med Verneområdestyrets vedtatte retningslinjer eller anbefalinger i forvaltningsplanen og legges derfor fram for verneområdestyret for behandling.

Vurdering av saken

Det søkes om å nytte ATV til transport av utstyr og proviant til merkegjerdet på Skrika. Søker har innhentet tillatelse fra grunneier for den omsøkte transporten.

Verneforskriften for Trollheimen av 11.12.1987 har i kap IV punkt 5.3 b) en åpning for å kunne gi tillatelse til transport på bar mark for frakt av material for oppføring og vedlikehold av anlegg som er nødvendige i reindrifta.

Som det går fram av Direktoratet for Naturforvaltnings rundskriv av februar 2010 om forvaltning av verneforskrifter, betyr en «åpning» i verneforskriften ikke at det *skal* gis tillatelse, men at forvaltningsmyndigheten kan vurdere om en søknad gir grunnlag for å gi dispensasjon. Av hensyn til naturen og verneformålet må det være en streng dispensasjonspraksis ved vurdering av alle typer dispensasjoner, der behovet må vurderes opp mot mulige skader og ulemper.

Reindrifta nytter i dag helikopter ved driving av rein til kalvemerkingen, og har en flerårig tillatelse til dette.

Tidligere forvaltningspraksis, forvaltningsplanen for Trollheimen av 2005 og forslag til ny forvaltningsplan for verneområdene i Trollheimen viser at all barmarktransport annet enn på vei og innmark / setervoller skal unngås. I dag er det en del slepespor etter transport av materialer og utstyr, framkjøring av ved m.m. i flere av seter- / og hytteområdene. Dette er spor som med stor sannsynlighet er satt før området ble vernet i forbindelse med bygging av hyttene, spor som blir visende lenge. Ved å åpne for barmarktransport i terrenget til Skrika eller i andre områder for transport av saltstein, skade beitedyr m.m. er det fare for å få både mer motorferdsel og flere skjemmende spor i landskapet.

Spørsmål om å bruke ATV har vært reist fra flere brukergrupper, både for tilsyn med turisthytter, tilsyn og frakt av skadde beitedyr (sau), transport av saltstein, transport av felt storvilt, transport av tyngre utstyr / proviant og for transport av bevegelsehemmede. Ved å åpne for at det kan nyttes ATV for reindrifta vil presset fra andre brukergrupper også øke.

Som det går fram av forvaltningsplanen for Trollheimen har det ikke vært forvaltningspraksis å gi tillatelse til barmarktransport i Trollheimen, og bør derfor av prinsipielle grunner ikke åpnes for dette nå, både med tanke på press fra flere brukergrupper og fordi bruk av ATV i terrenget vil sette varige spor.

§ 8 kunnskapsgrunnlaget

Det vises til forvaltningsplanen og tidligere forvaltningspraksis som grunnlag for behandling av denne saken. Motorferdsel på barmark setter mer synlig spor, og vil ofte vises i lang tid etterpå. Denne påvirkningen / skaden på vegetasjonen synes å være større enn fordelene som reindriftsutøverne har med transporten.

Kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig til å kunne behandle saken på en forsvarlig måte, og det er derfor ikke nødvendig å bruke § 9 føre-var-prinsippet.

§ 10 økosystemtilnærming og samlet belastning

Trollheimen har mye myr og fuktig terreng, og på den bakgrunn ingen tidligere praksis med å gi tillatelse til motorisert ferdsel i utmark, annet enn på frossen og snødekt mark.

Å innvilge barmarktransport som søker ønsker i denne saken, vil medføre betydelig press fra andre brukergrupper med ulike transportbehov.

Barmarktransport setter merker i vegetasjonen som vil bli synlig i lang tid. Vurdert både i denne saken og for Trollheimen generelt vil dette være skader som påvirker landskapets karakter, og slik true verneformålet. Den samlede belastningen av tiltaket vil skade verneformålet.

§ 11 kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver

Dette punktet er ikke vurdert i saken, da det ikke innstilles til å åpne for omsøkt transport.

§ 12 miljøforsvarlig teknikk og driftsmetoder

Alternativ motorisert transportmetode for å frakte utstyr og proviant til Skrika i forbindelse med kalvemerkingen er bruk av helikopter. Reindriften nytter allerede helikopter for driving av rein til kalvemerkingen, og selv om bruk av helikopter isolert sett synes å være en langt dyrere løsning for reindriften, vurderes den å være den beste miljøforsvarlige løsningen.

Oppsummert:

Behovet / nytteverdien for søker vurdert opp mot ulempen ved den potensielle økningen i motorferdsel på barmark som en vil kunne komme til å få i årene som kommer gjør at det ikke bør åpnes for motorisert transport i forbindelse med reindrift, og heller ikke annen transport på barmark.

Kopi:

Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Fylkeshuset, 6404 Molde
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Postboks 4710, Sluppen, 7468 Trondheim
Statens naturoppsyn, Postboks 5672 Sluppen, 7485 Trondheim
Miljødirektoratet, Postboks 5672 Sluppen, 7485 Trondheim

Nerskogen 13. 06. 2014

Til,
Verneområdeforvalter i Trollheimen
Postboks. 142.
6657. Rindal.

Jeg søker herved om å få bruke 4hjuling (ATV)
til å kjøre opp utstyr og proviant til
merkegjerdet for kalvmerking i Skrika.

Har snakket med grunneier Ola Bruhvolt,
om å få bruke eiendommen hans å kjøre på,
nøe han svarte ja til.

Håper at min søknad blir behandlet så
fort som mulig.

Med hilsen
Ole Bendik M Kant
Nerskogen
7393 Rennebu

FYLKESMANNEN I MØRE OG ROMSDAL	
Mottatt:	19 JUNI 2014
J.nr.	14/3893 dok
Ark	Saksb.
Sek	

Arkivsaksnr: 2012/3779-0

Saksbehandler: Hege Sæther Moen

Dato: 16.06.2014

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for Trollheimen		02.07.2014

Forvaltningsplan for Trollheimen - plan for bekjentgjøring og høring.

Dokumenter i saken:

1. Utkast til Forvaltningsplan for verneområdene i Trollheimen
2. Brev fra Miljødirektoratet av 30.05.2014 – Faglig gjennomgang av Forvaltningsplanen for verneområdene i Trollheimen.

Forvalters tilrådning

Det kunngjøres orienteringsmøter og opplegg for høring av Utkast til forvaltningsplan for verneområdene i Trollheimen i Sør-Trøndelag Avis og Driva ca 10. juli 2014

Det arrangeres to orienteringsmøter ca 10. og 11. september. Leder og verneområdeforvalter presenterer forvaltningsplanen og opplegg for høring til de frammøtte. Forslag til møtested *Fjellheim* på Nerskogen og *Sagatun* i Surnadal.

Forvaltningsplanen legges ut i digital versjon på hjemmesiden til Verneområdestyret for Trollheimen.

Forvaltningsplanen trykkes i 150 eks, som deles ut på orienteringsmøtene og legges ut på kommunehusene i Meldal, Rennebu, Oppdal, Sunndal, Surnadal og Rindal.

Høringsfrist 10. oktober.

Bakgrunn / vurdering

Utkast til forvaltningsplan for verneområdene i Trollheimen er faglig godkjent hos Miljødirektoratet og anbefales sendt på høring til berørte brukergrupper, organisasjoner og grunneiere.

Verneområdestyret har underveis i arbeidet behandlet ulike deltema. Planen har siden Verneområdestyremøte den 4.11.2013 fått noen mindre teksttilførsler / endringer, men ikke noen som har endret innholdet. Det er i tillegg lagt ved flere bilder og kart for å gjøre planen til et bedre redskap både for forvaltning og brukerne.

Prosessen videre er høring, som må kunngjøres i aviser. Det antas at avisene Driva og Sør-Trøndelag Avis dekker de fleste berørte brukergrupper og grunneiere.

Forvaltningsplanen gjøres tilgjengelig digitalt på verneområdestyrets hjemmeside. I tillegg trykkes det opp ca 150 eksemplarer som legges ut på papirversjoner på kommunehusene i Meldal, Rennebu, Oppdal, Sunndal, Surnadal og Rindal.

Det bør i tillegg være to åpne orienteringsmøter, en i hvert fylke. Disse bør være i et tidsrom da flest mulig har anledning til å komme. Det anbefales ca 1 måned før høringsfristen, slik at de fleste har fått tid til å se på planen og dermed forberedt konkrete spørsmål.

For enkeltgrupper kan det i tillegg åpnes for mindre møter med verneområdeforvalter.

Høringsperiode 10. juli – 10. oktober gir god tid for å komme med høringsuttalelser.

Oppsummering av høringene vil kunne være ferdig til verneområdestyremøte i november 2014.

Det antas å være nødvendig å trykke opp inntil 200 eksemplarer av utkast til forvaltningsplan for verneområdene i Trollheimen.

Kostnader til høringsprosessen:

Kunngjøringer	18.000
Opptrykk av inntil 200 eks. av forvaltningsplanen	22.000
<u>Møtekostnader</u>	<u>10.000</u>
<u>Sum</u>	<u>50.000</u>

Verneområdestyret for Trollheimen

Trondheim, 30.05.2014

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2014/1702

Saksbehandler:
Arnt Hegstad

Utkast til forvaltningsplan for verneområdene i Trollheimen. Faglig gjennomgang.

Vi viser til oversendt utkast til forvaltningsplan for verneområdene i Trollheimen og felles gjennomgang av planen 18. februar 2014.

Miljødirektoratet mener forvaltningsplanen er godt gjennomarbeidet og har fått en god struktur. Vi ber derfor om at utkastet til forvaltningsplan sendes på høring.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Olav Nord-Varhaug
seksjonsleder

Arnt Hegstad
seniorrådgiver

Kopi til:
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag
Fylkesmannen i Møre og Romsdal

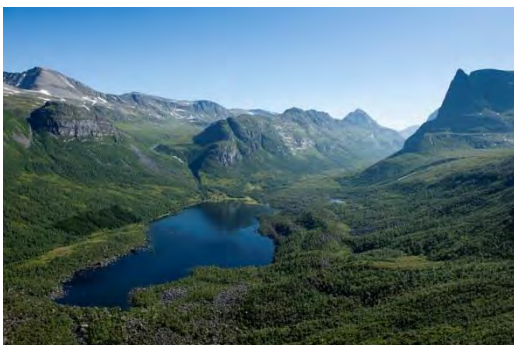
Utkast til Forvaltningsplan for verneområdene i Trollheimen

Trollheimen landskapsvernområde

Svartåmoen naturreservat

Innerdalen landskapsvernområde

Minilldalsmyrene naturreservat

Forord

Verneområder skal forvaltes i et langsiktig perspektiv og med tanke på å ivareta verneverdiene i henhold til nasjonale mål og internasjonale konvensjoner.

Verneområdestyret for Trollheimen har forvaltningsansvar for verneområdene:

- **Trollheimen landskapsvernområde**
- **Innerdalen landskapsvernområde**
- **Svartåmoen naturreservat**
- **Minilldalsmyrene naturreservat**

Områdene dekker et samlet areal på 1250 km²

I utarbeidelsen av dagens forvaltningsplan har Verneområdestyret i sin vurdering lagt vekt på eksisterende kunnskap om verneområdene slik de er beskrevet i Verneplan for Trollheimen (Trollheimsutvalet, 1980) og Forvaltningsplan for Trollheimen av 2005 (Rapport Møre og Romsdal fylke 2005:6). Videre er etablert forvaltningspraksis for verneområdene vektlagt, sammen med viktig informasjon hentet fra Naturbase og Artsdatabanken.

Forvaltningsplanen for Trollheimen er ment å være et redskap for den daglige forvaltningen av de overnevnte verneområdene, og gi økt forutsigbarhet for rettighetshavere og brukere i spørsmål knyttet til forvaltning og bruk av verneområdene. Restriksjonsnivå varierer med det enkelte områdes verneformål, verneform, eksisterende bruk og grad av inngrep.

Forvaltningsmålene gir overordnede mål for forvaltningsarbeidet, mens konkrete og målbare bevaringsmål er satt for å kunne vurdere om forvaltningen greier å opprettholde eller fremme verneverdiene over tid.

Forvaltningsplanen gir også oversikt over ønskede tiltak for å nå forvaltningsmålene, og viser hvem som har ansvar for gjennomføring, og aktuelle samarbeidsparter i arbeidet. Tiltakene er knyttet til alle typer forvaltningsoppgaver i verneområdene, som informasjon, kartlegging, skjøtsel og tilrettelegging.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	4
1 Innledning	6
1.1 Verneområdene i Trollheimen	6
1.2 Naturvern i Norge	7
1.3 Forvaltningsplanen	8
2. Verneområdene i Trollheimen	9
2.1 Trollheimen landskapsvernområde	9
2.2 Innerdalen landskapsvernområde	10
2.3 Svartåmoen naturreservat	11
2.4 Minilldalsmyrene naturreservat	12
2.5 Naturfaglige verdier	14
2.6 Menneskelig bruk av Trollheimen	21
3. Forvaltningsutfordringer, forvaltningsmål og bevaringsmål	24
4. Brukerinteresser	25
4.1 Landbruk – jord og skogbruk	25
4.2 Reindrift	33
4.3 Naturressurser – jakt, fiske og høsting av nyttevekster	36
4.4 Friluftsliv, reiseliv og turisme	38
4.5 Redningstjenesten	43
4.6 Vannkraft	46
4.7 Bygninger og anlegg	49
4.8 Motorferdsel	56
4.9 Veier	64
5. Forvaltningsoppgaver og tiltak	70
5.1 Verneområdestyret for Trollheimen	70
5.2 Statens naturoppsyn	70
5.3 Tilrettelegging, skjøtsel og tiltak	70
5.4 Informasjon	71
6. Saksbehandling	72
6.1 Forvaltningsmyndigheter	72
6.2 Lovverk, føringer og forvaltning	73
Litteratur	75
VEDLEGG	76
Vedlegg 1 Forskrift om vern av Trollheimen landskapsvernområde	
<i>Vedlegg 1 A</i> <i>Forslag til endringer og tilføyelser i vernereglene for Trollheimen landskapsvernområde</i>	
Vedlegg 2 Vernebestemmelser for Innerdalen landskapsvernområde	
<i>Vedlegg 2 A</i> <i>Forslag til endringer og tilføyelser i vernereglene for Innerdalen landskapsvernområde</i>	
Vedlegg 3 Forskrift om fredning av Svartåmoen som naturreservat	
<i>Vedlegg 3 A</i> <i>Forslag til endringer og tilføyelser i vernereglene for Svartåmoen naturreservat</i>	
Vedlegg 4 Forskrift om Minilldalsmyrene naturreservat	
Vedlegg 5 Bevaringsmål	
Vedlegg 6 Besøksplan	
Vedlegg 7 Kart over merkede stier (sommer) og turistforeningshytter	
Vedlegg 8 Kart over kvistede vinterruter og oppkjørte skiløyper	
Vedlegg 9 Kart over veier i verneområdene i Trollheimen	
Vedlegg 10 Kart over vernskog	
Vedlegg 11 Kart over reindriftens arealbruk	
Vedlegg 12 Kart over inspeksjonspunkt og Snøstrekk Driva og Grana Kraftverk - Trønder Energi	
Vedlegg 13 Kart med anlegg og overføringstuneller i Trollheim – Statkraft	

Sammendrag

Følgende områder i Trollheimen er vernet i medhold av «Lov om naturvern» (Naturvernloven) i perioden 1967 - 1999:

- **Trollheimen landskapsvernområde**
- **Innerdalen landskapsvernområde**
- **Minilldalsmyrene naturreservat**
- **Svartåmoen naturreservat**

Forvaltningsmyndighet for verneområdene i Trollheimen har siden 2011 vært delegert til Verneområdestyret for Trollheimen.

Forvaltningsplanen for Trollheimen er forvaltningens redskap i arbeidet med å ivareta verneområdene i Trollheimen, og skal gi økt forutsigbarhet for rettighetshavere og brukere.

Forvaltningsplanen utdyper verneformålene og bestemmelsene i de enkelte verneforskriftene, og disse rammene utgjør sammen med verneområdestyrets tilrådninger retningslinjene for forvaltningen av verneområdene framover.

Verneforskriftene er utarbeidet for å ivareta tilstanden verneområdene var i ved fredningstidspunktet, samt å fremme verneformålet. Til hjelp ved beslutninger vedrørende tiltak og aktivitet skal miljørettsprinsippene i Naturmangfoldloven §§ 8-12 vurderes ved alle vedtak som gjøres av forvaltningen.

Som et ledd i forvaltningens arbeid med forvaltningsplanen er det satt opp forvaltningsmål knyttet til utvalgte gruppers bruk av verneområdene, samt overordnede forvaltningsmål for å hindre inngrep som kan endre landskapets art eller karakter eller tiltak som påvirker artsmangfold i hele eller deler av verneområdene

Det er utarbeidet en besøksplan som skisserer ønsket tilrettelegging og bruk av verneområdene framover, samt tiltaksplaner som skal sikre ivaretagelse av verneverdiene og bidra til ønsket informasjon og tilrettelegging for bruken av områdene framover.

Det finnes en del undersøkelser og studier utført i Trollheimen, særlig i tiden før områdene ble vernet, men som kunnskapsgrunnlag for å ta beslutninger i 2014 er mye av dette materialet gammelt, delvis utdatert og ufullstendig. For bedre å kunne forvalte verneverdiene bør det i årene framover iverksettes nyere undersøkelser og kartlegginger både på kulturminner og flora / fauna.

Flere av verneforskriftene for verneområdene i Trollheimen har behov for revidering.

Som det framgår av verneformål og verneform er Innerdalen og Trollheimen LVO vernet for å hindre inngrep som vesentlig kan endre landskapets art eller karakter. I tillegg gis et delvis vern av viktige plantesamfunn. Minilldalsmyrene NR er vernet for å ivareta viktig våtmark med tilhørende fugleliv, mens Svartåmoen NR skal ivareta gammel urskogpreget skog med alt naturlig plante og dyreliv.

Trollheimen ligger i klimaskillet mellom kyst og innland, noe som gir stor variasjon i landskapsformer og naturtyper. Sørlege og nordlige arters utbredelsesområder møtes i

Trollheimen, likeså kyst og innlandsarter. Dette er bakgrunnen til at Trollheimen har uvanlig stor bredde av naturtyper, plante- og dyrearter.

De østlige områdene er preget av runde rolige landskapsformer, mens det i vest er en villere og mer variert natur, med høge fjell og dype skogsdaler. All grunn er privateid, seterdalene er skapt av tidligere tiders setring og beitebruk. Trollheimen har vært tilrettelagt for friluftsliv fra ca. 1890.

Trollheimen er av de fjellområdene som først smeltet fram etter siste istid. Her er mange typer kultur minner fra tidlig fangstkultur, steinalderboplasser, samisk reindrift og bosetting, og et – kulturlandskap som lenge har vært nyttet til beite og utmarksslått.

Verneforskriftene er utformet slik at friluftaktivitet og næringsvirksomhet som var i Trollheimen på vernetidspunktet skal kunne fortsette. Bygninger og anlegg skal kunne vedlikeholdes, og det er åpning for å gi dispensasjoner til nødvendig byggearbeid / tiltak knyttet til tradisjonelt jord- og skogbruk, reindrift og turistforeningsdrift.

Som et resultat av både klimaendring og endringer i utnyttelsen av utmarksressursene, vil vegetasjonen i deler av Trollheimen endres over tid. Verneområdestyret ønsker å synliggjøre muligheten for setring og beitebruk framover. I tillegg er det gjennom kartlegginger valgt ut viktige områder som skjøttes aktivt for å ivareta viktige naturtyper og arter.

Det er et mål å holde omfanget av motorferdsel på et minimum, og unngå motorferdsel i urørte og særlig sårbare områder.

Trollheimen skal kunne oppleves gjennom enkelt, tradisjonelt friluftsliv. Videre skal natur og kulturverdiene i Trollheimen kan utnyttes til lokal og nasjonal verdiskaping når dette skjer på en bærekraftig måte og innenfor rammene av verneforskriftene.

Verneforskriftene har normalt strengere bestemmelser vedrørende bruk og tiltak enn annet lovverk, og derfor skal en søknad først behandles etter verneforskriften og deretter om nødvendig etter annet lovverk. Saksbehandler sørger for nødvendig koordinering med kommunen.

Generelt kan det sies at det vil bli gitt dispensasjon for tiltak som bidrar til å fremme verneverdier. Tiltak som ikke påvirker verneverdiene, dvs. som verken fremmer eller er i strid med disse vil normalt få dispensasjon om tiltaket vurderes som viktig for søker og ikke til forstyrrelse / konflikt for andre brukere. Tiltak som kan true verneverdiene skal normalt ikke gis dispensasjon.

Det er ønskelig at informasjon om verneområdene i Trollheimen i større grad enn i dag, har forvaltningsmyndighet og SNO som «avsender / utgiver». Dette for å sikre at informasjonen som gis er i tråd med verneformål og ønsket utvikling i verneområdene i Trollheimen.

Trollheimen har behov for en utvidet SNO ressurs med særlig ansvar for naturveiledning og skjøtsel / tilretteleggingstiltak.

1. Innledning

Forvaltningsplanen for verneområdene i Trollheimen er utarbeidet som en felles plan for 4 verneområder som Verneområdestyret for Trollheimen har forvaltningsansvar for. Hensikten er å lage en forutsigbar og helhetlig oversikt over forvaltningsutfordringer, forvaltningsmål og retningslinjer for ønsket og mulig bruk av verneområdene.

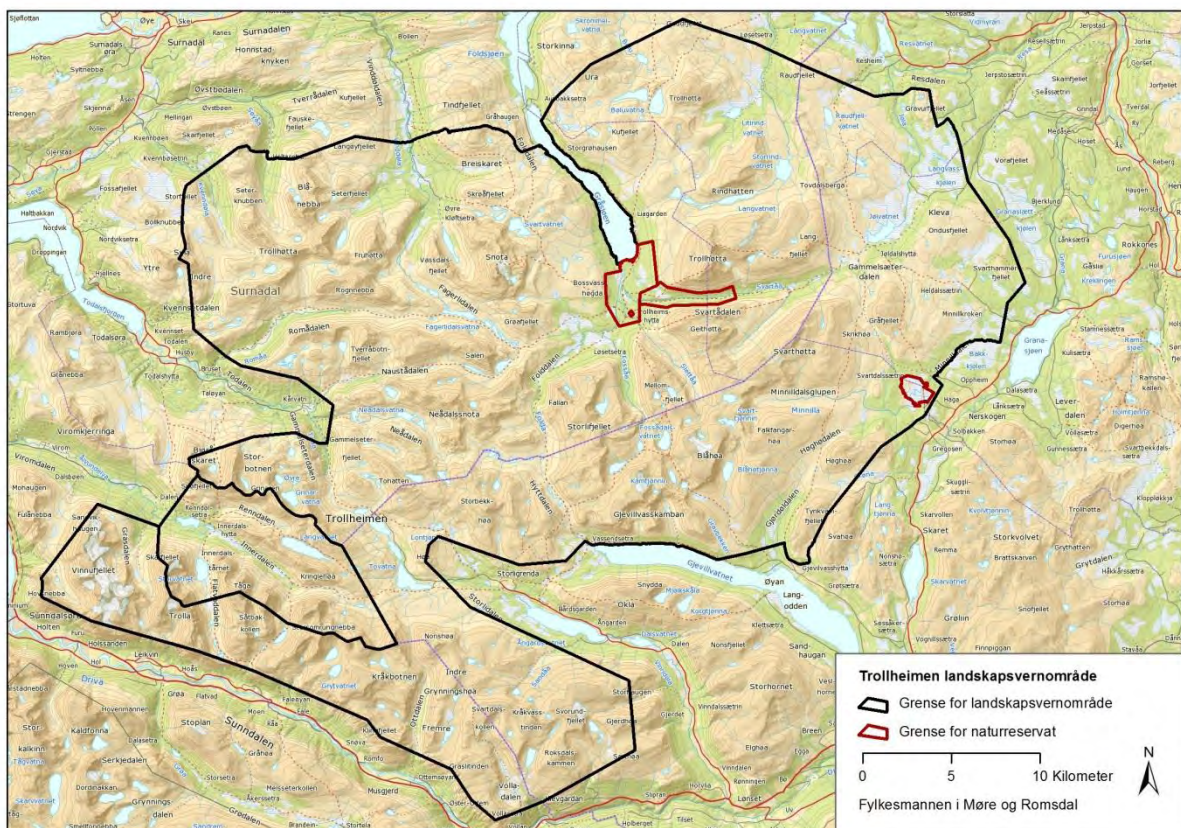
1.1 Verneområdene i Trollheimen

Følgende områder i Trollheimen er vernet i medhold av «Lov om naturvern» (Naturvernloven) i perioden 1967 - 1999:

- **Trollheimen landskapsvernområde**
- **Innerdalen landskapsvernområde**
- **Minilldalsmyrene naturreservat**
- **Svartåmoen naturreservat**

Verneforskriftene finnes som vedlegg 1-4.

Innerdalen og Trollheimen er vernet som landskapsvernområder. Naturreservatene Minilldalsmyrene og Svartåmoen er henholdsvis myr- og barskogreservat. Til sammen er det vernede arealet i Trollheimen på ca 1250 km² – alt på privat grunn, med over 500 grunneiere og rettighetshavere.

Kartet viser verneområdene i Trollheimen

Verneområdene ligger i kommunene Oppdal, Rennebu og Meldal i Sør-Trøndelag fylke og Rindal, Surnadal og Sunndal i Møre og Romsdal fylke. Arealfordelingen på de ulike kommunene er som vist i figur 1.1. Samlet areal i Møre og Romsdal fylke er på 66 %.

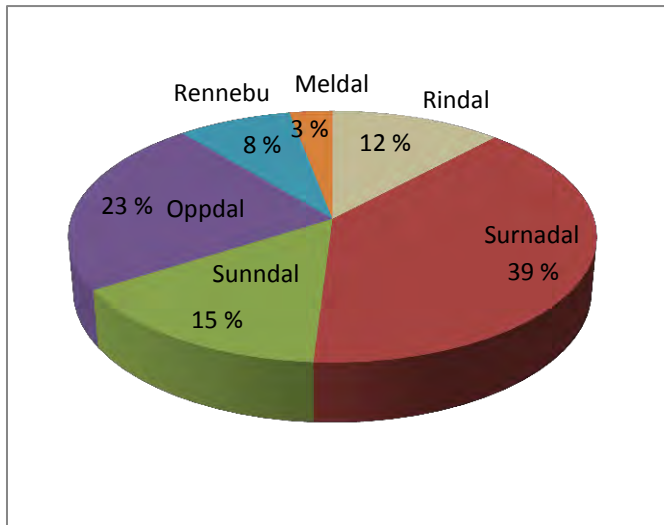

Fig.1.1 Verneområdene i Trollheimen - areal fordelt på kommunene.

Naturvernloven er i dag erstattet av «Lov om forvaltning av naturens mangfold» (Naturmangfoldloven). Det følger av Naturmangfoldloven § 77 at forskrifter opprettet i medhold av naturvernloven fortsatt gjelder. Unntatt er de generelle unntaksbestemmelser i eldre verneforskrifter, som nå erstattes med Naturmangfoldloven § 48.

1.2 Naturvern i Norge

I dag er nær 18 % av Norges landareal vernet, hvorav 10 % som Nasjonalparker. I tillegg finnes en del større landskapsvernområder og mange små naturreservat.

Nasjonalparker er større verneområder, som fram til 2009 da Naturmangfoldloven kom, i hovedsak ble opprettet på statsgrunn. Vern som nasjonalpark innebærer et relativt strengt områdevern der hensikten er å ivareta landskapet med planter, dyr, geologiske forekomster og kulturminner.

Større verneområder på privat grunn, vernet etter Naturvernloven fikk tidligere, som Innerdalen og Trollheimen, vernestatus som Landskapsvernområder. Verneformen omfatter egenartede eller vakre natur- og kulturlandskap, der vernet skal hindre inngrep som vesentlig kan endre landskapets art eller karakter. Restriksjonsnivået i landskapsvernområder er ofte noe lavere enn for Nasjonalparker og Naturreservat.

Naturreservater både tidligere og i dag er opprettet for å ivareta sjelden, truet eller sårbar natur – ofte med særskilt naturvitenskapelig verdi. I naturreservat er det ofte strenge restriksjoner både på tiltak som kan tillates og på ferdsel.

1.3 Forvaltningsplan

Forvaltningsplanen for verneområdene i Trollheimen er utarbeidet med utgangspunkt i verneforskriftene, sammen med forvaltningsmyndighetenes erfaringer og samarbeidsutvalgets tilrådinger i årene etter at områdene ble fredet. Forvaltningsplanen utdyper verneformålet og de enkelte bestemmelsene i verneforskriftene til verneområdene i Trollheimen.

Verneforskriftene for de ulike områdene har en del spesifiserte dispensasjonsbestemmelser – som er et uttrykk for konkrete avveininger av brukerinteressene i det enkelte verneområde på vernetidspunktet.

I forvaltningsplanen legges retningslinjer for bruk av verneområdene i Trollheimen i et langsiktig perspektiv, og det skisseres behov for tiltak for å ivareta de ulike områdenes verneformål.

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal miljørettsprinsippene i Naturmangfoldloven §§ 8-12 vurderes ved utøving av all offentlig myndighet – også ved utforming av forvaltningsmål, tiltak og retningslinjer i forvaltningsplanen for verneområdene i Trollheimen.

Dispensasjonsbestemmelsen i verneforskriftene bruker begrepet ”*kan gi tillatelse til*”. Dette innebærer ikke at forvaltningsmyndigheten *skal* gi dispensasjon, men at man kan vurdere om en søknad gir grunnlag for en dispensasjon, etter at behov er veid opp mot mulige ulemper og skader. Forvaltningsplanens retningslinjer og søkers dokumenterte behov danner grunnlaget for en dispensasjonsbehandling. I tillegg må informasjon om arter, naturmiljø, naturtyper eller biologisk mangfold vektlegges i vurderingen. Kunnskapskravet (naturmangfoldloven § 8) skal stå i forhold til et eventuelt tiltaks karakter.

Gjennom verneplanprosessen ble mye kunnskap om området registret og dokumentert (Trollheimsutvalet, 1980), kunnskap som fremdeles er viktig, men som må suppleres med kunnskap fra nyere forskning og informasjon tilgjengelig via databaser som Naturbase og Artsdatabanken.

Dersom det er tvil om et tiltaks negative innvirkning for verneverdiene kommer føre-var-prinsippet i NML § 9 inn. Forvaltningsmyndighetene vurderer tiltaket i forhold til risiko for skade på verneverdiene.

Det følger av prinsippet om samlet belastning i NML § 10 at en påvirkning på et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Forvaltningsmyndigheten må derfor vurdere om et tiltak vil kunne bidra til en gradvis forringelse av verneområdet. I forvaltningsplanen kap. 4 finnes tematisk oversikt over dagens bruk av verneområdene, sammen med retningslinjer for framtidig bruk – der hensynet til samlet belastning er vektlagt.

I alle beslutninger / tillatelser er det viktig å legge vekt på den metode eller lokalisering som gir minst skade eller forstyrrelse, jf. naturmangfoldloven § 12. Dersom et tiltak volder skade på naturmangfoldet kan det i henhold til naturmangfoldloven § 11 pålegges tiltakshaver å bære kostander knyttet til å hindre eller begrense en eventuell skade.

2. Verneområdene i Trollheimen

2.1 Trollheimen landskapsvernområde

Verneformål og utfordringer for forvaltningen

Trollheimen ble vernet som landskapsvernområde ved kgl.res. av 11.12.87. Området på 1165 km² ligger på fylkesgrensen mellom Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal i kommunene Oppdal, Rennebu, Meldal, Rindal, Surnadal og Sunndal.

Av verneforskriften (vedlegg 1) framgår det at:

Formålet med vern av Trollheimen landskapsvernområde er å ta vare på eit særmerket og vakkert fjellområde med skog og seterdaler og eit rikt plante- og dyreliv.

Som både verneformål og verneform (LVO) peker på er området vernet for å hindre inngrep som vesentlig kan endre landskapets art eller karakter. Trollheimen ligger i klimaskillet mellom kyst og innland, noe som gir stor variasjon i landskapsformer og naturtyper. Sørlige og nordlige arters utbredelsesområder møtes i Trollheimen, likeså kyst og innlandsarter. Dette er bakgrunnen til at Trollheimen har uvanlig stor bredde av naturtyper, plante- og dyrearter.

De østlige områdene er preget av runde rolige landskapsformer, mens det i vest er en villere og mer variert natur, med høge fjell og dype skogsdaler. Trollheimen har vært tilrettelagt for friluftsliv fra ca. 1890. All grunn er privateid, seterdalene er skapt av tidligere tiders setring og beitebruk.

Jøldalen i Trollheimen – foto Hege Sæther Moen

Trollheimen er fremdeles viktig som beiteområde for både sau og storfe, og det er aktiv reindrift i store deler av Trollheimen. For å opprettholde seterdalenes landskap og vegetasjon vil det i årene framover være viktig opprettholde beitetrykket.

Områdene rundt Trollheimen er ettertraktede hytteområder, og framtidige utfordringer vil nok i stor grad være knyttet til hvordan området forvaltes med tanke på ferdsel og tilrettelegging.

For friluftsopplevelsen vil det være viktig å sette fokus på omfang av motorferdsel og særlig forsvarets trening i området.

Verneforskriften for Trollheimen LVO er mangelfull på flere områder og trenger revidering. Blant annet har forvaltningspraksis vist at det er behov for å kunne føre et punkt i verneforskriften for mindre byggearbeid på eksisterende bygninger, slik at behovet for å bruke NML § 48 i slike saker avtar. Likeledes er det ønskelig å innføre et punkt for å kunne regulere organisert ferdsel og konkretisere en laftflygingsgrense. Forslag til endringer og tilføyelser i verneforskriften finnes i vedlegg 1 A.

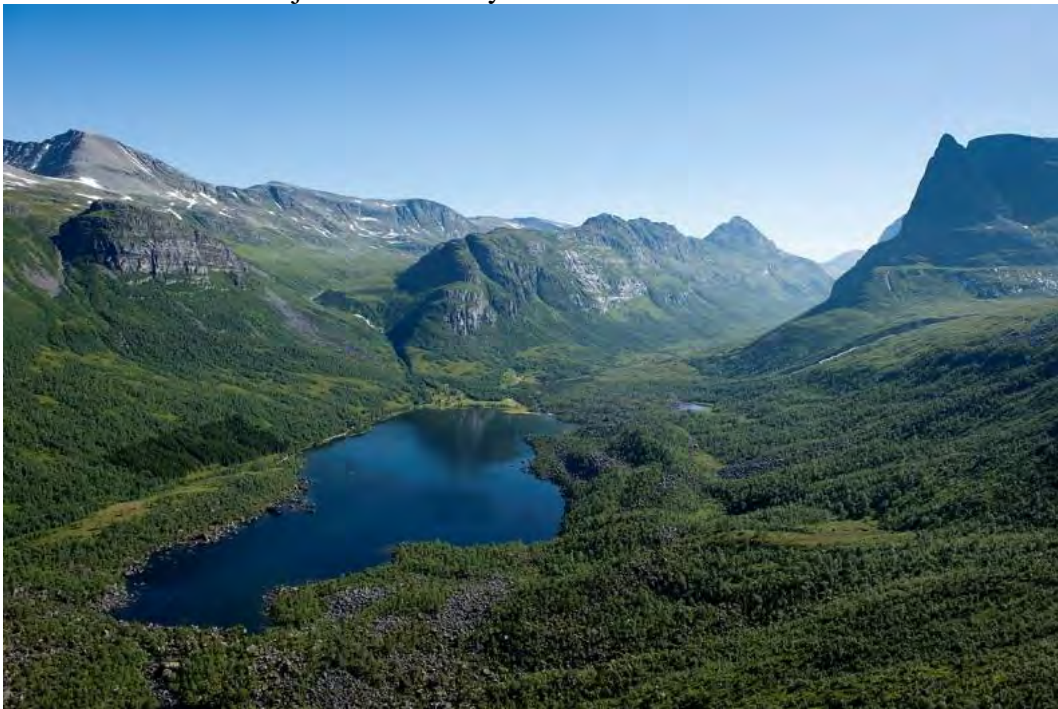
2.2 Innerdalen landskapsvernområde

Verneformål og utfordringer for forvaltningen

Innerdalen ble vernet som landskapsvernområde allerede i 1967 etter initiativ fra grunneier Øystein Opdøl og Norsk Tindeklubb. Dagens verneregler ble vedtatt ved kgl.res. av 17.6.77. Verneområdet dekker et areal på 73 km² og ligger i Sunndal kommune, Møre og Romsdal Fylke. Av verneforskriften (vedlegg 2) framgår det at:

Formålet med landskapsvernområdet er å bevare et vakkert naturlandskap som på grunn av topografi, vassdrag og vegetasjon har betydelig rekreativ og naturvitenskapelig verdi.

Initiativet til vern oppstod for å sikre dalen fra omfattende vasskraftutbygging. Som det framgår av verneformålet er landskapet, med topografi, vegetasjon og vassdrag sikret for rekreativ og vitenskapelig verdi. Innerdalen har vært spesielt viktig for klatreturistene. Innerdalshytta har vært drevet som turisthytte fra 1890. Renndølsetra drives på tradisjonelt vis som seter - i kombinasjon med turisthytte.

Innerdalen – foto Øyvind Leren

Innerdalen er egnet både for aktivitet / turer av lengre varighet og for dagsturopplevelser, med merkede ruter fra Todalen, Storlidalen, Gjøra, Fahle og fra parkering Nerdalen.

Med vei inn i området er det en viktig forvaltningsmessig balansegang hva veien kan brukes til og av hvem. Motorferdselen bør holdes på et minimum, av hensyn til veistandard og vedlikeholdsbehov, og turgåere / besøkendes opplevelse.

Landskapet i Innerdalen har preg av setring og beitebruk, noe det er viktig å bevare også framover. I årene som kommer vil det være nødvendig å prioritere midler både til skjøtsel og avvirking av granfeltet som bildet viser. I tillegg er det ønskelig at kraft- og telefonledningen til Renndølsetra og Innerdalshytta legges i jordkabel.

Forslag til endringer i vernereglene for Innerdalen LVO finnes i vedlegg 2 A.

2.3 Svartåmoen naturreservat

Verneformål og utfordringer for forvaltningen

Svartåmoen ble vernet som naturreservat i to delprosesser. Den første delen samtidig med at Trollheimen landskapsvernområde ble opprettet i 1987, mens den andre delen ble vernet gjennom arbeidet med verneplan for barskog i 1999. De to naturreservatene på Svartåmoen er i dag sammenslått og følger verneforskriften av kgl.res. 17.12.1999.

Naturreservatet har et samlet areal på 12650 dekar, og ligger i Rindal og Surnadal kommuner i Møre og Romsdal fylke. Av verneforskriften (vedlegg 3) framgår det at:

Formålet med fredinga er å sikre eit skogområde med alt naturleg plante- og dyreliv. Av spesielle kvalitetar kan nemnast at området er eit lite rørt furuskogområde på grusavsetjingar som er typisk for regionen.

På det store grusdeltaet, preget av stor og til dels urørt furuskog, dødisgroper og grusrygger (eskere), møtes flere elver mellom kjente fjell som Trollhetta, Geithetta, Mellomfjellet og Snota.

Furuskogen i området er stort sett urørt og uskogpreget. Det er registret furutre med alder nær 500 år på Svartåmoen. I flate parti langs elvene er det gråor-heggeskog og lågurt-bjørkeskog. En del av arealet er også myr. Lokaliteten er noe beiteprega, og har innslag av plukkhogst.

Områdene i indre Folldalen utgjør sammen med sentrale fjellparti, som Gjevillvasskammene, kjerneområdet i Trollheimen – med høyest verneverdi. Disse områdene bør derfor gis et særlig fokus i forvaltningssammenheng.

Svartåmoen med Trollhetta og Geithetta – foto Øyvind Leren

Trollheimshytta ligger sentralt i naturreservatet, noe som medfører at området er mye brukt av turister på flerdagers turer i Trollheimen. Ei betjent hytte så langt fra vei, fører til omfattende varetransport. Det er viktig å unngå etablering av ei fast båt rute på Gråsjøen, da det antas å gi for høyt ferdselstrykk i naturreservatet, økt motorferdsel knyttet til varetransport og press for ytterligere utbygging på Trollheimshytta.

Verneforskriften for Svartåmoen er mangelfull på flere områder og trenger en revidering. Forvaltningspraksis har vist at det er behov for dispensasjoner for motorisert transport til setre og hytter innenfor grensen til naturreservatet for transport av tyngre varer og utstyr, og i forbindelse med uttak og framkjøring av ved. Videre bør det finnes åpning i verneforskriften for nødvendig transport gjennom naturreservatet til setre lenger inn i Follaldalen, da transport gjennom naturreservatet vinterstid vurderes som en miljømessig (NML § 12) bedre trase enn alternativet over Breiskaret. Også reindriftens rett til å bruke snøscooter i forbindelse med tilsyn og drift må inn i verneforskriften. Søknader om dispensasjon til disse nevnte formålene må i dag behandles etter den generelle unntaksparagrafen - NML § 48.

Forslag til endringer i vernereglene for Svartåmoen naturreservat finnes i vedlegg 3 A.

2.4 Minilldalsmyrene naturreservat

Verneformål og utfordringer for forvaltningen

Minilldalsmyrene ble vernet som naturreservat ved kgl.res. av 21.12.90. Området på 1878 dekar, ligger på grensen mellom Oppdal og Rennebu kommune i Sør-Trøndelag fylke.

Av verneforskriften (vedlegg 4) framgår det at:

Formålet med fredningen er å bevare et stort, uvanlig myrområde i denne naturgeografiske regionen, samt å bevare et vakkert landskap og en rik fuglebiotop.

Naturreseptet dekker et stort, flatt landskap omkring meanderne i elva Minilla, samt gamle setervoller – et landskap som er helt egenartet for Trollheimen.

Minilldalsmyrene med Minilldalssetrene framme til høyre i bildet - foto Øyvind Leren

Området er vierdominert, omgitt av løvskogslir og har et svært rikt fugleliv av ender, vadere og rovfugl. Flatmyr dominerer med bakkemyr i kantene. Minerogen strengmyr, strengblandingsmyr og øyblandingsmyr er vanlig. Fattigmyr er hyppigst.

Et stort antall hytter utenfor verneområdet medfører høy utfart både sommer og vinter. Det er gitt flerårig tillatelse for oppkjøring av skiløype i området.

Forvaltningen har utilstrekkelig kunnskapsgrunnlag knyttet til Minilldalsmyrene naturreservat, og da særlig knyttet til fugl og forstyrrelse fra ferdsel og aktivitet. Med sin beliggenhet nær store hytteområder er det viktig å kunne følge utviklingen i fuglebestanden over tid, og særlig vurdere dette opp mot ferdselen i ulike tider av året. Av hensyn til fuglelivet er det ikke ønskelig at det trenes med fuglehund innenfor reservatgrensen.

2.5 Naturfaglige verdier

Den naturfaglige kunnskapen om verneområdene i Trollheimen er i stor grad hentet fra undersøkelser og rapporter fra tiden forut for vernevedtakene, og utgjør en stor del av dagens kunnskapsgrunnlag. For å gi et godt grunnlag for forvaltningsmyndighetens beslutninger må det i tillegg innhentes informasjon fra nyere kartlegginger og registreringer gjennom databaser som naturbase, artsdatabanken m.fl.

I det videre følger en kort beskrivelse av naturmiljøet i Trollheimen – hentet fra forvaltningsplanen fra 2005 og nyere kulturlandskapskartlegginger (Bioreg 2013, Miljøfaglig Utredning 2012).

Trollheimen danner klimaskille mellom kyst og innland. Her er overlappende utbredelsesområder for østlige / vestlige arter og nordlige / sørlige arter. Klimaskillet, berggrunnen og store høydeforskjeller gjør at Trollheimen har uvanlig stor bredde av naturtyper. Denne variasjonen gjør at tallet på ulike plante- og dyrearter også er svært høyt i Trollheimen.

Hustufter, seterhus og støler forteller om fast bosetting og seterdrift i fjelldalene. Fangstgraver, beingjemmer og andre kulturminner viser at menneskene i lang tid har utnyttet naturressursene i området. Det er viktig å bevare kulturlandskapet, kulturminnene og naturverdiene som en del av det helhetlige landskapet for fremtiden.

Kårvatn – Foto Øyvind Leren

Nord vest i Trollheimen finner vi Kårvatn, et område som regnes for å være svært lite påvirket av forurensing. Det har vært drevet forskning i over 30 år på Kårvatn – med intensiv overvåkning av luft (NILU), vann (NIVA) og skog (NISK).

Geologi og landformer

Trollheimens østlige områder er preget av runde, rolige landskapsformer, mens den vestlige delen har et alpint relieff med botner og dypt nedskårne elvedaler - en villere og mer variert natur, med høge fjell og dype skogsdaler. De høyeste fjellområdene er preget av sterk forvitring. Blokkhav dominerer i fjellet over 1400-1500 m.o.h.

De vanligste bergartene i Trollheimen er gneis, ulike skiferbergarter og omkrystallisert sandstein (sparagmitt). Kwartsitt, hellesteiner og gneiser har i stor grad bygd fjell som Trollhetta, Snota og Geithetta i de sentrale deler av Trollheimen.

En annen viktig bergartsgruppe i Trollheimen er noen mørke og lett spaltede bergarter som kalles hornblendeskifre. Denne kalkrike bergarten har vært med å gi grobunn for en rekke kravfulle plantearter. De gode skiferfjellene finner vi i første rekke i de østlige deler, og omfatter fjell som Skrikhø, Mellomfjell, Gjevilvasskamman, Høghø, Grønnhø, Svahø, Tyrikvamfjell og Blåhø.

Gjevilvasskamman – Foto Øyvind Leren

Kvartærgeologiske avsetninger synes å kunne belyse hypotesen om eventuelle isfrie områder under siste istid. Botanikere hevder at de har sterke indikasjoner på slike isfrie partier, nunatakker eller refugier i Trollheimen. Dette gjelder særlig på Gjevilvasskammene, men også deler av Snota, Trollhetta og Sunndalsfjella antas å ha vært isfrie.

Landskapet er preget av deltaer og sandurer, eskere (rygger som er avsatt av breelver) og dødisgroper.

Klima

Trollheimen ligger i klimaskillet mellom oseaanisk vestland og det kontinentale indre Trøndelag. Dette vises først og fremst på den avtagende nedbørmengden fra vest til øst. Områdene ved Tovatna har over 2000 mm nedbør per år, mens Gjørdøldalen har under 600 mm i året.

Framherskende vindretning er sørvest sammen med vestlige og nordvestlige vinder.

Vassdrag

Trollheimen er avgrenset av tre store vassdrag - Driva, Surna og Orkla. Største naturlige vatn er Gjevilvatnet, mens Gråsjøen er største kunstige vannmagasin.

Det er ca. 270 små og store vatn med et totalt vannareal på ca 90 km². Vatna i Trollheimen er næringsfattige (oligotrofe) og typiske vatn for laksefisk. Bare noen tjønner kan kalles dystrofe, dvs. at de er påvirket av myr.

En finner hovedsakelig ørret i vatna i Trollheimen, mens det i enkelte vatn er satt ut røye og regnbueørret. I vatn som grenser til Trollheimen er det påvist arter som ørekyt (Dalsvatnet) og mysis (Gjevilvatnet), men spredningen er ikke kartlagt.

Det finnes noen naturlig fisketomme tjern i Trollheimen, med registreringer av blant annet "sydlig tusenbeinkreps" *Tanymastix stagnalis*. Dette er en art, som står som kritisk truet (CR) på rødlista, og som her i landet bare er kjent fra noen få lokaliteter i Trollheimen. Det er meget viktig at det ikke blir utsatt fisk i slike lokaliteter, eller at lokalitetene blir påvirket av andre faktorer som kan endre livsbetingelser for denne krepsdyrarten som regnes som en "levende fossil".

Vegetasjon

Trollheimen omfatter områder med lavereliggende skogdaler og høgaltpine fjell opp til 1850 m.o.h.(Trolla). Her finnes både vestlige kystplanter som klokkeling, rome og kystmyrklegg, og østlige arter som dvergtettegras, åkerbær, tyrihjelmskive og tysbast.

På Svartåmoene i Folldalen finner vi gammel, urskogpreget furuskog. Vi finner også furuskog i Vindøldalen, utover dette forekommer furu mer som et innslag i bjørkeskogen.

Trolsk Furuskog rundt ei dødisgrop i Svartåmoen naturreservat – Foto Asbjørn Børset

Gråor opptrer langs vassdragene. I Søyådalen finner vi høgstaudeoreskog av urskogskarakter.

Blåbærbjørkeskog er den dominerende skogtypen, og preger liene i Trollheimen. Der det er god tilgang på både næring og fuktighet utvikler det seg høgstaudebjørkeskog, som er Trollheimens mest produktive naturlige plantesamfunn og forekommer over hele området.

Langs elver og vatn, samt over bjørkeskogsgrensen der tilgangen på vann er god, møter man ofte et velutviklet vierbelte.

Større myrområder finnes i Trollheimens østre og nordøstre deler, hovedsakelig flatmyrer med fattig vegetasjon, samt en del bakkemyrer. Flekker med rikmyrområder opptrer der jordvannet er baserikt. De fleste dalmyrene er minerogene (har kontakt med jordvannet), mens man finner ombrotrofe myrer (nedbørsmyrer) i Romådalen.

Mesteparten av snaufjellsområdene ligger i det lågalpine beltet. Øvre grense for det lågalpine beltet er på ca. 1350 m.o.h. i de sentrale og østlige deler av området. Lenger vest vil høydegrensen for snaufjell synke på samme måte som skoggrensen. De fleste toppene ligger i det mellomalpine beltet, mens mange av fjellene mellom Innerdalen og Sunndalen ligger i det høyalpine beltet. Her finner vi også Vinnubreen, den største isbreen i området mellom Svartisen og Jostedalsbreen.

Trollheimen er botanisk sett et av de mest interessante fjellområdene i landet vårt. Den botaniske kjernen er fjellene nord for Gjevilvatnet. Fjellfloraen grupperer seg i to adskilte områder i landet vårt, et nordlig og et sørlig. Arter som finnes i begge områdene kalles bisentriske arter, mens arter som bare finnes i nord eller sør kalles nordlig / sørlig unisentriske arter. I Trollheimen er begge sterkt representert. Den mest kjente av de sørlig unisentriske artene er norsk malurt. I tillegg til en lokalitet i indre Ryfylke, finner vi norsk malurt på Dovre, i Sunndalsfjella og i Trollheimen. Utenfor Norge er norsk malurt kjent fra enkelte lokaliteter i Nord-Ural, og fra et voksested i Skottland.

I Trollheimen forekommer også enkelte endemiske arter (arter som bare finnes her). En egen rase av fjellvalmue har sin utbredelse på Gjerdhøa og på Gjevilvasskamman-Blåhø. På Blåhø finnes en løvetannart (*Taraxacum nordhagenii*) som bare er kjent fra denne lokaliteten. Knutshørapp og fjellnøkleblom er andre arter som kan nevnes. Forekomsten av disse eiendommelige artene er med på å understreke Trollheimens plantegeografiske og botaniske verdi.

Gjennom kartlegging av viktige kulturbetingede naturtyper (Bioreg 2013 og Miljøfaglig utredning 2012) er det på enkelte setre gjort funn arter som bl.a. blyttsveve og engbakkesøte, samt viktige beitemarksopper - arter som er avhengig av fortsatt beite / slått. I tiltaksplanen for skjøtsel er de viktigste av disse områdene prioritert.

Fauna

Trollheimens store variasjon i naturtyper er nøkkelen til det rike og mangfoldige dyrelivet vi finner i området.

Her er gode bestander av hjort, elg og rådyr. Av de store rovdyrene er jerv vanlig, mens gaupa forekommer mer sporadisk i Trollheimen. Bjørn og ulv opptrer kun som streifdyr.

Ellers er grevling, mår, oter, mink, røyskatt og snømus alle til stede i Trollheimen. Hare er jevnt over tallrik i området. Av smånagere finner vi lemen, fjellrotte, klatremus, markmus og bjørkemus. Trollheimen ser ut til å være blant de sentrale områder for bjørkemusas utbredelse.

Rødreven er vanlig i lavere strøk av Trollheimen. Det er foreløpig ikke registrert fjellrev i området, men utsetting og foring av fjellrev på Dovrefjell kan gi etablering i Trollheimen på sikt. Det er derfor viktig å ta hensyn til egnede for fjellrevområder også i Trollheimen.

Fugler

I den høgalpine regionen finner vi fjellrype og snøspurv, mens det i den mellomalpine regionen finnes heipiplerke, steinskvett og vadefugler som boltit og fjæreplytt, samt heilo og lappspurv. I den lågalpine sonen, i områder med mye vierkratt, finner vi lirype, blåstrupe, sivspurv og løvsanger.

Fjellbjørkeskogen domineres av løvsanger og bjørkefink. I den høyere liggende furuskogen er rødstjert, tretåspett, svartspett og storfugl typiske arter. Ved åpne vannspeil og våtmarker er rødstilken den vanligste av vaderne.

Rødstilk – Foto Gøran Bolme

Ellers finnes arter som; gråsisik, rødvingetrost, gråtrost, trepiplerke, måltrost, jernspurv, svartkvit fluesnapper og granneis.

Av truede, sårbare og sjeldne fuglearter er det registrert både kongeørn, havørn, jaktfalk, hubro, hvitryggspett og gråspett i Trollheimen.

Krypdyr og amfibier

Hoggorm er funnet i de sentrale deler av Trollheimen, men er i hovedsak utbredt i de lavereliggende dalfører. Firfisle og frosk er vanlige. Liten salamander er observert i området ved Lauvåsen i Rennebu, og i nærheten av Heldalen.

Kulturminner og kulturlandskap

Trollheimen er av de fjellområdene som først smeltet fram etter siste istid. Her er mange typer kulturminner fra tidlig fangstkultur, steinalderboplasser, samisk reindrif og bosetting, og et – kulturlandskap som lenge har vært nyttet til beite og utmarksslått. Her har vært aktiv seterdrift, og i perioder fast bosetning ved enkelte utmarksgarder.

Kulturminner fra tiden før 1537 (middelalder og eldre) samt samiske kulturminner eldre enn 100 år er automatisk freda. Videre er byggverk fra tiden før 1650 fredet. Også kulturlandskap og kulturmiljø omkring setre er verdifulle, sammen med mange nyere tids kulturminner.

Fangstfolk tilhørende Fosnakulturen fulgte ved slutten av siste istid brefronten for å jakte rein. Funn av diverse flintredskaper ved boplasser nær Gjevilvatnet, Skarvatnet og Sprikletjørnin indikerer at de eldste bosetningene i Trollheimen trolig er fra eldre steinalder, rundt 9000 år gamle.

Som i flere andre fjellstrøk, finner vi også i Trollheimen rester etter gamle fangstanlegg med dyregraver, ledegjerder og bueskytterstillinger.

Dyregrav ved stien i Volladalen – Foto Hege Sæther Moen

Murte dyregraver finnes i høyere fjellområder både på Blåhø og Gjevilvasskamman, men i enda større grad i området fra Tovatna og vestover. På Grinaren og nordvest på Slangelifjellet finnes det et anlegg med flere bueskytterstillinger.

Dyregraver, utgravd i jord eller andre løsmasser, finner vi i nordøst og i lavereliggende strøk. Disse representerer de mest omfattende anleggene i Trollheimen. Særlig er det mange av dem omkring Resvatnet, langs Resa og sørover langs Jøla. Også i området mellom Resvatnet og Gravurd fjellet er det mange slike fangstgraver. Likedan finnes det en mengde fangstgraver sørover fra Resvatnet til Nerskogen og Skarvatnet, i Jøldalen mot Gjevilvatnet og i Svartådalen.

Opp gjennom årene er det gjort en rekke funn av pilspisser i snøfonner som er med og understreker Trollheimens betydning som viltområde gjennom lang tid.

Navnet Falkfangarhøa viser til en annen gammel form for fangst. Det ble i 1988 funnet rester etter ei spesiell hytte, som ble brukt ved fangst av falker. Falker ble fanget og solgt til fyrster og andre storfolk i Europa som drev jakt med dresserte falker. Norge var en viktig leverandør, ulike kilder forteller om fangst av falk helt tilbake til 1500-tallet.

Enkelte steder er det funnet slagglumper etter tidligere tiders jernutvinning. Både i Resdalen og i Gjevilvassdalen finnes anlegg for jernutvinning som trolig stammer fra 0-500 e.Kr. Ved anleggene i Resdalen er det også funnet spor av en mulig røstesteplass for jern.

Det er ikke funnet rester av bosetting i Trollheimen før Svartedauden (1349), om vi ser bort fra de få funnene som kan indikere bosetting i steinalderen.

Tidligste bekreftede bosettinger finner vi fra 1600-, 1700- og 1800-tallet på Storlihalsen, Garden, Liagarden og Haugsgarden i Folldalen, Garden i Kvenndalen og Holtasetra, Kontrabakken og Kjerringenget i Vindøldalen. På Liagarden bodde det folk helt fram til 1919 og på Kontrabakken til omkring 1860. Garden i Kvenndalen ble fraflyttet først på 1700 tallet, mens Garden i Folldalen trolig ble fraflyttet i 1730-40 årene

Seterdrift og utmarksslått har hatt lange tradisjoner i Trollheimen i tiden fra 1600- og 1700-tallet og fram til midt på 1900-tallet. I dag drives kun et fåtall setre. Trollheimen er likevel viktig som beiteområde for sau, storfe og rein.

Mange setre er i dag svært forfalne eller ombygde til fritidsboliger. Men flere steder finnes fortsatt godt bevarte seterhus og bygninger. Harald Egil Folden gir en omfattende og god beskrivelse av setrene i Trollheimen, gjennom 3 bind utgitt i 1997- 1999.

Seterbygninger på Jølhaugen – Foto Hege Sæther Moen

Rester av det gamle kulturlandskapet som seterdrift og utmarksslått har skapt er viktige deler av landskapsbildet i Trollheimen.

Kunnskapen om kulturminnene i Trollheimen er ennå mangelfull, og bør kartlegges bedre. Blant annet bør større miljø med steinformasjoner på Såtbakkollen, og enkelte steiner i området mot Bjøråskaret i Innerdalen undersøkes mer.

I årene 2011 – 2013 har det vært gjort en del registreringer av samiske kulturminner i Trollheimen, som vil gi ytterligere kunnskap om samisk bruk av området gjennom tidene.

Teorier om at deler av Trollheimen var isfritt under siste istid knyttes til enkelte istidsrelikter, artsutbredelse og jordsmonn i en del høyere fjellområder, preget av sterk forvitring. Kanskje kan framtidige undersøkelser av steinformasjoner, gamle boplasser, beingjemmer og offersteder utdype kunnskapsbasen ytterligere.

Naturfaglige verdier – kort oppsummert

Trollheimen har med årsak i områdets geografiske beliggenhet, geologi og historie stor variasjon av naturtyper og arter. Det er siden tidlig 1900-tallet gjort en del studier, men som kunnskapsgrunnlag for å ta beslutninger i 2014 er mye av dette materialet gammelt, delvis utdatert og ufullstendig.

For bedre å kunne forvalte verneverdiene bør det i årene framover iverksettes nyere undersøkelser og kartlegginger både på kulturminner og flora / fauna. Det kan være aktuelt med naturtypekartlegginger etter NIN systemet, kartlegging av forekomst og utbredelse av sjelden fjellflora, kartlegging av fugl knyttet til utvalgte våtmarksområder, og generelle registreringer av vilt, amfibier og vannfauna. Med tanke på fjellrevens etablering i nabofjellområder bør også mulige gamle fjellrevhi kartlegges.

Kartleggingene vil gjøre det lettere differensiere forvaltning innenfor verneområdene i Trollheimen, og gi mulighet for å skjerme noen områder mer og legge til rette for bruk der dette ikke er til skade for verneverdiene.

2.6 Menneskelig bruk av Trollheimen

Rester av fangstanlegg vitner om utnyttelse av naturressursene knyttet til jakt og fiske langt tilbake i tid.

Hustufter, seterhus og støler forteller om bosetting, seterdrift og utmarksslått i Trollheimens fjelldaler.

Det er i dag registrert nær 400 bygninger og anlegg innenfor verneområdene i Trollheimen. Mange av bygningene har opprinnelig hatt funksjon i tilknytning til tidligere tiders seterdrift og utnyttelse av utmarksressurser, mens det i nyere tid er bygd en del fritidshytter.

Jordbruk

Jordbruksarealene er marginale. Det er noe dyrket mark i tilknytning til Svartdalssetrin, Minillkroken og Heldalssetrin. Det er i 2014 aktiv seterdrift med mjølkekyr på Svartdalssetra, Jelsetra og Renndølsetra.

Trollheimen har gode beiter, som i hovedsakelig utnyttet av sau og rein. Tidligere var andelen av storfe og geit større, og for artsmangfoldet er det ønskelig at disse artene utgjør en større del av beitedyrene i Trollheimen.

Skogbruk

Trollheimen LVO er først og fremst et fjellområde. Arealet under skoggrensen utgjør bare omlag 10 % av områdets totale areal. Blåbærbjørkeskog er den dominerende skogtypen. Naturlig forekomst av gran er svært begrenset, derfor går furua på bedre boniteter enn i områder der gran har naturlig utbredelse.

Skogen innenfor verneområdet er hovedsakelig fjellskog, og er av marginal næringsmessig betydning for skogbruket. Det har vært noe uttak i form av plukkhogst både i Folldalen og Vindøldalen. Det har vært et viss uttak av løvskog for ved, men stort sett har skogsdriften vært begrenset til det som var nødvendig for seterhus (tømmer) og seterdrift (ved) i området.

Gadd har tidligere vært brukt til ved på setrene og turisthyttene. Dette har ført til stedvis stor avvirkning og tap av dekorative landskapselement og viktige hekkelokaliteter. Det er aktuelt å overvåke utvalgte områder med hensyn på utviklingen for gadden.

Reindrift

Det finnes i dag ikke villrein i Trollheimen. Dagens tamreindrift kan spores tilbake til ca 1870, da sørsamen Nils Kant flyttet med reinflokken sin fra Røros.

Det rettslige grunnlaget for tamreindriften i Trollheimen var utover 1900-tallet omtvistet. I 1984 ble Trollheimsloven vedtatt – loven gav staten hjemmel for ekspropriasjon av areal til reindrift i Trollheimen. Dette førte til at deler av området ble sikret til reindrift gjennom ekspropriasjon, mens resten ble sikret ved langvarige leiekontrakter med grunneierne.

Konsesjonen for tamreindrift i Trollheimen gjelder for familiene Renander og Kant, og gir 1600 rein pluss årskalver tilgang til Trollheimen som beiteområde.

Friluftsliv og turisme

Navnet Trollheimen er et turistnavn lansert av redaktør Haakon Løken på 1880-tallet samtidig med at fotturistene begynte å bruke fjellet.

Trollheimen er kjent for svært varierte og spennende muligheter for friluftsliv. Trondhjems Turistforening (TT) er eiere av tre store turisthytter i Trollheimen, og har et stort antall merkede stier som brukes både sommer og vinter. Kristiansund og Nordmøre Turistforening (KNT) driver tilrettelegging i de vestre deler av området, og har flere ubetjent turisthytter i og nært opp til verneområdet.

Ferdselen er størst i sommersesongen, men det er også stor påskeutfart og populært med vårskitur i området. Selv om ferdselen i perioder av året er stor, er det fremdeles ikke til hinder for å kunne oppleve ro, stillhet og urørt natur i deler av området.

De gode mulighetene til rekreasjon og friluftsliv har medført en omfattende utbygging av fritidshytter i randområdene, og noe mer tilrettelegging i disse områdene.

Vannkraftutbygging

75 % av vannkraftpotensialet i Trollheimen er utbygd, og de regulerte magasinene utgjør over halvparten av vannoverflaten i området. De største regulerte innsjøene som Follsjø, Gråsjø, og Gjevilvatnet ligger utenfor vernegrensen, men vi har også regulerte vatn som Tovatna og Langvatnet i Innerdalen innenfor vernegrensene. I tillegg er en del mindre elver og bekker ført i tunell til de oppdemte magasinene, slik at bekkefar og elveløp enkelte steder har mindre vassføring enn det som er naturlig.

Tovatna – Foto Øyvind Leren

Forskning og undervisning

Trollheimen er et svært interessant område for forskning og undervisning. Her er funnet steinalderboplasser og mange spor etter tidligere tiders fangstkultur.

Det foreligger en hypotese om at deler av Trollheimen var isfri under siste istid, istidsrelikter av krepsdyr og plantearter av spesiell vitenskapelig interesse.

På Kårvatn har det i lang tid vært foretatt målinger av forurensning i luft og nedbør, resultatene viser at Kårvatn er av de minst forurensede områdene i Nord-Europa, og har fått status som en viktig referansestasjon.

3. Forvaltningsutfordringer, forvaltningsmål og bevaringsmål

Forvaltningens oppgave er å ivareta verneområdenes verneverdier over tid. Som et ledd i dette arbeidet er det i kap. 4 for flere delkapittel, satt opp forvaltningsmål knyttet til utvalgte gruppers bruk av verneområdene – disse er å se på som forvaltningsmyndighetens mål og retning i eget arbeid. I tillegg er det nødvendig å sette opp overordnede forvaltningsmål knyttet til ivaretakelsen av verneverdiene i lys av områdenes forvaltningsutfordringer.

Overordnet forvaltningsutfordring for verneområdene i Trollheimen er å hindre inngrep som kan endre landskapets art eller karakter, eller tiltak som påvirker arts mangfold i hele eller deler av verneområdene. Særlig viktig er det å bevare utvalgte naturtyper og arter av nasjonal og internasjonal betydning.

Forvaltningsmål for verneområdene i Trollheimen:

1. Bevare fjell- og seterdalenes landskap og vegetasjon.
2. Bevare det artsrike, naturlie rike plante- og dyreliv i Trollheimen.
3. Bevare særlig viktige naturtyper og arter i Trollheimen.
4. Bevare utvalgte slåtteeenger, beitemarker og hagemarker.
5. Bruken av området for friluftsliv bør ikke sette vesentlige spor i form av slitasje eller forsøpling.
6. Hindre nye større tekniske inngrep og utbygginger.
7. Hindre at eksisterende bygninger og tekniske inngrep endres vesentlig i areal og antall.
8. Holde omfanget av motorferdsel på et minimum, og unngå motorferdsel i urørte og særlig sårbare områder.

Som redskap i arbeidet for å nå forvaltningsmål for verneområdene i Trollheimen er det satt opp utvalgte bevaringsmål. Gjennom bevaringsmål, defineres den tilstanden vi ønsker at en naturkvalitet i verneområdet skal ha. Bevaringsmål skal være målbare og kan for eksempel presiseres gjennom forekomst av en naturtype eller forekomst av bestemte arter.

For å definere naturkvaliteter og bevaringsmål kreves det at forvaltningen har god oversikt over naturtilstanden i området og utviklingstendenser. Bruk av bevaringsmål og metodikk for å kunne måle ulike naturkvaliteters tilstandsvariabler over tid er i stadig utvikling. Etter hvert som ny kunnskap kommer til, kan det være aktuelt å supplere og revidere bevaringsmål med tilhørende overvåkingsprogram og registreringsmetodikk, oftere enn selve forvaltningsplanen.

For verneområdene i Trollheimen er bevaringsmål med tilstandsvariabler, metode og aktuelle program for overvåking satt opp i en egen oversikt, se vedlegg 5.

4. Brukerinteresser

Verneforskriftene danner rammene for hva som er tillatt innenfor verneområdene i Trollheimen. En del tiltak og aktivitet kan skje i medhold av verneforskriftene, noe krever dispensasjon, mens noe ikke kan tillates.

I tillegg vil endel aktivitet, drift og tiltak knyttet til ulike brukerinteresser også reguleres av særlovverk som jordlov, skogbrukslov, reindriftslov og Trollheimsloven, kulturminnelov, lov om motorferdsel, plan og bygningslov osv. Ved behov for dispensasjoner etter særlovverkene må dette innhentes i tillegg til eventuelle dispensasjoner etter verneforskriftene.

Kapittel 4 viser hvordan verneforskriftene regulerer de ulike brukerinteressene innenfor verneområdene i Trollheimen. For hvert delkapittel pekes det på forvaltningsmål knyttet til de ulike brukerinteressene, uthevet i røde tekstbokser. Utdrag fra verneforskriftene vises i blå tekstbokser og eventuelle forslag til tiltak for å nå forvaltningsmålene og fremme verneverdiene vises i grønne tekstbokser.

4.1 Landbruk – jord og skogbruk

Begrepet landbruksnæring defineres ut fra forståelsen av begrepet på vernetidspunktet, det vil si jord- og skogbruk. En utvidet tolkning av begrepet ”landbruksnæring” der turisme og utnyttelse av jakt og fiskerettigheter er med, defineres ikke som landbruk her, men behandles under tema reiseliv / turisme (kap 4.4) og naturressurser (kap 4.3).

4.1.1 Status 2014

Jordbruksarealene innenfor verneområdene i Trollheimen er marginale og vi finner stort sett dyrka mark i tilknytning til enkelte av setrene i området. Trollheimen har gode beiteområder som i dag utnyttes av sau og noe storfe i tillegg til rein (reindrift omtales i kap 4.2).

Sau under Snota – Foto Gøran Bolmel

Det er fremdeles aktiv seterdrift på Renndølsetra i Innerdalen, Jelsetra i Jøldalen og Svartdalsetra på Nerskogen. De aktive setrene er viktige både ved at de ivaretar kulturlandskapet og ved sin rolle som kulturformidler til besøkende i områdene.

Det finnes drivverdig skog i flere deler av Trollheimen. I Gammelseterdalen i Todalen finnes innslag av det en kan kalle rikskog av lavlandstype. Med unntak furuskogen i indre Folldalen og i Vindøldalen, forekommer furu mer som et innslag i bjørkeskogen. Skogen i de lavere delene av Vindøldalen og Folldalen ligger delvis innenfor dagens vernskoggrense.

Gran forekommer ikke naturlig i området, med unntak av enkelte steder i Jøldalen. Det er derimot plantede granfelt flere steder. Forvaltningen mangler oversikt over utbredelsen av fremmede treslag, alder og eventuell spredning innenfor verneområdene.

Plantefelt av gran i Søyådalen – Foto Lars Olav Lund

Trollheimen er først og fremst et fjellområde, bare 10 % av arealet ligger under skoggrensen. Det meste av skogen innenfor verneområdene er fjellskog, det vil si skog der de klimatiske forhold, særlig temperatur og vind, er sterkt begrensende faktorer for frøsetting, frømodning, spiring, foryngelse og produksjon. Fjellskogen er av marginal skogbruksmessig betydning, men representerer ofte store, sammenhengende areal som er preget av relativt få tekniske inngrep, og med et stort innslag av relativt urørt gammel naturskog.

I økologisk sammenheng er fjellskogen med gammel urørt skog og død ved, svært viktige leveområder for planter, insekter og dyr. Gammel urørt skog er dessuten viktig som naturdokument, som inspirasjonskilde og rekreasjonsområde.

4.1.2 Rammer og mål

Landbruksnæringas tradisjonelle bruk av verneområdet til beite bidrar direkte til ivaretagelse av kulturlandskapet i seterdalene i Trollheimen.

Verneforskriftene inneholder et generelt forbud mot bygg / inngrep og motorisert ferdsel. Mens de har unntak for en del formål knyttet til jord- og skogbruk.

Forvaltningsmål

Bevare de aktive setrene i Trollheimen – synliggjøre muligheten for flere til å starte opp med setring.

Opprettholde og om mulig, øke antall sau, storfe og geit i seterdalene i Trollheimen.

Kartlegge og avvirke eksisterende plantefelt av gran og innslag av fremmede treslag.

Sikre viktige nøkkelbiotoper i skogsområder, samt unngå felling av særmerkte og dekorative trær eller gadd.

I verneforskriften for Trollheimen LVO kap. IV finner vi følgende av betydning for jord og skogbruk:

1.1 Alle inngrep som vesentleg kan endra karakteren til landskapet er forbodne. Dette gjeld til dømes:

a) Oppføring av bygningar, anlegg og faste innretningar, framføring av luftleidningar, jordkablar og kloakkleidningar, bygging av vegar, drenering og anna form for tørrlegging, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse, lausbryting og fjerning av stein, mineral eller fossilar, bergverksdrift, vassdragsregulering og sprøyting med kjemiske midlar mot lauvtreoppslag. Opplistinga er ikkje fullstendig.

b) Oppdyrking eller endring i samansetnaden av treslag ved skogkultur.

c) Snauhogst dersom kvar hogstflate er større enn 5 daa. Ny skog skal kome naturleg, men furu kan likevel plantast.

d) Felling av særmerkte og dekorative tre, gaddar og daue tre ellers som er med på å prega landskapet.

Når tiltakene ikke er i strid med verneformålet kan det i medhold av verneforskriften for Trollheimen LVO kap. IV gis dispensasjon til:

1.3

a) Nydyrking og oppføring av nye seteranlegg og framføring av jordbruksveg, kraftline og teleline/telekabel der det er naudsynt.

b) Snauhogst av flater større enn 5 daa, bygging av vegar for skogsdrift og andre tiltak i samband med skogbruksverksemd når dette er naudsynt og det kan skje utan vesentlege terrenginngrep.

5.3

a) Transport som trengs i samband med jordbruk og beitebruk, td. frakting av fôr, gjødsel, ved eller hogstvirke, og til framkjøring av felt storvilt.

Av verneforskriften for Innerdalen LVO kap. IV framgår følgende av betydning for jord og skogbruk:

3. Vedhogst til bebyggelsen i landskapsvernområdet er tillatt. Hogst skal for øvrig bare foretas til husbehov og bare etter utvisning av forvaltningsmyndigheten. De granplantinger som finnes skal kunne skjøttes, men nye granplantinger eller andre skogkulturiltak må ikke foretas. Kjemisk bekjempelse av lauvskog, høy stubbing ved hogst og rydding, ringbarking av trær på rot og liknende metoder som virker landskapsskjemmende er ikke tillatt. Hule og tørre trær som er egnet boplass for fugler skal ikke felles.

4. Med de unntak som følger av punkt 3 skal plantelivet være fredet mot all skade og ødeleggelse som ikke skyldes vanlig ferdsel, beite, seterdrift eller gardsdrift. ...

*7. Det er ikke tillatt å føre opp eller utvide bygninger av noe slag. Unntatt herfra er:
- Nybygg og utvidelse av grunneierens eller andre rettighetshaveres bebyggelse på Renndølsetra. ...*

11. Trafikk med motoriserte kjøretøyer til lands og til vanns og landing med luftfartøy er forbudt. Unntatt er nødvendig transport i forbindelse med bosettingen, seterbrukene,.....

I forskrift om fredning av Svartåmoen som naturreservat finner vi følgende av betydning for jord og skogbruk:

Reglane i kap. IV er ikkje til hinder for:

5. Beiting på eit nivå som ikkje er til skade for fredingsformålet.

6. Vedlikehald av anlegg som er i bruk på fredingstidspunktet.

VI Forvaltningsstyresmakta kan etter søknad gje løyve til:

1. Naudsynt motorferdsel i samband med tiltak under kap. V pkt. 3 (jakt) og 6.

3. Avverking av plantefelt og uttak av framande treslag.

6. Hogst av ved for bruk på Trollheimshytta.

8. Uttak av ved til hytter og stølar innafor verneområdet.

I verneforskriften for Minilldalsmyrene naturreservat finner vi følgende av betydning for jord og skogbruk:

IV

For reservatet gjelder følgende bestemmelser:

1. Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er fredet mot enhver skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter eller plantedeler fra reservatet. Nye plantearter må ikke innføres, herunder treslagskifte.

3. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg og faste innretninger, bygging av vegger, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse, gjødsling og bruk av kjemiske bekjempingsmidler.

Det framgår av verneforskriften for Minildalsmyrene kap V, at bestemmelsene i forskriftens kap. IV ikke er til hinder for:

- 2. Nødvendig bruk av snøscooter på snødekt, frossen mark i forbindelse med jordbruks-, skogbruks- og reindriftsnæring. Jakt, fangst og fiske regnes ikke som næring.*
- 3. Tømmertransport med jordbrukstraktor eller hest på frossen, snødekt myr og oppkjøring av fast spor for slik transport.*
- 6. Tradisjonell beiting.*
- 7. Plukkhogst av ved til grunneiers eget bruk.*

Forvaltningsmyndigheten kan jf. verneforskriften for Minildalsmyrene kap. VI gi dispensasjon til:

- 1. Hogst og andre skogshygieniske tiltak i området etter en plan godkjent av forvaltningsmyndigheten*

Verneforskriftene samlet viser at vernet generelt ikke skal være til hinder for vedlikehold av eksisterende bygninger og anlegg, herunder tolkes seterstøler også å være en del av anleggene. Det er videre åpning for å kunne gi dispensasjoner til nødvendige byggearbeid / tiltak knyttet til tradisjonell landbruksdrift.

Skogsdriften innenfor verneområdene i Trollheimen reguleres både av verneforskriftene og skogbruksloven med tilhørende forskrifter, deriblant forskrift om bærekraftig skogbruk som gir regler for miljøhensyn ved skogsbrukstiltak.

I medhold av skogbruksloven § 12 er det lagt ut vernskog - med særlige restriksjoner for skogsdriften. Vernskog tjener som vern mot annen skog, beskytter utsatte områder mot naturskader og beskytter skogen i område opp mot fjellet der skogen er sårbar og kan bli øydelagt ved feil skogbehandling.

Det er viktig å være oppmerksom på at det innenfor vernskoggrensene (se kart vedlegg 10) er ekstra krav til meldeplikt og hensynsfull drift av skogen.

4.1.3 Retningslinjer for forvaltningen

Bruk av utmark til slått og beite for husdyr har lang tradisjon i det norske landbruket. Utmarksslåtten og seterdriften har skapt et vakkert og artsrikt landskap som vi ønsker å bevare for framtiden. Dette kan vi best gjøre ved å opprettholde beitet og bruken av setrene på tradisjonelt vis.

Tradisjonell beitebruk og seterdrift som drives innenfor landskapsvernområdet bør holde fram, og om mulig øke i omfang. Ved intensivering eller nye driftsformer bør det avklares med forvaltningsmyndighetene at driften ikke er i konflikt med verneformålet. Dersom jord-

og husdyrbruket viser seg å ha negativ innvirkning på verneverdiene bør forvaltningsmyndighetene gripe regulerende inn.

Etter søknad kan det gis dispensasjon til enkel jordbearbeiding som fjerning av tuer og drenering av fuktig mark på seterstølene som er i aktiv drift. For setre som ikke er i aktiv drift vil slått av selve stølen være ønskelig, men grøfting og annen markberedning er ikke ønskelig.

I Svartåmoen naturreservat er det nødvendig med dispensasjon for slått og rydding av seterstølen til Langlisetra / Alvstusetra. Når slikt arbeid skjer i tråd med godkjent plan anbefales det at det gis flerårig dispensasjon. Seterstølen med bygninger er viktige både som kulturminner og som landskapselement selv om de befinner seg innenfor grensene til et skogreservat.

Det er viktig at setre, høyløer og annen seterbebyggelse tas vare på som en del av kulturlandskapet. Restaurering må skje etter tradisjonell byggeskikk, bygningene skal holdes ubehandlet eller gis en mørk farge, taket skal være mørkt eller av torv. Videre er det viktig at bygningene beholdes i sin opprinnelige bruksform.

God tilgjengelighet som følge av veibygging og kraftutbygging (båt), sammen med eksisterende bebyggelse, gjør behovet for nye gjeter-/ skogsbuer mindre. Ved et reelt behov vil det likevel kunne åpnes for oppføring av nye gjeterbuer, men det vil settes som vilkår at bua kan benyttes av flere i samme beiteområde, samt at bua fjernes dersom driften/ behovet opphører.

Gjerder kan komme i konflikt med verneverdiene og andre brukerinteresser. Når behovet for gjerder er knyttet til beitedyr / husdyrbruk bør det utvises en positiv holdning, sett i lys av beitedyrenes viktige rolle i kulturlandskapet. Oppsett av nye gjerder og anlegg må vurderes i forhold til planer for næringa, virkning på verneverdiene og ulempen for utøvelsen av friluftslivet. I enkelte områder kan det være behov for gjerdeklyvere / grunder for at stier skal kunne benyttes gjennom inngjerdede områder. Gjerder som ikke er i bruk bør fjernes.

Når det gjelder skogbruksdrift innenfor verneområdene anbefales plukkhogst eller en kombinasjon av plukkhogst og småflatehogst. Størrelsen på hogstflaten må være tilpasset de klimatiske forholdene på stedet, og utvidelse av hogstflaten må ikke skje før ny foryngelse er etablert og utviklingsdyktig.

All hogst i vernskog, skal meldes til forvaltningsmyndighet og skogbrukssjefen i kommunen 14 dager før hogst iverksettes. Meldingen skal inneholde opplysninger om hvor og når hogsten skal foregå, planlagt driftskvantumet og driftsmåte. Forvaltningsmyndighet / skogbrukssjefen plikter straks å gi svar tilbake om hogsten er tillatt og hvilke vilkår som gjelder.

Meldeplikten gjelder ikke for ved til husbehov – det vil si «ved til eget bruk knyttet til eiendommens bygninger og eventuelle seterhus. Vedhogst for salg, herunder salg til eiere av fritidshytter regnes ikke som ved til husbehov».

For all hogst gjelder vanlige regler for flerbrukstilpasset skogbruk, men det skal tas ekstra hensyn til spesielle forhold som finnes i fjellskogen. Dette kan være å bevare nøkkelbiotoper og kantskog som er viktig som leveområder for planter og dyr, og gamle store furuer og gadd som nærmest kan oppfattes som uerstattelige i et menneskelig tidsperspektiv (60-80 år). Slike

trær og kraggfuruer, tørre og vridde trær, hekketrær til rovfugler, samt leik og dagområder for storfugl må spares ved hogst.

Generelle retningslinjer for hogst innenfor vernegrensene:

Hogstflater.

Driftsformen skal tilpasses de klimatiske forholdene på stedet. Det skal tas hensyn til skogens produksjonsevne, muligheten for foryngelse og miljøverdier. Søknader om å legge ut større snauflater enn 5 daa skal vurderes av forvaltningsmyndighetene i hvert enkelt tilfelle og på bakgrunn av natur- og driftsforhold.

Planting

Ny skog skal komme naturlig, men vanlig norsk furu (lokal proveniens) kan plantes hvis det ikke medfører treslagskifte. Det vil ikke bli gitt tillatelse til planting av nye viltvoksende arter som f.eks. gran og contortafuru. Dette gjelder også suppleringsplanting i eksisterende felt. Spredning fra eksisterende plantefelt skal hindres.

Treslagskifte

Det vil ikke bli gitt tillatelse til treslagskifte fra ensartet lauvskog til barskog, eller omvendt. Det kan åpnes for en endring av tresammensetningen i blandingskog hvor dette ikke medfører ensarta plantefelt som vil dominere skog- og landskapsbildet. Forvaltningsmyndighetene vil vurdere dette i hvert enkelt tilfelle på bakgrunn av følgende kriterier:

- * ved treslagskifte fra lauv til furu må andelen furu være minst 40%.
- * ved treslagskifte fra furu til bjørk må andelen bjørk være minst 40%.
- * ett treslagskifte skal skje over tid, f.eks. ved at planting av furu skjer under skjerm av gjenstående lauvtrær.
- * et treslagskifte må vurderes i forhold til snauhogst og hogstflatestørrelse.

Sprøyting og skogkultivering

I følge verneforskriften er det forbud mot sprøyting med kjemiske midler mot løvtreoppslag, og det vil ikke være aktuelt å gi dispensasjon fra dette forbudet. Forbudet omfatter også skoggjødsling. Systematisk grøfting og oppdyrking av større arealer vil medføre betydelige naturinngrep. Det vil derfor ikke bli gitt dispensasjon til slike tiltak som ett ledd i skogkultivering og treslagskifte. Dette gjelder også avskjæringsgrøfter og maskinell markberedning.

Særmerkete og dekorative tre

Det vil ikke bli gitt dispensasjon for felling av særmerkete og dekorative trær, gadd og døde tre som er med på å prege landskapet. Forbudet gjelder også fjerning av vindfall.

Driftsveier/motorferdsel

Forvaltningsmyndighetene vil legge opp til en restriktiv dispensasjonspraksis ved søknad om bygging av driftsveier og andre varige inngrep i forbindelse med skogsdrift. Det vil ikke bli åpnet for bygging av helårsveier. Det kan være aktuelt å tillate bygging av enkle vintertraktorveier når dette er nødvendig for å utnytte produktiv skog på eiendommen. Dette gjelder enkle driftsveier hvor det ikke er nødvendig med grøfting eller andre inngrep på flatt og myrlendt terreng.

All transport i forbindelse med skogsdrift skal foregå på tele og snødekt mark.

4.1.4 Tiltak

For å ivareta kulturlandskapet i seterdalene er det viktig å legge til rette for at det fortsatt kan drives tradisjonelt jordbruk / beitebruk i Trollheimen. I tillegg vil det være behov for å utføre skjøtsel i naturbeitemark, hagemark og slåttemark i en del områder, som etter kartlegging er kategorisert som nasjonalt eller regionalt viktige kulturlandskap (A og B områder).

Tiltak:

- Synliggjøre muligheten for å drive setring og aktiv beitebruk i verneområdene.
- Utarbeide helhetlige planer for de ulike seterdalene med bygninger og kulturlandskap.
- Inngå flerårige skjøtelsavtaler for setre i aktiv drift og viktige kulturlandskap som bør ivaretas ved slått eller beiting.
- Overvåke utvalgte kulturlandskap (A og B områder) for å følge med tilstandsutviklingen over tid.
- Kartlegge og stimulere til avvirking / uttak av fremmede treslag.

Ansvarlig: Forvaltningsmyndigheten i samarbeid med SNO / kommuner / fylkeskommuner og grunneiere/organisasjoner som vil påta seg skjøtelsoppgaver og registreringsarbeid.

Svardalsetra – Foto Hege Sæther Moen

4.2 Reindrift

4.2.1 Status 2014

Det har vært kontinuerlig reindrift i Trollheimen fra ca 1870 fram til i dag. Reindriften i Trollheimen er Norges sør-vestligste sør-samiske tamreindrift, og drives av familiene Kant og Renander, bosatt på Nerskogen.

Reindriften i Trollheimen drives etter driftsplanen av 1985. Vinterflokken er på 1.600 dyr fordelt på fem sijte-andeler. Reindriften har behov for å utvide dyretallet og mener det er ressursgrunnlag for et høyere reintall i Trollheimen.

Tamrein i Trollheimen – Foto Maja Britt Renander

Trollheimen brukes som sommerbeite i perioden medio april til medio november. Det kan være behov for å strekke denne perioden noe lengre utover høst / vinter.

Reindriftenes bruk av områdene i Trollheimen vises i kart - vedlegg 11. Områder for kalving og tidlig vårbeite er mest sårbare for forstyrrelse, og utgjør det viktigste arealene, sammen med flytteleier – som er spesielt viktige for å kunne utnytte de ulike beiteområdene optimalt.

Presset reindriften møter utenfor verneområdene øker stadig, på grunn av arealdisponeringer som er i konflikt med reindriftenes interesser. Dette fører til at tilgjengelige areal egnet for reindriftsutøvelse utenfor verneområdene minker, noe som gjør arealet i verneområdene ennå viktigere for reindriftnæringa i årene framover.

Reindriften benytter snøscooter ved tilsyn og driving av dyrene vinterstid. På barmark benyttes helikopter ved samling til kalvemerking.

4.2.2 Rammer og mål

Reindriftas beiterett gjelder for store deler av verneområdene i Trollheimen, med unntak av deler av områdene i Surnadal og fjellområdene i Sunndals del av Trollheimen og Innerdalen LVO. Trollheimsloven, Lov om reindrift med forskrifter og verneforskriftene regulerer reindrifta i Trollheimen – både områdebruk og hva som kan tillates av aktivitet og tiltak innenfor verneområdene i Trollheimen.

Forvaltningsmål:

Sikre naturgrunnet innenfor verneområdene i Trollheimen som grunnlag for samisk kultur og næringsutnyttelse, uten at dette forringer verneverdiene eller hindrer annen utnyttelse og bruk av områdene i tråd med verneformålet.

For Trollheimen LVO, Svartåmoen og Minilldalsmyrene NR gjelder et generelt forbud mot bygging og tekniske inngrep, samt forbud mot motorferdsel. For reindrifta er det gjort en del unntak som det går fram av utdrag fra de ulike verneforskriftene under.

Av verneforskriften for Trollheimen LVO kap. IV punkt 1.1 heter det at alle inngrep som vesentlig kan endre landskapet er forbudt. Videre framgår det i punkt 1.2 at reglene i punkt 1.1 ikke er til hinder for:

a) Vedlikehold av bygningar, vegar og anlegg ...

Her forstår en også vedlikehold av eksisterende samlegjerder.

Etter søknad kan det i medhold av verneforskriften for Trollheimen LVO kap. IV punkt 1.3 gis dispensasjon til:

c) Oppføring av bygningar, gjerde og andre anlegg i samband med reindrift.

Når det gjelder motorferdsel framgår følgende av verneforskriften for Trollheimen LVO:

5.2 Unntak fra forbud mot motorferdsel er:

d) Bruk av snøscooter, merka med skilt utstedt av reindriftsagronomen i Sør-Trøndelag/Hedmark, på vinterføre for utøving av reindrift.

5.3 Forvaltningsstyresmakta kan gi løyve til:

b) Transport på berr mark for frakting av material av oppføring og vedlikehold av anlegg som er naudsynte i reindriftsnæringa.

I forskrift om Minilldalsmyrene NR kap. V punkt 2 framgår det at bestemmelsene ikke er til hinder for:

Nødvendig bruk av snøscooter på snødekt, frossen mark i forbindelse med jordbruks-, skogbruks og reindriftsnæring. Jakt, fangst og fiske regnes ikke som næring.

I forskrift om fredning av Svartåmoen som naturreservat kap V mangler punkt som omhandler reindrifas bruk av snøscooter. Reindriften bør gis flerårig tillatelse til bruk av snøscooter innenfor Svartåmoen naturreservat ved bruk av NML § 48.

Av utdragene i verneforskriftene ser en at det åpnes for nødvendig motorferdsel på vinterføre, samt vedlikehold av eksisterende bygninger og anlegg knyttet til reindriften. Etter søknad kan det åpnes for transport på barmark, og det er det åpning for å kunne gi dispensasjon til nødvendig gjerdning /byggearbeid / andre nødvendige tiltak til reindriften.

4.2.3 Retningslinjer for forvaltningen

Reindriften er i stor grad styrt av vær og klima, og reinens reaksjon på dette. Det er derfor store variasjoner mellom år i hvor flokkene befinner seg til gitte tider. I kalvingsperioden er dyrene spesielt sårbare. Reinen påvirkes av ferdsel og forstyrrelse. Dersom flokkene sprer seg eller flytter seg til andre områder som følge av forstyrrelse fører dette til ekstra forbruk av energi og morder og kalver kan komme bort fra hverandre. For næringa medfører det økonomisk tap / økte kostnader og ekstra arbeid. Forvaltningen bør derfor ta hensyn til reindriften ved behandling av søknader om ny tilrettelegging og tiltak i Trollheimen. Det samme gjelder ved valg av transportmetode og tidspunkt for transport til turistforeningens hytter, fritidshytter og i forbindelse med snømålinger og tilsyn ved kraftanlegg.

Ved behov for motorisert transport på barmark vurderes kjøretøy som motorsykkel, traktor og ATV, som setter spor i terrenget, ikke å være beste metode vurdert i lys av NML § 12. Driving av dyrene til samlegjerdet på Skrikhøa for kalvemerking, og andre transportbehov knyttet til reindriften i sommersesongen bør derfor skje med helikopter.

Nødvendige dispensasjoner for bruk av helikopter til samling av rein til kalvemerking bør gis for perioder på inntil 4 år, med hjemmel i verneforskriften for Trollheimen kap IV punkt 5.3 f). Tilsvarende også for nødvendig bruk av snøscooter innenfor Svartåmoen naturreservat, med hjemmel i NML § 48.

4.2.4 Tiltak

Det er viktig å legge til rette for reindriften i Trollheimen, og sikre at antall dyr og beiteperiode er tilpasset ressursgrunnlaget. For å redusere konfliktnivået mellom reindriften og annen bruk av verneområdene er informasjonsarbeid viktig. Informasjon både om reindriften generelt, og om hvordan andre brukere kan vise hensyn i sin bruk av området.

Tiltak:

- Informasjonsarbeid og møter med viktige brukergrupper.
- Foredrag og opplegg for undervisning av skoleklasser.
- Produsere og distribuere informasjonsbrosjyrer og plakater.

Ansvarlig: Forvaltningsmyndigheten i samarbeid med Trollheimen Sijte

4.3 Naturressurser - jakt, fiske og høsting nyttevekster

Begrepet naturressurser omhandler her sanking av sopp, bær og nyttevekster – ikke utnyttelse av vasskraft og geologiske ressurser.

4.3.1 Status 2014

Det er til dels gode bestander av fisk og jaktbart vilt i Trollheimen. Jakt og fiske retten tilhører grunneier. På www.inatur.no finnes en god oversikt over tilgjengelige vatn, mulighet for fiske og priser for fiske / kortsalg i Trollheimen.

Fiske i Fagerlidalen – Foto Janne Bøklepp

Høsting av nyttevekster, plukking av bær og sopp skjer i begrenset omfang og av privatpersoner - ikke i noen organisert form.

4.3.2 Rammer og mål

Forvaltningsmål

Ivareta Trollheimens rike plante- og dyreliv og særlig sikre sjeldne planter og plantesamfunn over skoggrensa mot skade og ødeleggelse.

Jakt, fiske og høsting av nyttevekster kan skje, men uten fysisk tilrettelegging og i en form som ikke setter spor.

Av verneforskriften for Trollheimen framgår følgende som vedrører plante og dyrelivet:

2. Plantelivet

Planter og plantesamfunn over skoggrensa som er sjeldne i den norske fjellheimen er freda mot all slag skade og øydelegging som ikkje følgjer av landbruk, reindrift eller vanleg aktsam ferdsel.

Nye viltveksande planteartar må ikkje innførast.

3. Dyrelivet

Dyrelivet i landskapsvernområdet vert regulert av viltlova og lov om laksefiske og innlandsfiske, med forskrifter. Jakt og fiske kan drivast i samsvar med dei lover og reglar som til ei kvar tid gjeld.

I verneforskriftene for Svartåmoen naturreservat kap IV punkt 2 framgår det at:

Dyrelivet, medrekna reirplassar og hiområde, er freda mot skade og øydelegging. Det er forbode å føre inn nye dyrearter.

Videre at reglene ikke er til hinder for sanking av bær og matsopp, jakt og fiske.

Fra verneforskriften for Minildalsmyrene naturreservat kap IV punkt 2:

For dyrelivet gjelder viltlovens bestemmelser og forskrifter.

I Minildalsmyrene kan utkjøring av felt elg skje uten særskilt søknad (kap V punkt 5) dersom det skjer med lett beltekjøretøy som ikke skader myroverflaten. Det vil si at spor av transporten ikke skal kunne sees neste vår når ny vegetasjon spirer igjen.

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon for nødvendig motorferdsel i knyttet til jakt i Svartåmoen (kap VI punkt 1) og utkjøring av felt storvilt i Trollheimen (kap V punkt 4).

4.3.3 Retningslinjer for forvaltningen

Jakt og fiske reguleres ikke av verneforskriften.

Vurdert i lys av NML § 12 vil det for de fleste steder innenfor verneområdene i Trollheimen være bedre å planlegge drivjakt på storvilt slik at fellingssted blir liggende mer tilgjengelig, og slik unngå behov for motorisert ferdsel til uttransport av felt storvilt.

Ved behov for motorisert transport av felt storvilt bør det vurderes i lys av NML § 12 gis løyve til å bruke helikopter framfor barmarktransport med ATV eller traktor - så lenge marka ikke er snødekt og frossen.

I særlige tilfeller kan det i områder med lite sårbar vegetasjon åpnes opp for bruk av ATV med belter / lett beltekjøretøy for utkjøring av felt storvilt, etter egnede traseer på fast og tørr grunn når det forventes at motorferdselen ikke vil sette vesentlige spor.

4.4 Friluftsliv, reiseliv og turisme

Friluftslivet spenner fra det enkle, uorganiserte i områder uten tilrettelegging, til turer på tilrettelagte stier, i kvistede og oppkjørte løyper og mer organisert i form med tilrettelagt opplevelsesaktivitet. Turistforeningene er inkludert i begrepet reiseliv / turisme selv om graden av økonomisk utbytte skiller seg noe fra det vi ellers forbinder med kommersielt reiseliv og opplevelsesaktivitet. Fellesnevneren er bruken av verneområdenes storslåtte naturressurser og allemannsretten.

Retten til fri ferdsel i utmark (*allemannsretten*) er nedfelt i friluftsløven og gjelder også innenfor verneområder, dersom ikke annet framgår av vernebestemmelsene. Friluftsløven stiller krav til alle om hensynsfull adferd i naturen og på annen matts grunn. Når en ferdes i vernede områder er det av og til særlige krav knyttet til hensynsfull og sporløs ferdsel.

Natur og kulturarv er grunnlag for mye av dagens reiselivsatsning i Norge. Både regjering og reiselivsnæring mener natur og kulturlandskapet er viktige ressurser og «*fellesgoder*», som kan bidra til verdiskaping både nasjonalt og lokalt. I regjeringens reiselivstrategi «*Destinasjon Norge*» pekes det på at regjeringen vil legge til rette for utvikling av reiselivsprodukter i tilknytning til de store verneområdene, slik at verneområdene kan være en arena for opplevelse og aktivitet innenfor rammen av vernet i det enkelte område. For Trollheimen er det viktig å vurdere eventuell tilrettelegging og aktivitet i lys av verneforskriftene og det faktum at området er i privat eie og viktig for landbruk og reindrift.

4.4.1 Status 2014

Trollheimen er privateid og selv om bare en del av grunneierne selv satser på turisme, er det et ønske fra alle «eierkommunene» å bruke den storslåtte naturen som trekkplaster for utvikling lokalt. Den gode muligheten til utøvelse av friluftsliv og naturbaserte opplevelser brukes både til å trekke arbeidskraft til distriktet, friste turister på gjennomreise for kortere opphold og hytteboere til å etablere seg.

Trondhjems Turistforening (TT) og Kristiansund og Nordmøre Turistforening (KNT) har begge Trollheimen som viktige aktivitetsområder. Turistforeningene har flere betjente og ubetjente hytter i Trollheimen og Innerdalen, og har i tillegg kvarteravtaler med flere privateide overnattingstilbud. Vedlegg 7 gir oversikt over turisthytter og merkede stier i Trollheimen

Innerdalshytta (Gammelhytta) – Foto Asbjørn Børset

Det er flere reiselivsbedrifter som tilbyr overnatting og servering tilknyttet verneområdene i Trollheimen, men da hovedsakelig i randsonen av verneområdene. Turistforeningene, Renndølsetra og Innerdalshytta har overnatting og servering inne i Trollheimen og Innerdalen landskapsvernområder. Det leies også ut en del private hytter.

Det er ei etablert båtrute på Gjevilvatnet, som frakter turister / besøkende til Vassendsetra.

Det finnes enkeltbedrifter som tilbyr opplevelsesaktiviteter i Trollheimen, men det er få aktører. Potensialet er til stede for flere aktører og mer organisert kommersiell aktivitet framover, særlig for produkter basert på natur og kulturopplevelser - seterbesøk med servering av lokal mat, fisketurer, tindebestigning og kunnskapsbaserte opplevelsesaktiviteter knyttet til flora, fauna, samisk kultur, kulturminner m.m.

4.4.2 Rammer og mål

Forvaltningsmål:

Forvaltningsmyndigheten ønsker å fremme friluftsliv og naturopplevelse i folkehelse perspektiv. Trollheimens urørte natur skal kunne oppleves gjennom enkelt, tradisjonelt friluftsliv.

Natur og kulturverdiene i Trollheimen kan utnyttes til lokal og nasjonal verdiskaping når dette skjer på en bærekraftig måte og innenfor rammene av verneforskriftene.

Når det gjelder ferdsel har verneforskriften for Svartåmoen naturreservat kap IV punktene 5 - 7, følgende føringer som er viktig å merke seg for reiseliv og turisme:

- 5. Idrettsarrangement, jaktprøver og annen organisert bruk av reservatet er forbode.*
- 6. Bruk av sykkel, hest og kjerre og riding utanom eksisterande vegar er forbode.*
- 7. Direktoratet for naturforvaltning kan av omsyn til fredingsformålet forby eller regulere ferdsel i heile eller delar av reservatet ved forskrift.*

I de øvrige verneforskriftene er det ingen særlige punkt som regulerer organisert ferdsel, eller ferdselsformer i Trollheimen. Det betyr at ferdsel skjer innenfor de samme rammer som ellers i norsk natur.

Verneområdestyret har vedtatt en besøksplan for verneområdene i Trollheimen (vedlegg 6). Denne legger føringer for framtidig tilrettelegging og bruk av verneområdene i Trollheimen - med fokus på å opprettholde områdenes verneformål i et langsiktig perspektiv. Planen viser at det er ønsket om noe mer tilrettelegging på enkelte innfallsporter i randsonen. Øvrig områdebruk og nivå på tilrettelegging ønskes videreført etter dagens mønster.

Verneforskriftene har ulike føringer som styrer muligheter for tilrettelegging knyttet til turisme / reiseliv.

I verneforskriften for Trollheimen LVO kap. IV finner vi følgende:

1.1 Alle inngrep som vesentleg kan endra karakteren til landskapet er forbodne. Dette gjeld til dømes:

a) Oppføring av bygningar, anlegg og faste innretningar, framføring av luftleidningar, jordkablar og kloakkleidningar, bygging av vegar,...

Reglene i verneforskriften for Trollheimen LVO kap. IV punkt 1.1 er ikke til hinder for:

1.2a) Vedlikehald av bygningar, vegar og anlegg...

Med bygninger og anlegg forstår en her både turistforeningshytter, setre, hytter, merkede stier og eksisterende veier i verneområdene. All oppgradering, utbygging eller endring kan kun skje dersom forvaltningsmyndigheten har gitt nødvendig tillatelse i medhold av verneforskriften.

Når tiltakene ikke er i strid med verneformålet kan det i medhold av verneforskriften for Trollheimen LVO kap. IV gis dispensasjon til:

1.3 Unntak etter søknad

- d) Bygging og fornying av turisthytter og anlegg for friluftslivet.*
- e) Opparbeiding av nye turistleier og løyper.*

Tilsvarende framgår det av verneforskriften for Innerdalen LVO kap. VI:

6. Oppmerking av nye turistruter, bygging av klopper og oppsetting av vegvisere og oppslag skal være godkjent på forhånd av forvaltningsmyndigheten.

7. Det er ikke tillatt å føre opp eller utvide bygninger av noe slag. Unntatt herfra er:

- Nybygg og utvidelse av grunneierens eller andre rettighetshaveres bebyggelse på Renndølsetra. Nybygg skal være begrenset til området for nåværende bebyggelse d.v.s. innmarka på Renndølsetra mellom de to armene av Renndøla.

- Nybygg og utvidelser av bebyggelse på Innerdalshytta. Nybygg skal være begrenset til området for nåværende bebyggelse, d.v.s. selve Innerdalen gård.

- Plassering og utforming av utvidelser og nybygg skal skje under hensyntaken til landskap og naturmiljø og skal godkjennes av departementet.

I verneforskriftene for både Svartåmoen og Minilldalsmyrene NR kap IV framgår følgende:

3. Det må ikkje setjast i verk tiltak som kan endre naturmiljøet, som t.d. oppføring av bygningar, anlegg og faste innretningar

Forvaltningsmyndigheten kan gi i henhold til verneforskriften for Svartåmoen NR kap VI gi dispensasjon til:

2. Merking, rydding og vedlikehald av eksisterande stiar, løyper og gamle ferdselsveggar....

6. Hogst av ved for bruk på Trollheimshytta.

7. Tiltak som fører til miljøvennlege tekniske forbetringar ved Trollheimshytta.

Når det gjelder motorferdsel knyttet til turisme / reiseliv framgår det av verneforskriften for Trollheimen LVO at det kan gis dispensasjon til:

c) Transport av varer til turisthyttene og naudsynt transport i samband med bygging og fornying av turisthytter og anlegg for friluftslivet.

I tillegg vil en del nyttetransport av bagasje og tyngre utstyr kunne skje både til privat bruk og utleie av setre og hytter. Se mer i kapittel 4. 8 Motorferdsel.

For Innerdalen LVO:

11. Trafikk med motoriserte kjøretøyer til lands og til vanns og landing med luftfartøy er forbudt. Unntatt er nødvendig transport i forbindelse med bosettingen, seterbrukene, driften av de to turisthyttene,...

Fra verneforskriften for Minilldalsmyrene NR kap V går det fram at bestemmelsene ikke er til hinder for:

4. Oppkjøring/preparering av tradisjonelt viktige løypetraseer avmerket på kan som oppbevares hos forvaltningsmyndigheten og kommunen.

4.4.3 Retningslinjer for forvaltningen

Det er i dag et godt utbygd nett av merkede stier, kvistede vinterløyper og oppkjørte skiløyper i Trollheimen – se vedlegg 7 og 8, samtidig som det også er områder som ikke er tilrettelagt - for de som ønsker å ferdes i mer urørte områder.

Vedlikehold av dagens rutenett med tilhørende klopper og bruer kan fortsette, men ved behov for omlegging av sti, ny klopplegging eller nye bruer må det søkes om tillatelse for dette. Det samme gjelder for etablering av nye stier, vinterkvistede løyper eller ved ønske om å kjøre opp skispor.

Ved ferdsel med sykkel og hest anbefales en del av veiene innover i verneområdene (se vedlegg 9) som tåler den ekstra slitasjen denne aktiviteten medfører – særlig når den skjer av grupper sammen. Selv om ridning / sykling er lov i store deler av verneområdene i Trollheimen, gjelder kravet om at ferdselen skal være hensynsfull – det vil si ikke sette spor som vil vises over tid. Tråkk, som ødelegger toppdekket i den sårbare fjellvegetasjonen eller fører til utvasking (hjulspor) i perioder med mye regn, vil bli visende over tid og bør unngås. På denne bakgrunnen anbefales ikke faste og organiserte ride- og sykkelturner i Trollheimen, men enkeltvis og på en hensynsfull måte er ridning og sykling tillatt. Innenfor Svartåmoen NR er ridning og sykling forbudt - unntatt etter eksisterende veier. Her tolkes veier å være gamle kløv- og seterstier i området, som tradisjonelt har vært benyttet med hest og tåler slitasjen bedre.

Det er ikke ønskelig at det tilrettelegges for aktiviteter som medfører økt behov for motorferdsel innenfor verneområdene i Trollheimen.

Det er ikke ønskelig med etablering av en fast båtrute på Gråsjøen, tilsvarende den som finnes på Gjevilvatnet, da dette vil øke tilgjengeligheten og trafikken til de indre deler av Trollheimen LVO og Svartåmoen NR. Større trafikk i disse områdene vil medføre større behov for transport av varer til Trollheimshytta og økt belastning (NML § 10) i sårbare områder.

Bygninger er ofte en viktig del av infrastrukturen tilknyttet reiselivet. Det er et generelt byggeforbud i verneområdene i Trollheimen – med unntak av i tilknytning til tradisjonell landbruksdrift og i turistforenings sammenheng. For reiselivsbedrifter betyr dette at aktiviteten som skal foregå inne i verneområdene må baseres på eksisterende infrastruktur.

Utvikling av reiselivsprodukter som medfører behov for nye bygg, utvidelse av eksisterende bygninger, bruksendring eller etablering av faste telt- og lavvoplasser er ikke ønskelig.

Aktivitet som baserer seg på å oppleve naturen slik den er uten særskilt tilrettelegging kan skje innenfor rammene av verneforskriftene, men kan i enkelte tilfeller kreve grunneiers tillatelse.

Stier og tilrettelegging for ferdsel er viktige deler av reiselivets infrastruktur i utmark. For å gi lettere adgang for enkelte brukergrupper og verdiskaping for reiselivsbedrifter i randsonen til verneområdene i Trollheimen er det åpnet for noe mer tilrettelegging i randsonen og på innfallsportene.

Nauståfossen på Kårvatn - barnevennlig, kort og lett tilgjengelig tur i randsonen av Trollheimen - Foto Janne Bøklepp

Det anbefales at 3 av innfallsportene prioriteres med noe mer tilrettelegging, informasjon og markedsføring.

Tiltak: Velge ut 3 innfallsporter for ekstra tilrettelegging, informasjon og markedsføring.

Ansvarlig: Forvaltningsmyndighet i samarbeid med kommunene, reiselivsnæringen, turistforeningene og aktuelle grunneiere.

4.5 Redningstjenesten

Verneområdene i Trollheimen er viktige rekreasjonsområder for lokalbefolkning, hytteboere og tilreisende fotturister. Lokal redningstjeneste er en viktig ressurs i forbindelse med leteaksjoner og bistand når noen er skadd i fjellet.

4.5.1 Status 2014

Redningstjenesten i Trollheimen består av 6 ulike hjelpekorps; Meldal, Rennebu, Oppdal, Rindal, Surnadal og Sunndal - hver med sin kommune som primærområde. De fleste av korpserne utfører transporttjenester ved å være leiekjørere, eller ved at de kjører opp skiløyper, frakter varer til Turisthyttene eller vintermerker / kvister viktige strekninger, som den mye brukte Trekanten mellom de store turisthyttene til TT. Dette er viktig nyttetransport som gir

hjelpekorpssene nødvendig erfaring i transport med snøscooter, samt kunnskap om naturmiljø og snøforhold i verneområdene.

Rindal og Meldal Røde Kors Hjelpekorps under kvisting av trekanten i Trollheimen. Foto Richard Halgunset.

Utkalling til operativt arbeid iverksatt av politi (112) eller AMK (113), skjer ved henteoppdrag eller leteaksjoner. Ved operativt redningsarbeid blir ofte flere korps sendt ut samtidig og i samme område – også utenfor sitt primærområde.

4.5.2 Rammer og mål

Redningstjenestens oppgave er å forestå øyeblikkelig innsats for å redde mennesker fra død og skader som følge av ulykkes- eller faresituasjoner.

Forvaltningsmål

God dialog, erfaringsutveksling og samarbeid mellom forvaltningsmyndigheten, SNO og redningstjenesten, skal gi lokal redningstjeneste best mulige forutsetninger for å lykkes ved lete- / redningsaksjoner i Trollheimen.

Ved operativt redningsarbeid iverksatt gjennom hovedredningssentralen / lokal redningssentral eller AMK kan motorferdsel skje uten hinder av motorferdsellov eller de ulike verneforskriftene, slik det framgår av det følgende.

Trollheimen LVO kap. IV punkt 4:

Vernereglane er ikkje til hinder for gjennomføring av militær operativ verksemd og tiltak i samband med ambulanse, politi -, brannvern -, sikrings -, oppsyns -, skjotsels - og forvaltningsverksemd.

Innerdalen LVO kap. IV punkt 11:

*Trafikk med motoriserte kjøretøyer til lands og til vanns og landing med luftfartøy er forbudt. Unntatt er nødvendig transport i forbindelse.....politi - og ambulansetjeneste
.....*

Svartåmoen NR kap. V punkt 1:

Gjennomføring av militær operativ verksemd og tiltak som gjeld ambulanse, politi, brannvern, redning, oppsyn, skjøtsel og forvaltning. Motorferdsel i samband med øving krev særskilt løyve.

Minilldalsmyrene NR kap V punkt 1:

Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i ambulanse -, politi -, brannvern -, sikrings og forvaltningsøyemed. Slik virksomhet innenfor reservatet bør reduseres til et minimum og gjøres mest mulig skånsomt.

I brev fra MD av 31.01.2013 «Retningslinjer for redningstjenestenes bruk av snøscooter i utmark og i vernede områder», går det fram at øvelser og forberedende redningsarbeid så langt det er mulig skal skje utenfor verneområdene. Når det foreligger godkjent øvelsesplan kan det etter søknad åpnes for nødvendig kjentmanskjøring i områder det kan forventes mulige redningsaksjoner. En eventuell dispensasjon skal vurderes etter naturmangfoldloven (NML) §§ 8-12 og gis i medhold av NML § 48. Dersom øvelseskjøringen ikke er forankret i godkjent øvelsesplan krever behandling også etter motorferdselloven § 6.

4.5.3 Retningslinjer for forvaltningen

Det er viktig med god kontakt mellom hjelpekorpsene og forvaltningsmyndigheten for verneområdene ved utforming av øvelsesplaner, og når det gjennomføres øvelser / aksjoner innenfor verneområdene i Trollheimen.

Det er et overordnet mål i verneområder å redusere motorisert ferdsel til et minimum, derfor skal slik ferdsel begrenses til det som er strengt nødvendig, og skje på en måte som ivaretar hensynet til naturmangfold, friluftsliv og naturopplevelser. All øvingsvirksomhet som kan legges utenfor et verneområde, skal derfor foregå utenfor verneområdet.

Dersom redningstjenestens øvingsplan er forankret sentralt (på nasjonalt nivå) hos Røde Kors Hjelpekorps, Norsk Folkehjelp, Norske redningshunder eller andre lignende større redningsorganisasjoner, og planen er i samsvar med vurderinger fra lokal redningssentral, skal forvaltningsmyndigheten normalt gi dispensasjon til kjøring som omsøkt i planen, herunder gi dispensasjon for flere år av gangen, såfremt dette ikke vil stride mot vernevedtakets formål og ikke vil påvirke verneverdiene nevneverdig.

4.5.4 Tiltak

Behovet for å gjøre seg kjent innenfor eget ansvarsområde i Trollheimen vil variere mellom de ulike hjelpekorpsene og over tid, avhengig av hjelpekorpsenes rekruttering og tilgjengelig personell.

For å få best mulig resultat av kjentmannsturer og skape godt samarbeid med lokale kjentmenn og mellom hjelpekorpsene, SNO, politi og forvaltningsmyndighet anbefales det at det arrangeres en årlig felles kjentmannstur. Forvaltningsmyndighet avgjør i samarbeid med SNO, D-råd og de lokale hjelpekorpsene hvor turen legges det enkelte år, og hvilke korps som bør delta. D-rådet kan stå som søker på slike felles turer.

Tiltak: Tillate en årlig felles kjentmannstur i Trollheimen for Sør-Trøndelag Røde kors ved D-råd og lokale hjelpekorps med ansvarsområde innenfor verneområdene i Trollheimen, sammen med SNO og lokalt politi.

Ansvarlig: Forvaltningsmyndighet i samarbeid med SNO, lokal politi, Sør-Trøndelag Røde kors ved D-råd og lokale hjelpekorps med Trollheimen som ansvarsområde.

4.6 Vannkraft

4.6.1 Status 2014

75 % av vannkraftpotensialet i Trollheimen er utbygd, og selv om de største regulerte vatna ligger utenfor verneområdene, utgjør berørte vatn og elver / bekker fremdeles en stor del av vannoverflaten i landskapsvernområdene i Trollheimen og Innerdalen. Samtidig utgjør kraftselskapenes aktivitet ved tilsyn, drift og vedlikehold av anleggene en betydelig del av motorferdselen i området.

Trollheimsutbyggingen (Statkraft) førte til at 15 km² av Folldalen ble satt under vann. Follsjø og Gråsjø er reguleringsmagasin - med svært store reguleringshøyder (Gråsjøen 53 m og Follsjøen 45 m). Vedlegg 13 viser bekkeinntak og overføringstuneller tilhørende Trollheimen kraftverk, samt snømålestrekk.

Drivautbyggingen har Gjevilvatnet som reguleringsmagasin (reg.høyde 15 m). Vann fra Dalsvatnet (reg.høyde 1,5 m areal) og Ångardsvatnet (reg.høyde 1,5 m, areal 3,45 km²) blir pumpet opp i Gjevilvatnet, mens vatnet fra Tovatna, som nå danner et sammenhengende vatn, og føres inn i overføringstunnelen på vei til kraftverket ved Otta. Flere bekker og elver er også ført inn i de regulerte vatna.

Trønder Energi eier Driva Kraftverk sammen med Istad Kraft, og har søkt NVE om konsesjonsfritak for bygging av Tovatna kraftverk, for å utnytte eksisterende fall i vatnet som

overføres fra Gjevilvatnet via Tovatna til Otta. Vedlegg 12 viser inntak og snømålestrekk knyttet til dette området.

Figuren viser Driva kraftverk med reguleringsmagasin og overføringstunneller.. Torbjørn Aadal.

På østsiden av Trollheimen er Granasjøen reguleringsmagasin for Orkla Kraftverk, som også eies og drives av Trønder Energi. Her er elvene Hela, Jøla, Bekkedalsbekken og Fjellbekken regulert via overføringstunneler, mens elva Minilla og Jølvatnet ble spart av hensyn til naturvern og friluftsliv. Vedlegg 12 viser inntak og snømålestrekk knyttet til dette området.

Både Statkraft og Trønder Energi Kraft As utfører snømålinger (se vedlegg 12 og 13) for å planlegge driften sin både med hensyn til mest økonomisk drift, og for å overholde krav til minste og høyeste vannstand i konsesjonskravene sine.

I Innerdalen er langvatnet regulert, og NEAS er ansvarlig for drift og tilsyn. Neas foretar ikke snømålinger i området.

Søya, Ulvåa og Todalsvassdraget er varig vernet mot kraftutbygging.

Olje og Energidepartementet gav i 2013 konsesjon for utbygging av Småvoll kraftverk. En utbygging vil berøre mindre deler av Trollheimen LVO i Sunndal kommune.

4.6.2 Rammer og forvaltningsmål

Forvaltningsmål:

Forhindre ytterligere inngrep knyttet til vannkraftutbygging i verneområdene i Trollheimen.

Minske de uheldige effektene ved reguleringene i verneområdene har på landskapsverdier, naturmiljø og friluftsliv.

Av verneforskriften for Trollheimen framgår følgende som vedrører vasskraft og kraftselskapene i Trollheimen:

1. Landskapet

1.1 Alle inngrep som vesentleg kan endra karakteren til landskapet er forbodne. Dette gjeld til dømes:

a) Oppføring av bygningar, anlegg og faste innretningar, vassdragsregulering ,.....

1.2 Reglane i 1.1 er ikkje til hinder for:

a) Vedlikehald av bygningar, vegar og anlegg.også slike som trengst til drifta av kraftverk.

c) Utbygging av Småvoll kraftverk utan regulering av Kråkvatnet (Småvoll alt B, jf. St.meld. nr 53 1986 -87).

Av verneforskriften for Innerdalen framgår følgende:

9. Vassdragene må ikke reguleres eller utbygges utover den regulering som Langvatnet allerede har.

I medhold av verneforskriften for Trollheimen LVO kan det gis dispensasjon for følgende motorferdsel av betydning for kraftselskapene:

5.3 d) Transport som trengst ved tilsyn av kraftanlegg.

Av verneforskriften for Innerdalen framgår følgende:

11. Trafikk med motoriserte kjøretøyer til lands og til vanns og landing med luftfartøy er forbudt. Unntatt er nødvendig transport i forbindelse med bosettingen, seterbrukene, driften av de to turisthyttene, politi - og ambulansetjeneste, oppsynet med landskapsvernområdet og vannkraftanlegget ved Langvatnet.

4.6.3 Retningslinjer for forvaltningen

Kraftselskapene trenger dispensasjoner til motorferdsel for å kunne utføre nødvendig tilsyn, vedlikehold og drift av sine installasjoner. Slike dispensasjoner kan gis i medhold av verneforskriftene for Trollheimen punkt 5.3 d) og Innerdalen punkt 11.

Snømålinger, som trenger dispensasjoner for bruk av motorkjøretøy bør behandles etter verneforskriften for Trollheimen punkt 5.3 f) *i særlige tilfeller*. Her heter det at før en tillatelse gis skal behovet vurderes opp mot mulige skader og ulemper og med mål om å holde motorferdselen på et minimum. Det er derfor et mål at kraftselskapene og forvaltningsmyndigheten e sammen finner en forenelig løsning med tanke på hvor stort omfang snømålingene behøver å ha innenfor verneområdene, og om det finnes aktuelle målepunkt utenfor som kan erstatte ønskelige punkt i verneområdene jf. NML § 12. Videre at kraftselskapenes motorferdsel vurderes sammen med annen motorferdsel i verneområdene med hensyn til samlet belastning (NML § 10).

4.6.4 Tiltak

Tiltak:

- Årlige kontaktmøter med kraftselskapene for å ha god dialog omkring deres aktivitet i verneområdene.
- Arbeide for å rydde opp etter tidligere inngrep, og minske effekten inngrepene har på landskapet, naturmiljø og friluftsliv.
- Følge opp konsesjonsvilkår og ny konsesjonsbehandlinger.

Ansvarlig: Forvaltningsmyndigheten i samarbeid med kraftselskapene

4.7 Bygninger og anlegg

For verneområdene i Trollheimen gjelder et generelt byggeforbud, men verneforskriftene har hjemler for å kunne gi dispensasjoner til endel tiltak. Hovedmålet er å hindre inngrep som påvirker landskapets karakter enkeltvis eller samlet, jf. NML§ 10.

4.7.1 Status 2014

I henhold til verneforskriftene kan eksisterende bygninger og anlegg vedlikeholdes, men tiltak som medfører endringer i byggets utseende, størrelse eller bruk – herunder også riving og / eller flytting, krever tillatelse i medhold av verneforskrift og eventuelt plan- og bygningslov (PBL).

Innenfor grensen til verneområdene i Trollheimen finner vi ca 90 setre, 60 enkle overnattingsbuer og 150 fritidshytter. TT og KNT har flere turisthytter innenfor verneområdene. I tillegg finner vi buer, anlegg knyttet til reindrift og anlegg knyttet til vasskraftproduksjon. Totalt er det nær 400 ulike anlegg / bygninger i Trollheimen. Oppsynet har i årrekke tatt bilder og systematisert alle eksisterende anlegg. For å være oppdatert på

utviklingen er det nødvendig å holde dette fotoarkivet vedlike gjennom jevnlig besøk og gjenfotografering.

Det er store variasjoner i de ulike bygningenes størrelse, funksjon og beliggenhet, noe som har vært vektlagt ved tidligere behandling av søknader om dispensasjoner.

Det har vært vanskelig å sette noen faste mål for bygningsstørrelser, men i forvaltningspraksis har det vært lagt vekt på at både nye og eksisterende bygninger skal passe i de naturlige omgivelser, ha en begrenset størrelse og ha en mest mulig ensartet og enkel form.

Hytter av en slik størrelse at arealet dekker de funksjoner og behov en fritidsbolig er ment å fylle, har ikke kunne påregne dispensasjon for tilbygg/nybygg. Det har vært åpnet for oppsett av nye bygninger når disse har erstattet eksisterende bygg. I svært få tilfeller har det vært gitt dispensasjoner for oppsett av nybygg når behovet har vært vurdert å være særskilt og tiltaket ikke har medført skade på verneverdiene.

Uthus har vært holdt på en beskjeden størrelse, med funksjon som utedo, lagerplass for redskap, ved m.m. I dispensasjoner har det vært stilt krav om at uthus ikke skulle være innredet for opphold og overnatting.

Det har ikke vært åpnet for ombygging av fjøs til boligformål, med unntak av fjøset ved Innerdalshytta som fikk tillatelse i forbindelse med at det ble gitt dispensasjon for utvidelse av turisthyttas kapasitet.

Etter råd fra Fylkeskonservatoren har det ikke vært gitt tillatelse til å oppføre nye bygninger på gamle tufter. Et slikt bygg vil være å betrakte som en helt ny bygning, ikke som et kulturminne. Det samme gjelder for ombygging eller «restaurering» av høyløer eller andre bygninger der bygget får en annen funksjon enn opprinnelig.

Tilrådninger fra det tidligere samarbeidsutvalget til forvaltningsmyndigheten har vært å ikke åpne for bygging av gjeterhytter, fiskebuer, oppsynshytter, nødbuer eller naust.

4.7.2 Rammer og forvaltningsmål

Forvaltningsmål:

- Holde antall boenheter på samme nivå som ved vernetidspunktet.
- Tilpasse eksisterende bygninger og inngrep til de naturlige omgivelser.
- Beholde bygningenes begrensede størrelse og ensartede og enkle form.
- Bevare seterbygningene som setre, men med tilpasninger som muliggjør drift.

Alle verneområdene i Trollheimen har et generelt byggeforbud.

Av verneforskriften for Trollheimen LVO kap. IV punkt 1.2 går det fram at dette ikke er til hinder for:

- a) Vedlikehold av bygningar, vegar og anlegg, også slike som trengst til drifta av kraftverk.*
- b) Oppattnying av bygningar som er gått tapt ved brann eller naturskade. Bygningsrådet skal i slike høve gje forvaltningsstyresmakta melding om søknad om byggeløyve. Forvaltningsstyresmakta kan setja vilkår for utforminga av bygningane.*
- c) Utbygging av Småvoll kraftverk utan regulering av Kråkvatnet (Småvol alt B, jf. St.meld. nr 53 1986 -87).*

Etter søknad kan det i medhold av Verneforskriften for Trollheimen LVO kap. IV punkt 1.3 gis dispensasjon til:

- a) Nydyrking og oppføring av nye seteranlegg og framføring av jordbruksveg, kraftline og teleline/telekabel der det er naudsynt.*
- c) Oppføring av bygningar, gjerde og andre anlegg i samband med reindrift.*
- d) Bygging og fornying av turisthytter og anlegg for friluftslivet.*

I forskrift om fredning av Svartåmoen som naturreservat kap V framgår at reglene ikke er til hinder for:

- 6. Vedlikehold av anlegg som er i bruk på fredningstidspunktet.*

Videre at det etter søknad kan gis dispensasjon til:

- 7. Tiltak som fører til miljøvennlige tekniske forbetringar ved Trollheimshytta.*

Av verneforskriften for Innerdalen LVO kap. IV framgår følgende:

7. Det er ikke tillatt å føre opp eller utvide bygninger av noe slag. Unntatt herfra er:

- Nybygg og utvidelse av grunneierens eller andre rettighetshaveres bebyggelse på Renndølsetra. Nybygg skal være begrenset til området for nåværende bebyggelse d.v.s. innmarka på Renndølsetra mellom de to armene av Renndøla.

- Nybygg og utvidelser av bebyggelse på Innerdalshytta. Nybygg skal være begrenset til området for nåværende bebyggelse, d.v.s. selve Innerdalen gård.

- Plassering og utforming av utvidelser og nybygg skal skje under hensyntaken til landskap og naturmiljø og skal godkjennes av departementet.

10. Telegraph-, kraft- og telefonledninger må ikke anlegges, unntatt kraft- og telefonledninger til Renndølsetra og Innerdalshytta etter departementets anvisning.

Samlet sett framgår det av verneforskriftene at vernet ikke skal være til hinder for vedlikehold av eksisterende bygninger og anlegg. Videre er det gitt åpning for å kunne gi dispensasjoner til nødvendige byggearbeid / tiltak knyttet til tradisjonelt jordbruks-, reindrifts- og turistforeningsdrift.

4.7.3 Retningslinjer for forvaltningen

Faste innretninger som bygninger, master, demninger, bruer, klopper, skilt, gjerder osv. kan ikke oppføres eller endres uten nødvendig dispensasjon verneforskriften.

Generelt gjelder det at eksisterende bygninger / anlegg som var oppført da vernet ble innført kan vedlikeholdes, men vedlikehold som medfører visuelle eller bruksmessige endringer krever behandling etter verneforskriftene for de ulike verneområdene, og ofte også etter plan og bygningsloven (PBL).

Søknad skal være skriftlige og ta utgangspunkt i standard byggesøknadsskjema etter PBL, og skal inneholde tegninger, situasjonsplan, kart og kvittering av nabovarsel. Videre skal søknaden inneholde en begrunnelse for hvorfor tiltaket ønskes gjennomført, opplysninger om andre bygninger i området, samt en beskrivelse av eiendomsforholdene.

Søknaden sendes den enkelte kommune, som oversender saken til behandling etter verneforskriften før en eventuell endelig behandling skjer etter PBL.

Etablert forvaltningspraksis videreføres i stor grad, men med mer presise mål med hensyn på mulige bygningsmessige utvidelser. Bygningenes beliggenhet og bruk skal vektlegges ved vurdering av eventuelle dispensasjoner.

For bygninger skilles det mellom vedlikehold, nybygg, utvidelser, ombygging og riving. Med vedlikehold forstås mindre tiltak som opprusting av teknisk og funksjonell standard slik som taktekking, etter-isolering, skifte av vinduer og kledning med mer. Vedlikehold kan skje i medhold av verneforskriftene. Tiltak som innebærer fasadeendring defineres ikke som vedlikehold og krever behandling etter verneforskriften.

Nybygging er etablering av nye bygninger, eller gjenoppbygging / restaurering av bygninger der byggets forfall er kommet så lang at det meste av opprinnelige bygning må erstattes. Generelt åpnes det ikke for nybygg, men det kan gis tillatelse til gjenoppbygging av bygninger og anlegg som er ødelagt av brann eller naturskade. Slike nye bygg skal i utgangspunktet være lik den gamle med hensyn til areal og størrelse. Det kan også etter vurdering åpnes for oppsett av nye bygg til erstatning for eksisterende bygg ved renovering.

Forfalt seterfjøs på Kontrabakken, Vindøldalen i Surnadal – Foto Hege Sæther Moen.

Ved særskilte behov knyttet til tradisjonell landbruk / reindrift og turistforeningsdrift kan det åpnes for nybygg.

Etter råd fra Fylkeskonservatoren gis det ikke dispensasjon for oppføring av nye bygninger på gamle tufter. All nybygg krever behandling etter verneforskrift.

Med utvidelse menes endring av en bygningenes grunnflate målt utvendig. Alt bebygd areal teller. Dersom det kan dokumenteres et behov for utvidelser i forbindelse med renovering av bygninger som fantes på vernetidspunktet, kan det åpnes for utvidelser på inntil 30 % av bygningens opprinnelige størrelse. Samlet bebygd areal skal ikke overskride 60 m² per boenhet inkludert uthus. Alle utvidelser krever behandling etter verneforskrift.

Ombygging er endringer som medfører fasade- og / eller bruksendring, og krever behandling etter verneforskriftene. Ombygging som medfører bruksendring på høyløer, uthus og fjøs er ikke ønskelig i verneområdene i Trollheimen.

Riving av bygninger og flytting av bygg krever også behandling etter verneforskriftene og PBL.

All bygging skal tilpasses eksisterende bebyggelse og landskapet. Bygningene skal være ubehandlet eller gis en mørk farge, taket skal være mørkt eller av torv – torv skal være tatt i området for å unngå spredning av fremmede plantearter.

Renndølsetra – helhetlig setermiljø i Innerdalen, Sunndal. Foto Eystein Opdøl.

Eksisterende terreng og vegetasjon rundt bygningene skal bevares i størst mulig grad. Tilrettelegging av uteareal ved planering, oppfylling av masse og etablering av plen / hage rundt eksisterende bygninger er ikke ønskelig.

I tilknytning til aktivt jordbruk, beitebruk og reindrift kan det etter søknad tillates oppsett av nye gjerder, men det må stilles vilkår i tillatelsen om at gjerder som ikke er i bruk rives og fjernes. I forbindelse med ønskede skjøtselstiltak kan det også tillates bruk av gjerder for å øke beitetrykk på et område eller skjerme en vegetasjonstype mot beiting.

Inngjerding av hytter / buer og setre for øvrig er i hovedsak ikke ønskelig, og kan bare skje med særskilt tillatelse. Årsaken er at gjerder gir uheldig forstyrrelse av landskapsbildet og medfører en fare for at vegetasjonen over tid endres både som følge av manglende beiting og / eller ved etablering av «hage» med plen / beplantning. Når det etter søknad eventuelt gis dispensasjon for inngjerding ved fritidshytter bør tillatelse kun gis for et svært begrenset areal. Den samlede belastning ved at mange ønsker å gjerde inn eiendommene sine er viktig å legge til grunn ved vurdering av søknader om dispensasjon for inngjerding - jf. NML § 10.

Vedlikehold av skilt, buer, klopper m.m., som ikke medfører noen vesentlig oppgradering, kan skje uten særskilt søknad. Ved behov for ny klopplegging eller omlegging av merkede turstier, skal dette bare skje etter dispensasjon fra verneforskrift og tillatelse fra grunneier.

4.7.4 Tiltak

Tiltak:

- Stimulere til ivaretagelse av helhetlige seteranlegg.
- Fornye fotoarkivet over bygninger og inngrep innenfor verneområdene i Trollheimen.
- Følge opp vilkår i tidligere gitte tillatelser, f.eks om riving, fargebruk, opprydding m.m.
- Fjerne gjerder som ikke benyttes til aktivt beitebruk eller skjøtselsformål.

Ansvarlig: Forvaltningsmyndigheten i samarbeid med SNO / kommunene / fylkeskommunene.

4.8 Motorferdsel

Motorferdsel i verneområdene i Trollheimen er regulert av de ulike verneforskriftene og lov om motorferdsel. I tillegg kan den enkelte grunneier jf. motorferdsellovens § 10, forby eller begrense motorferdsel på egen eiendom.

Motoriserte transportmidler gjør det mulig å ferdes over store områder på kort tid, forstyrrer lanskapsopplevelsen ved å sette spor i tilnærmet urørte områder, og fører med seg støy og forurensing. Det er et mål å holde motorferdselen i Trollheimen på et absolutt minimum.

Nødvendig motorferdsel som tjener anerkjente nyttebehov skal kunne holde fram, men unødvendig og fornøylespreget motorferdsel skal ikke gis dispensasjoner.

4.8.1 Status – forvaltningspraksis

Motorferdselen i Trollheimen er i hovedsak knyttet til transport av materialer, ved, varer og tyngre utstyr til drift og vedlikehold av turisthytter, private hytter / buer og setre. I tillegg bruker reindriftn, SNO, redningstjenesten og kraftselskapene motorkjøretøy i deler av sitt arbeid innenfor verneområdene.

Valg av transportmetode / kjøretøy varierer og avgjøres i stor grad av det enkelte områdes topografi og tilgjengelighet til ulike årstider.

For å holde oversikt over faktisk transportomfang er det stilt krav om kjørebok . Ved alle dispensasjoner for bruk av helikopter stilles det vilkår om melding til SNO / forvaltningsmyndighet to dager før gjennomføring av planlagt transport.

Det er lite barmarkstransport i verneområdene i Trollheimen, og bruken av veiene i verneområdene er godt regulert. De ulike veiene omtales i kap 4.9.

Til fritidshytter i området har det ved dokumentert transportbehov vært åpnet for bruk av leiekjører (godkjent i den enkelte kommune) for inntil 3 tur/retur per år. Ved større transportbehov har det vært åpnet for flere turer, men konsentrert i tid – f.eks. i løpet av en kjøredag. Dispensasjonene har vært gitt for en sesong om gangen.

For varig bevegelseshemmede med tilknytning til området har det vært åpnet for persontransport. I forbindelse med nyttetransport har det vært akseptert å tillate persontransport når dette ikke har medført ekstra motorferdsel.

Ved næringsaktivitet knyttet til jord og skogbruk har det vært gitt flerårige dispensasjoner for nødvendig transport med snøscooter vinterstid og med traktor etter eksisterende veitraseer i sommer sesongen, og det har vært åpnet for at grunneier eller en ansatt utfører transporten.

Turistforeningen har flerårige dispensasjoner for nødvendig transport knyttet til drift og vedlikehold av sine hytter og sitt løyopenett. Transportmiddel er både snøscooter, bandvogn, traktor og helikopter. Praksis har vært å stille vilkår om å bruke leiekjører eller lokalt røde kors for å utføre transporten.

For framkjøring av ved i forbindelse med hogst i verneområdene har det vært åpnet for at turistforeningene og eventuelle hytteeiere selv kan stå for transporten.

Ved behov for håndverkere der det må medbringes en del tungt utstyr til arbeidet, har det vært åpnet for at håndverker selv kan benytte snøscooter vinterstid eller bil etter eksisterende vei sommerstid til transporten.

Reindriften benytter snøscooter for tilsyn og driving av reinen i Trollheimen, samt helikopter for samling av rein til kalvemerking. For helikoptertransport og bruk av snøscooter i Svartåmoen naturreservat er det nødvendig med behandling etter verneforskriftene, mens den øvrige transporten kan skje i medhold av verneforskriftene.

Statens naturoppsyn benytter snøscooter og helikopter ved tilsyn og registreringsoppgaver i verneområdene i Trollheimen. Transporten skje i medhold av verneforskriftene.

Kraftselskapene benytter motorisert transport for tilsyn og vedlikehold av sine anlegg, samt i forbindelse med snømåling. Anlegg og snømålingsstrekke er kartfestet - se vedlegg 12 og 13. Med unntak av for helikopter, gis det flerårige tillatelser og det er etablert gode rutiner for melding av planlagt motorferdsel – både til SNO / forvaltningsmyndighet og grunneiere.

I områder med stor konsentrasjon av hytter i randsonen til verneområdet, og for å kanalisere ferdsele på en ønsket måte i sårbare områder, har det vært åpnet for oppkjøring av skiløyper. Praksis har vært enkel tilrettelegging – liten løypemaskin og eller snøscooter med sporlegger, i perioden fra vinterferie til påske. På Nerskogen og i deler av traseen i Storlidalen har det vært noe høyere tilretteleggingsgrad, større løypemaskin og oppkjøring fra sesongstart.

Verneforskriftene inneholder forbud mot landing med fly og helikopter. For Trollheimen LVO er det også et forbud mot lavflyging, men det angis ingen konkret grense for lavflyging. Forvaltningsmyndighetene vil arbeide for å få inn i verneforskriften en grense for lavflyging på 600 m (2000 fot). Helst bør grensen ligge på 1000 m for å sikre naturopplevelsen folk søker i slike viktige friluftsområder. Dette vil da også gjelde for forsvarets øvelsesflyging, bl.a med jagerfly.

Flyelskap som utfører oppdrag innenfor Trollheimen LVO, har selv ansvar for at dispensasjon til lavflyging og landing er innhentet. Turflyging over verneområdene er ikke nødvendig motorferdsel, og vil i mange tilfeller være generende for naturopplevelsen og følelsen av å være i «villmarka». Forvaltningsmyndighetene bør arbeide for at denne type flyging ikke foregår over verneområdene.

4.8.2 Rammer og mål for motorferdsel

Naturens egne lyder, «stillhet» og fravær av motordur er en viktig kvalitet ved urørt natur. I utgangspunktet er all motorisert ferdsele innenfor verneområdene i Trollheimen forbudt.

I naturvernområder er det vanligvis strengere regler for motorisert ferdsele enn det som følger av Lov om motorferdsel. Når det søkes om dispensasjon for motorferdsel innenfor verneområdene i Trollheimen skal derfor søknaden først behandles etter verneforskriftene. I tillegg kan det for en del søknader være behov for behandling etter motorferdselloven i den enkelte kommune.

Motorferdselloven regulerer motorferdsel med sikte på å verne naturmiljøet og fremme trivsel. Motorferdsel knyttet til landbruks-, skogsbruks- og reindriftsnæring, tilsyn og vedlikehold av kraftanlegg og drift og vedlikehold av turistforeningens hytter krever normalt dispensasjon fra verneforskriften men kan skje i medhold av motorferdselloven. Transport til fritidsbruk av hytter / buer og setre krever dispensasjon fra verneforskriften og behandling etter motorferdselloven, dersom dispensasjonen ikke er knyttet til bruk av leiekjører for å utføre transporten.

Godkjente leiekjører og fly- / helikopterselskap kan ikke ta på seg oppdrag innenfor verneområdene i Trollheimen uten at nødvendig dispensasjon etter verneforskrift foreligger.

Øvelsesaktivitet i regi av redningstjenesten skal kun skje etter at søknad med utgangspunkt i godkjent øvelsesplan har fått dispensasjon fra verneforskriftene.

Forvaltningsmål:

Motorferdselen i Trollheimen skal holdes på et så lavt nivå som mulig.

Valg av transportmiddel skal vurderes utfra hva som gir minst skade og forstyrrelse for både dyre og planteliv og utøvelsen av friluftsliv.

Motorferdselen skal styres bort fra urørte og sårbare naturområder.

Av verneforskriften for Trollheimen LVO kap. IV punkt 5.2 går det fram at følgende kan skje uten særskilt dispensasjon:

a) Motorferdsel i samband med militær operativ verksemd.

b) Motorferdsel i samband med ambulanse -, politi -, brannvern -, sikrings -, oppsyns -, skjotsels - og forvaltningsverksemd.

c) Køyning på Heldals - og Jøldalsvegane inn til Heldalen og parkeringsplassen på Jølhaugen (Kleva).

d) Bruk av snøscooter, merka med skilt utstedt av reindriftsagronomen i Sør-Trøndelag/ Hedmark, på vinterføre for utøving av reindrift.

For Innerdalen LVO kap. IV punkt 11 er følgende unntatt:

...nødvendig transport i forbindelse med bosettingen, seterbrukene, driften av de to turitshyttene, politi- og ambulansetjeneste, oppsynet med landskapsvernområdet og vannkraftanlegget ved Langvatnet.

Gjennomføring av militær operativ verksemd og tiltak som gjeld ambulanse, politi, brannvern, redning, oppsyn, skjøtsel og forvaltning. Motorferdsel i samband med øving krev særskilt løyve.

For Minildalsmyrene NR kap. V punkt 1 - 5 framgår det at vernereglene ikke er til hinder for:

- 1. Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i ambulanse -, politi -, brannvern -, sikrings og forvaltningsøyemed. Slik virksomhet innenfor reservatet bør reduseres til et minimum og gjøres mest mulig skånsomt.*
- 2. Nødvendig bruk av snøscooter på snødekt, frossen mark i forbindelse med jordbruks -, Skogbruks og reindriftsnæring. Jakt, fangst og fiske regnes ikke som næring.*
- 3. Tømmertransport med jordbrukstraktor eller hest på frossen, snødekt myr og oppkjøring av fastspor for slik transport.*
- 4. Oppkjøring/preparering av tradisjonelt viktige løypetraseer avmerket på kart som oppbevares hos forvaltningsmyndigheten og kommunen.*
- 5. Utkjøring av felt elg med lett beltekjøretøy som ikke skader myroverflaten.*

Etter søknad kan det jf. verneforskriften for Trollheimen kap. IV punkt 5.3 gis dispensasjon for:

- a) Transport som trengs i samband med jordbruk og beitebruk, td. frakting av fôr, gjødsel, ved eller hogstvirke, og til framkjøring av felt storvilt.*
- b) Transport på berr mark for frakting av material av oppføring og vedlikehald av anlegg som er naudsynte i reindriftsnæringa.*
- c) Transport av varer til turisthyttene og naudsynt transport i samband med bygging og fornying av turisthytter og anlegg for friluftslivet.*
- d) Transport som trengst ved tilsyn av kraftanlegg.*
- e) Frakting av materialer og tyngre utstyr (båtar e.a) til fritidshus, buer og naust.*
- f) Motorferdsel når andre særlege grunnar ligg føre. Før eit løyve i tilfelle vert gjeve, skal trongen haldast opp mot moglege skadar og ulemper og vurderast i høve til eit mål om å redusere motorferdsla til eit minimum.*

For Svartåmoen NR kap. VI punkt 1 går det fram at det kan gis dispensasjon for:

Naudsynt motorferdsel i samband med tiltak under kap. V pkt. 3 (jakt) og 6 (vedlikehald av anlegg som er i bruk på fredingstidspunktet).

For Minildalsmyrene NR kap. VI punkt 2 og 3 går det fram at det etter søknad kan gis dispensasjon til:

2. Ferdsel med hest eller jordbrukstraktor i reservatets ytterkanter etter plan godkjent av forvaltningsmyndigheten.

3. Motorisert ferdsel på snødekt, frossen mark i forbindelse med nødvendig transport til og fra hytter og setrer i og utenfor området.

Vernereglene viser at det skal være rom for motorferdsel knyttet til jordbruks-, reindrifts- og turistforeningsdrift, og at tilsyn med eksisterende kraftanlegg og transport av materialer og tyngre utstyr til fritidshytter skal kunne gis dispensasjon. For Minildalsmyrene er det i tillegg tatt med at oppkjøring av skispor på tradisjonelt viktige løypetraseer skal kunne fortsette. Dette ligger til grunn både for etablert og foreslått framtidig praksis knyttet til motorferdsel innenfor verneområdene i Trollheimen.

4.8.3 Retningslinjer for forvaltningen

Etablert forvaltningspraksis videreføres i stor grad. Faktisk transportbehov må dokumenteres i en søknad. Det er et mål å begrense motorferdselen både i antall turer og i tidsrom for å holde den samlede belastningen på akseptabelt nivå, jf. NML § 10. Valg av transportmetode, trase og hvem som utfører transporten (NML §§ 11 og 12) skal vurderes utfra hva som gir minst omfang og forstyrrelse.

Dispensasjoner for motorferdsel skal ha kart som viser tillatt trase. Det skal settes begrensninger på antall turer, antall kjøretøy, hva og hvem dispensasjonen gjelder for, varighet og tidsrom. Det skal det stilles krav om rapportering.

Det skilles ikke mellom fritidsbruk av setre, hytter og buer. Hver seter / hytte / bu behandles som en enhet uavhengig av antall eiere.

Med motorferdsel knyttet til jordbruk menes nødvendig transport i forbindelse med aktivt beitebruk og seterdrift (saltstein, skadde beitedyr, for og produkter). Transport av personell i forbindelse med generelt tilsyn av dyr på beite er ikke regnet som nødvendig transport i denne sammenheng. For skogbruk er framkjøring av ved og hogstvirke nødvendig motorferdsel.

Hva kan det gis dispensasjon for å transportere

Ved nødvendig transport knyttet til landbruk / skogbruk / reindrift, ved bygge- / vedlikeholdsarbeid utført med innleid firma, samt turistforeningsdrift, kan det gis dispensasjon for transport både av personell og nødvendig utstyr og materiell.

Til setre / hytter / buer som brukes i fritidsøyemed, kan det gis dispensasjon for transport av materialer, bagasje og tyngre utstyr – ikke alminnelig persontransport. Ved ledig kapasitet er det adgang til å la personer sitte på.

Ved dokumentasjon fra lege på varig funksjonshemming kan det gis dispensasjon for ren persontransport – søkers tilknytning til området skal vektlegges ved vurderingen. Det skal være en strengere dispensasjonspraksis når persontransport skyldes bevegelses hemming med årsak i alder eller forbigående sykdom / helseplager.

Kjøretøy / transportmetode

Når det åpnes for bruk av motorkjøretøy skal valg av kjøretøy / transportmetode (NML§12) gjøres slik at motorferdselen minimeres og potensiell skade og forstyrrelse ved transporten blir minst mulig.

Det åpnes ikke for barmarktransport – annet enn etter vei og på innmark / setervoller i forbindelse med utøvelse av jord / skogbruk og reindrift.

I forbindelse med samling av rein og tilsyn / sanking av sau kan det åpnes for begrenset bruk av helikopter. I områder der dette er regelmessige behov knyttet til aktiv beitebruk / reindrift bør dispensasjonen gis for flere år.

Der det er bilvei skal transporten skje etter denne når veien er åpen. På veier registret som traktorveier åpnes det i hovedsak for transport med traktor og ikke for bil eller ATV. I særskilte tilfeller, og ved akutte behov (frakt av skadde beitedyr) kan det åpnes for å benytte bil, ATV eller annet egnet kjøretøy. Dette gjelder ikke motorferdsel i forbindelse med generelt tilsyn av dyr på beite.

Traktorslep / kjørespor er ikke å regne som vei, men er blitt til gjennom tidligere bruk. Hovedregelen er at det ikke gis dispensasjon for noen form for motorferdsel på slike slep / spor i barmarksesongen.

I områder som er tilgjengelig ved traktorvei / vei i barmarksesongen, vil det være vanskeligere å få dispensasjon for snøscootertransport vinterstid. Det samme gjelder for områder der det åpnes for helikoptertransport. Det kan da bare åpnes for begrenset motorferdsel vinterstid.

Kjøretid

For å minimere forstyrrelsen for andre brukere gjelder følgende kjøretidsbegrensninger innenfor verneområdene i Trollheimen:

- hverdager mellom 21.00 og 08.00
- helg mellom 12.00 lørdag og 15.00 søndag
- påsken mellom 12.00 skjærtorsdag og 08.00 påskeaften og fra 12.00 påskeaften til 15.00 2. påskedag

Den enkelte kommune har i tillegg egne kjøretidsbestemmelser.

Av hensyn til reindrift, dyreliv og skade på vegetasjon ved bruk av snøscooter på vårføre skal det ikke gis tillatelse til motorferdsel etter 20. april. Unntatt er motorferdsel som kan skje i medhold av verneforskriftene og lov om motorferdsel.

I tilknytning til jord-/skogbruk og reindrift kan det unnvikes fra kjøretidsbestemmelsene. Tilsvarende for redningstjenestens transport i tilknytning til kjentmannsturer og ved kvisting av trekanten. Generelt gjelder at avvik meldes/avklares med forvaltningsmyndigheten.

Veiene skal kunne brukes for traktor og bil (der det er åpnet for dette) fra de blir bare for snø. Etter søknad kan en vei brøytes opp dersom særlige behov tilsier det.

Hvem kan utføre transporten

Motorferdsel knyttet til landbruks-, skogbruks eller reindriftnæring kan næringsutøver eller en ansatt utføre. Det samme gjelder for transport av materialer og arbeidsfolk knyttet til vedlikehold av anlegg i de nevnte næringene.

Ved tilsyn og vedlikehold av kraftanlegg og snømålinger er det kraftselskapenes ansatte som utfører transporten. Sjøfører og snøscooter skal kunne identifiseres som ansatt i kraftselskapet.

Ved dokumentasjon på avtalt et næringsoppdrag knyttet til vedlikeholdsarbeid kan det åpnes for at innleid firma kan utføre transport av personell og utstyr. Dette gjelder til alle typer bygg og anlegg innenfor verneområdene. Det kreves da i tillegg dispensasjon i medhold av lov om motorferdsel.

For nyttetransport vinterstid til fritidshytter / buer / setre som brukes til fritidsformål, samt til turistforeningens hytter er hovedregelen at dette skal skje ved bruk av leiekjører.

Etter Nasjonal forskrift kan kommunene gi dispensasjon til hytteeier for transport av bagasje og utstyr mellom bilveg og hytte, når hytta ligger minst 2,5 km fra brøytet bilveg og det i området ikke er mulighet for leiekjøring. De fleste av kommunene i Trollheimen praktiserer denne åpningen til å la hytteeier utføre transporten.

Når det gis dispensasjon for nyttetransport knyttet til fritidsbruk av hytte / bu eller seter innenfor verneområdene i Trollheimen, og det kan synliggjøres at transportomfanget blir mindre ved at transporten utføres med annen sjåfør enn leiekjører, kan det åpnes for at eier (bruker) selv utfører transporten. Det samme gjelder for tilsyn /driver av turistforeningens hytter. Når det åpnes for å bruke annen sjåfør enn leiekjører kreves i tillegg kommunal behandling etter motorferdselloven. Det forventes en samordning mellom kommunes og forvaltningsmyndighetens praksis med hensyn til antall turer per sesong når det åpnes for at hytteeier selv kan utføre transporten.

Transportomfang og varighet på tillatelser

Hovedhensikten er at omfanget av motorferdselen skal holdes så lavt som mulig. I dette ligger et ansvar om at den enkelte tiltakshaver / hytteeier / næringsutøver planlegger sin transport gjennom året.

Omfanget av transport som en direkte del av landbruks- skogbruks eller reindriftnæringens virksomhet, er ikke regulert. Det kan gis flerårige dispensasjoner.

For transport av ved, proviant og tynge utstyr til hytter / buer og setre kan det gis dispensasjon for inntil 3 tur/retur per vintersesong. For framkjøring av ved som hogges innenfor verneområdene og for materialtransport knyttet til vedlikehold på hytter / buer kan det åpnes for flere turer i et konsentrert tidsrom. Det kan åpnes for flerårige dispensasjoner.

Transport knyttet til løypekjøring kan gis flerårig dispensasjoner.

Det kan gis flerårige dispensasjoner til turistforeningshyttene innenfor Trollheimen. Det samme gjelder for drift og vedlikehold av kraftanlegg.

Rapportering

I dispensasjoner som gis etter verneforskriftene stilles det (med noen unntak) krav om rapportering. Kjøreboker sendes inn etter endt sesong - 15. mai for vinter og 31. desember for barmark.

Kjørebokene skal vise dato, kjørerute, kjøretøy, hensikt med turen, antall turer, antall km, og hvem som har utført transporten. For tiltakshavere som bruker flere sjåførere / kjøretøy skal kjørebokene sendes samlet fra ansvarlig løyvehaver.

Kjørebokene skal føres før hver tur starter, for slik å kunne fungere ved feltkontroll.

Kjørebokene gir oversikt over faktisk omfang på motorferdselen i verneområdene i Trollheimen – og er viktig for å se utviklingen over tid i forhold til forvaltningsmålet.

4.8.4 Tiltak

Tiltak:

- Rapportere omfang av faktisk motorferdsel fra brukerne til forvaltningen.
- Samordne behandling av motorferdselsaker med kommunene.
- Overvåke og kontrollere motorferdselen i verneområdene, for å unngå en økning av motorferdselen i Trollheimen.
- Arbeide for lavtflygingsgrense på minimum 600 m over verneområdene i Trollheimen.
- Dialog med forsvaret for å begrense lavtflyging og øvelsesflyging over Trollheimen, spesielt i sårbare perioder for rein / vilt og utøvelse av friluftsliv.

Ansvarlig: Forvaltningsmyndigheten i samarbeid med løyvehavere / SNO / kommunene

4.9 Veier

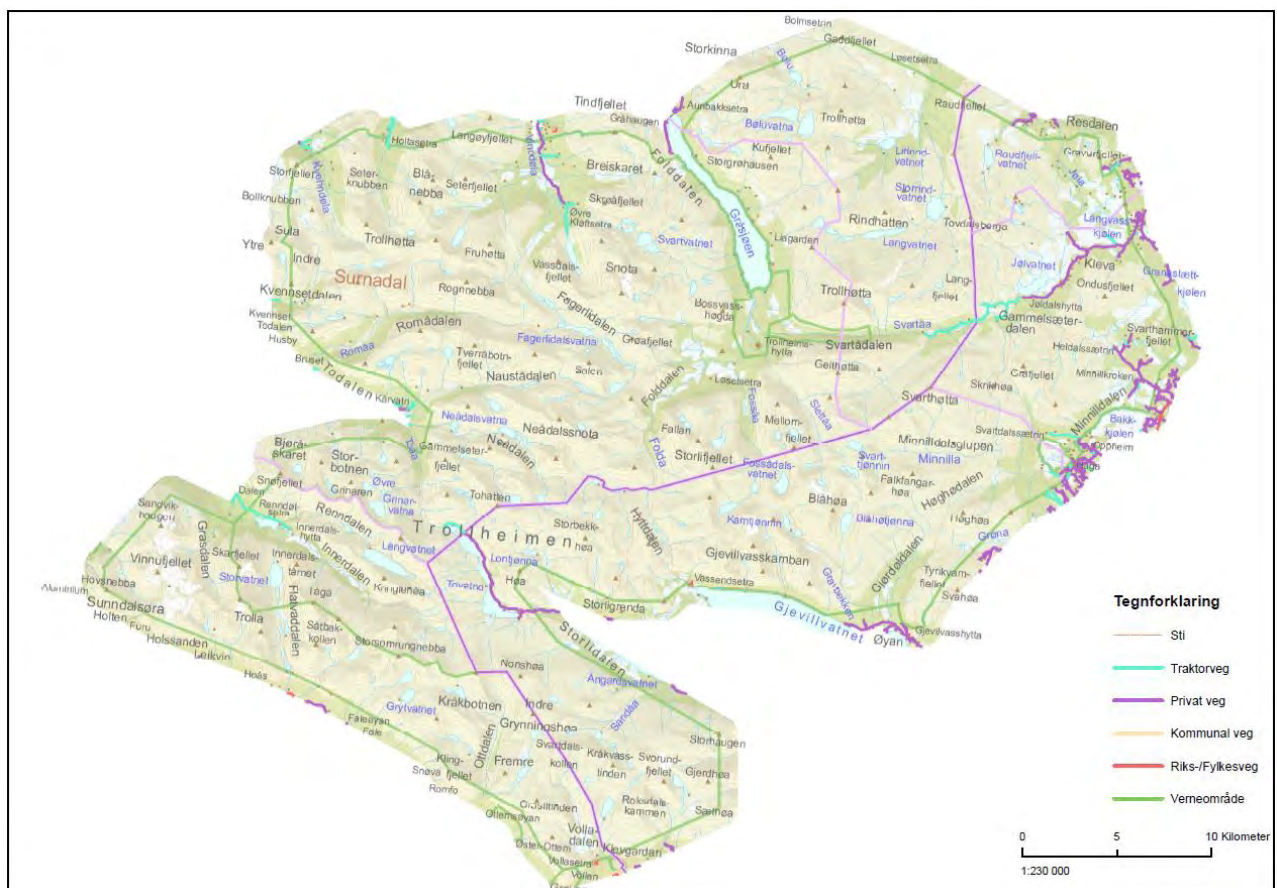
Det er flere veier som strekker seg inn i Trollheimen. De fleste veiene i Trollheimen er bygd som landbruksveier eller som anleggsveier i forbindelse med kraftutbygging.

4.9.1 Status

Veier som ikke er opparbeidet for bil regnes som utmark i lov om motorferdsel. Derfor er mange av veiene i Trollheimen ikke åpnet for annen transport enn den som er gitt ved dispensasjon fra verneforskriftenes motorferdselsforbud.

På veier som er åpne for kjøring med bil øker omfanget av motorferdsel innenfor vernegrensene. På veier som krever dispensasjoner er det en utvikling med press for mulighet til å kjøre for flere brukergrupper og med mer komfortable kjøretøy enn det veien i utgangspunktet var beregnet på. Generelt handler dette om å flytte grensen fra traktor til bil eller ATV, og åpne for transport for andre formål enn landbruksnæring.

Kartet under (finnes også som eget vedlegg 9) viser veier i Trollheimen:

De ulike veiene har egne reguleringer / retningslinjer for bruk:

Heldalsveien

Kjøring på Heldalsveien er tillatt (når veien er brøytet) i medhold av verneforskriften for Trollheimen LVO kap IV punkt 5.2 c).

Kjøring på Heldalsveien er av grunneierne regulert med veiavgift.

Seterveien i Jøldalen/Svartådalen

Seterveien i Jøldalen / Svartådalen (heretter kalt Jøldalsveien) går fra Grindal inn til Jøldalen / Svartådalen – en strekning på ca 25 km.

I tiden før 1979/80 var veien bygd som skogsbilvei inn til Åssetra, ca 13 km fra Grindal. I forbindelse med Orkla / Grana-utbyggingen forlenget Kraftverkene i Orkla (KVO) veien med 2 km, inn til P-plassen på Kleva. Kraftverket bygde også stikkveier som er innenfor vernegrensen til inntaket ved Fjellbekken (300 meter) og Jøla (1,5 km). Fra P-plassen på Kleva og inn til Svartåa ved Reitåsetra går det i dag en traktorvei (ca. 10 km). Fra Reitåsetra og inn til Søstuggusetra og Bruholtsetra går det et dårlig traktorslep (1,5 km). De to sistnevnte strekningene er bygd av Jøldalen Veglag, kort tid etter at verneplanen for Trollheimen ble lagt frem (juni 1980). I forbindelse med dette veiprojektet som ville gå 13 km innover i verneområdet, gjorde veglaget det klart i brev av 9. mars 1982 til Miljøverndepartementet at dette var en vei som skulle bli stengt for motorisert ferdsel. Unntak var for transport med traktor til grunneiernes og rettighetshavernes setre og hytter. Veien skulle ikke forlenges eller settes i stand for biltrafikk, og bruken skulle heller ikke endres i forhold til hva som tidligere var tillatt av kjøring i området. Det ble også vist til at Lov om motorferdsel i utmark og vassdrag ville gjelde for ferdselen i området.

Historikken omkring Jøldalsveien legger sammen med verneforskriftene føringer for dagens bruk av veien.

Kjøring på Jøldalsveien fram til parkeringsplass Kleva er tillatt (når veien er brøytet) i medhold av verneforskriften for Trollheimen LVO kap IV punkt 5.2 c). Kjøring etter Jøldalsveien innenfor p-plass Kleva krever særskilt dispensasjon fra verneforskriften. Transporten skal da i all hovedsak skje med traktor.

Stikkveien opp til Åssetra er stengt med bom. Anleggsveien ned til Jøla er stengt med kjetting. Stikkveiene til Hela og Fjellbekken er åpne. Ved P-plassen på Kleva er det oppsatt låst grind, informasjonstavle og et «*Motorferdsel forbudt*»-skilt ved seterveien som går innover mot Jøldalen/ Svartådalen.

Kjøring på Jøldalsveien er i tillegg til regulering ved verneforskriften, regulert av Jøldalen Veglags egne bestemmelser og vegavgift.

Anleggsveien til Tovatna

Anleggsveien går fra Storli Gård innover til demningen ved nordenden av Tovatna. Veien er ca. 10 km lang med en stikkvei på ca. 600 meter bort til et luke- og betjeningshus på sørsiden av Tovatna. Ca. 6,5 km av anleggsveien ligger innenfor Trollheimen landskapsvernområde. Anleggsveien, som ligger på eiendommene til gnr 155, bnr 1 i Oppdal kommune og gnr 140, bnr 1 og 2 i Surnadal kommune, er bygd av Driva Kraftverk (DK) i forbindelse med Drivautbyggingen i 1973. Trønder Energi står i dag for driften DK.

Anleggsveien er stengt for allmenn motorferdsel. Dette er kunngjort med et skilt på grinda ved Storli Gård og en stengt bom på brua over Lona. Trønder Energi og grunneierne har en

gjensidig avtale om bruksrett til veien. For kraftselskapet gjelder dette for ferdsel i forbindelse med tilsyn og drift. For grunneiernes er ikke bruksretten definert, forvaltningsmyndighetene oppfatter at bruksretten er begrenset til motorferdsel i forbindelse med næringsvirksomhet, tilsyn og utnytting av eiendommene. Det kreves dispensasjon fra verneforskriften for Trollheimen landskapsvernområde for motorferdsel regulert av bruksretten. Det framgår av den enkelte dispensasjon hvem som har tillatelse til å benytte motorkjøretøy på anleggsveien. Ingen av de bruksberettigede har hjemmel til å gi tillatelse til andre personer eller for transport som ikke hører inn under egen bruksrett og er beskrevet i dispensasjonen fra verneforskriften. De bruksberettigede kan bruke både traktor og bil etter veien. Veien brøytes normalt ikke.

Da motorferdselen på anleggsveien i utgangspunktet er begrenset til nødvendig næring- og nyttekjøring for tre bruksberettigede, finner forvaltningsmyndighetene det ikke naturlig å åpne for motorferdsel i medhold av verneforskriftene for andre enn de som etter innbyrdes avtale har bruksrett på veien.

Vindøldalsveien

I Vindøldalen er det bilvei fra Skarvkleiva til snuplass ved Kløftsetrene, en strekning på ca 16 km, hvor ca 4 km ligger innenfor landskapsvernområdet. Veien ble opparbeidet før Trollheimen ble vernet.

Veien i Vindøldalen er delt i tre ulike bruksordninger:

- Vindøldalsveien som går mellom Skarvkleiva og Pebua er en ca 9 km lang veistrekning som er regulert med veiavgift. Veistrekningen er brøytet om vinteren og ligger utenfor verneområdet.

- Indre Vindøldalsveien mellom Pebua og Breiskarbekken er en ca 5 km lang veistrekning hvor ferdselen er regulert ved hjelp av en låst bom ved Pebua. Ca 2 km av veistrekningen (Stølseterbekken-Breiskarbekken) ligger innenfor verneområdet. Det er et nøkkelsystem med totalt 350 nøkler til bommen. Veien brøytes normalt ikke. Dersom Indre Vindøldalsveien ønskes brøytet er det ikke ønskelig å åpne for brøyting innenfor vernegrensen ved Stølseterbekken.

- Kløftseterveien - fra Breiskarbekken og inn til Kløftsetrene er det bygd privat skogsbilvei på ca 1,7 km. Denne veien ble ulovlig forlenget i ca 1,8 km som traktorvei opp til Vassdalsvatnet (708 m.o.h.) før vernevedtaket.

Etter råd fra Samarbeidsutvalget for Trollheimen, har forvaltningspraksis vært at ferdsel med motorkjøretøy kan foregå uten særskilt dispensasjon til Breiskarbekken når veien er åpen.

Ved en eventuell økning i antall nøkler til Indre Vindøldalsveien eller annen endring av eksisterende bomordning med den følge at belastningen på verneområdet øker, vil forvaltningsmyndigheten ta forvaltningspraksisen for bruken av veien innenfor grensen til verneområdet opp til ny vurdering.

Kjøring etter Kløftseterveien kan bare skje med dispensasjon fra verneforskriften for Trollheimen LVO og etter avtale med grunneierne. Det er ikke aktuelt å åpne for motorferdsel etter traktorveien opp til Vassdalsvatnet.

Vindøldalsveien kan vedlikeholdes, men ikke oppgraderes. Det kan ikke tas ut grus fra elva, lages elveforbygning eller endre elveløpet. Ved vedlikeholdsarbeid / grusing skal stedegen masse (fra grustak lenger ut i dalen) benyttes.

Innerdalsveien

Jeepvegen fra Nerdalen til Innerdalshytta kan brukes (bil og traktor) i forbindelse med bosettingen på Innerdalshytta, seterdriften på Renndølsetra og driften av de to turisthyttene Innerdalshytta og Renndølsetra. Det stilles ikke krav om kjørebok for denne transporten.

Øvrig motorferdsel krever dispensasjon fra verneforskriften for Innerdalen LVO.

Persontransport av turister / besøkende er ikke regnet som innenfor driften av turisthyttene.

Veien kan vedlikeholdes, men standarden skal ikke økes.

Svardalsveien

All bruk av Svardalsveien krever dispensasjon fra verneforskriften for Trollheimen. Veien brukes i hovedsak av setereierne og reindriftutøvere. Det stilles ikke krav om kjørebok for transport knyttet til næringsutøvelsen på Svardalsetra og reindriften.

Andre mindre veier

Til Holtasetra i Søyådalen, Minilla hyttefelt og Minnildalsetrene på Nerskogen og Altogejnoveien i Resdalen er det kortere strekninger med vei / slep av ulik standard og opprinnelse. Disse kan bare benyttes med dispensasjon fra verneforskriften for Trollheimen LVO.

4.9.2 Rammer og forvaltningsmål

Forvaltningsmål

Videreføre eksisterende praksis for bruk av bruk av veiene innenfor verneområdene i Trollheimen. Beholde dagens veistandard.

Av verneforskriften for Trollheimen LVO kap. IV framgår følgende:

1.1 Alle inngrep som vesentleg kan endra karakteren til landskapet er forbodne. Dette gjeld til dømes:

a) Oppføring av bygningar, anlegg og faste innretningar, framføring av luftleidningar, jordkablar og kloakkleidningar, bygging av vegar,

Videre i verneforskriften for Trollheimen LVO kap. IV:

1.2 Reglane i 1.1 er ikkje til hinder for:

a) Vedlikehald av bygningar, vegar og anlegg.

Etter søknad kan i henhold til verneforskriften for Trollheimen LVO kap. IV det åpnes for:

1.3 Unntak etter søknad.

Når verksemda kan skje utan at det strir mot føremålet med vernet, kan forvaltningsstyresmakta på nærare vilkår gje løyve til:

a) Nydyrking og oppføring av nye seteranlegg og framføring av jordbruksveg, kraftline og teleline/telekabel der det er naudsynt.

b) Snauhogst av flater større enn 5 daa, bygging av vegar for skogsdrift

Av verneforskriften for Innerdalen LVO kap. IV framgår følgende:

5. Bygging av bilveg eller andre anlegg for motorisert trafikk herunder skiheis, taubane o.l. må ikke foretas. Nødvendig vedlikehold av jeepvegen fra Nerdal til Innerdalshytta er tillatt.

8. Gruvedrift, steinbrott, grustak, sandtak o. l. er ikke tillatt. Mindre uttak av sand og grus til vedlikehold av vegen kan foretas etter anvisning av forvaltningsmyndigheten.

11. Trafikk med motoriserte kjøretøyer til lands og til vanns og landing med luftfartøy er forbudt. Unntatt er nødvendig transport i forbindelse med bosettingen, seterbrukene, driften av de to turisthyttene, politi- og ambulansetjeneste, oppsynet med landskapsvernområdet og vannkraftanlegget ved Langvatnet.

4.9.3 Retningslinjer for forvaltningen

Eksisterende forvaltningspraksis for bruk av veiene innenfor verneområdene i Trollheimen skal videreføres.

Vernebestemmelsene er ikke til hinder for vedlikehold av eksisterende veier, men det vedlikehold skal ikke føre til utbedring som øker veistandarden slik at bruken av veien og presset på verneområdet øker.

Både tilførsel av masse og eventuelt uttak av masse til vedlikehold av vei må ha dispensasjon fra forvaltningsmyndighetene. Gis slik dispensasjon må man være oppmerksom på faren for å tilføre fremmede arter i jordsmonn, skape sår i landskapet ved grusuttak eller gjøre veier mer synlige.

Verneforskriften for Trollheimen landskapsvernområde har mulighet for å kunne gi dispensasjon til bygging av jordbruksvei når dette er nødvendig og kan skje uten å skade verneformålet. Gis det slik dispensasjon må det stilles krav om lav standard på veien og bom for å redusere unødig ferdsel.

Ved de mindre veiene innenfor Trollheimen LVO må det merkes bedre og settes opp fysiske sperrer for å hindre ulovlig motorferdsel.

4.9.4 Tiltak

Tiltak:

- Avklare rettighetshaveres bruk av eksisterende veier innenfor verneområdene.
- Dokumentere status og standard på veiene innenfor vernegrensene.
- Skilte om motorferdsel forbud på eksisterende veier og sette opp fysiske sperrer for å unngå ulovlig kjøring.

Ansvarlig: Forvaltningsmyndigheten

5. Forvaltningsoppgaver og tiltak

5.1 Verneområdestyret for Trollheimen – verneområdeforvalter

Verneområdestyre for Trollheimen er forvaltningsmyndighet for verneområdene Trollheimen og Innerdalen landskapsvernområder og Svartåmoen og Minilldalsmyrene naturreservat.

Verneområdeforvalteren er sekretær for verneområdestyret og står for de daglige forvaltningsoppgaver. Verneområdeforvalter er lokalisert i Rindal sammen med lokal SNO.

5.2 Statens Naturoppsyn

Statens naturoppsyn (SNO) har oppsynsmyndighet i egen lov; *lov av 21. juni 1996 nr. 38 om statlig naturoppsyn (naturoppsynsloven)*.

Lokal SNO i Rindal har ansvar for oppsyn i Trollheimen landskapsvernområde i tillegg til en del mindre nærliggende verneområder i Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag.

SNO Rindal har som oppgave å drive naturoppsyn med hjemmel i naturoppsynsloven for å ivareta nasjonale miljøverdier og forebygge miljøkriminalitet. Mer konkret medfører dette kontroll av bestemmelsene gitt i Friluftsløven, Naturvernloven, Motorferdselloven, Kulturminneloven, Viltloven, Laks og innlandsfiskloven og deler av Forurensningsloven. Oppsynet driver også veiledning og informasjon, skjøtsels-, registrerings- og dokumentasjonsarbeid.

SNO Rindal har i tillegg regionalt rovviltansvar for Møre og Romsdal, med oppgaver knyttet til dokumentasjon av skader forvoldt av rovvilt, bestandsregistrering av rovvilt.

SNO Rindal løser deler av sine oppsynsoppgaver gjennom tjenestekjøp.

Verneområdestyret for Trollheimen ønsker at SNO ressursen knyttet til Trollheimen styrkes med en naturveilederstilling, som i tillegg til informasjonsarbeid og veiledning kan påta seg skjøtselsoppgaver og tilrettelegging.

5.3 Tilrettelegging, skjøtsel og tiltak

Tilrettelegging innenfor og i tilknytning til verneområdene i Trollheimen skjer i dag av flere aktører. Turistforeningene, private, organisasjoner / utmarkslag/ grunneierlag, kommunene, Verneområdestyret for Trollheimen og SNO.

Alle tilretteleggingstiltak innenfor verneområdene skal være avklart med grunneier og ha tillatelse i medhold av verneforskriftene. En del tiltak som ønskes utført for å opprettholde eller fremme naturtilstanden og verneformålet kan gis tillatelse i medhold av NML § 47.

Bildet under viser Vollasetra, et av områdene verneområdestyret for Trollheimen prioriterer tiltaksmidler til for å ivareta både viktige arter og skjøtelsavhengig naturtyper – slåttemark og naturbeitemark.

Dersom skjøtselstiltak som iverksettes berører privat eiendom, skal eier gis mulighet for deltakelse, varsles. Eventuell økonomiske fordeler ved skjøtselstiltaket skal tilfalle grunneier / rettighetshaver.

Besøksplanen for verneområdene i Trollheimen (vedlegg 6) og gjeldene tiltaksplan viser planlagte tiltak i årene framover.

5.4 Informasjon

Det er ønskelig at informasjon om verneområdene i Trollheimen i større grad enn i dag, har forvaltningsmyndighet og SNO som «avsender / utgiver». Dette for å sikre at informasjonen som gis er i tråd med verneformål og ønsket utvikling i verneområdene i Trollheimen.

Også informasjon som gis av andre aktører til brukere og besøkende bør kvalitetssikres. Dette kan skje ved at forvaltningsmyndighet og SNO i større grad er i dialog med og veileder betjeningen ved turisthytter og andre overnattingssteder, og bedrifter / guider som tilbyr opplevelsesbasert aktivitet i Trollheimen.

6 Saksbehandling

6.1 Forvaltningsmyndigheter

Ansvar for forvaltningen av verneområdene i Trollheimen involverer følgende myndigheter:

Klima- og Miljødepartementet er øverste myndighet for miljøforvaltningen i Norge. Departementet har ansvar for at den miljøvernpolitikken som Stortinget har vedtatt blir gjennomført. Klima- og Miljødepartementet er overordnet myndighet for forvaltning av områder vernet etter naturmangfoldloven, og er klageinstans for vedtak som fattes av verneområdestyret.

Miljødirektoratet er fagmyndighet for verneområdeforvaltningen i Norge. Direktoratet gir faglig veiledning ved forvaltning av verneområder. Klage på vedtak som fattes av lokalt verneområdestyre gis en faglig forberedelse av Miljødirektoratet før endelig vedtak fattes av Klima- og Miljødepartementet. Forvaltningsplan for store verneområder skal faglig godkjennes av Miljødirektoratet.

Fylkesmennene i Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag, har hatt forvaltningsmyndighet for verneområdene i Trollheimen fram til Verneområdestyre for Trollheimen ble konstituert og gitt delegert myndighet for verneområdene i Trollheimen i februar 2011.

I den nye forvaltningsordningen har Fylkesmennene klagerett på vedtak fattet etter NML, jf. § 62, og slik også klagerett på vedtak som fattes av verneområdestyret.

Fylkesmennene har ansvar for grensemerking, eventuelle grenseendringer og erstatninger.

Fylkesmennene har delegert myndighet etter naturmangfoldlovens kap IX §§ 69-73 håndheving og sanksjoner.

Verneområdestyre for Trollheimen er forvaltningsmyndighet for verneområdene Trollheimen og Innerdalen landskapsvernområder og Svartåmoen og Minilldalsmyrene naturreservat.

Styret består av 10 politisk valgte representanter, en fra hver av de berørte kommunene, en fra hver av de berørte fylkeskommunene og to fra Sametinget. Styret skal sørge for en helhetlig og kontinuerlig forvaltning på tvers av administrative grenser og innenfor rammen av naturmangfoldloven og verneforskriften for det enkelte verneområde.

Arbeidsutvalg for Trollheimen består av verneområdestyrets leder og nestleder, samt en sametingsrepresentant. Utvalget er delegert myndighet i motorferdselsaker av ikke prinsipiell karakter.

Verneområdeforvalter er Verneområdestyrets sekretariat, og forbereder alle saker til styret. Verneområdeforvalter er gitt delegert myndighet i alle typer ferdelsaker innenfor rammen av

verneforskriften og vedtatte retningslinjer. Verneområdeforvalter er ansatt hos Fylkesmannen i Møre og Romsdal, som har personalansvar, men er underlagt verneområdestyret.

Faglig rådgivende utvalg består av en bredt sammensatt gruppe – som representerer grunneierne, bondeorganisasjonene, Trollheimen Sitje, reiselivet, kraftprodusentene, turistforeningene og andre frivillige organisasjoner. Utvalget skal bistå med innspill til viktige prinsipielle saker, eller ved forvaltningsplanarbeid / utarbeidelse av tiltaksplaner.

Et **administrativt kontaktutvalg** bestående av en saksbehandler fra hver av kommunene og fylkeskommunene, samt reindriftsforvaltningen, skal bidra til å sikre helhet i planlegging og arealbruk innen og utenfor verneområdenes grenser.

6.2 Lovverk, føringer og forvaltning

6.2.1 Verneforskriftene

Verneforskriftene for verneområdene i Trollheimen finnes som vedlegg 1- 4.

6.2.2 Forholdet til andre lovverk

Verneområdene i Trollheimen har sine vedtak om vern gitt med hjemmel i naturvernloven. Naturvernloven ble 1. juli 2009 erstattet av naturmangfoldloven, men eldre verneforskrifter vedtatt i medhold av naturvernloven gjelder ennå, med unntak av den generelle dispensasjonsbestemmelsen som nå skal erstattet av naturmangfoldlovens dispensasjonsbestemmelse, § 48.

Det er viktig å være oppmerksom på at dersom det gis dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48 skal begrunnelsen for vedtaket vise hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert hvorvidt det omsøkte tiltaket strider mot vernevedtakets formål og kan påvirke verneverdiene nevneverdig.

En vurdering av de miljørettslige prinsippene(NML §§ 8-12) skal gjøres ved et hvert vedtak om dispensasjon fra verneforskriften.

Verneforskriften går foran andre lover eller forskrifter dersom det er motstrid mellom bestemmelser. Likevel gjelder øvrig regelverk i tillegg til verneforskriftene.

Eksempler:

I en byggesak vil man for eksempel trenge både en dispensasjon etter verneforskriften og en dispensasjon etter plan- og bygningsloven.

Ved motorisert ferdsel vil det i de fleste tilfeller være nødvendig med både dispensasjon etter motorferdselloven og etter verneforskriften, samt tillatelse fra grunneier.

Verneforskriftene har normalt strengere bestemmelser vedrørende bruk og tiltak enn annet lovverk. Derfor er det naturlig at en søknad om dispensasjon først blir behandlet etter verneforskriften av forvaltningsmyndigheten og deretter etter plan og bygningslov, motorferdsellov, annet lovverk.

Verneforskriften begrenser ikke rådighetsutøvelsen utenfor verneområdet, men dersom et tiltak som krever tillatelse etter annet lovverk vil kunne få innvirkning på verneområdene skal hensyn til verneverdiene tillegges vekt ved avgjørelsen om tillatelse bør gis (NML § 49).

6.2.3 Forvaltning av verneforskriften

Verneforskriftenes hensikt er å ivareta den tilstanden verneområdene var i ved fredningstidspunktet, samt å fremme verneformålet. Det er forvaltningsmyndighetens oppgave å sørge for at forvaltningen skjer i tråd med verneforskriftene.

Verneområdestyret, eller arbeidsutvalget / forvalter i delegerte saker, skal behandle søknader. Eventuelle klager skal, om vedtak ikke omgjøres av verneområdestyret, sendes Miljødirektoratet for faglig tilrådning før de sluttbehandles av Klima- og Miljødepartementet som er klageinstans.

6.2.3.2 Generelle retningslinjer for saksbehandling

Da en sak ofte må behandles etter flere lovverk er det ønskelig at en søknad sendes den enkelte kommune, som videresender saken til verneområdestyret for behandling etter verneforskrift. Dersom saken sendes Verneområdestyret direkte skal saksbehandler sørge for nødvendig koordinering med kommunen.

Generelt kan det sies at det vil bli gitt dispensasjon for tiltak som bidrar til å fremme verneverdier.

Tiltak som ikke påvirker verneverdiene, dvs. som verken fremmer eller er i strid med disse vil normalt få dispensasjon om tiltaket vurderes som viktig for søker og ikke til forstyrrelse / konflikt for andre brukere.

Tiltak som kan true verneverdiene skal normalt ikke gis dispensasjon.

Litteratur

Bär, Anette (2013): *Kulturmark. Tilstand, overvåkning*. (In press. Miljødirektoratet)

Folden, Harald Egil; *Setre i Trollheimen* i 3 bind:

1. Folldalen og Vindøldalen 1997, 2. oppl. 2000
2. Østlige områder 1998
3. Gjevillvassdalen og Innerdalen 1999.

Folden, Ø. & Oldervik, F.G. 2012. Bioreg AS Rapport 2012: 40
Tilleggsundersøkelser av Biologisk mangfold i ein del utvalgte seterlokalteter innan Trollheimen verneområde.

Hagen, D. og Evju, M. (2012). Rapport bevaringsmål store verneområder. NINA Rapport 652

Hakkespettboka. Miljødirektoratet 2013.

Hanssen, U. & Jordal, J.B. 2012. Miljøfaglig Utredning AS. Rapport J.B. Jordal 2012:01
Kartlegging av naturtyper i kulturlandskapet i Trollheimen landskapsvernområde.

Ljungdal E. og Nordberg E. 2011. *Ett steg till på vägen.*

Møre og Romsdal Fylke 2005. Rapport Areal- og miljøvernavingdelinga; 2005:6
Forvaltningsplan for Trollheimen av 2005.

Trollheimsutvalet 1980. *Verneplan for Trollheimen.*

Vesterbukt, Per 2013. Bioforsk Rapport Vol. 8 Nr. 175 2013. *Skjøtselsplan for Alvstusetra*

Øien, D.-I. 2009. NTNU Vitenskapsmuseet.
Kartlegging av verdifull kulturmark i Jøldalen i Trollheimen landskapsvernområde.

Økolog Vatne, Rapport 2-2013. *Skjøtselsplan for Jelsetra*

Økolog Vatne, Rapport 3-2013. *Skjøtselsplan for Svartdalssetra*

Lov 2009-06-19 nr 100: Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven)

Miljødirektoratet 2014. Veileder M106-2014. Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter.

Naturbase <http://geocortex.dirnat.no/silverlightviewer/?Viewer=Naturbase>

Artsdatabanken <http://www.artsdatabanken.no/>

Vedlegg

1. Verneforskrift for Trollheimen landskapsvernområde
1. A. Forslag til endringer i vernereglene for Trollheimen Landskapsvernområde
2. Verneforskrift for Innerdalen landskapsvernområde
2 A. Forslag til endringer i vernereglene for Innerdalen Landskapsvernområde
3. Verneforskrift for Svartåmoen naturreservat
3. A. Forslag til endringer i vernereglene for Svartåmoen naturreservat.
4. Verneforskrift for Minilldalsmyrene naturreservat
4. A. Forslag til endringer i vernereglene for Minilldalsmyrene naturreservat.
5. Bevaringsmål
6. Besøksplan for verneområdene i Trollheimen
7. Kart over merkede stier (sommer) og turistforeningshytter
8. Kart over kvistede vinterruter og oppkjørte skiløyper
9. Kart over veier i verneområdene i Trollheimen
10. Kart over vernskog
11. Kart over reindriften arealbruk
12. Kart over inspeksjonspunkt og snøstrekk - Driva og Grana kraftverk - Trønder Energi Kraft AS
13. Kart over anlegg, tunneller og snøstrekk - Trollheim Kraftverk - Statkraft AS

Vedlegg 1. Verneforskrift for Trollheimen landskapsvernområde

Forskrift om vern av Trollheimen landskapsvernområde, Rindal, Surnadal og Sunndal kommunar, Møre og Romsdal, Oppdal, Rennebu og Meldal kommunar, Sør-Trøndelag.

Fastsett ved kgl. res. av 11. desember 1987. Fremja av Miljøverndepartementet. Endret 17 des 1999 nr. 1447.

I

I medhald av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 63, §§ 5, 6, 13, 21 og 23 er eit område i Trollheimen i Rindal, Surnadal og Sunndal kommunar i Møre og Romsdal fylke og i Oppdal, Rennebu og Meldal kommunar i Sør-Trøndelag fylke lagt ut til landskapsvernområde ved kgl.res. av 11. desember 1987 under namnet Trollheimen landskapsvernområde.

II. Grenser

Det freda området omfattar heile eller delar av følgjande gnr./bnr.:

Rindal kommune: 1/1; 1/2; 1/3; 1/4; 1/5; 1/6; 1/7; 4/13; 4/14; 4/15; 4/16; 6/1; 6/3; 7/1; 7/2; 12/1; 12/14; 12/15; 13/3; 67 (Bolme felleseige); 67/1; 67/2; 67/4; 67/14; 67/29; 67/44; 67/81; 67/84.

Surnadal kommune: 1 16/4 + 8; 16/5; 16/8; 16/10, 11; 16/12; 16/13; 16/14; 16/18; 16/19; 16/21; 16/23; 16/25; 16/32; 16/41; 16/44; 16/47; 16/48; 17; 17/2; 17/3; 17/4; 17/5; 17/6; 17/7; 17/8; 17/8; 17/9; 17/10; 17/11; 17/12; 17/13; 17/14; 17/15; 17/16; 17/17; 17/20; 17/21, 22; 17/23; 17/24; 17/25; 17/28; 43/7, 8; 43/1; 43/2; 43/3; 43/4; 43/5; 43/6; 43/7; 43/8; 43/9; 43/10; 43/11; 43/12; 43/13; 43/14; 43/15; 43/16; 43/17; 43/18; 43/19; 43/21; 43/22; 43/24; 43/25; 43/26; 43/27; 43/28; 43/29; 43/30; 43/31; 43/32; 43/33; 43/34; 43/35; 43/37; 43/38; 43/39; 43/40; 47/1; 47/3; 47/6; 47/7; 47/8; 47/11; 47/14; 47/19; 47/21; 47/22; 47/28; 47/29; 47/32; 47/40; 47/42; 47/43; 47/44; 137/1; 137/2; 137/3; 137/3; 137/4; 138/1; 138/3; 139; 139/2; 139/1 + 8; 139/3; 139/4; 139/5; 140/1; 140/4; 140/6; 141/1;

Sunndal kommune: 4/1; 4/2; 4/4; 6/1; 20/1; 21/1; 21/2; 21/4; 25/2; 26/2; 28/1; 29/1; 29/2; 29/4; 30/1; 32/1; 32/2; 33/1; 33/2; 34/1,2; 37/1; 37/2; 37/3; 37/6; 37/8; 37/9; 37/15; 40/1; 40/2; 40/3; 51/29; 51/31; 91/1; 91/74; 102/1; 102/2; 103/1; 103/4; 103/6; 104/1; 104/6; 104/7;

Oppdal kommune: 155/1; 156/1 (Storli sameie); 183/1; 187/1; 188/1; 189/1; 191/1; 191/9; 193/1; 193/8; 197/1; 199/1; 203/1; 203/2; 204/6; 205/2; 205/4; 206/1, 3; 207/1; 208/1; 209/1; 210/1; 211/1; 211/2; 219/1; 220/1; 220/2; 220/3; 224/7; 225/1; 226/1; 229/1; 231/4; 232/1; 236/1; 237/1; 242/1; 244/2; 245/1; 246/1; 247/1; 248/1; 249/1; 251/1; 252/8; 253/1, 2; 257/1; 259/1; 159/3; 262/1; 262/3; 263/1; 265/1; 334/1, 3; 334/2; 334/4.

Rennebu kommune: 10/1; 13/2; 13/11; 15/2; 15/3; 15/4; 15/10, 15; 21/1; 21/4; 21/5; 21/15; 21/40; 21/49; 21/50; 21/51; 21/54; 21/57; 32/1; 37/1; 38/1; 38/4, 6; 39/1; 128/1; 140/1; 140/2; 141/1; 143/1, 2; 144/1; 144/3; 150/8; 152/7.

Meldal kommune: 110/6; 111/1; 113/1; 113/2; 115/1; 115/3; 116/2; 118/1; 127/6; 132/3; 139/6; 140/4.

Det verna arealet er omlag 1165 km².

Grensene for landskapsvernområde er teikna inn på kart i målestokk 1:50.000. Kartet og vernereglane blir oppbevarte i dei berørte kommunane, hjå fylkesmannen i Møre og Romsdal, og i Sør-Trøndelag, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet.

Dei nøyaktige grensene for reservatet skal merkast opp i marka etter nærare tilvisning frå forvaltningsstyresmakta.

Knekkpunkta bør koordinatfestast.

0 Endra med forskrift 17 des 1999 nr. 1447.

1 Se forskrift 17 des 1999 nr. 1447 om fredning av Svartåmoen naturreservat, Surnadal.

III. Føremålet.

Føremålet med vern av Trollheimen landskapsvernområde er å ta vare på eit særmerkt og vakkert fjellområde med skog og seterdalar og eit rikt plante- og dyreliv.

VI. Vernereglar.

1. Landskapet

1.1 Alle inngrep som vesentlig kan endra karakteren til landskapet er forbodne. Dette gjeld til dømes

a) Oppføring av bygningar, anlegg og faste innretningar, framføring av luftleidningar, jordkablar og kloakkleidningar, bygging av vegar, drenering og anna form for tørrlegging, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse, lausbryting og fjerning av stein, mineral eller fossilar, bergverksdrift, vassdragsregulering, og sprøyting med kjemiske midlar mot lauvtreoppslag. Opplistinga er ikkje fullstendig.

b) Oppdyrking eller endring i samansetnaden av treslag ved skogkultur.

c) Snauhogst dersom kvar hogstflate er større enn 5 daa. Ny skog skal komme naturleg, men furu kan likevel plantast.

d) Felling av særmerkte og dekorative tre, gaddar og daude tre elles som er med på å prega landskapet.

1.2 Reglane i 1.1 er ikkje til hinder for:

a) Vedlikehald av bygningar, vegar og anlegg, også slike som trengst til drifta av kraftverk.

b) Oppattnying av bygningar som er gått tapt ved brann eller naturskade. Bygningsrådet skal i slike høve gje forvaltningsstyresmakta melding om søknad om byggjeløyve. Forvaltningsstyresmakta kan setja vilkår for utforminga av bygningane.

c) Utbygging av Småvoll kraftverk utan regulering av Kråkvatnet. (Småvoll Alt. B, jf. St.meld. nr. 53 1986-87).

1.3 Unntak etter søknad.

Når verksemda kan skje utan at det strir mot føremålet med vernet kan forvaltningsstyresmakta på nærare vilkår gje løyve til:

- a) Nydyrking og oppføring av nye seteranlegg og framføring av jordbruksveg, kraftline og teleline/telekabel der det er naudsynt.
- b) Snauhogst av flater større enn 5 daa, bygging av vegar for skogsdrift og andre tiltak i samband med skogbruksverksemd når det er naudsynt og det kan skje utan vesentleg terrengingrep.
- c) Oppføring av bygningar, gjerde og andre anlegg i samband med reindrift.
- d) Bygging og fornying av turisthytter og anlegg for friluftslivet.
- e) Opparbeiding av nye turistleier og løyper.

2. Plantelivet.

Planter og plantesamfunn over skoggrensa som er sjeldne i den norske fjellheimen er freda mot all slags skade og øydeleggjing som ikkje følgjer av landbruk, reindrift eller vanleg aktsam ferdsel. Nye viltveksande planteartar må ikkje innførast.

3. Dyrelivet.

3.1 Dyrelivet i landskapsvernområdet vert regulert av viltlova og lov om laksefiske og innlandsfiske, med forskrifter. Jakt og fiske kan drivast i samsvar med dei lover og reglar som til ei kvar tid gjeld.

4. Militær operativ verksemd og andre offentlige tiltak.

Vernereglane er ikkje til hinder for gjennomføring av militær operativ verksemd og tiltak i samband med ambulanse, politi-, brannvern-, sikrings-, oppsyns-, skjøtsels- og forvaltningsverksemd.

5. Motorisert ferdsel

5.1 Motorisert ferdsel er forbode, likeeins lågtflyging og landing med fly eller helikopter.

5.2. Unnateke frå reglane i 5.1 er:

- a) Motorferdsel i samband med militær operativ verksemd.
- b) Motorferdsel i samband med ambulanse-, politi-, brannvern-, sikrings-, oppsyns-, skjøtsels- og forvaltningsverksemd.
- c) Køyring på Heldals- og Jøldalsvegane inn til Heldalen og parkeringsplassen på Jølhaugen.
- d) Bruk av snøscooter, merka med skilt utstedt av reindriftsagronomen i Sør-Trøndelag/Hedmark, på vinterføre for utøving av reindrift.

5.3 Forvaltningsstyresmakta kan gje løyve til:

a) Transport som trengst i samband med jordbruk og beitebruk, til dømes frakting av fôr, gjødsel, ved eller hogstvirke, og til framkøyring av felt storvilt.

b) Transport på berr mark for frakting av material til oppføring og vedlikehald av anlegg som er naudsynte i reindriftsnæringa.

c) Transport av varer til turisthyttene og naudsynt transport i samband med bygging og fornying av turisthytter og anlegg for friluftslivet.

d) Transport som trengst ved tilsyn av kraftanlegg.

e) Frakting av materialer og tyngre utstyr (båtar e.a.) til fritidshus, buer og naust.

f) Motorferdsel når andre særlege grunnar ligg føre. Før eit løyve i tilfelle vert gjeve, skal trongen haldast opp mot mogelege skader og ulemper og vurderast i høve til eit mål om å redusera motorferdsla til eit minimum.

6. Unntak i særskilde høve.

Forvaltningsstyresmakta kan gjere unntak frå vernereglane for vitskapelege undersøkingar og arbeid av vesentleg verdi for samfunnet og i spesielle tilfelle, når det ikkje strir mot føremålet med vernet.

7. Skjøtsel.

Forvaltningsstyresmakta, eller den forvaltningsstyresmakta avgjer, kan gjennomføre skjøtseltiltak for å fremja føremålet med vernet. Det kan utarbeidast skjøtselplan som skal innehalde nærare retningslinjer for gjennomføring av skjøtselstiltaka.

8. Forvaltning.

Forvaltninga av vernereglane vert lagt til fylkesmannen i Møre og Romsdal og fylkesmannen i Sør-Trøndelag, kvar innanfor sitt fylke.

Det skal nemnast opp eit samarbeidsutval for området med ein representant for kvar av kommunane og dei to fylkeskommunane.

Departementet fastset kven som skal ha sekretariatet for samarbeidsutvalet.

Samarbeidsutvalet skal haldast underretta om forvaltninga i verneområdet, og har uttalerett i større, prinsipielle eller vanskelege saker. Det kan be om at det blir utarbeidd skjøtselplan for området, og skal generelt følgja opp utviklinga og sjå til at den er i samsvar med verneføremålet.

Forvaltningsstyresmakta kan i saker etter pkt. 5.3 a og e delegera til dei som har det daglege oppsynet å ta avgjerd etter nærare retningslinjer.

V. Ikrafttreding. Desse reglane trer i kraft straks.

Vedlegg 1 A.

Forslag til endringer i vernereglene for Trollheimen Landskapsvernområde

Generelt gjelder at verneforskriften for Trollheimen er noe foreldet i forhold til faktisk aktivitet og behov, slik at bruken av de ulike punktene tøytes noe for å kunne nyttes til aktivitet som tolkes å være i tråd med det som punktet var tiltenkt å fange opp. Det bør vurderes en revidering av hele verneforskriften for Trollheimen.

Verneforskriften mangler et punkt for å tillate mindre byggearbeid / endringer på eksisterende bebyggelse. I dag brukes § 48 på alle saker som gjelder byggearbeid på eksisterende bygninger og anlegg.

Verneforskriften mangler mulighet for å kunne regulere organisert ferdsel som i større omfang vil kunne skade for vegetasjon i sårbare områder. Eks. for gruppeturer med hest og sykling.

Verneforskriften mangler konkret grense for lavtflyging over verneområdet.

I tilknytning til motorferdsel er to punkt strekt litt lenger enn formuleringen i teksten tilsier. Det gjelder kap IV punkt 5.3

d) Transport som trengs ved tilsyn av kraftanlegg.

Kraftprodusentene har aktivitet i området knyttet både til tilsyn og vedlikehold. I tillegg har de behov for å utføre snømålinger for slik å bedre utnytte vannressursene og unngå unødig nedtapping av de store vannmagasinene Gjevilvatnet og Gråsjøen om våren. Det bør avklares om punktet 5.3 d kan brukes om også vedlikehold og snømåling, og helst føes inn i verneforskriften ved en revidering.

e) Transport av materialer og tyngre utstyr (båtar e.a) til fritidshus, buer og naust.

Ut fra tolkningen i punkt 5.3 e gjelder muligheten transport av store gjenstander. Det faktiske behovet som oftest omsøkes er transport av gass, ved, bagasje og tyngre utstyr til bruk av fritidshyttene. Det bør avklares om punktet 5.3 e kan brukes om også for slik transport og i tilfelle bør dette føres inn i verneforskriften ved en revidering.

I verneforskriftens kap IV punkt 2 går det fram at *platesamfunn over skoggrensa som er sjeldne i den norske fjellheimen er freda.....* her skulle ny kartlegging og bedre spesifisering i verneforskriften vist til hva plantefredningen gjelder for og hvor. Beskrivelsen i dagen forskrift er for utydelig.

Det stilles spørsmål ved om ikke kulturminner bør inn som del av verneformålet.

I forarbeidene til vernet omtales Trollheimen som et viktig friluftsområde, det bør vurderes om friluftsliv bør inn som del av verneformålet.

Innspill fra reindriftsforvaltningen om at reindriftens bruk av helikopter bør inn i verneforskriften.

Vedlegg 2. Verneforskrift for Innerdalen landskapsvernområde

Forskrift om vernebestemmelser for landskapsvernområde for Innerdalen landskapsvernområde, Sunndal kommune, Møre og Romsdal.

Fastsatt ved kgl.res av 17. juni 1977. Fremmet av Miljøverndepartementet.

I

I medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 63 § 5 jfr. § 6 er gnr. 91, bnr. 1, 3 og 9 i Innerdalen i Sunndal kommune, Møre og Romsdal fylke, På tilsammen ca. 73.000 dekar, ved kgl.res. av 17. juni 1977 vernet som landskapsvernområde under navnet Innerdalen landskapsvernområde.

II

Landskapsvernområdet har følgende grenser:

Fra Jutulgubben (områdets vestligste punkt) i nordaustlig retning over Grønnhaugen og over nederste Svarthølen til kammen søraust for toppen av Snøfjellet (på denne strekning følges eiendomsgrensen mot Nerdal). Herfra i aust-søraustlig retning etter vannskillet til Slangelifjellet og til brekkpunktet i fylkesgrensen (eiendomsgrensen er på denne strekningen ikke klarlagt). I aust følges fylkesgrensen mot Sør-Trøndelag. i sør går grensen fra Ottadalskammen etter vannskillet til Somrungnebbba og videre til trigonometrisk punkt h. 1.798, derfra til et punkt i Tverrådalen ca. 400 m nord for nordenden av Tverråvatnet, derfra i nordvestlig retning over Navarnebbba (h. 1.662) til h. 1.840, derfra i sørvestlig retning til en stor steinblokk med kors i ved elva Langvatnet og Giklingdalsvatnet (Storvatnet) og videre i samme retning til fjellranden på Trolla. Derfra følges høyeste ryggen av Trolla nord-nordvestover og tilbake til utgangspunktet på Jutulgubben.

Grensen skal på hele strekningen følge yttergrensen for de tre eiendommene når disse sees som en enhet. Der eiendomsgrensen ikke er klarlagt, skal grense for landskapsvernområdet følge eiendomsgrensene ved en senere fastlegging av disse.

Kart i målestokk 1:50.000, datert 17. juni 1977, viser nøyaktig hvor grensene for området går. Kartet oppbevares hos Sunndal kommune, hos fylkesmannen i Møre og Romsdal, hos forvaltningsmyndighetene og i departementet.

III

Formålet med landskapsvernområdet er å bevare et vakkert naturlandskap som på grunn av topografi, vassdrag og vegetasjon har betydelig rekreativ og naturvitenskapelig verdi.

IV For landskapsvernområdet gjelder følgende bestemmelser:

1. Grunneiere og andre rettighetshavere beholder sine rettigheter med de innskrenkninger som følger av disse bestemmelser.

2. Jakt og fiske skal kun foregå etter de regler som gjelder for distriktet til enhver tid. Departementet kan i samråd med grunneierne treffe bestemmelser om fredning av eller innskrenket jakt på enkelte dyrearter når det etter sakkyndiges mening anses nødvendig.

Nye dyrearter må ikke innføres.

3. Vedhogst til bebyggelsen i landskapsvernområdet er tillatt. Hogst skal for øvrig bare foretas til husbehov og bare etter utvisning av forvaltningsmyndighetene.

De granplantninger som finnes skal kunne skjøttes, Men nye granplantninger eller andre skogkulturtiltak må ikke foretas. Kjemisk bekjempelse av lauvskog, høy stubbing ved hogst og rydding, ringbarking av trær på rot og lignende metoder som virker landskapsskjemmende er ikke tillatt. Hule og tørre trær som er egnet som boplass for fugler skal ikke felles.

4. Med de unntak som følger av punkt 3 skal plantelivet være fredet mot all skade og ødeleggelse som ikke skyldes vanlig ferdsel, beite, seterdrift eller gardsdrift. Det er ikke tillatt å ta opp planter med rot.

Bær og soppstaking er tillatt.

5. Bygging av bilveg eller andre anlegg for motorisert trafikk, herunder skiheis, taubane og lignende må ikke foretas. Nødvendig vedlikehold av jeepvegen fra Nerdal til Innerdalshytta er tillatt.

6. Oppmerking av nye turistruter, bygging av klopper og oppsetting av vegvisere og oppslag skal være godkjent på forhånd av forvaltningsmyndighetene.

7. Det er ikke tillatt å føre opp eller utvide bygninger av noe slag.

Unntatt herfra er:

- Nybygg og utvidelser av grunneierens eller andre rettighetshaveres bebyggelse på Renndølsetra. Nybygg skal være begrenset til området for nåværende bebyggelse, d.v.s. innmarka på Renndølsetra mellom de to armene av Renndøla.

- Nybygg og utvidelser av bebyggelse på Innerdalshytta. Nybygg skal være begrenset til området for nåværende bebyggelse, d.v.s. selve Innerdalen gård.

Plassering og utforming av utvidelser og nybygg skal skje under hensyn til landskap og naturmiljø og skal godkjennes av departementet.

8. Gruvedrift, steinbrott, grustak, sandtak o.l. er ikke tillatt. Mindre uttak av sand og grus til vedlikehold av vegen kan foretas etter anvisning av forvaltningsmyndighetene.

9. Vassdragene må ikke reguleres eller utbygges utover den regulering som Langvatnet allerede har. Mindre fiskerikultiveringstiltak er likevel tillatt med samtykke av forvaltningsmyndighetene.

10. Telegraf-, kraft- og telefonledninger må ikke anlegges, unntatt kraft- og telefonledninger til Renndølssetra og Innerdalshytta etter departementets anvisning.

11. Trafikk med motoriserte kjøretøyer til lands og til vanns og landing med luftfartøy er forbudt. Unntatt er nødvendig transport i forbindelse med bosettingen, seterbruken, driften av de to

turisthyttene, politi- og ambulansetjeneste , oppsynet med landskapsvernområdet og vannkraftanlegget ved Langvatn.

12. Forurensing og forspøpling av vassdraget og naturen ellers er forbudt.

13. Forøvrig må det ikke iverksettes tiltak som i vesentlig grad kan endre landskapets art eller karakter. Fylkesmannen avgjør i tvilstilfelle om et tiltak kan settes i verk.

14. Departementet kan gjøre unntak fra vernebestemmene for vitenskapelige formål, for tiltak av vesentlig samfunnsmessig verdi eller i særlige tilfeller når det ikke strider med formålet i vernet.

V

Innerdalen landskapsvernområde forvaltes av Møre og Romsdal fylkesskogkontor i samråd med departementet.

VI

Kongens myndighet etter naturvernloven § 21 om merking av fredninger m.v., etter § 22 om regulering av ferdsel og etter § 23 til å gjøre unntak fra vernebestemmelsene, delegeres til Miljøverndepartementet.

VII

Disse bestemmelser trer i kraft straks. Samtidig oppheves vernebestemmelsene for Innerdalen Landskapsvernområde gitt ved kgl.res. av 31. mars 1967 å gjelde.

Vedlegg 2 A.

Forslag til endringer i vernereglene for Innerdalen Landskapsvernområde

Generelt gjelder at verneforskriften for Innerdalen er noe foreldet. Oppbyggingen av verneforskriften er annerledes enn nyere forskrifter, og litt mer uklar med hensyn på hvilken aktivitet som kan skje i medhold av verneforskriften og hvilken aktivitet som trenger dispensasjon.

For nybygg og utvidelser går det fram av punkt 7. at dette ikke er lov, men med en del unntak. Det framgår derimot ikke hvilke behov som skal ligge til grunn for å kunne gi dispensasjon til utbygging / nybygg.

Innspill fra kulturminnemyndighet om hvor eventuelle nybygg i Innerdalen kan tillates er direkte i strid med området verneforskriften åpner for utvidelser i.

For motorferdsel (punkt 11) mangler forbud mot lavtflyging. Videre bør det skilles mellom motorferdsel som trenger dispensasjon og motorferdsel som kan skje uten særskilt søknad.

For motorferdsel knyttet til vannkraftanlegget ved Langvatnet er det bare åpning for oppsyn med anlegget, ikke drift. Faktisk situasjon er at kraftprodusenten har vedlikeholdsoppgaver på damanlegget og sikringshytta ved Langvatnet, og at regulering av luka i dammen er å regne som en regelmessig fast driftsoppgave (inntil 10 ganger per år). Det bør framgå av verneforskriften at dette er aktivitet som kan gis tillatelse til.

Verneforskriften har åpning for motorferdsel knyttet til seterbrukene (i 2014 er kun Renndølsetra i aktiv drift). Det bør også være åpning for motorferdsel knyttet til beitebruk - sau på utmarksbeite, der transportbehovet både kan innebære transport av saltstein, skadde beitedyr og personell i forbindelse med sanking. Området er vanskelig tilgjengelig og muligheten for å nytte veien for å transportere personer i forbindelse med saueleiting og sanking bør framgå av verneforskriften. Videre har de senere års drift med sau vist at det år om annet kan være behov for å nytte helikopter for å skaffe oversikt over hvor dyrene er og samtidig sette av mannskap for å drive dyrene hjem i forbindelse med (ekstraordinær) sanking.

Verneforskriften mangler mulighet for å kunne regulere organisert ferdsel som i større omfang vil kunne skade for vegetasjon i sårbare områder. Eks. for gruppeturer med hest og sykling.

Vedlegg 3. Verneforskrift for Svartåmoen naturreservat

Forskrift om freding av Svartåmoen som naturreservat, Rindal og Surnadal kommuner, Møre og Romsdal

Fastsett ved kgl.res. 17. desember 1999 med heimel i lov av 19. juni 1970 nr. 63 om naturvern § 8 og § 10 jf. § 21, § 22 og § 23. Fremja av Miljøverndepartementet. Endra med forskrift 20 april 2012 nr. 919 (bl.a. overskrifta).

I

I medhald av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 63 § 8 og § 10, jf. § 21, § 22 og § 23 er eit barskogområde i Rindal og Surnadal kommunar i Møre og Romsdal fylke freda som naturreservat ved kgl.res. 17. desember 1999 under namnet Svartåmoen naturreservat.

II

Det freda området vedkjem følgjande gnr./bnr.:

Rindal kommune: 1/1, 1/2, 1/3.

Surnadal kommune: 16/1, 16/2, 16/6, 16/7, 16/20, 16/27, 16/28, 16/30, 16/38, 16/43, 16/45, 16/46.

Reservatet dekkjer eit totalareal på 12 825 dekar. Grensene for reservatet går fram av kart i målestokk 1:30 000 datert Direktoratet for naturforvaltning april 2012. Dei nøyaktige grensene for reservatet skal merkast av i marka. Knekkpunkta skal koordinatfestast. Kartet og fredingsforskrifta blir lagra i Rindal og Surnadal kommuner, hos fylkesmannen i Møre og Romsdal, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet.

0 Endra med forskrift 20 april 2012 nr. 919.

III

Formålet med fredinga er å sikre eit skogområde med alt naturleg plante- og dyreliv. Av spesielle kvalitetar kan nemnast at området er eit lite rørt furuskogområde på grusavsetjingar som er typisk for regionen.

IV

For reservatet gjeld følgjande reglar:

1. Vegetasjon, medrekna daude buskar og tre, er freda mot skade og øydelegging. Det er forbode å fjerne planter eller plantedelar frå reservatet. Nye planteartar må ikkje førast inn. Planting og såing av tre er ikkje tillate.

2. Dyrelivet, medrekna reirplassar og hiområde, er freda mot skade og øydelegging. Det er forbode å føre inn nye dyrearter.

3. Det må ikkje setjast i verk tiltak som kan endre naturmiljøet, som t.d. oppføring av bygningar, anlegg og faste innretningar, parkering av campingvogner, brakker o.l., opplag av båtar, framføring av kloakkleidningar og luftleidningar, bygging av vegar, drenering og anna form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utføring av kloakk eller tilførsel av konsentrert forureining, tømning av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske plantevern- eller skadedyrmiddel. Forsøpling er forbode. Opplistinga er ikkje fullstendig.

4. Motorisert ferdsel, på land og vatn er forbode, medrekna start og landing med luftfarty.

5. Idrettsarrangement, jaktprøver og annan organisert bruk av reservatet er forbode.

6. Bruk av sykkel, hest og kjerre og riding utanom eksisterande vegar er forbode.

7. Direktoratet for naturforvaltning kan av omsyn til fredingsformålet forby eller regulere ferdsel i heile eller delar av reservatet ved forskrift.

V

Reglane i kap. IV er ikkje til hinder for:

1. Gjennomføring av militær operativ verksemd og tiltak som gjeld ambulanse, politi, brannvern, redning, oppsyn, skjøtsel og forvaltning. Motorferdsel i samband med øving krev særskilt løyve.

2. Sanking av bær og matsopp.

3. Jakt.

4. Fiske.

5. Beiting på eit nivå som ikkje er til skade for fredingsformålet.

6. Vedlikehald av anlegg som er i bruk på fredingstidspunktet.

VI

Forvaltningsstyresmakta kan etter søknad gje løyve til:

1. Naudsynt motorferdsel i samband med tiltak under kap. V pkt. 3 og 6.

2. Merking, rydding og vedlikehald av eksisterande stiar, løyper og gamle ferdselsvegar. Vedlikehald av kulturminne.

3. Avverking av plantefelt og uttak av framande treslag.

4. Avgrensa bruk av reservatet i samband med undervisning.

5. Opplag av båtar.
6. Hogst av ved for bruk på Trollheimshytta.
7. Tiltak som fører til miljøvennlege tekniske forbetringar ved Trollheimshytta.
8. Uttak av ved til hytter og stølar innafor verneområdet.

VII

Forvaltningsstyresmakta, eller den forvaltningsstyresmakta gjev fullmakt, kan gjennomføre skjøtselstiltak for å fremje fredingsformålet. Det kan lagast ein forvaltningsplan som kan innehalde nærare retningsliner for gjennomføring av skjøtsel.

VIII

Forvaltningsstyresmakta kan gjere unntak frå forskrifta når formålet for fredinga krev det, og dessutan for vitenskaplege undersøkingar, arbeid som er særleg viktig for samfunnet og i spesielle tilfelle dersom det ikkje strir mot formålet med fredinga.

IX

Direktoratet for naturforvaltning fastset kven som skal ha forvaltningsmyndigheit etter denne forskrift.

X

Denne forskrifta trer i kraft straks.

Vedlegg 3 A.

Forslag til endringer i vernereglene for Svartåmoen naturreservat

Svartåmoen ble vernet gjennom to delprosesser. Samtidig med opprettelsen av Trollheimen landskapsvernområde ble 4,5 km² barskog vernet som Svartåmoen naturreservat i 1987. I forbindelse med barskogplanen ble ytterligere 8,1 km² vernet i 1999 med samme navn. De to naturreservatene ble i 2012 slått sammen til et område og nytter verneforskriften fra kgl.res. av 17.12.1999.

Verneforskriften for Svartåmoen er mangelfull på flere områder og trenger en revidering.

I kap IV punkt 6 framgår det at bruk av sykkel, hest og kjerre og ridning er forbudt utenom eksisterende veier. I svartåmoen er det ingen veier. Det bør derfor avklares om det ikke er lov å ferdes med sykkel eller hest noen steder innenfor naturreservatet, eller om seterveier og / eller stier kan regnes som veier i denne forbindelse. Historisk har det nettopp vært kløvhest som har vært nyttet både for transport av varer til Trollheimshytta og setre / buer i Folldalen. Beitebruken knyttet til eiendommene er ikke begrenset av vernebestemmelsene, dette underbygger uklarheten knyttet til bruk av hest i reservatet, da det kan være hester på beite som er ønskelig fra grunneierhold.

Det finnes et seteranlegg innenfor grensen til Svartåmoen naturreservat. Her ønsker eier å vedlikeholde stølen ved rydding og slått. Verneforskriften gir åpning for beiting på et nivå som ikke er til skade for verneformålet, men inneholder ingen punkt for å kunne åpne for rydding og slått av seterstølen. Tiltaket trenger dispensasjon for tiltaket, og må på grunn av mangler i verneforskriften vurderes i medhold av NML § 48. Likeledes er det ønskelig å kunne vedlikeholde og rydde tidligere seterveier gjennom naturreservatet, både for å nytte dem til å drive sau innover dalen, og for å bevare viktige kulturminner i landskapet.

Videre har forvaltningspraksis vist at det er behov for dispensasjoner for motorisert transport til setre og hytter innenfor grensen til naturreservatet for transport av tyngre varer og utstyr, og i forbindelse med uttak og framkjøring av ved. Tilsvarende også for varetransport og framkjøring av ved til Trollheimshytta. Verneforskriften har kun åpning for å gi tillatelse til motorferdsel i forbindelse med jakt og vedlikehold av anlegg som var i bruk på vernetidspunktet.

Videre bør det finnes åpning i verneforskriften for nødvendig transport gjennom naturreservatet til setre lenger inn i Folldalen, da transport gjennom naturreservatet vinterstid vurderes som en miljømessig (NML § 12) bedre trase enn alternativet over Breiskaret.

Reindriftens rett til å bruke snøscooter og helikopter i forbindelse med tilsyn og drift må også inn i verneforskriften.

Søknader om dispensasjon til disse nevnte formålene må i dag behandles etter den generelle unntaksparagrafen, NML § 48.

Vedlegg 4. Verneforskrift for Minilldalsmyrene naturreservat

Forskrift om Minilldalsmyrene naturreservat, Oppdal og Rennebu kommuner, Sør-Trøndelag.

Fastsatt ved Kronprinsreg.res. av 21. desember 1990. Fremmet av Miljøverndepartementet.

I

I medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 63 § 8, jf § 10 og § 21, § 22 og § 23, er myrområdet Minilldalsmyrene i Oppdal og Rennebu kommuner, Sør-Trøndelag fylke, fredet som naturreservat ved Kronprinsreg.res. av 21. desember 1990 under betegnelsen Minilldalsmyrene naturreservat.

II

Det fredete området berører følgende gnr/bnr: 128/1, 141/1, 334/1,2,3,4 i Oppdal kommune og 21/48,49,50,51,54 i Rennebu kommune.

Reservatet dekker et areal på 1.878 dekar.

Grensene for naturreservatet framgår av kart i målestokk 1:5.000 datert Miljøverndepartementet november 1990. Kartet oppbevares i Oppdal og Rennebu kommuner, hos Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet.

De nøyaktige grensene for reservatet skal avmerkes i marka etter nærmere anvisning fra forvaltningsmyndigheten. Knekkpunktene bør koordinatfestes.

III

Formålet med fredningen er å bevare et stort, uvanlig myrområde i denne naturgeografiske regionen, samt å bevare et vakkert landskap og en rik fuglebiotop.

IV

For reservatet gjelder følgende bestemmelser:

1. Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er fredet mot enhver skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter eller plantedeler fra reservatet. Nye plantearter må ikke innføres, herunder treslagskifte.
2. For dyrelivet gjelder viltlovens bestemmelser og forskrifter.
3. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg og faste innretninger, opplag av båt, campingvogn o.l., framføring av luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av vegger, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling,

planering og lagring av masse, utføring av kloakk eller konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling og bruk av kjemiske bekjempningsmidler. Opplistingen er ikke utfyllende.

4. Motorisert ferdsel er forbudt.

V

Bestemmelsene i kap. IV er ikke til hinder for:

1. Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i ambulanse-, politi-, brannvern-, sikrings- og forvaltningsøyemed. Slik virksomhet innenfor reservatet bør reduseres til et minimum og gjøres mest mulig skånsomt.
2. Nødvendig bruk av snøscooter på snødekt, frossen mark i forbindelse med jordbruks-, skogbruks- og reindriftsnæring. Jakt, fangst og fiske regnes ikke som næring.
3. Tømmertransport med jordbrukstraktor eller hest på frossen, snødekt myr og oppkjøring av fast spor før slik transport.
4. Oppkjøring/preparering av tradisjonelt viktige løypetraséer avmerket på kart som oppbevares hos forvaltningsmyndigheten og kommunen.
5. Utkjøring av felt elg med lett beltekjøretøy som ikke skader myroverflaten.
6. Tradisjonell beiting.
7. Plukkhogst av ved til grunneiers eget bruk.
8. Sanking av bær og matsopp.

VI

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan gi tillatelse til:

1. Hogst og andre skoghygieniske tiltak i området etter en plan godkjent av forvaltningsmyndigheten.
2. Ferdsel med hest eller jordbrukstraktor i reservatets ytterkanter etter plan godkjent av forvaltningsmyndigheten.
3. Motorisert ferdsel på snødekt, frossen mark i forbindelse med nødvendig transport til og fra hytter og setrer i og utenfor området.

VII

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan gjennomføre skjøtselstiltak for å fremme fredningsformålet. Det kan utarbeides skjøtelsplan, som skal inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtselstiltakene.

VIII

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra fredningsbestemmelsene når formålet med fredningen krever det, samt for vitenskapelige undersøkelser, arbeider av vesentlig samfunnsmessig betydning og i spesielle tilfeller dersom det ikke strider mot formålet med fredningen.

IX

Forvaltningen av fredningsbestemmelsene tillegges Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.

X

Forskriften trer i kraft straks.

Vedlegg 5 Bevaringsmål for verneområdene i Trollheimen

Overordnet forvaltningsutfordring for verneområdene i Trollheimen er å bevare fjell- og seterdalenes landskap, områdets naturlige artsrikdom og særlig viktige naturtypelokaliteter. Vider hindre inngrep som kan endre landskapets art eller karakter, eller tiltak som påvirker artsmangfold i hele eller deler av verneområdene.

Som redskap i arbeidet for å nå forvaltningsmålene for verneområdene i Trollheimen er det satt opp utvalgte bevaringsmål. Gjennom bevaringsmålene, defineres den tilstanden vi ønsker at en naturkvalitet i verneområdet skal ha. Bevaringsmålene skal være målbare og kan for eksempel presiseres gjennom forekomst av en naturtype eller forekomst av bestemte arter.

For å definere naturkvaliteter og bevaringsmål kreves det at forvaltningen har god oversikt over naturtilstanden i område, og utviklingstendenser. Bruk av bevaringsmål og metodikk for å kunne måle ulike naturkvaliteters tilstandsvariabler over tid er i stadig utvikling. Etter hvert som ny kunnskap kommer til, kan det være aktuelt å supplere og revidere bevaringsmålene med tilhørende overvåkingsprogram og registreringsmetodikk.

Utvalgte bevaringsmål for verneområdene i Trollheimen framgår av tabell 1. Valg av tilstandsvariabler og overvåkingsmetodikk i hht. *Hakkespettboka* og *Manual for kulturmark*.

Tabell 1. Bevaringsmål for verneområdene i Trollheimen:

Trollheimen og Innerdalen LVO, Svartåmoen og Minilldalsmyrene NR.

Tilstandsvariabler	Bevaringsmål	Overvåkingsmetode Start Frekvens	Tilstand	Tiltak
Gjengroingstilstand (GG)	Utvalgte beite og slåttemark som skjøttes aktivt skal ha GG = god	Strukturert befaring på 10 utvalgte områder (2 områder årlig) der tilstedeværelse / antall av gjengroingsarter reg. 2015 0/5/10	God: NIN trinn 1 Middels: NIN trinn 2≤3 Dårlig: NIN trinn ≥4	
Slitasje og slitasjebetinget erosjon (SE)	- Sti sekvens X, Y og Z skal ikke øke i bredde / dybde. - Unngå at det oppstår nye slitasjepunkt / stier i sentrale deler av Trollheimen.	Transekt / gradientanalyse for å måle slitasje på utvalgte stistrekninger. Gjenfotografering 2014 0/5/10	God: Reduksjon i bredde / dybde på sti Middels: Uendret bredde / dybde på sti Dårlig: Økt bredde /dybde på sti	Kartlegge status og velge ut stisegment (X;Y;Z) som overvåkes framover. Legge klopp på fuktige stistrekninger med tydelig slitasje ev legge om stier med for stor slitasje.
Naturtypen fisketomme tjern med verdivurdering A, Nasjonalt viktig, på grunn av forekomst av <i>Tanymastix stagnalis</i> .	Bevare forekomstene av <i>Tanymastix stagnalis</i> i tre kjente lokaliteter i Trollheimen.	Overvåke tre kjente lokaliteter fisketomme tjern med forekomst av <i>Tanymastix stagnalis</i> 2015 0/5/10	God: <i>Tanymastix stagnalis</i> registrert Dårlig: <i>Tanymastix stagnalis</i> ikke funnet	Informere om forekomsten av "sydlig tusenbeinkreps" - <i>Tanymastix stagnalis</i> (CR- kritisk truet på rødlista)for å unngå uheldige inngrep.

Fremmede gjenstander (FG) punkt (<i>bygninger, telemaster m.m.</i>)	Gjennomsnittsareal av tekniske punkttingrep skal ikke øke med mer enn x % i perioden 2014 – 2024.	Områdevis kartlegging med bildedokumentasjon og GPS-reg. 2014 0/10	God: Punkttingrep er uendret eller redusert Middels: Økning i punkttingrep ≤ x % Dårlig: Økning i punkttingrep ≥ x %	Fjerne skjemmende inngrep som ikke har nødvendig funksjon.
Fremmede gjenstander (FG) linjer (<i>veier, gjerder, kraftlinjer m.m.</i>)	Tekniske linjeinngrep skal ikke øke, og om mulig reduseres fra nivå 2014	Områdevis kartlegging årlig (billedokumentasjon med GPS-reg), med gjentakelse hvert 5 år. 2014 0/5/10	God: Linjeinngrep er redusert Middels: Uendret Dårlig: Linjeinngrep har økt	Om mulig fjerne gjerder, kraftlinjer m.m.
Fremmede gjenstander (FG) løse (<i>midlertidige gjerder, hensatte gjenstander som kjøretøy, campingvogner, båter m.m.</i>)	I Trollheimen skal antall gjerder og løse fremmede gjenstander reduseres	Områdevis kartlegging årlig (billedokumentasjon med GPS-reg), med gjentakelse hvert 5 år. 2014 Årlig	God: Reduksjon i FG Middels: ingen endring i FG Dårlig: økning i FG	Registrere og fjerne rester av gamle bruer, gjensatte kjøretøy, rør, båter m.m.
Vegetasjons-sammensetning (VS)	Naturtypen i utvalgte skjøtselsområder skal være åpen slåttemark / naturbeitemark med verdi B eller bedre.	Årlig skjøtsel. Overvåking ved ruteanalyser hvert 5 år. 2016 0/5/10	God: < 5 % endring Middels: < 10 % endring Dårlig: > 25 % endring	Tiltaksmidler til skjøtsel i form av rydding, slått og beite i utvalgte kulturlandskap.
Aktuell bruksform (BF) og Aktuell bruksintensitet (BI)	Minst 1/2 av arealet i Trollheimen er ekstensivt beitet eller slått - BF / BI middels eller god.	BF - registrere pågående bruk BI - innhente data om antall beitedyr, -periode, omfang av slått og rydding 2015 0/5/10	BF og BI: God: NIN trinn 3 Middels: NIN trinn 2 Dårlig: NIN trinn #2-3	Legge til rette for å bruke Trollheimen som beiteområde.

Oppsettet må være å se på som et utkast til bevaringsmål som det arbeides videre med å konkretisere og tilpassemulige overvåkingsmetoder.

Vedlegg 6. Besøksplan for verneområdene i Trollheimen

Besøksplan – Trollheimen

Besøksplanen er enkel og utarbeidet med bakgrunn i dagens områdebruk og som innledning på framtidig plan for «bruk og vern» av verneområdene i Trollheimen - med fokus på å opprettholde områdenes verneformål i et langsiktig perspektiv.

Verneområdestyret har fått innspill til utforming av besøksplanen fra kommunene, grunneiere og turistforeningene. Besøksplanen legger opp til framtidig informasjon og områdebruk som vil bidra til lokal verdiskaping samtidig som verneformål og verneverdier ivaretas. Brukerne / de besøkende skal få en god opplevelse, ved riktig og god informasjon både før de reiser til Trollheimen og når de ankommer Trollheimen. Ulike områder av Trollheimen passer for ulike brukergruppene, og til de ulike årstider.

Noen innfallsporter passer for en bredere gruppe besøkende som barnefamilier, funksjonshemmede, syklende og ridende. På mange av disse stedene finnes mulighet for opplevelser og turer av kortere varighet, i tillegg til å være startpunkt for lengre turer i Trollheimen. Andre startpunkt har enklere informasjon og tilrettelegging.

Verdiskapingsprosjektet Opplev Trollheimen har sammen med kommunene arbeidet fram en plan for punkter for ønskede veiskilt til Trollheimen. Dette er samkjørt med innfallsporter i besøksplanen og Turistforeningens startpunktmerking. Statens Vegvesen vil følge dette opp med en skiltplan, og oppsett av de første skiltene i løpet av høsten 2013.

Bruker grupper og områdebruk

De ulike brukerne har ulike behov for tilrettelegging og informasjon om verneområdene. Vi har flere typer brukere av Trollheimen:

- Grunneiere med næringsinteresse i verneområdene i Trollheimen
- Fastboende som bruker Trollheimen i fritidssammenheng
- Hytteeiere som bruker deler av Trollheimen mer intensivt i rekreasjon
- Fotturister som besøker Trollheimen for kortere eller lengre vandringer
- Turister på gjennomreise med korte opphold ved hoved innfallsporene

Grunneiere har tilknytning til buer / setre og næringsseiendom i hele fjellområdet i Trollheimen, og er i stor grad brukere av Trollheimens seterdaler. De utnytter området både i næringsammenheng og rekreasjon, og er ofte lokalkjente. De har mindre behov for tilrettelegging og informasjon enn andre besøkende.

Fastboende i kommunene rundt Trollheimen bruker randområdene i fritidssammenheng, på dagsturer til fots, på ski eller med sykkel. Noen områder brukes i forbindelse med bading (Vindøldalen, Resvatnet) på varme sommerdager. Denne gruppen er ofte kjent i områdene, men nytter seg av tilrettelegging i form av stier, oppkjørte løyper osv.

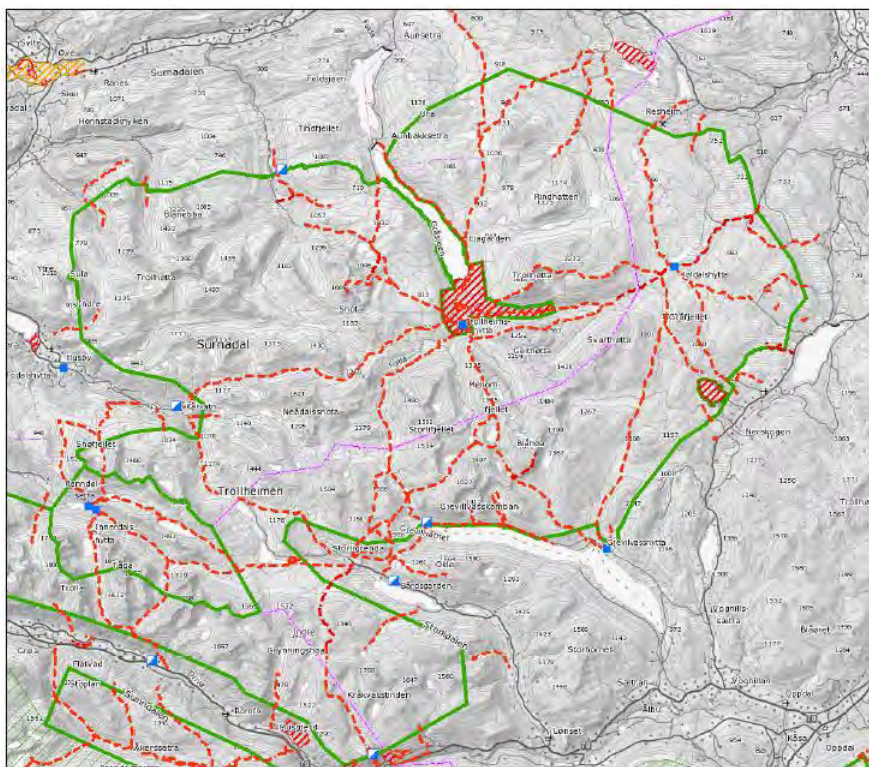
Hytteeierne har hovedsakelig hyttene sine utenfor, men nært opptil grensen til verneområdene i Trollheimen. Vi har hyttekonsentrasjoner i Vindøldalen, i området Romundstadbygda / Resdalen, på Nerskogen, i Gjevillvassdalen og Storlidalen. Denne brukergruppen ønsker ofte tilrettelegging i form av merkede kortere turer og oppkjørte skiløyper i nærområdet.

Fotturistene bruker i hovedsakelig etablerte rutenett og turistforeningens hytter på vandringer gjennom Trollheimen. Det er i alt 10 betjente / selvbetjente turisthytter i Trollheimen. Hyttene til KNT og TT har et samlet besøkstall på omkring 15.000 overnattinger per år. I tillegg er det flere turistbedrifter i randsonen rundt Trollheimen som tilbyr overnatting.

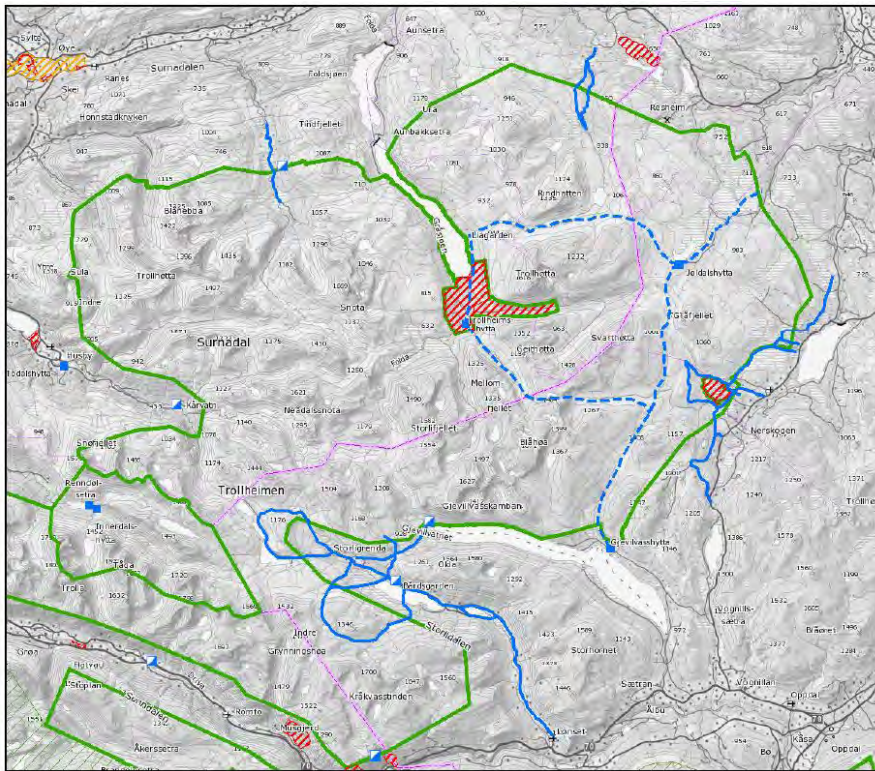
Den siste gruppen av brukere er tilreisende på gjennomfart i området. Denne gruppen besøker bare randsonen av Trollheimen, og har ofte et ønske om å oppleve / se Trollheimen på 1 time eller ev 1/2 dag.

Det er ønskelig at bruken av verneområdene i Trollheimen skjer etter samme mønster som tidligere – der næringsaktivitet som setring / beite / jakt og fiske har sin plass sammen med enkle friluftaktiviteter som ikke krever vesentlig tilrettelegging, forstyrrer beitedyr eller setter spor. Det er ikke ønskelig at det tilrettelegges for aktiviteter som medfører økt behov for motorferdsel innenfor verneområdene i Trollheimen. I randområdene er det i noen deler av området oppkjørte skispør og kortere turløyper som egner seg for dagsturopplevelser av Trollheimen. Framover skal tilrettelegging utover vedlikehold av eksisterende merkede stier kun skje i randsonen av verneområdene.

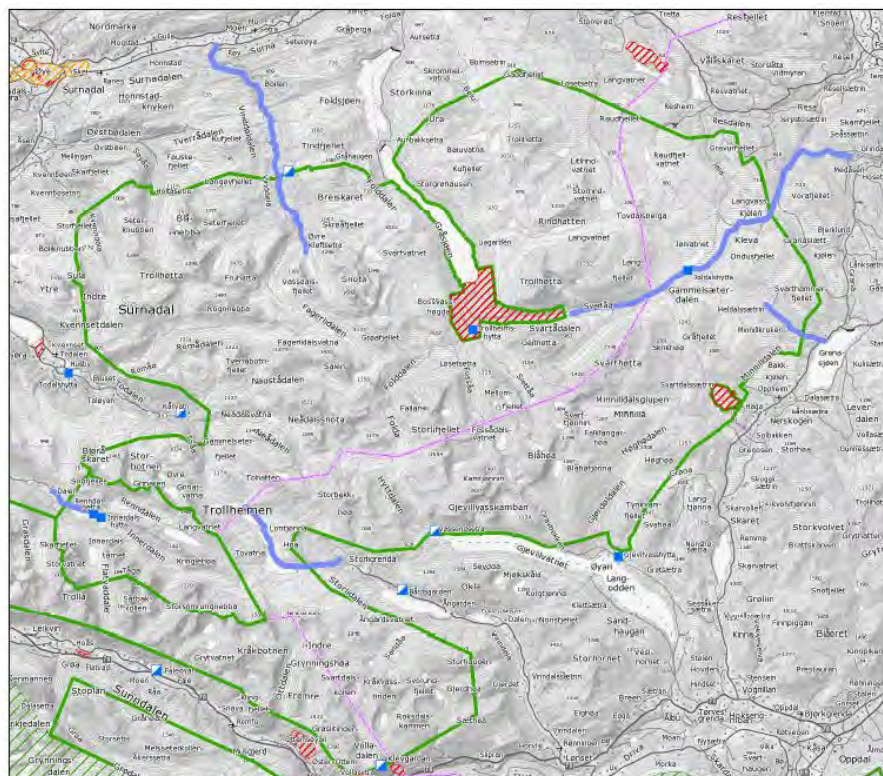
Bilde 1 viser merkede turstier (rød stiptet strek) i Trollheimen. Turistforeningens hytter eller kvarteravtaler er merket med blå firkant.

Bilde 2 viser kvistede løyper (stiplede blå linjer) og oppkjørte skispor (blå linjer) i Trollheimen. Skiløypene på Nerskogen og Storlidalen kjøres opp fra sesongstart, mens de andre skiløypene er oppkjørt i perioden vinterferie - påske. Kartet er ikke fullstendig (mangler trekanten) og vil bli erstattet med et oppdatert kart.

Bilde 3 viser veier - områder egnet for sykling og ridning.

Det er utover dette ikke forbudt å sykle / ri i Trollheimen, men syklister og ryttere oppfordres til å tenke over hvor de ferdes slik at de velger seg traseer der det ikke så lett blir hjulspor eller opptråkket. For organisert ridning må det innhentes tillatelse fra grunneier. Sykling og ridning er forbudt i Svartåmoen naturreservat, og kan her bare skje etter særskilt dispensasjon.

Informasjon

Det er viktig å formidle riktig informasjon om verneområdene i Trollheimen – informasjon både om verneformål og verneverdier, samt egnet bruk og tilrettelegging av områdene til ulike brukergrupper.

Det i dag 22 store informasjonstavler på innfallsportene til Trollheimen, og 50 mindre plakater satt opp på tavler, turisthytter og bomhus. Alle disse skal skiftes ut med nye oppdaterte informasjonsplakater. Framover planlegges til sammen 35 innfallspor (H/S/E), med ulik mengde informasjon og størrelse på tavler. Det kan i tillegg settes opp informasjonstavler på turistforeningshytter og bomhus.

Eksisterende tavler skal benyttes der de er i god stand, og skiftes etter hvert som behov og økonomi gjør det mulig. Ved utskifting av informasjonsplakater vurderes informasjonspunktene fortløpende.

Informasjonen bør i tillegg til å finnes på informasjonsplakater ved alle innfallsportene, også være tilgjengelig på nett og i form av brosjyrer som kan legges ut på turistforeningenes hytter og andre overnattingsbedrifter. Informasjon om Trollheimen bør være tilgjengelig i kommunesentrene / turistinformasjonene rundt Trollheimen.

Informasjonsmengden på de ulike innfallsportene vil variere. Deler av informasjonen / informasjonsmaterialet bør finnes på flere språk. Det anbefales å lage en enkel brosjyre på Norsk og Engelsk.

På innfallsportene bør det legges til rette for en ryddig presentasjon av informasjon fra forvaltningsmyndigheten og andre aktuelle grupper. Informasjonen bør om mulig formidles på samme informasjonstavle og i samme standard / form.

Informasjon er et viktig forvaltningsverktøy og er med på å ta vare på naturverdiene, samtidig som det er verdiskapende.

Det er viktig å formidle informasjon om verneverdiene og riktig adferd for å ivareta verneverdiene over tid, samt oppfordre til hensynsfull og til sporløs ferdsel. Trollheimen er viktig som beiteområde for tamrein, sau og storfe - det er derfor viktig å formidle hvordan fotturistene bør opptre i møte med rein / andre beitedyr. Egne skilt med opplysning om båndtvangregle bør settes opp.

Konkret informasjon om hva som finnes av opplevelsesmuligheter, krav til ferdigheter og utstyr, grad av tilrettelegging og besøkstrykk på de ulike innfallsportene / områdene er også viktig. Å utvikle god informasjon på hjemmesiden er her et viktig redskap, likeså arbeide med å kvalitetssikre informasjon som andre legger ut om Trollheimen.

Trollheimen har store områder uten telefondekning – dette er det viktig at de besøkende vet, og kan formidle til sine nærmeste når de er på tur i Trollheimen. På den måten unngås en del unødige leteaksjoner som oppstår når bekymret familie ikke får kontakt med vandrere i området.

Innfallsporter

Med ulike brukergrupper er det viktig å synliggjøre hvor de riktige «besøkpunktene» for de ulike besøkende er, og vurdere behovet for tilrettelegging i forhold til den aktuelle brukergruppen og verneområdenes tåleevne. Det vil være behov for ulik tilrettelegging på ulike innfallsporter rundt området.

For noen besøkende er de største innfallsportene til verneområdene stedet der de får et førsteinntrykk av området, for andre kan det være det eneste stedet de besøker. En del besøkende bruker slike større innfallsporter som utgangspunkt for ½- heldagsturer til fots, med sykkel / kano e.l. For å gi et tilbud til de som bare opplever verneområdet fra randsonen, er en kort natursti (1 time) med informasjon om verneverdiene aktuelt. Det er ønskelig at slike stier er tilpasset barnefamilier, bevegelseshemmede og eldre. Slike større innfallsporter/ besøkpunkt bør ha tilrettelegging i form av rasteplasser og tilgjengelig toalett.

Andre innfallsporter er startpunkt for besøkende som skal på flere dagers tur, eller for fastboende/ hytteiere. Slike startpunkt har ikke det samme behovet for tilrettelegging og informasjon.

En godt utformet innfallsport vil ”inspirere, instruere og informere”. Det vil si gi nødvendig informasjon og skape lyst til å ferdes i naturen på en skånsom og god måte. Godt tilrettelagte innfallsporter kan også brukes for å kanalisere ferdselen i et verneområde, og slik direkte ivareta hensynet til naturen og landskapet.

Trollheimen har mange innfallsporter, og det er derfor viktig å prioritere opprusting av disse i forhold til hvilken funksjon de har eller skal ha i framtiden.

Gode rasteplasser/sitteplass mangler i dag på de fleste innfallsportene. Toalettmulighetene er svært variable.

På bakgrunn av dagens bruk av de ulike innfallsportene og ønsker om tilrettelegging for enkelte typer brukere utformes en tiltaksplan for informasjon og tilrettelegging. Denne tiltaksplanen legges til grunn for forvaltningens bestillingsdialog med SNO for å løse ut midler til nødvendige tiltak. Tiltaksplanen vil skiftes ut oftere enn forvaltningsplanen og besøksplanen for verneområdene i Trollheimen.

Det anbefales følgende inndeling av innfallsportene:

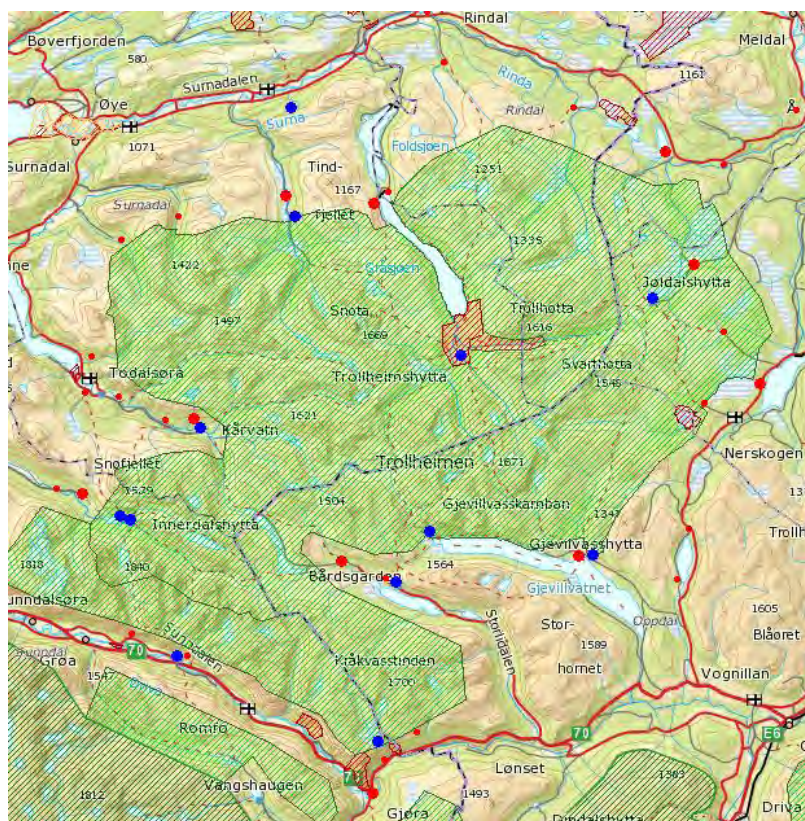
- 1. Hoved innfallsport (H)** Steder som egner seg til kortere turer/ opphold, og som har god tilgang på parkering. Her ønskes høy grad av tilrettelegging (sitteplasser, toalett) og om mulig natursti/ sti tilgjengelig for bevegelseshemmede, eldre og barnevogn/ sykkel. Viktig med god generell informasjon om verneområdene i Trollheimen og informasjon om dette området spesielt.

2. Standard startpunkt (S) Steder som er naturlige startpunkt for flere dagers turer eller startpunkt for fastboende/ hytteeiere som skal på tur i Trollheimen. Slike startpunkt har parkeringsmulighet eller er egnet startsted for reisende med kollektiv trafikk. Her er det viktig med god generell informasjon om verneområdene i Trollheimen og dette området spesielt. Ellers ingen spesiell tilrettelegging.

3. Enkelt startpunkt (E) Steder som brukes som startpunkt for mindre grupper - ofte lokale brukere (grunneiere, fastboende, hytteeiere). Startpunktet har ofte ikke god tilgang på parkering. Her er det ønskelig med generell informasjon om verneområdene i Trollheimen. Ellers ingen spesiell tilrettelegging.

Oversikt over innfallsportene / startpunktene for verneområdene i Trollheimen:

Bilde 4 viser startpunkter / innfallsporner, H i stor rød prikk og S/E i mindre røe prikk. Blå prikk er turistforeningshytter.

Rindal kommune

Hølstoen – utgangspunkt til flere turer (S)

Langlia – sti til Trollheimshytta (E)

Folldalen – Storbekklia – sti til Ura (E)

Folldalen – Gråhaugen - sti til Trollheimshytta (S)

Surnadal kommune

Folldalen – Gråsjøen / Breiskaret – sti til Trollheimshytta og Snota (H)

Vindøldalen – utgangspunkt til flere turer (H)

Søyådalen (E)

Kvenndalen (E)

Kvensetdalen (E)

Romådalen (E)

Kårvatn – utgangspunkt til flere turer (H)

Talgøysetra – sti mot Innerdalen (E)

Todalshytta – sti mot Innerdalen (E)

Sunndal kommune

Nerdalen - start til Innerdalen (H)

Dalsbøen – utgangspunkt for vinterturer til Vinnufjell (E)

Hoås – sti til Nerdalen (E)

Fale – sti til Innerdalen (E)

Sunndalsporten Gjøra (H)

Gjøra – sti til Gjørashaugen (E)

Vollan - sti til Vollasetra (E)

Oppdal kommune

Klevgardene / Liabø – sti til Vollasetra / Storlidalen (E)

Storlidalen – Bårdsgården – utgangspunkt til flere turer(S)

Storlidalen – Storli – utgangspunkt til flere turer (H)

Gjevillvassdalen – utgangspunkt til flere turer (H)

Skarvatnet (E)

Skugglia (E)

Rennebu kommune

Nerskogen – Sørøyåsen (S)

Nerskogen – Svartdalen(S)

Nerskogen – utløp Minilla (S)

Heldalen (S)

Jøldalen (H)

Meldal kommune

Å (E)

Vei inn til frostmyra/ Bjugntjern (?) (E)

Resdalen (H)

For reisende med kollektiv trafikk til vandringer i Trollheimen er det Langlia i Rindal, Å i Meldal, Liabø i Oppdal eller Gjøra og Fale i Sunndal som er egnede startpunkt.

Tilretteleggingstiltak på innfallsportene

Oversikten over innfallsportene viser at det er 9 hoved innfallspor til Trollheimen og Innerdalen. Disse er sammenfaller godt med punktene som skiltes fra hovedvei mot Trollheimen i *skiltprosjektet* i regi av Opplev Trollheimen. Hoved innfallsportene vil prioriteres med noe mer tilrettelegging enn de øvrige startpunktene.

Ønskede tiltak

Generelle informasjonstiltak

1. Utarbeidelse av nye informasjonspakater med generell informasjon om verneområdene i Trollheimen, som erstatter dagens plakater for:

- Trollheimen LVO
- Innerdalen LVO
- Svartåmoen NR
- Minilldalsmyrene NR

Skiftes alle steder der dagens plakater henger. Trollheimen og Innerdalen prioriteres først.

2. Utarbeidelse av områdevis informasjonspakater for til sammen 9 områder:

- Kårvatn
- Vindøldalen
- Folldalen
- Resdalen
- Jøldalen
- Nerskogen
- Gjevillvassdalen
- Storlidalen
- Innerdalen

Noen av områdeplakatene skal brukes på flere informasjonstavler. I tillegg kan de brukes som områdevis informasjon på nettsiden.

3. Utarbeide nye informasjonstavler for Trollheimen til erstatning for dagens tavler etter hvert som det er behov for å skifte dem ut. Hoved tavlene bør inneholde plass til annen informasjon i det enkelte område, men på en ryddig og god måte. Det er viktig at informasjon om verneverdiene ikke overskygges av informasjon fra andre aktører.

4. Lage en enkel informasjonsbrosjyre om verneområdene i Trollheimen

5. Lage en informasjonsbrosjyre om båndtvang og hund i Trollheimen

6. Utvikle hjemmesiden med informasjon om verneverdier, botanikk i Trollheimen, vilt og fugleliv, mulighet for fiske og generell informasjon om anbefalte turer sommer og vinter. Viktig å få fram behovet for ferdighet for ferdsel i ulike områder og (manglende) mobildekning.

Tiltak på den enkelte innfallsport

Innspill fra noen kommuner og grunneierlag er tatt med her. Denne delen må oppdateres i en årlig tiltaksplan for verneområdene i Trollheimen som grunnlag for bestillingsdialog med SNO.

Folldalen (H)

- Informasjonstavle x 2 (ved veibom Kvammen og parkeringsplass ved Gråsjødammen)

- Ny parkeringsplass / utvidelse av eksisterende (sammen med veglaget)
- Utbedring av båtutslipp ved Gråsjødemningen (forlengelse) – med Statkraft
- Sikring av overløpet på demningen med rekkverk e.l. – med Statkraft
- Sittebenker

Vindøldalen (H) Ny skilttavle ved p-plass Pebua, og informasjonsskilt i bomhuset

Kårvatn (H) Utbedring av sti til Nauståfossen, sittebenker og info.hus /sanitetsanlegg ved parkeringsplass.

Nerdalen (H) sammen med Dalsbøen (S) er det behov for mer parkeringsplass.

Sunnalsporten - Gjøra (H) Skilttavle ved Nasjonalparksenteret

Storlidalen – Storli (H) Skilttavle, sittebenker

Gjevillvassdalen (H) Skilttavle

Nerskogen – utløp Minilla (H) Skilttavle, ferdigstilling sti og grind på hengebru ved Minilla

Nerskogen – Svartdalen (S) Ny skilttavle

Nerskogen – Sørøyåsen (S) – Stein for å stenge motorferdsel mot Minilldalssetrin, benker til eksisterende bord, tilrettelegge for bål / alt skilt med bålforbud ved bade plass Minilla.

Jøldalen (H) Skilttavle

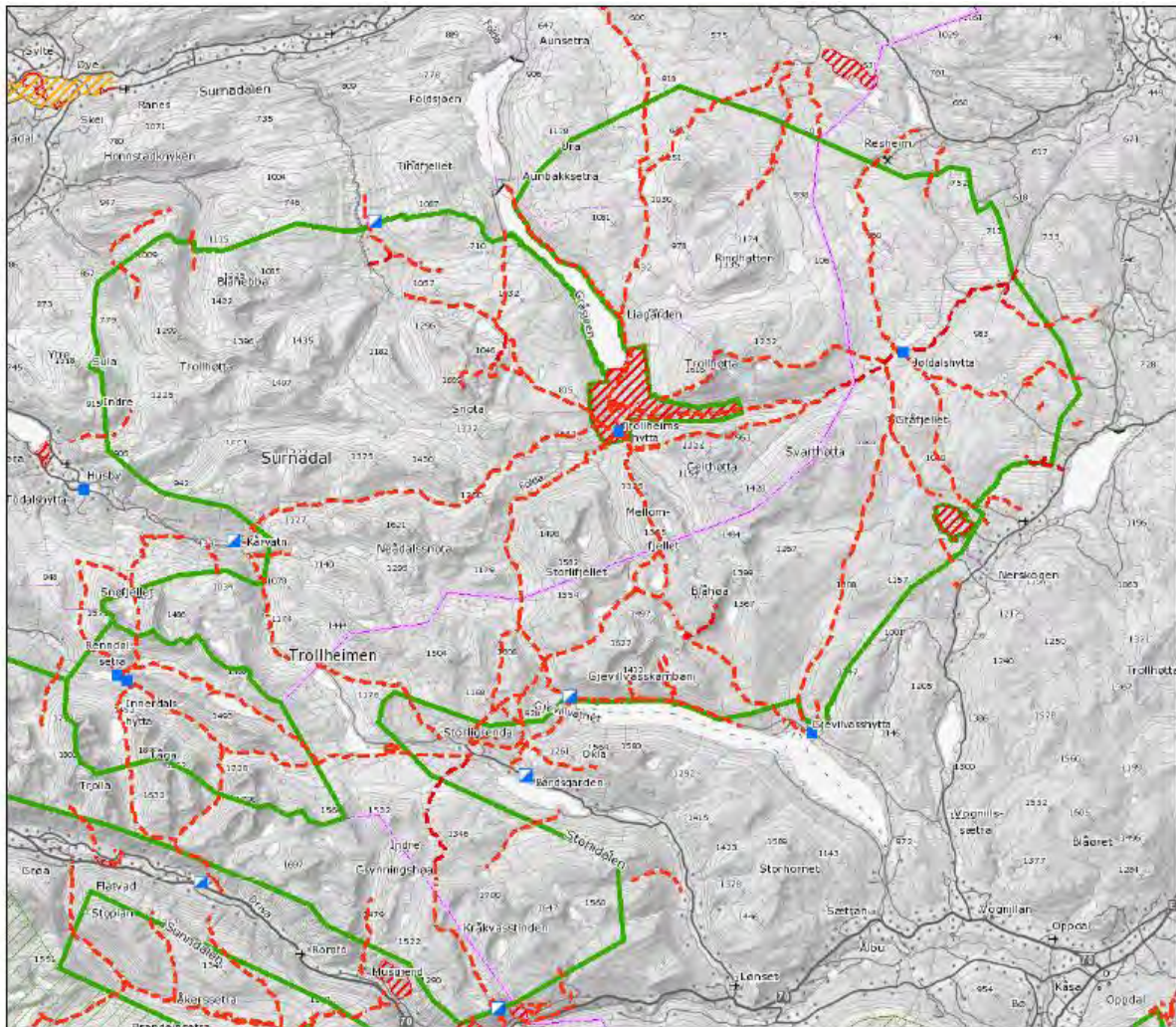
Resdalen (H) Skilttavle, natur/kulturminnesti, sitteplasser, vinterbål plass / skispor langs vernegrensen(?), sanitetsanlegg (?)

Rindal

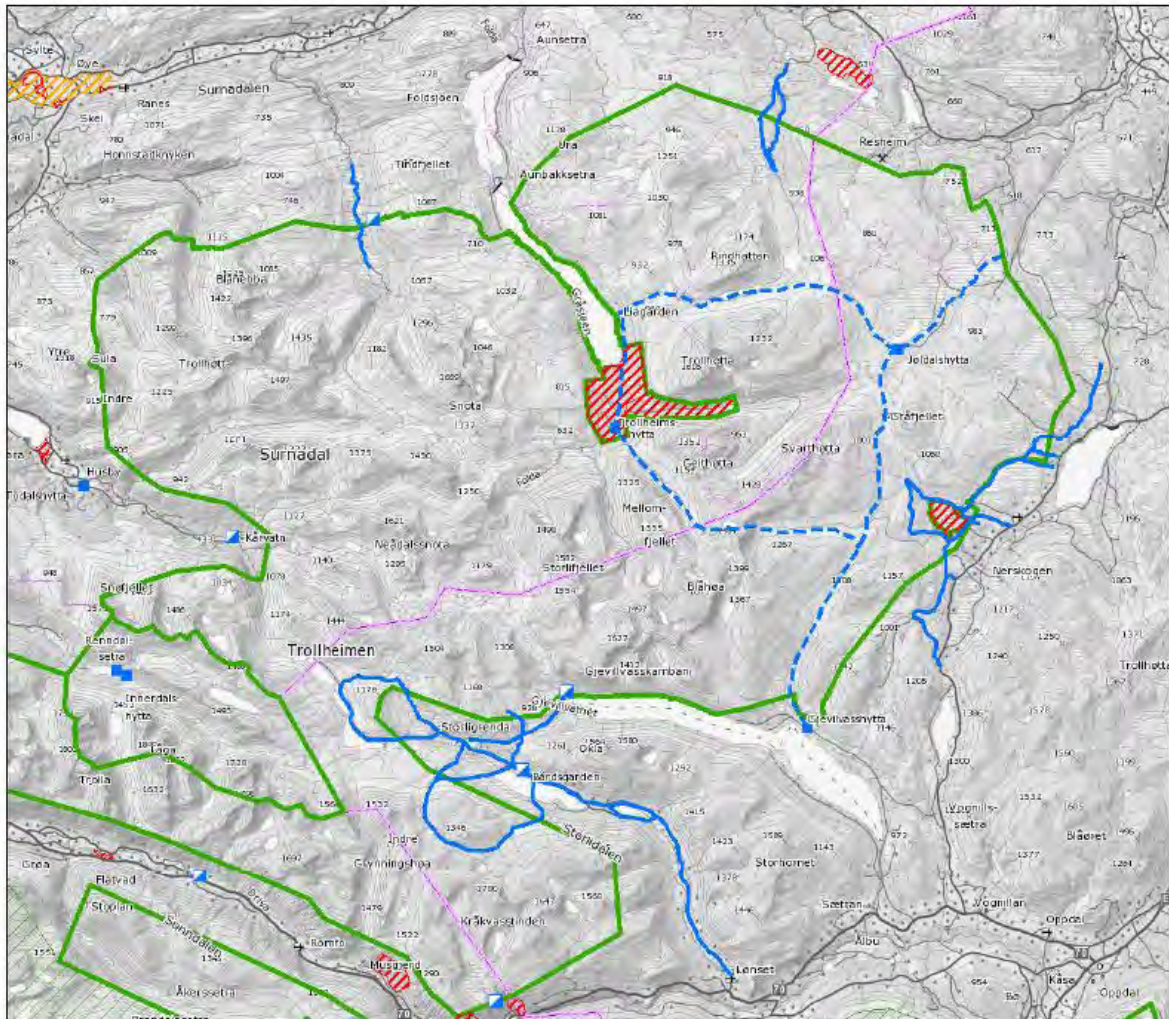
Infotavle ved start Langliruta / Saga Skysstasjon

Infotavle ved kontoret til SNO / Verneområdeforvalter.

Vedlegg 7. Kart over merkede stier (sommer) og turistforeningshytter

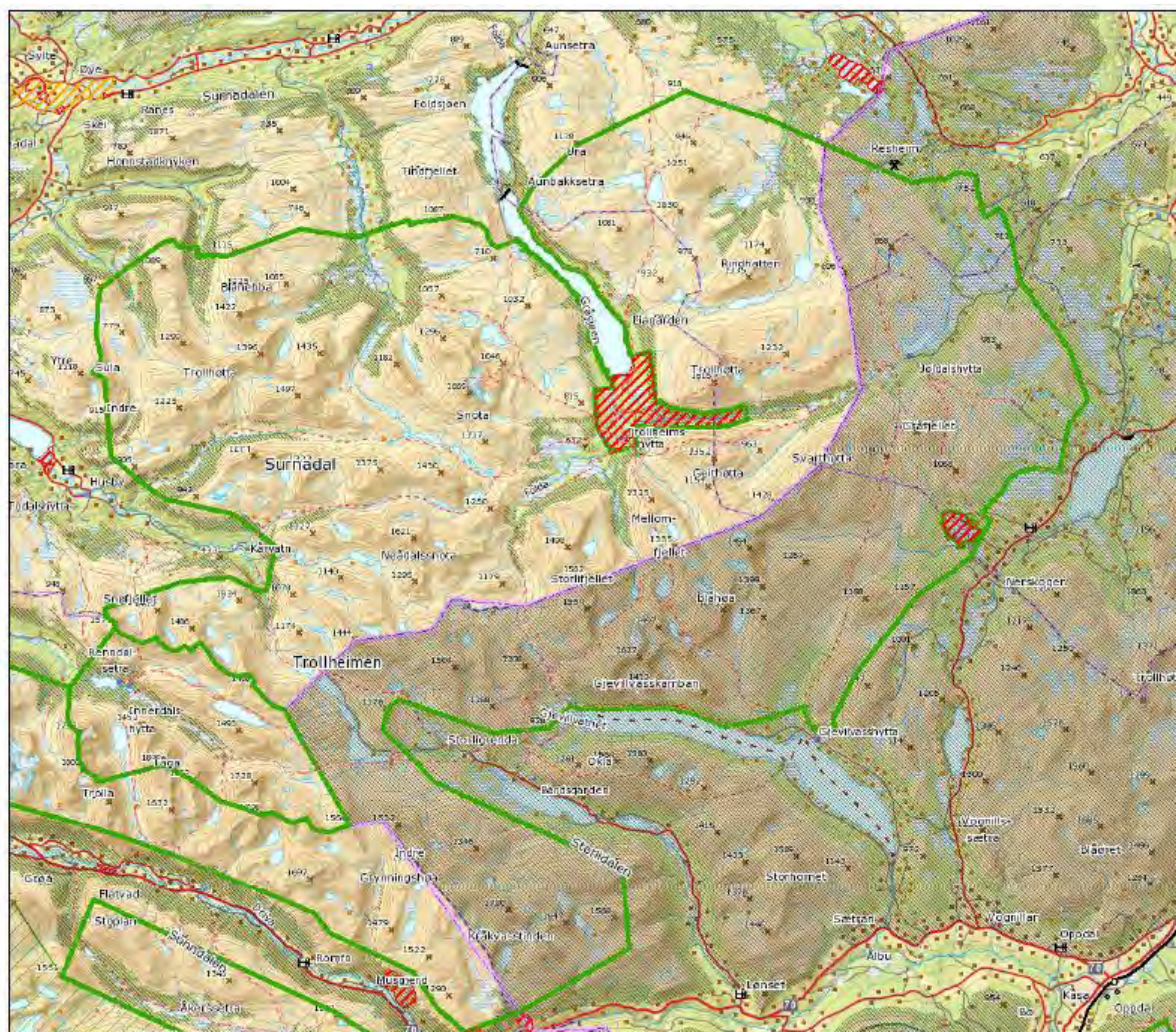
Vedlegg 8. Kart over kvistede vinterruter og oppkjørte skiløyper

Vedlegg 9. Kart over veier i Trollheimen.

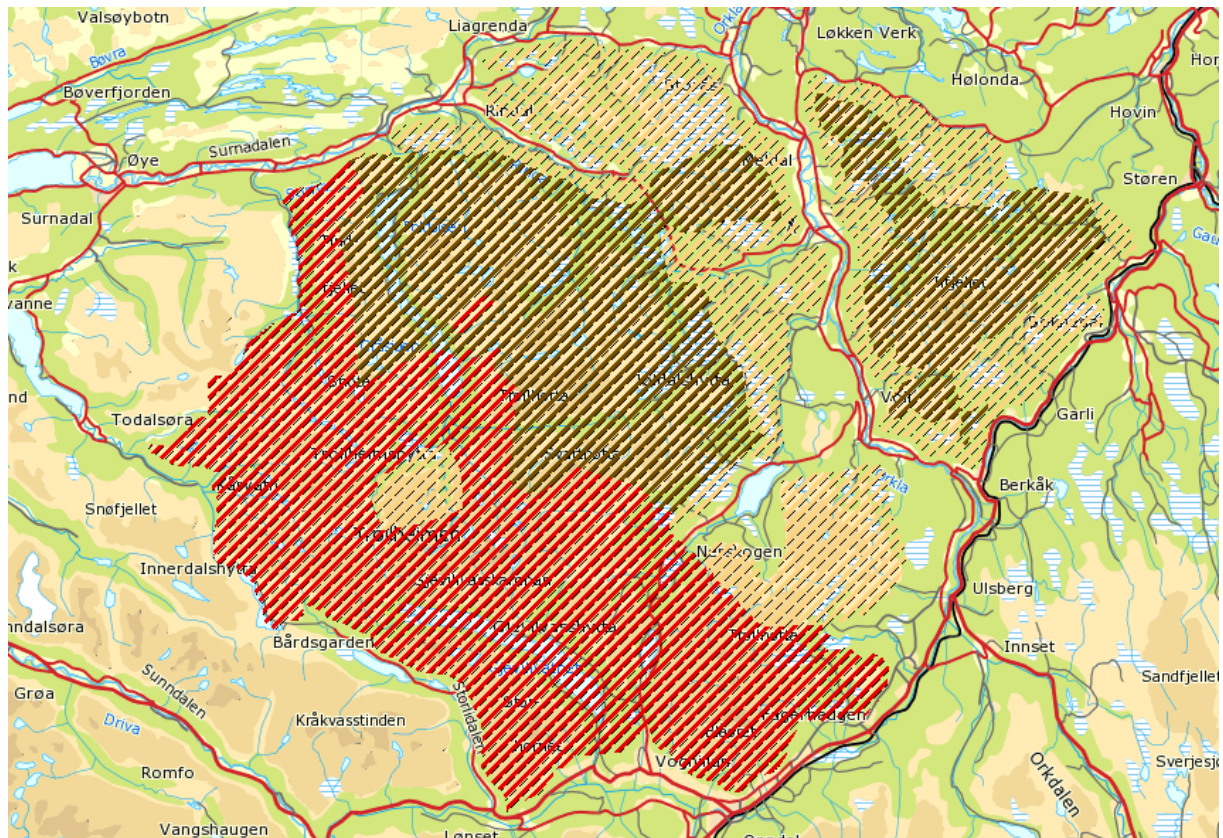
Vedlegg 10. Kart over vernskog

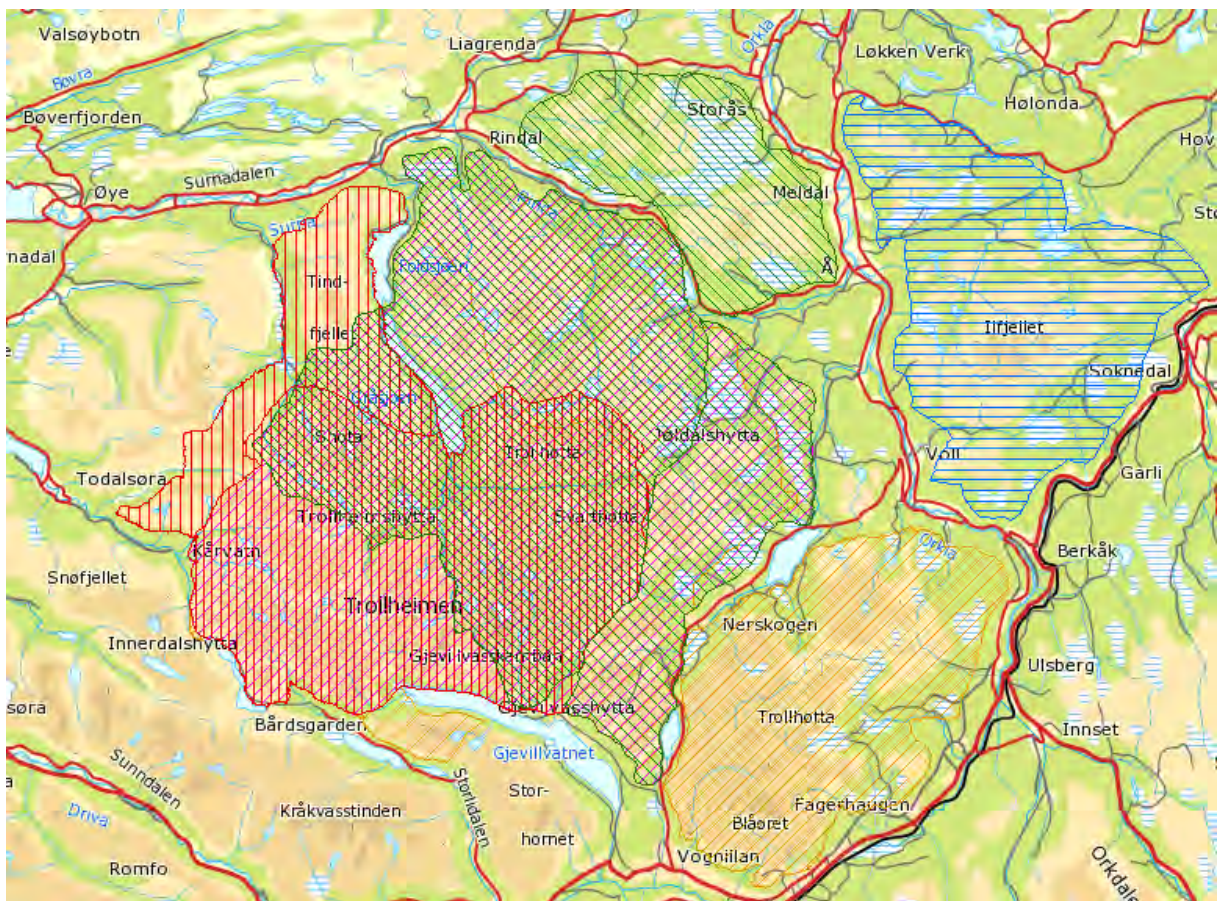
Vedlegg 11. Kart over reindriftens arealbruk

Kart A viser reindriftsområder i Trollheimen

- Primærområde
- Sekundærområde
- Ekspropriasjonsområde

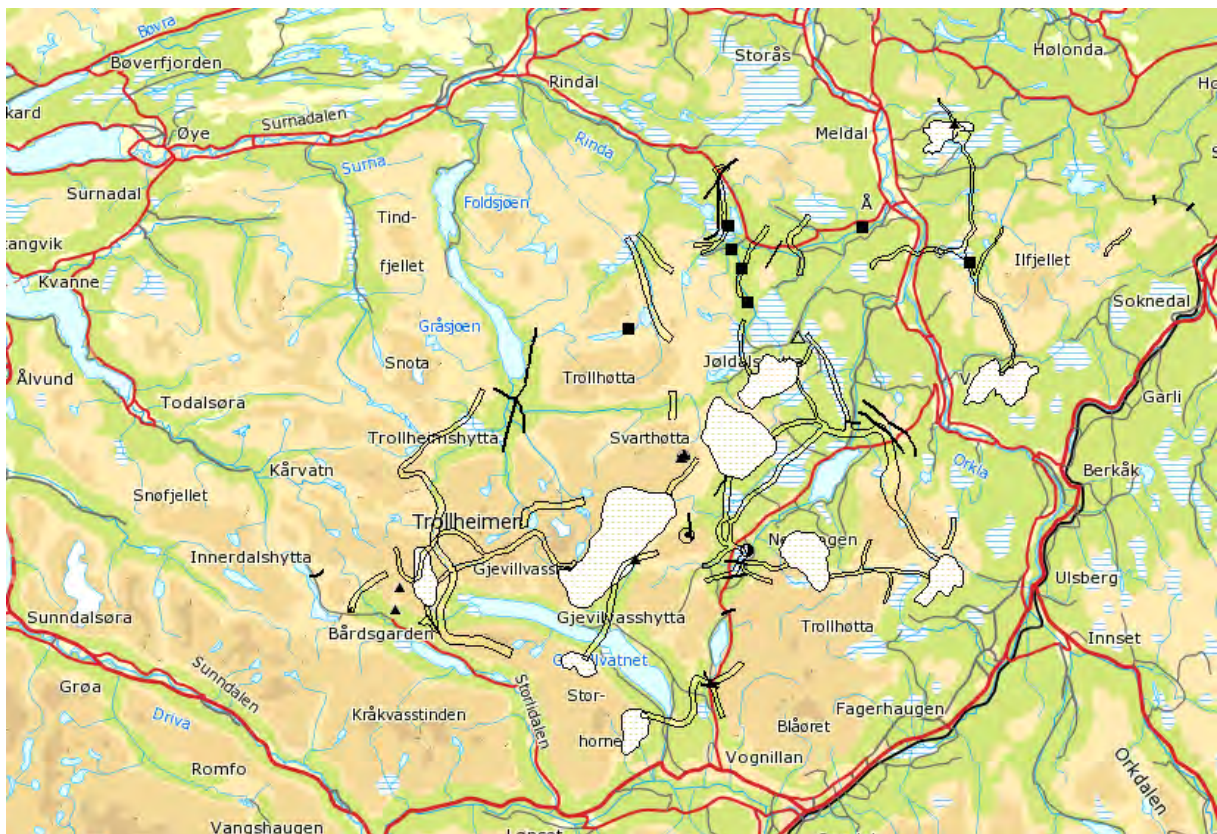

Kart B Årstidsbeiter

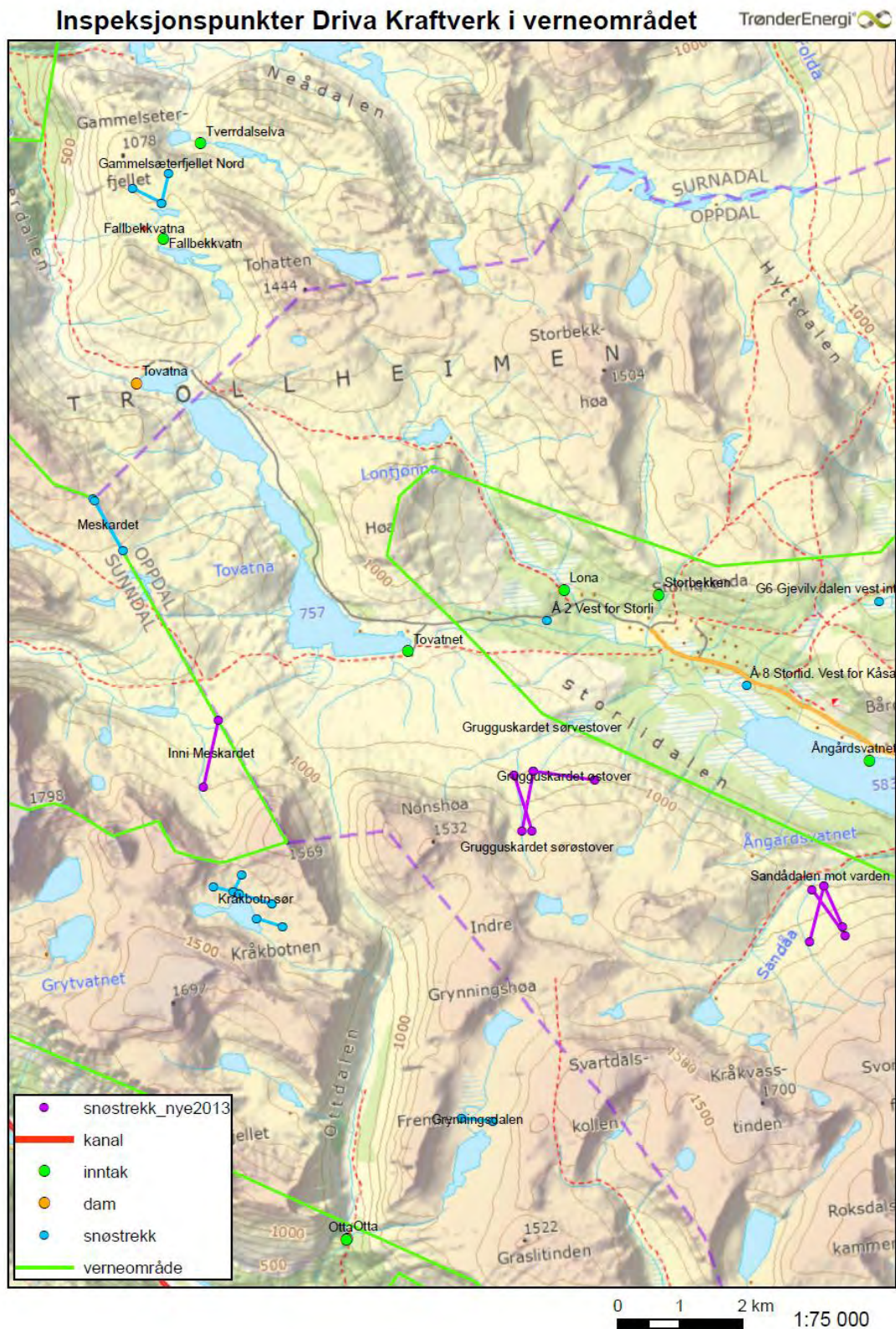
Kart C Reindrifftsanlegg, drivleier m.m

- △ Feltslakteanlegg
- Mobilt arbeidsgjerde
- Gjeterhytte
- ▲ Mye brukt teltplass
- ⊙ Gamme
- ⊖ Sperregjerde
- ⊖ Midlertidig sperregjerde
- ==== Bamarksløype
- - - Båttransport for rein
- ▭ Beitehage
- Trekkelei
- ▨ Drivingslei / Flyttlei
- ▩ Oppsamlingsområde

Vedlegg 12.

Kart over inspeksjonspunkt og snøstrekk - Driva og Grana kraftverk Trønder Energi Kraft AS – Vest

Trønder Energi Kraft AS - Øst

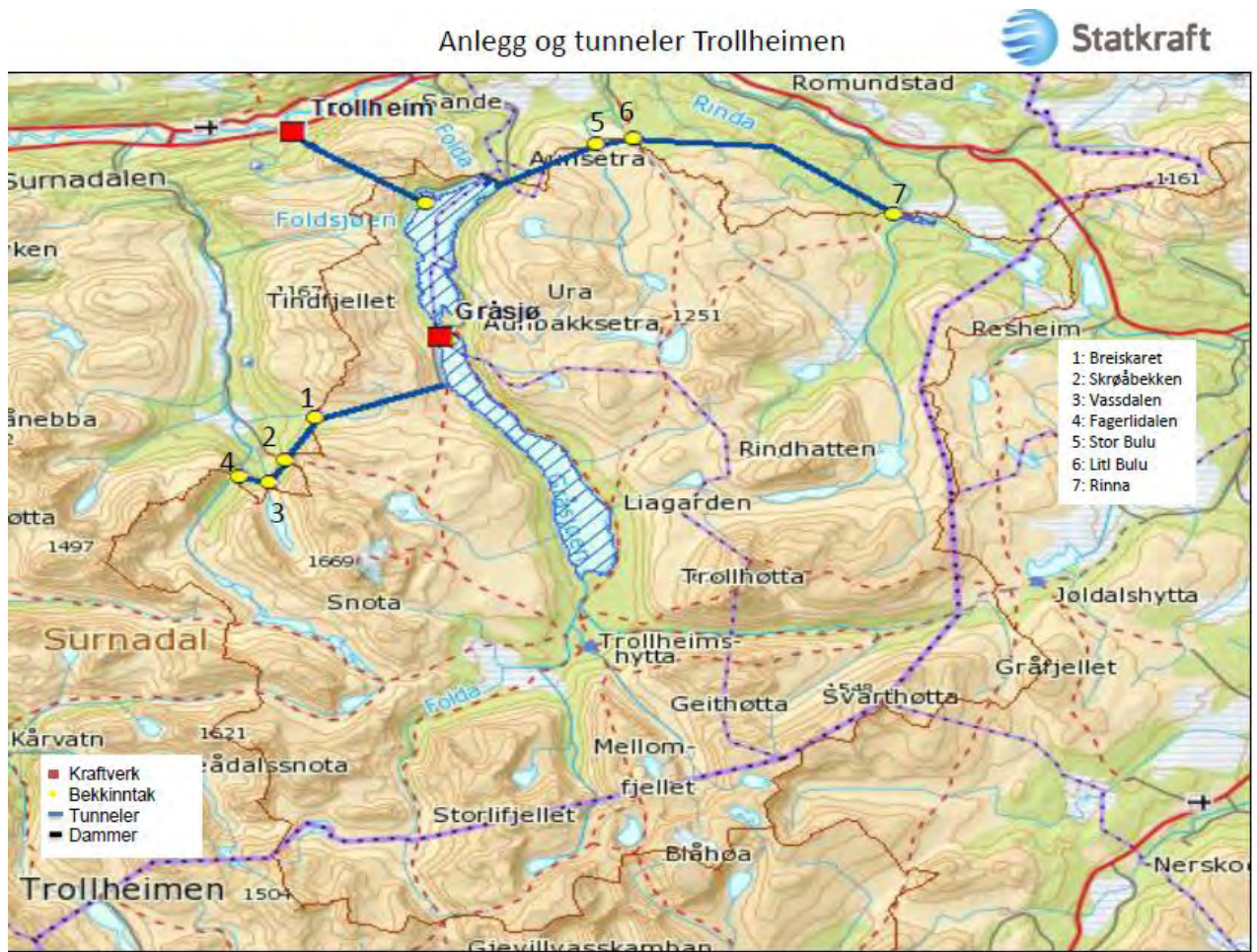
Inspeksjonspunkter Driva Kraftverk i verneområdet

TrønderEnergi

Vedlegg 13.

Kart over anlegg, tunneller og snøstrekk - Trollheim Kraftverk Statkraft AS

Arkivsaksnr: 2014/201-0

Saksbehandler: Hege Sæther Moen

Dato: 16.06.2014

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for Trollheimen		02.07.2014

Midler til forvaltning av verneområder i Trollheimen - restfordeling av tiltaksmidler for 2014

Dokumenter i saken:

1. Saksframlegg i VO sak 26/2014
2. Epost av 23.05.2014 med orientering om tilleggs tildeling av tiltaksmidler for 2014.

Forvalters tilrådning

Jelsetra og Svartdalsetra tildeles 20.000 kr hver for ekstra skjøtselsarbeid i 2014 – i henhold til skjøtselsplaner utarbeidet i 2013.

De resterende tiltaksmidlene på 45.000 tildeles i VO møtet i september. Skulle det i mellomtiden oppstå en situasjon som gjør det nødvendig å disponere de resterende 45.000 anbefales at AU kan avgjøre dette.

Bakgrunn og vurdering

Verneområdestyret fordelte i VO sak 26/2014 245.000 i tiltaksmidler til informasjonsarbeid og forvaltningstiltak av verneområdene i Trollheimen 2014. Restmidler som ikke ble fordelt på 25.000 ble satt av til fordeling i Verneområdestyremøte den 1.-2. juli 2014. I epost av 23.05.2014 ble verneområdene i Trollheimen gitt en tilleggs tildeling på 60.000 kr. Totalt er det 85.000 til fordeling til tiltak i verneområdene i Trollheimen sesongen 2014.

Tiltaksmidlene skal benyttes i tråd med forvaltnings-/skjøtselsplan eller andre relevante styringsdokumenter, og skal gå til tiltak som er nødvendig for å ta vare på verneverdiene, inkludert investeringsutgifter til informasjon, skjøtsels-, og tilretteleggingstiltak.

Formålet med vern av Trollheimen landskapsvernområde er å ta vare på et særmerkt og vakkert fjellområde med skog og seterdaler, og et rikt plante- og dyreliv.

Formålet med vern av Innerdalen er å bevare et vakkert naturlandskap som på grunn av topografi, vassdrag og vegetasjon har betydelig rekreativ og naturvitenskapelig verdi.

I forvaltningsplanen for Trollheimen pekes det på viktigheten av at seterdalene med sitt kulturlandskap sikres for fremtiden, likeså det rike plante og dyrelivet. For å nå disse målene, er skjøtselstiltak nødvendig. På Jelsetra og Svartdalsetra er det i år planlagt større skjøtselsarbeid enn

tidligere, med bakgrunn i skjøtselsplaner utarbeidet i 2013. Ved tilleggs tildelingen ble dette signalisert til SNO. Normalt er det vurdert en årlig sum til skjøtsel på 10.000 kr for hver av dem. Det foreslås å øke dette til 30.000 hver for sesongen 2014. Det vil si behov for tilleggs tildeling på 20.000 kr til hver.

Det er i tillegg en del buskfuru i Jøldalen, en art som ikke hører hjemme her og som nå sprer seg. Ved befaringen kan Verneområdestyret se dette. Det bør vurderes å iverksette tiltak for å fjerne disse. Kartlegging for å estimere utbredelse og kostnader til dette er nødvendig.

Ved at opprinnelig tildeling av tiltaksmidler var lavere enn innmeldte behov ble følgende tiltak ikke prioritert ved tildeling i VO – møte 26.05.2014:

Skjøtsel Naustådalsetra 10.000
Transport av søppel Folldalen 35.000
Infoplatat Svartåmoen 12.500

Videre ble det bestemt at kartlegging av Minilla var nødvendig for å kunne sette bevaringsmål for forvaltningen framover. Totalt 50.000 av midlene til forvaltningsplan ble fordelt til dette arbeidet.

Forvaltningsplanen sendes nå ut på høring og i påvente av om det er tilstrekkelig med midler avsatt til opptrykk / utsendelse av planer og møtekostnader, anbefales det å vente med ytterligere tildeling av tiltaksmidler til neste verneområdestyremøte.

Det arbeides med å lage et overslag på utbedring av vei til fossen ved Kårvatn. Videre er det planer om å erstatte brua over Svartåa med ny bru.

Med utgangspunkt i at tiltakene som ble utsatt ved første tildeling ikke haster, foreslås det at det avventes å tildele de resterende tiltaksmidlene (med unntak av til Jelsetra og Svartdalsetra) til verneområdestyremøte i september. Det vil da være en bedre oversikt over hva som er riktig prioritering for bruk av de resterende tiltaksmidlene. Skulle det i mellomtiden oppstå en situasjon som gjør det nødvendig å disponere de resterende 45.000 anbefales at AU kan avgjøre dette.

Arkivsaksnr: 2014/201-0

Saksbehandler: Hege Sæther Moen

Dato: 13.05.2014

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for Trollheimen	26/2014	26.05.2014

Midler til forvaltning av verneområdene i Trollheimen 2014 - prioritering av tiltaksmidler.

Dokumenter i saken:

1. Brev av 07.03.2014 fra Miljødirektoratet – Midler til forvaltning av nasjonalparker og tilhørende verneområder.
2. Innsendt bestillingsdialog 2014

Forvalters tilrådning

Tiltak	Status	kostnad
<u>Skjøtsel</u>		
Skjøtsel Renndølsetra	Flerårig avtale	20.000
Skjøtsel Vollasetra / Langbakksetra	Flerårig avtale	30.000
Skjøtsel Liabøsetra	Flerårig avtale	10.000
Skjøtsel Svartdalsetra	Flerårig avtale	10.000
Skjøtsel Jelsetra	Flerårig avtale	10.000
Uttak av Gran Alvstusetra	Enkelttiltak	5.000
Uttak av Gran Litj Setra	Enkelttiltak	5.000
<u>Informasjon og tiltak</u>		
Infoplakater Trollheimen	Enkelttiltak	50.000
Infoplakater Minilldalsmyrene	Enkelttiltak	15.000
Utskifting av infotavler	Enkelttiltak	50.000
Innerdalen lvo	Videreføre årlig avtale	20.000
Samisk reindrift i Trollheimen	Ettårig avtale	20.000
Sum foreslått bruk av tiltaksmidler per 26. mai 2014		255.000

Resterende tiltaksmidler på 25.000 tildeles på møtet 01.-02.07.2014.

Innmeldte tiltak som ikke lar seg gjennomføre i 2014 blir ført opp på bestilling for 2015.

Kartleggingsarbeid planlagt på Minilldalsmyrene til 50.000 regnes som nødvendig å gjennomføre for å ha tilstrekkelig grunnlag for å kunne sette bevaringsmål. Kostanden dekkes derfor med midler tildelt til forvaltningsplanen. Resultatet av denne omdisponeringen vil føre til at det ikke kan trykkes opp forvaltningsplaner til høringen, men henvises til utlagte eksemplarer på kommunene og digitalt tilgjengelige versjoner.

Bakgrunn

AU ble av verneområdestyret gitt fullmakt til å gjøre vedtak om innspill til bestillingsdialogen for 2014, og vedtok i AU sak 19/2013 «*Bestillingsdialog 2014*» behov for tiltaksmidler for 350.000 til verneområdene i Trollheimen. I tillegg ble det meldt inn ønsker om praktiske oppgaver utført av lokalt SNO i forhold til oppsyn, overvåking og registreringer, oppsett av nye informasjonsplakater og generelt informasjonsarbeid m.m. (A+B skjema).

Innmeldte behov er i henhold til utarbeidet tiltaksplan (Au sak 18/2013).

Tildelingsbrev fra Miljødirektoratet gir følgende ramme for forvaltning og tiltak for 2014:

Følgende midler kan disponeres til disse formålene innenfor deres ansvarsområder:

STYRENAVN	Driftsutgifter for utvalgene	Forvaltningsplan	Bestillingsdialog midler til verneområdestyrene
Verneområdestyret for Trollheimen og Innerdalen landskapsvernområder	400 000	100 000	270 000

I tillegg er lønn og driftskostnader til verneområdeforvalter overført til Fylkesmannen i Møre og Romsdal sammen med ordinær tildeling til FM.

Driftsutgifter til utvalgene og styret er som innmeldt, likeså midler til forvaltningsplanarbeidet. Tildelingen via bestillingsdialogen er redusert fra 350.000 til 270.000, noe som medfører at Verneområdestyret må prioritere mellom innmeldte tiltak.

Vurdering med vekt på naturmangfoldloven og verneforskrift

Tiltaksmidlene skal benyttes i tråd med forvaltnings-/skjøtselsplan eller andre relevante styringsdokumenter, og skal gå til tiltak som er nødvendig for å ta vare på verneverdiene, inkludert investeringsutgifter til informasjon, skjøtsels-, og tilretteleggingstiltak.

Formålet med vern av Trollheimen landskapsvernområde er å ta vare på et særmerkt og vakkert fjellområde med skog og seterdaler, og et rikt plante- og dyreliv.

Formålet med vern av Innerdalen er å bevare et vakkert naturlandskap som på grunn av topografi, vassdrag og vegetasjon har betydelig rekreativ og naturvitenskapelig verdi.

I forvaltningsplanen for Trollheimen pekes det på viktigheten av at seterdalene med sitt kulturlandskap sikres for fremtiden, likeså det rike plante og dyrelivet. For å nå disse målene, er skjøtselstiltak nødvendig.

Gjennom kartlegging er flere viktige kulturlandskap med skjøtselsbetingede naturtyper bekreftet. Oppfølging av alle A områder og utvalgte B-områder, eller områder der det i dag setres aktivt er viktige oppgaver i tråd med verneformålene.

Uttak av arter som kan true verneverdiene er viktig. I Folldalen, på grensen til Svartåmoen naturreservat er det behov for å ta ut en del gran som på sikt kan gi uønsket konkurranse til furuskogen som er en viktig del av verneverdiene i Svartåmoen nr.

Generelt skaper informasjon ofte bedre forståelse for vern, noe forvaltningsplanen peker på behov for å prioritere både av forvaltning og SNO.

Dagens informasjonsplakater for alle verneområdene i Trollheimen skal oppdateres og trykkes opp i nytt opplag. Når plakatenes skiftes bør det samtidig vurderes om det er behov for utskifting av tavlene på de ulike innfallsportene. Plakatene ferdigstilles i 2014, og skiftes. Utskifting av tavler ventes å skje over flere år.

Verdiskapingsprosjektet *Opplev Trollheimen* gav verneområdestyret 100.000 kr til utarbeidelse av informasjonsplakater tilpasset de ulike innfallsportene. Dette er midler som ikke er tatt med i denne saken, men som må tas fram som del finansiering ved utforming av Trollheimens hoved innfallsporter.

Ved at tildelingen av tiltaksmidler er lavere enn innmeldte behov er følgende tiltak ikke prioritert:

Skjøtsel Naustådalsetra	10.000
Transport av søppel Folldalen	35.000
Infoplakat Svartåmoen	12.500

Det er lagt litt mer til infoplakat Minilldalsmyrene, og kostnader til kartlegging Minilldalsmyrene er planlagt dekt med midler tildelt forvaltningsplanarbeidet.

Det er også anmodet om å få overført mer midler fra SNO (ekstratildeling). Her har verneområdeforvalter meldt behov for å dekke det som mangler i forhold til innmeldte behov, samt ekstra tildeling til Jelsetra og Svartdalsetra som på bakgrunn av utarbeidede skjøtselplaner i 2013 planlegger å gjøre en ekstra innsats med skjøtsel i 2014.

Fra: Moen, Hege Sæther[fmmrheme@fylkesmannen.no]
Dato: 16.06.2014 15:51:08
Til: Herskedal, Terje
Tittel: VS: Restmidler 1420.31

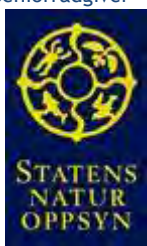
Fra: Randi Boe [<mailto:randi.boe@miljodir.no>]
Sendt: 23. mai 2014 13:10
Til: Moen, Hege Sæther
Emne: SV: Restmidler 1420.31

Hei, vi har nå fordelt de ekstra midlene og dere får tildelt kr 60 000.- til de innmeldte tiltakene. Tildelingen vil skje så snart direktoratet har de økonomiske formaliteter klare. Dette t.o.

Mvh

Randi Boe

Seniorrådgiver

Statens naturoppsyn

Miljødirektoratet

Telefon: 03400 / 73 58 05 00

Mobil: 997 48 997

E-post: randi.boe@miljodir.no

www.naturoppsyn.no - www.miljodirektoratet.no

Fra: Moen, Hege Sæther [<mailto:fmmrheme@fylkesmannen.no>]
Sendt: 7. mai 2014 09:28
Til: Randi Boe
Emne: SV: Restmidler 1420.31

Hei Randi!

Verneområdestyret for Trollheimen har fått en del mindre enn de innmeldte behovene våre for tiltaksmidler for 2014.

Innmeldte behov for Trollheimen og Innerdalen var på 350 000, mens tildelingen var på 270.000.

Verneområdestyret har en del igangsatte tiltak med skjøtsel som ikke kan reduseres, samtidig som to av brukerne (Jelsetra og Svartdalsetra) verneområdestyret har skjøtelsavtale med ønsker å gjøre en ekstra innsats med områdene sine i 2014 på bakgrunn av anbefalinger i skjøtelsplaner utarbeidet i 2013. Dette vil føre til at vi må omprioritere noe av postene eller melde inn større behov neste år....for å kunne følge opp dette.

Vi har produsert halvparten av våre nye infoskilt for Trollheimen i 2013 og bør ferdigstille de resterende i 2014 slik at hele området får nye skilt samme år.

Videre er det bedt om penger til kartleggingsarbeid på Minilldalsmyrene for å kunne lage gode bevaringsmål og skissere metode for overvåking framover... dette kan det bli problemer med å gjennomføre uten ekstra tildeling. Det har vært vurdert å bruke midler fra forvaltningsplanen for Trollheimen til dette, men dette vil igjen gå på bekostning av mulighet for opptrykk og en god møterunde ved høringen....

Verneområdestyret for Trollheimen anmoder om å få økt sin tildeling ved tildeling av restmidler for 2013.

Hege Sæther Moen
Verneområdeforvalter Trollheimen
Epost: Hege.sather.moen@fylkesmannen.no
Tel.: 71665242 / 91339538

Fra: Randi Boe [<mailto:randi.boe@miljodir.no>]

Sendt: 29. april 2014 13:52

Til: Lutnæs, Paul Antoni Nilsen; Kollstrøm, Rolf; Vistnes, Ingunn Ims; Salmila, Karoline; Benonisen, Rune; Benonisen, Rune; Baardvik, Bjørn Morten; Birkeland, Ingve; Skjemstad, Oddrun; Skjemstad, Oddrun; Blixgård, Asgeir; Etnestad, Hanne; Skansen, Ronny; Lamo, Torhild; Wika, Jannike Elise; Tødås Tore; steinar.bach@naturporten.no; Haug, Astrid Alice; Nystuen, Hilde; Kildahl, Henriette Othilie Bøe; Sørensen, Raymond; Grevrusten, Stein Magne; Børve, Lars; Bjurstedt, Carl Severin; Nedrelo, Eldrid; Dalen, Bjørn; Thingnes, Anders Voss; Sørensen, Raymond; Grevrusten, Stein Magne; Sveen, Kari; Snøtun, Magnus; Rognstad, Kjell Joar; Ullring, Ulf; Moen, Hege Sæther; Børretzen Fjørtoft, Helene; Knagenhjelm, Maria Collett; Røyrvik, Alf Erik; Røyrvik, Alf Erik; Nornes, Anbjørg; Nornes, Anbjørg; Berge, Magnhild; Sødergren, Guro; Christensen, Mikkel Emil; Haugen, Tarjei; Utsending; Vikøyr, Bjørn; Buttingsrud, Trond Erik; Köller, Peter C. A.; Olsen, Monika

Kopi: Inger Anne Ryen; Liv Sigrid Nilsen; Lorentz Noteng

Emne: Restmidler 1420.31

Til forvaltere for store verneområder

Fordeling av ubrukte tiltaksmidler overført fra 2013

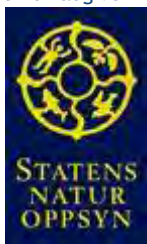
Direktoratet har fått overført ubrukte tiltaksmidler (1420.31) fra 2013. Disse skal nå fordeles gjennom en supplerende tildeling til forvaltningsmyndigheten. Vi ber de som har et særlig behov for supplerende tildelinger om å melde inn dette. Det vil bli gitt prioritet til de som mangler midler til videreføring av igangsatt skjøtsel og til oppfølging av påbegynte tiltak. Dersom det siden forrige innmelding i Elektronisk søknadssenter (ESS) for 2014 har dukket opp nye presserende behov, må tiltakene i tillegg meldes inn via ESS. Forvalterne bes om å prioritere de aktuelle tiltakene i en egen e-post som sendes randi.boe@miljodir.no.

Frist for innmelding pr e-post er 7. mai.

Vennlig hilsen

Randi Boe

Seniorrådgiver

Statens naturoppsyn

Miljødirektoratet

Telefon: 03400 / 73 58 05 00

Mobil: 997 48 997

E-post: randi.boe@miljodir.no

www.naturoppsyn.no - www.miljodirektoratet.no